

กระแสความคิดที่หยุดนิ่งและความคิดที่เคลื่อนไหวกรณีข่าวสามเณรีในหนังสือพิมพ์รายวัน

นางสาววลีรัตน์ อนุตรวัฒนกุล

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวารสารสนเทศ ภาควิชาวารสารสนเทศ

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-171-090-9

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CONSERVATIVE AND PROGRESSIVE IDEOLOGIES OF SAMANERI INCIDENT
IN DAILY NEWSPAPERS

Miss Valeerat Anutarawattanakun

สถาบันวิทยบริการ

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Journalism

Department of Journalism

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2002

ISBN 974-171-090-9

วลีรัตน์ อนุตรวัฒนกุล : กระแสความคิดที่หยุดนิ่งและความคิดที่เคลื่อนไหวกรณีข่าวสามเณรีในหนังสือพิมพ์รายวัน (CONSERVATIVE AND PROGRESSIVE IDEOLOGIES OF SAMANERI INCIDENT IN DAILY NEWSPAPERS)

อ. ที่ปรึกษา : ดร. วิลาสินี พิพิธกุล : 251 หน้า. ISBN 974-171-090-9

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงลักษณะและทิศทางของวาระสาธารณะที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากจากเปิดพื้นที่ผ่านหนังสือพิมพ์ของฝ่ายที่คัดค้านกับฝ่ายที่สนับสนุน ในกรณีการบวชสามเณรี และเพื่อวิเคราะห์หาปัจจัยและมายาคติทางวิชาชีพวารสารศาสตร์ที่มีส่วนกำหนดรูปแบบและแนวทางการนำเสนอข่าวสามเณรีของหนังสือพิมพ์ จากการวิเคราะห์เนื้อหาการนำเสนอข่าวสามเณรีของหนังสือพิมพ์รายวัน 8 ชื่อฉบับ ตั้งแต่ช่วงเวลา เมษายน 2544 – กุมภาพันธ์ 2545

ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบเนื้อหาในการรายงานข่าวสามเณรีของหนังสือพิมพ์มีลักษณะ 1. คัดเลือกแหล่งข่าวที่มีทัศนคติช่วยสนับสนุนให้ฝ่ายเดียวกันกับหนังสือพิมพ์มีภาพลักษณ์ที่ดี 2. การให้นำนักข่าวแก่ฝ่ายเดียวกัน 3. การสร้างแหล่งอ้างอิงในข่าวให้มีความน่าเชื่อถือ 4. การใช้ภาษาสร้างความหมาย 5. การสร้างแบบแผนในการเขียนข่าว

สำหรับการเป็นพื้นที่ทางความคิดของหนังสือพิมพ์ มี 3 แบบ คือ 1. พื้นที่ทางความคิดแบบหยุดนิ่ง 2. พื้นที่ทางความคิดแบบเปิด 3. พื้นที่ทางความคิดแบบเคลื่อนไหว โดยพบว่าการเป็นพื้นที่ทั้ง 3 แบบนั้น ถูกแฝงด้วยมายาคติทางวิชาชีพและมายาคติทางเพศ

ในประเด็นของวาระสาธารณะ พบว่า วาระสาธารณะที่เกิดจากการเปิดพื้นที่ทางความคิดของหนังสือพิมพ์มีลักษณะเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับการมีสามเณรีในประเทศไทย แต่วาระสาธารณะที่เกิดจากการเปิดพื้นที่ทางความคิดของหนังสือพิมพ์นั้น ไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมหรือความรู้ทางด้านสติปัญญาที่แท้จริง

ภาควิชา.... วารสารสนเทศ..

ลายมือชื่อนิสิต.....

สาขาวิชา... วารสารสนเทศ..

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ปีการศึกษา..2545.....

438 51269 28 : MAJOR JOURNALISM

KEY WORD: CONSERVATIVE IDEOLOGY / PROGRESSIVE IDEOLOGY / SAMANERI /
NEWSPAPER

VALEERAT ANUTARAWATTANAKUN : CONSERVATIVE AND PROGRESSIVE
IDEOLOGIES OF SAMANERI INCIDENT IN DAILY NEWSPAPER. THESIS
ADVISOR : WILASINEE PHIPHITKUL, Ph.D. 251 pp. ISBN 974-171-090-9

The objective of this research, which employed qualitative approach, was to study contents and directions of Samaneri incident's public agenda presented in newspapers that showed contradiction between conservative ideology and progressive ideology. Eight daily newspapers covered Samaneri incident during April 2001 to February 2002 were analysed. Moreover the research aimed to explore journalistic factors and myths that constructed the public agenda in newspapers.

The study found 5 presented forms of the Samaneri incident , including ,
1. the selection of news sources that supported the papers' ideology and image 2. the imbalance of news 3. the construction of creditability sources 4. the construction of meaning, and 5. the construction of the narrative style in order to legitimise newspapers' ideology towards this incident.

In term of being a public sphere on Samaneri incident, the research showed different 3 types of the sphere varied according to the myths of professional and sender factors. These sphere are 1.Conservative Ideology Sphere 2. Organic Ideology Sphere, and 3. Progressive Ideology Sphere. The public agenda for Samaneri incident could divided into 2 groups - - support and opponent. However, the agenda did not benefit and allow wisdom to the public.

Department.....Journalism.....

Student's signature.....

Field of Study....Journalism.....

Advisor's signature.....

Academic year...2002.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ ด้วยคำแนะนำและความช่วยเหลือที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งของอาจารย์ ดร.วิลาสินี พิพิธกุล ในฐานะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้แนะนำแนวคิดใหม่ ๆ ตลอดทั้งเอกสารต่าง ๆ ที่นำมาใช้ศึกษาในงานวิจัยชิ้นนี้ ตลอดทั้งคอยติดตามงานวิจัยชิ้นนี้ด้วยความห่วงใย ความห่วงใยที่อาจารย์มอบให้ นั้น เป็นตัวกระตุ้นทำให้งานวิจัยชิ้นนี้ลุล่วงไปได้ด้วยดี รองศาสตราจารย์ นันทริกา หุ้มไพโรจน์ ในฐานะประธานคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้มีความเมตตา ความเอื้ออาทร ให้กับลูกศิษย์อาจารย์คนนี้ตลอดระยะเวลาการศึกษา ณ มหาวิทยาลัยแห่งนี้ และ รองศาสตราจารย์ ดร.พีระ จิโรโสภณ ในฐานะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งนอกจากจะให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการทำงานวิจัยชิ้นนี้ ความเป็นสุภาพบุรุษในการเปิดใจรับความรู้แบบใหม่ของอาจารย์ ทำให้ผู้วิจัยยกย่องและขอชื่นชมมา ณ ที่นี้ ทั้ง 3 ท่านเหมาะสมสำหรับการเป็น “ครู” ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้หนังสือพิมพ์อย่างแท้จริง

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่เสียสละเวลาตอบคำถามในการสัมภาษณ์ประกอบงานวิจัยชิ้นนี้ และทุกท่านที่เลือกเพื่อทั้งความรู้จากประสบการณ์ของท่านและหนังสือ ตลอดทั้งเอกสารต่าง ๆ เหล่านี้เป็นความรู้ที่นอกจากจะนำมาใช้ประกอบในงานวิจัยแล้ว ยังเป็นการช่วยเพิ่มระดับวุฒิภาวะให้กับผู้วิจัยมีความรอบคอบและระมัดระวังในการดำเนินชีวิตมากขึ้น

ขอบคุณผู้ที่รักและห่วงใยผู้วิจัยคนหนึ่ง ที่ได้ให้ความเอาใจใส่ ความรัก ความเอื้ออาทร และกำลังใจตลอดการทำงานวิจัยชิ้นนี้ สิ่งดี ๆ เหล่านี้ที่คุณให้แก่ผู้วิจัยล้วนมีค่ายิ่งกว่าทรัพย์สินใดๆ เพราะเป็นสิ่งที่ยากแก่การจะประเมินได้

ขอบคุณเพื่อนรักที่ให้ความรู้สึกดี ๆ ที่ไม่สามารถบรรยายได้ มาช่วยเพิ่มสีสันในชีวิตของผู้วิจัยให้มีความสุขมากยิ่งขึ้น ตลอดทั้งน้องสาวที่น่ารักที่เฝ้าเพียรถามถึงการทำงานอยู่เสมอ

สุดท้าย ความห่วงใยจากพี่ชายที่แสนดีทั้งสองคน และขาดไม่ได้คือความรักและความห่วงใยที่ยิ่งใหญ่จากคุณพ่อและคุณแม่ที่มอบแต่ความสุขให้กับผู้วิจัยมาตลอดชีวิต พระคุณอันยิ่งใหญ่ของท่านทั้งสอง ผู้วิจัยซาบซึ้ง และระลึกอยู่ในใจผู้วิจัยเสมอมา ความเป็นครอบครัวที่อบอุ่นทำให้ผู้วิจัยสามารถสำเร็จการศึกษา

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยชิ้นนี้จะเป็นประโยชน์ทั้งในแง่วิชาชีพและวิชาการหนังสือพิมพ์ทั้งในปัจจุบันและอนาคต หากมีข้อผิดพลาดใดๆในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอภัยและน้อมรับไว้ด้วยความสำนึก

วสิรัตน์ อนุตรวัฒน์กุล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 ปัญหาคำวิจัย.....	4
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
2.1 แนวคิดเรื่องการครอบงำเชิงอำนาจ.....	18
2.2 แนวคิดเรื่องข่าวและการกำหนดวาระสาธารณะ.....	28
2.3 แนวคิดสัญญาวิทยา.....	30
2.4 แนวคิดสตรีนิยม.....	37
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	41
2.6 นิยามคำศัพท์.....	45
2.7 ข้อเสนอพื้นฐานการวิจัย.....	46
2.8 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	47
3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	48
3.1 วิธีการวิจัย.....	48
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์เนื้อหา.....	48
ตอนที่ 2 การสัมภาษณ์เชิงลึก.....	49
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	51
3.2 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
3.3 วิธีการนำเสนอข้อมูล.....	57

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4	ผลการวิจัย.....58
	การคัดเลือกและการกำหนดวาระข่าว.....61
	การให้น้ำหนักในข่าวของแต่ละฝ่าย.....76
4.1	การให้ความสำคัญของแหล่งข่าว.....76
4.2	การออกข่าวซ้ำ.....78
4.3	การตอกย้ำประเด็น.....113
4.4	สัดส่วนของการนำเสนอ.....125
4.5	การเลือกประเด็นขึ้นพาดหัวข่าว.....147
	การสร้างแบบแผนในการเขียนข่าว.....167
4.6	การเรียกชื่อบุคคล.....168
4.7	สำนวนภาษาในการเขียนข่าว.....174
	การสร้างแหล่งอ้างอิงในข่าว.....185
4.8	การอ้างอิงอำนาจของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไว้กับสถาบันสำคัญของประเทศ.....186
4.9	การให้บุคคลที่น่าเชื่อถือรับรองความชอบธรรม.....193
	การใช้ภาษาสร้างความหมาย.....206
4.10	การใช้ภาษาที่เข้าใจยาก.....207
4.11	การใช้ภาษาสร้างความสัมพันธ์แบบ “เรา” กับ “เขา”.....214
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....222
5.1	สรุปและอภิปรายผล.....222
5.2	ข้อเสนอแนะต่อหนังสือพิมพ์.....243
5.3	ข้อเสนอแนะต่อสังคม.....244
5.4	ข้อเสนอแนะทางวิชาการ.....244
	รายการอ้างอิง.....245
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....251

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วงต้นปี 2470 มีการนำเสนอข่าว “นายนรินทร์กึ่งทำการบวชลูกสาวเป็นภิกษุณีสงฆ์” เป็นข่าวที่สะเทือนวงการพุทธศาสนาเป็นอย่างมาก และผลจากการนำเสนอข่าวนี้ สังคมได้ออกมาประณามและโจมตีการกระทำของนายนรินทร์กึ่งกับลูกสาวว่าเป็นการกระทำที่ผิดจารีตประเพณีของสังคมจนไม่สามารถที่จะยอมรับได้ ซึ่งท้ายที่สุดลูกสาวสองคนของนายนรินทร์ได้รับการปฏิเสธทั้งจากฝ่ายสงฆ์และฝ่ายราชสำนัก

แต่ความซับซ้อนของปัญหาที่ควรพิจารณา คือ นายนรินทร์ภักษิตหรือที่ชาวบ้านเรียกว่านรินทร์กึ่งนั้นเป็นนักการเมือง มีจุดมุ่งหมายทางการเมืองในการวิพากษ์คณะสงฆ์และพยายามสร้างกลุ่มชนที่มีอิสระทางความคิดขึ้น นายนรินทร์กึ่งนั้น ดูจะเป็นคนที่มีหัวคิดก้าวหน้ามากสำหรับสังคมไทยในยุคนั้นที่ยังปกครองด้วยระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ทำให้เป็นที่คลางแคลงใจทั้งต่อฝ่ายบ้านเมืองและคณะสงฆ์ ครั้นเวลาต่อมานายนรินทร์กึ่งได้สนับสนุนให้บุตรทั้งสองคือ สาระและจงดีย์บวชเป็นสามเณรีในชั้นแรกและต่อมาจึงบวช เป็นภิกษุณีสงฆ์นั้น แม้อาจจะเป็นความคิดแบบเสรีที่ได้มุ่งหวังทำลายพระศาสนา แต่เมื่อทางราชการและคณะสงฆ์คลางแคลงใจในการกระทำของนายนรินทร์กึ่งมาตั้งแต่ต้น ลูกสาวทั้งสองคน ซึ่งปฏิบัติตามบิดาก็ต้องพลอยได้รับเคราะห์กรรมไปด้วย ทั้งสองถูกจองจำและถูกถอดจิวร บรรดาภิกษุณีสงฆ์อื่นๆประมาณ 7 - 8 รูปที่มาบวชอยู่ด้วยกันที่วัดรณารังสรรค์ ซึ่งเป็นสถานที่ที่นายนรินทร์กึ่งยกให้เป็นเขตวัดนั้นรีบสึกออกไปเสียก่อน เมื่อทราบข่าวทางราชการจะมาจับกุม จากเหตุการณ์นี้ทำให้คณะสงฆ์ออกคำสั่งปรากฏในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ 2471 ห้ามมิให้ภิกษุสงฆ์ให้การบรรพชาอุปสมบทหญิงใดเป็นสามเณรี สิกขมานา หรือ ภิกษุณีสงฆ์อีกต่อไป

ถึงแม้ว่าทั้งสาระและจงดีย์ได้รับการบรรพชาอุปสมบทจากภิกษุสงฆ์แต่ทางฝ่ายเถรวาทเห็นว่าไม่ถูกต้อง การบวชภิกษุณีสงฆ์จะต้องบวชจากสงฆ์สองฝ่ายคือทั้งภิกษุสงฆ์และภิกษุณีสงฆ์ นอกจากนี้ ภายใต้บริบทสังคมและประวัติศาสตร์ช่วงก่อนปีพุทธศักราช 2500 การบวชของสาระและจงดีย์ย่อมไม่เป็นที่ยอมรับ เพราะทั้งสองเป็นลูกสาวของนายนรินทร์กึ่งผู้มีความคิดและความเชื่อแตกต่างไปจากผู้คนสมัยนั้น อีกทั้งสองคนยังมีเพศสภาพของความเป็นหญิงซึ่งไม่เหมาะสมที่จะครองเพศบรรพชิต

นับจากเวลานั้นจนมาถึงยุคกระแสสังคมโลกาภิวัตน์ในขณะนี้ที่เปิดโลกกว้างทำให้สังคมไทยไม่สามารถที่จะปิดหูปิดตาไม่ยอมรับรู้พัฒนาการของสตรีชาวพุทธทั่วโลกได้อีกต่อไป การเคลื่อนไหวของสตรีชาวนานาชาติในช่วง 2 - 3 ทศวรรษที่ผ่านมาเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ก่อปรกับการเผยแพร่พุทธศาสนาไปสหรัฐอเมริกาและยุโรป ทำให้แวดวงของสตรีในพุทธศาสนาแผ่ขยายไปไกลยิ่งขึ้น ประเทศไทยก็ย่อมได้รับผลกระทบจากขบวนการเคลื่อนไหวของชาวนานาชาตินี้ด้วย

กระแสข่าวการบวชของ **สามเณริธัมมันทา อดีตเคีอศ.ดร.ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์ ตั้งแต่ช่วงเดือนเมษายน 2544 เป็นต้นมา** ได้ก่อให้เกิดประเด็นถกเถียงผ่านพื้นที่สาธารณะโดยเฉพาะสื่อมวลชนอย่างกว้างขวางว่าการบวชของสามเณริธัมมันทาเป็นสิ่งที่เหมาะสมหรือไม่ กระแสดังกล่าวมีทั้งที่คัดค้านและสนับสนุนโดยต่างก็ได้ใช้พื้นที่บนหน้าหนังสือพิมพ์ถ่ายทอดความคิดและเหตุผลของฝ่ายตน

กระแสข่าวภิกษุณีสงฆ์ยังคงเป็นประเด็นข่าวที่สร้างความสับสนงุนงงและการโต้เถียงให้แก่บุคคลทุกระดับชั้นอยู่ ไม่ว่าจะเป็นนักวิชาการ พระภิกษุสงฆ์ ประชาชน ทั้งฝ่ายที่เห็นด้วยซึ่งบุคคลกลุ่มนี้เปรียบได้กับกระแสความคิดที่เคลื่อนไหวและฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยก็เปรียบได้กับกระแสความคิดที่หยุดนิ่งนี้ต่างก็ได้ใช้สื่อมวลชนเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือพิมพ์ เพื่อนำเสนอความคิดเห็นและความเชื่อต่อประเด็นนี้ ในการนี้สื่อมวลชนจึงควรนำเสนอข้อมูลและวิธีการนำเสนอที่เป็นประโยชน์ต่อประเด็นข่าวนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเนื้อหาที่มีอคติ/มายาคติของวิชาชีพวารสารศาสตร์ อันเนื่องมาจากการมิได้ศึกษาเรื่องของภิกษุณีสงฆ์อย่างถึงแก่น นอกจากความเข้าใจที่ไขว่ไขวจะเกิดขึ้นและไม่ส่งผลดีต่อศรัทธา และการสืบทอดพระพุทธศาสนาแล้ว ยังส่งผลกับสถานภาพของผู้หญิงในสังคมไทยอีกด้วย

สื่อมวลชนเป็นสถาบันหนึ่งที่มีความสำคัญในสังคมยุคปัจจุบัน โดยนอกจากจะมีบทบาทและหน้าที่ในฐานะเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอด และรายงานเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นให้กับสมาชิกในสังคมแล้ว สื่อมวลชนยังเป็นกลไกในการถ่ายทอดค่านิยมต่างๆ ได้อีกด้วย ดังนั้นจึงไม่แปลกที่สื่อมวลชนสามารถที่จะถ่ายทอดค่านิยมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย ซึ่งมีเนื้อหาแฝงเร้นที่หล่อหลอมให้ผู้รับสาร (Audience) ยอมรับความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงกับผู้ชายที่ไม่เท่าเทียมกันว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องได้ โดยยกให้ฐานะและอำนาจของผู้ชายอยู่เหนือผู้หญิงตลอดเวลา จากงานเขียนและงานวิจัยต่างๆ มากมายพบว่าผู้ส่งสารสื่อมวลชน (Mass

Communicator) ที่ทำหน้าที่ผลิตเนื้อหา ส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย ดังนั้นเนื้อหาที่ปรากฏออกมาจึงสะท้อนให้เห็นถึงแนวความคิด และความเชื่อที่เป็นของผู้ชาย (พรพิไล ฤมั่งรักษ์สัตว์ : 2539)

หนังสือพิมพ์รายวันเป็นส่วนหนึ่งของสื่อมวลชนที่สามารถเข้าถึงประชาชนได้เป็นจำนวนมากกว้างมากกว่าสื่ออื่นๆ เพราะด้วยคุณสมบัติของหนังสือพิมพ์ที่มีราคาถูก หาซื้อง่ายและพกพาไปได้ทุกสถานที่ ดังนั้นหนังสือพิมพ์จึงได้รับการตอบรับจากประชาชนมากกว่าสื่ออื่นๆ มาลี บุญศิริพันธ์ (2534 : 1) ระบุว่า เมื่อเปรียบเทียบในจำนวนสื่อมวลชนทั้งหมด หนังสือพิมพ์จัดเป็นสื่อมวลชนที่เก่าแก่ที่สุด และจัดว่าเป็นสื่อมวลชนที่มีบทบาทและอิทธิพลต่อชีวิตประจำวันของมนุษย์เป็นอย่างมาก นอกจากนี้จะเป็นสื่อที่คงทนถาวร ข้อความที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์จะยืนยาว ปรากฏเป็นเอกสารอ้างอิงทางประวัติศาสตร์ได้เป็นอย่างดี

อย่างไรก็ตาม ในสภาพความเป็นจริง ในการเสนอข่าวสารของหนังสือพิมพ์นั้นยังมีกระบวนการซับซ้อนในการผลิตข่าวสารออกสู่ผู้อ่าน เริ่มตั้งแต่การค้นหาประเด็นข่าว การทำข่าว การเรียบเรียงข่าวและตกแต่งต้นฉบับ การตรวจทาน การจัดหน้า ไปจนถึงกระบวนการพิมพ์ ซึ่งแต่ละขั้นตอนต้องเร่งรัดภายใต้เงื่อนไขเวลาที่กำหนด ประกอบกับธุรกิจข่าวที่ต้องอิงกับระบบหรือสถาบันต่างๆ ในสังคมทำให้ข่าวสารจำนวนมากไม่ได้รับการถ่ายทอดอย่างถูกต้อง ไม่ตรงกับข้อเท็จจริงหรือบิดเบือนบางส่วนไว้ไม่กล้านำเสนอ ดังนั้นส่วนใหญ่ข่าวที่ไปถึงผู้อ่านจึงมีความบิดเบือนเป็นไปได้อย่างสูง อีกทั้งกระบวนการคนทำข่าวสารของหนังสือพิมพ์ ที่ใช้บุคลากรในฝ่ายต่างๆที่มีความแตกต่างกันโดยพื้นฐานทั้งอายุ เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพและประสบการณ์ในการทำงาน รวมทั้งการเผชิญกับแรงกดดันหลายด้านทั้งภายในและภายนอกองค์กร ล้วนมีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิตข่าวสารด้วยกันทั้งสิ้น ซึ่งสภาพดังกล่าวย่อมมีผลต่อความถูกต้องและอคติในการนำเสนอเนื้อหาข่าวได้ด้วยเช่นกัน (อภิชาติ ศักดิ์เศรษฐี , 2542 : 2)

ดังนั้นงานศึกษาวิจัยเรื่องนี้ นอกจากจะเน้นทำการศึกษาเนื้อหาข่าวสามเดีวี่ที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์เป็นหลักแล้ว ผู้วิจัยยังศึกษาวิเคราะห์จากนักหนังสือพิมพ์ กระบวนการทำงานของหนังสือพิมพ์ ในฐานะที่เป็นผู้ผลิตสาร รวมถึงการสำรวจทัศนคติของนักวิชาการและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประเด็นข่าวนี้ด้วยเพื่อประเมินว่าหนังสือพิมพ์ได้เป็นพื้นที่หรือเวทีของการถ่ายทอดความคิดเห็นจากทั้งสองฝ่ายคือ ฝ่ายที่คัดค้านการบวชสามเดีวี่กับฝ่ายที่สนับสนุนการบวชสามเดีวี่ ในลักษณะและด้วยเนื้อหาอย่างไร

ปัญหานำวิจัย

1. รูปแบบเนื้อหาในการรายงานข่าวสามแฉ่ของหนังสือพิมพ์มีลักษณะอย่างไร
2. หนังสือพิมพ์ได้เปิดพื้นที่ของการนำเสนอความคิดเห็นระหว่างฝ่ายที่หยุดนิ่งกับฝ่ายที่เคลื่อนไหวอย่างไร และพื้นที่นี้ถูกกำหนดด้วยมายาคติของวิชาชีพวารสารศาสตร์อย่างไร
3. การถ่ายทอดความคิดจากทั้งสองฝ่ายผ่านพื้นที่หนังสือพิมพ์ได้ก่อให้เกิดวาระทางสาธารณะในลักษณะใดบ้าง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะและทิศทางของวาระสาธารณะที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการเปิดพื้นที่ผ่านหนังสือพิมพ์ของฝ่ายที่คัดค้านกับฝ่ายที่สนับสนุนในกรณีการบวชสามแฉ่
2. เพื่อวิเคราะห์หาปัจจัยของมายาคติทางวิชาชีพวารสารศาสตร์ที่มีส่วนกำหนดรูปแบบและแนวทางการนำเสนอข่าวสามแฉ่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นการใช้ประโยชน์จากวิธีการวิเคราะห์เชิงสตรีนิยมในการศึกษารูปแบบการรายงานข่าวสามแฉ่ และภาพตัวแทนผู้หญิงในศาสนาที่ปรากฏบนหน้าหนังสือพิมพ์
2. เพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัยในประเด็นของเพศสภาพกับสื่อมวลชนต่อไปในอนาคต
3. เพื่อสร้างความตระหนักให้แก่สื่อมวลชน ถึงกระบวนการและผลสืบเนื่องของการเปิดพื้นที่ทางความคิดให้แก่ฝ่ายต่างๆ ได้ปะทะสังสรรค์หรือต่อรองกันเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นข่าวเพศสภาพ

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากที่มาของงานวิจัยเรื่อง “การถ่ายทอดความคิดที่หยุดนิ่งและความคิดที่เคลื่อนไหวของหนังสือพิมพ์ภาษาไทยรายวันผ่านข่าวสามแถว” นอกจากนี้จะเป็นงานวิจัยที่ผู้วิจัยจะศึกษาการปะทะสังสรรค์ระหว่างกลุ่มที่คัดค้านผู้หญิงในเพศบรรพชิตกับกลุ่มที่สนับสนุนผู้หญิงในเพศบรรพชิตบนพื้นที่หน้าหนังสือพิมพ์แล้ว ผู้วิจัยยังมีความเข้าใจว่าสื่อเหล่านั้นสามารถมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลทั้งในระดับปัจเจกบุคคล กลุ่มคน และสังคม ซึ่งเป็นผลกระทบที่สามารถมองเห็นและสัมผัสได้ และผลกระทบในอีกด้านหนึ่งที่มองเห็นและจับต้องได้ยากกว่า นั่นคืออิทธิพลของสื่อในด้านค่านิยม ความเชื่อต่างๆ และความสัมพันธ์ของสื่อที่มีต่อวิถีชีวิตของผู้คน ตลอดจนความหลากหลายของชุมชน ผู้วิจัยจึงได้นำกรอบแนวคิด

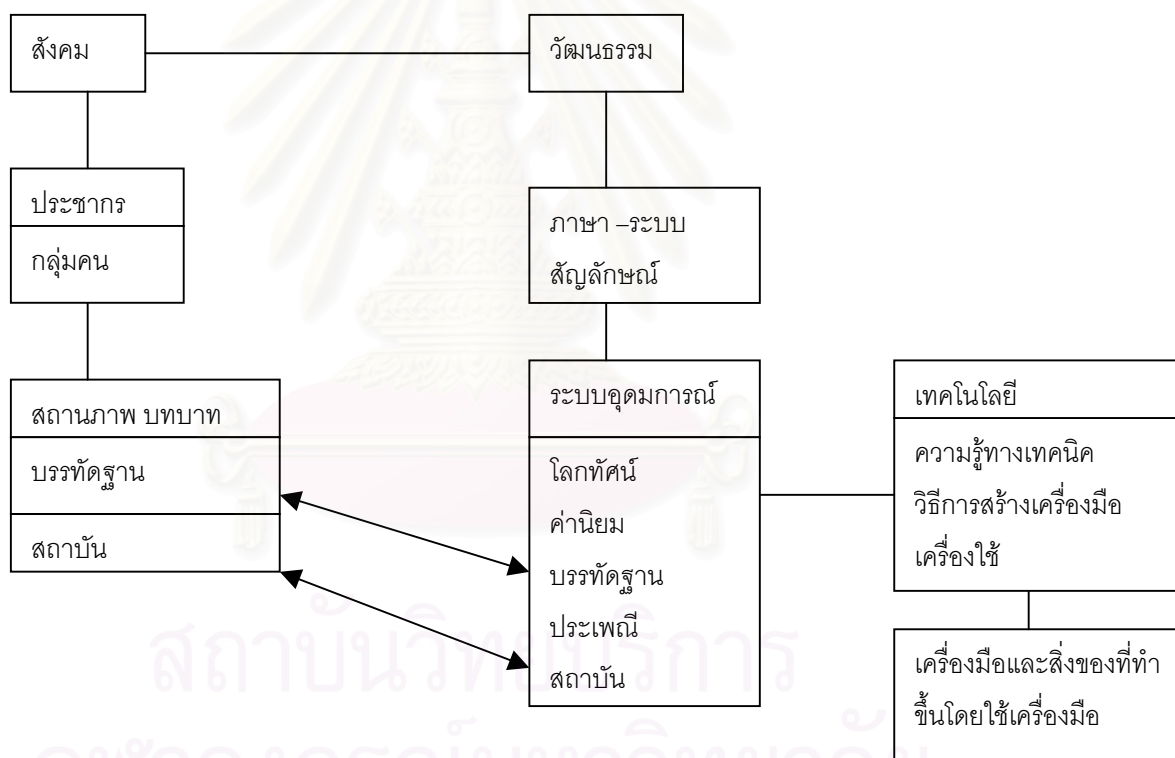
- 1) แนวคิดการครอบงำเชิงอำนาจและการช่วงชิงพื้นที่ทางความคิด
- 2) แนวคิดข่าวและการกำหนดวาระสาธารณะ
- 3) แนวคิดสัญญาวิทยา
- 4) แนวคิดสตรีนิยม

มาอธิบายรูปแบบตลอดจนความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ที่มีผลต่อการทำงานของสื่อมวลชน ซึ่งเป็นวัฒนธรรมอุปถัมภ์ของผู้มีอำนาจ หรือผู้มีสิทธิประโยชน์ที่ได้ถูกถ่ายทอดมาเป็นส่วนหนึ่งของสถาบันสื่อสารมวลชนในด้านการทำข่าวของนักข่าวทุกสื่อแม้กระทั่งสื่อหนังสือพิมพ์ซึ่งผลนี้สามารถปิดกั้นสิทธิเสรีภาพของประชาชนอย่างมาก ซึ่งปรากฏให้เห็นในทางรูปธรรมในลักษณะของรูปแบบและเนื้อหาสาระของข่าว บทความ บทบรรณาธิการ ฯลฯ ที่เป็นการเสริมหรือตอกย้ำอำนาจ ความเชื่อ หรือค่านิยมนั้นๆ โดยไม่เปิดโอกาสการมีสิทธิเสียงให้แก่ผู้ไร้อำนาจหรือผู้เสียผลประโยชน์

ดังนั้นก่อนที่จะเข้าตัวบทแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่าง ๆ นั้น ควรที่จะศึกษาเรื่อง ภาพรวม ของ “โครงสร้างสังคมและวัฒนธรรมไทย” เพื่อจะทำให้เข้าใจในตัวทฤษฎีและประเด็นความขัดแย้งนี้มากยิ่งขึ้น

พิจารณาศาสนาภายใต้โครงสร้างสังคมและวัฒนธรรมไทย

ในสังคมจะประกอบด้วยสถาบันต่างๆที่ทำหน้าที่แตกต่างกัน แม้มีการทำหน้าที่ต่างกันแต่เป้าหมายร่วมกันของสถาบันเหมือนกัน คือ ความคงอยู่ของความเป็นสังคมร่วมกันหรือการหล่อหลอมระบบค่านิยม (Value System) ของคนในสังคมให้ไปในทิศทางเดียวกันนั่นเอง นั่นหมายความว่าทุกสถาบันมีความสัมพันธ์หรือเชื่อมโยงต่อกันและกัน ซึ่งสามารถแสดงเป็นแผนผังได้ดังนี้

ที่มา : ดัดแปลงจาก เอกสารประกอบการบรรยายวิชา ม.326 วัฒนธรรมและสังคมไทย ,จุไรรัตน์ จันทน์

อ้าง ,2530

จากแผนผัง โครงสร้างสังคมข้างต้น สามารถพิจารณาได้ว่า สังคมประกอบด้วยคนหรือประชากร โครงสร้างของสังคมจะกล่าวถึงประชากรในเรื่องของเพศและอายุของคนที่อยู่ในสังคมนั้น สำหรับในส่วนของสังคมประกอบด้วยกลุ่มย่อยต่างๆซึ่งอาจแบ่งด้วยอำนาจ และฐานะ

ทางเศรษฐกิจและสังคม ก็เป็นการพิจารณาถึงโครงสร้างการแบ่งช่วงชั้นทางสังคม และสุดท้ายพิจารณาในด้านที่ว่าสังคมมีกฎเกณฑ์และกลไกต่างๆ เพื่อสนองความต้องการของสมาชิกและรักษาความเป็นปึกแผ่นของสังคมเอาไว้ ก็จะทำให้กล่าวถึงสถาบันต่างๆ และความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันเหล่านั้นว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญของโครงสร้างทางสังคม

สำหรับโครงสร้างวัฒนธรรม ได้แก่ ภาษา ซึ่งเป็นระบบสัญลักษณ์ที่คนในสังคมใช้เป็นสื่อสำหรับถ่ายทอดและเก็บรักษาข่าวสารต่างๆ นอกจากนั้นยังได้แก่ เทคโนโลยีและระบบอุดมการณ์หรืออุดมคติวิทยา ซึ่งประกอบด้วย ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม และบรรทัดฐาน

ดังนั้นสังคมทุกสังคมจะมีวัฒนธรรมอยู่คู่กัน มีความสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่นเนื่องด้วยโครงสร้างของสังคมและวัฒนธรรมมีองค์ประกอบร่วมที่สำคัญ คือ คน บรรทัดฐาน และสถาบันเดียวกัน

สังคมเป็นกลุ่มชนิดหนึ่งโดยทั่วไปแล้วกลุ่มต่าง ๆ จะประกอบด้วยลักษณะสำคัญเหมือนกัน คือ ประกอบด้วยสมาชิกกลุ่มซึ่งมีความสัมพันธ์กันทั้งโดยตรงและโดยอ้อม มีกฎเกณฑ์ระเบียบเพื่อทำให้ความสัมพันธ์ดำเนินไปได้ด้วยดี และสมาชิกต่างก็มีความรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม แต่สังคมเป็นกลุ่มที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างไปจากกลุ่มชนิดอื่น 5 ประการคือ (ยุทท์ ศักดิ์เดชยนต์, 2531 : 8-9)

1. สังคมเป็นกลุ่มในเชิงพื้นที่ สังคมจะมีเขตแดนทางภูมิศาสตร์ กลุ่มคนในสังคมเดียวกันย่อมสามารถระบุอาณาเขตพื้นที่ครอบครองของสังคมเดียวกันนั้นได้

2. สังคมเป็นกลุ่มที่มีขนาดใหญ่กว่ากลุ่มชนิดอื่น สังคมหนึ่ง ๆ จะประกอบขึ้นด้วยกลุ่มย่อยหลายชนิด เช่น กลุ่มตามเพศและวัย กลุ่มตามอาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา ศาสนา และกลุ่มผลประโยชน์ ตัวอย่างเช่น ชุมชนเป็นกลุ่มพื้นที่เหมือนสังคม แต่ถือว่าเป็นกลุ่มย่อยชนิดหนึ่ง เพราะมีขนาดเล็กกว่าสังคมซึ่งใหญ่ที่สุด

3. สังคมมีวัฒนธรรมหลักที่เห็นเด่นชัดออกมา สมาชิกของสังคมใดจะร่วมวัฒนธรรมหลัก เช่น ภาษาและกฎหมายเดียวกัน แต่กลุ่มย่อยในสังคมอาจมีวัฒนธรรมของตนแตกต่างไปได้บ้าง โดยปกติแล้วคนในสังคมเดียวกันมักไม่ค่อยรู้สึกถึงการมีวัฒนธรรมร่วมกันได้อย่างชัดเจนนัก จนกว่าจะมีวัฒนธรรมของสังคมอื่นมาเปรียบเทียบกับ

4.สังคมเป็นกลุ่มที่มีความมั่นคงถาวรกว่ากลุ่มชนิดอื่น สังคมสามารถมีสมาชิกใหม่ที่เกิดขึ้นด้วยธรรมชาติทดแทนสมาชิกเก่าที่ต้องตายไปจากสังคมได้ อายุของสังคมจึงยืนยาวเป็นชั่วชีวิตของคน และโดยปกติแล้ว การที่จำนวนสมาชิกที่เกิดขึ้นใหม่ในแต่ละปีจะมีมากกว่าสมาชิกที่ตายไป สังคมจึงมีความถาวรเติบโตไปเรื่อยๆ

5.สังคมเป็นกลุ่มที่มีความสมบูรณ์ในตัวเอง มีความเป็นอิสระเอกเทศไม่จำเป็นต้องร่วมกับกลุ่มหรือหน่วยอื่น สังคมเป็นกลุ่มที่มีความสามารถตอบสนองความต้องการต่างๆของสมาชิกได้ค่อนข้างครบถ้วน โดยไม่ต้องพึ่งพาสังคมอื่นมากนักและสังคมสามารถดำรงตนเองโดยไม่จำเป็นต้องพึ่งกลุ่มอื่นๆ ได้มากกว่ากลุ่มในระดับอื่น

กล่าวโดยสรุป ในแง่การมองสังคมว่าเป็นกลุ่มนั้น สังคมคือกลุ่มคนซึ่งร่วมมือกันอยู่ร่วมกันยั่งยืน และมีวัฒนธรรมที่เห็นเด่นชัดออกมา

บุคคลในสังคมจะมีการกระทำต่อผู้อื่นหรือเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นในสังคมด้วยจิตสำนึก และคาดการณ์ถึงผลกระทบและปฏิกิริยาของบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง การกระทำดังกล่าวเรียกว่า การกระทำทางสังคม (Social action) และถ้าบุคคลต่างฝ่ายต่างมีการกระทำโต้ตอบต่อกัน เรียกว่า ปฏิสัมพันธ์หรือ การปะทะสังสรรค์ หรือการกระทำต่อกัน (Interaction) หรือ อาจเรียกว่า การปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social interaction) ก็ได้ ซึ่งถ้าหากเกิดขึ้นจนเป็นแบบแผนที่เข้าใจกันได้ระหว่างคู่กรณีและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง ทำให้สามารถคาดหมายการกระทำของแต่ละฝ่ายได้อย่างชัดเจนแล้วเรียกว่า ความสัมพันธ์ทางสังคม (Social relationship)

จากความหมายของสังคมในแง่ความสัมพันธ์นี้ ทำให้เราสามารถมองเห็นและเข้าใจในระบบของสังคม (อังแล้วในยุท ธศกัศเดชนนต,2531: 11-13) ว่าสังคมเป็นกลุ่มขนาดใหญ่ประกอบด้วยกลุ่มย่อย ซึ่งสมาชิกภายในกลุ่มย่อยต่างก็มีเป้าหมายและระเบียบแบบแผน (rule) ที่ยึดถือกันภายในกลุ่ม และระเบียบแบบแผนเหล่านี้เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายหรือจำยอมที่จะปฏิบัติตาม ซึ่งเรียกว่าบรรทัดฐานหรือปทัสถาน (norm) ซึ่งเป็นเงื่อนไขหรือตัวกำหนดความสัมพันธ์เพื่อจัดระเบียบให้เกิดในสังคม ระบบ กฎเกณฑ์ และความประพฤติ หรือระบบปทัสถานที่ค่อนข้างมั่นคงถาวร และสังคมเห็นว่าถูกต้องควรปฏิบัติตามเรียกว่า สถาบันสังคม (social institutions) และในสถาบันสังคมก็มีการกำหนดสิทธิหน้าที่ (role) ตามตำแหน่งของบุคคลภายในสังคม หรือที่เรียกว่า สถานภาพ (status) แตกต่างกันไปไม่ตัดเทียมกัน การจัดระดับสูงต่ำของสถานภาพเรียกว่า การจัดลำดับช่วงชั้นทางสังคม (social stratification) และความสัมพันธ์

ระหว่างสถานภาพต่างๆภายในสังคมซึ่งเป็นแบบแผนชัดเจนถาวรเรียกว่า โครงสร้างของสังคม (social structure)

สรุปได้ว่า หากจะมองสังคมว่าเป็นระบบสังคมระบบหนึ่งแล้ว สิ่งสำคัญที่จะต้องพิจารณาถึงมีอยู่ 3 ประการด้วยกัน คือ *บรรทัดฐาน สถานภาพ และบทบาท*

สำหรับวัฒนธรรมเกิดจากความสามารถของมนุษย์ในการสร้างและใช้กระบวนการคิดเชิงสัญลักษณ์ (symbolic conceptualization) ได้อย่างกว้างขวางและเป็นระบบ

วัฒนธรรมมีความหมายที่กว้างขวางมาก ได้มีผู้รู้หลายท่านให้คำนิยามของ “วัฒนธรรม” ไว้ดังนี้ (จูไรร์ตัน จันท์ธำรง, 2530 : 3)

เอ็ดเวิร์ด บี ไทเลอร์ และ อี อัดัม โฮเบล ได้กล่าวไว้ว่า วัฒนธรรมหมายถึงส่วนทั้งหมดที่ซับซ้อนอันประกอบด้วย ความรู้ ความเชื่อ ศิลปะ ศีลธรรมจรรยา กฎหมาย ขนบประเพณี ความสามารถ และนิสัยอื่นใดที่มนุษย์ได้มาในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของสังคม และสมาชิกของสังคมเป็นผู้แสดงออกและมีส่วนร่วมในการแสดงผลรวมลักษณะสำคัญของพฤติกรรมที่มาจากการเรียนรู้ทั้งหมดเหล่านั้น

เลสลี ไวท์ นิยามวัฒนธรรมว่าหมายถึง การรวมอย่างมีระเบียบของปรากฏการณ์ต่างๆ เช่น การกระทำ (แบบแผนพฤติกรรม) วัตถุ (เครื่องมือและสิ่งๆที่สร้างขึ้นโดยใช้เครื่องมือ) ความคิดและความรู้สึก (ความรู้ ทักษะ และค่านิยม) และสิ่งเหล่านี้ต้องอาศัยการใช้สัญลักษณ์ ซึ่งสอดคล้องกับนิยามของเกอร์ฮาร์ด เลนส์กี ที่ว่า ในชีวิตมนุษย์ต้องอาศัยระบบสัญลักษณ์

จากความหมายของวัฒนธรรมข้างต้น สามารถสรุปลักษณะที่สำคัญของวัฒนธรรมได้ดังนี้ คือ

1. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นและปรับปรุงจากธรรมชาติและมนุษย์จะเรียนรู้วัฒนธรรมจากกัน และกัน

2. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มีการสืบทอดเนื่อง เป็นมรดกทางสังคมที่มีการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง มนุษย์ได้เรียนรู้วัฒนธรรมจากทั้งที่ตายไปแล้วและที่ยังมีชีวิตอยู่ โดยได้รับความรู้นั้นไว้เป็นมรดกตกทอดกันมาเป็นลำดับ ดังนั้นวัฒนธรรมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างสม่ำเสมอ

3. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มีความเปลี่ยนแปลงเพิ่มพูนหรือขยายตัวโดยการค้นพบสิ่งใหม่ การประดิษฐ์ และการแพร่กระจายเพื่อสร้างสิ่งใหม่ๆ ขึ้นมา และประสบการณ์ของมนุษย์จะถูกสะสมและเพิ่มพูนมากขึ้นเรื่อยๆ

4. วัฒนธรรมถูกมองว่าเป็นสมบัติรวมของกลุ่มหรือสังคม มิใช่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะ

5. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่อยู่แล้วก่อนบุคคลจะเกิดและมีชีวิตในสังคม วัฒนธรรมจะยังคงอยู่ต่อไปหลังจากบุคคลนั้นได้ตายไปแล้ว

6. วัฒนธรรมมีหน้าที่แต่ละส่วน ไม่ว่าจะลักษณะการทางวัฒนธรรม (cultural trail) ซึ่งเป็นส่วนที่เล็กและมีลักษณะง่ายที่สุดของวัฒนธรรม หรือวัฒนธรรมซ้อน (cultural complex) ซึ่งเป็นการรวมลักษณะการทางวัฒนธรรมหลายๆ อย่างไว้กลายเป็นวัฒนธรรมซับซ้อน หรือสถาบัน (institution) ซึ่งประกอบด้วยวัฒนธรรมซับซ้อนหลายๆ อย่าง ต่างก็ทำหน้าที่สำคัญในตัวของมันเองอย่างสมเหตุสมผลและจำเป็นในขอบข่ายของวัฒนธรรม ซึ่งส่วนนั้นๆ เป็นส่วนประกอบอยู่ด้วยกันทั้งสิ้น

หากมองวัฒนธรรมให้เป็นระบบเรียกว่า ระบบวัฒนธรรม จะประกอบด้วยระบบย่อย (subsystem) 3 ระบบด้วยกัน ดังนี้คือ

1. ระบบย่อยทางเทคนิควิทยา (technological subsystem) ประกอบด้วยเครื่องมือและเทคนิคที่มนุษย์ใช้เพื่อให้ได้รับพลังงานมาเพื่อดำรงชีวิต ปรับปรุง และรักษาวัฒนธรรม

2. ระบบย่อยทางสังคมวิทยา (sociological subsystem) ประกอบด้วยสถาบันทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา ศาสนาและอื่นๆ ซึ่งอยู่ได้โดยอาศัยพลังงานที่สร้าง

จากระบบเทคนิควิทยา ความซับซ้อนของระบบย่อยทางสังคมจะขึ้นอยู่กับจำนวนพลังงานซึ่งได้จากระบบวิทยา

3.ระบบย่อยทางอุดมคติวิทยา หรืออุดมการณ์ (*ideological subsystem*) ประกอบด้วยความเชื่อในรูปแบบต่างๆ เช่น ไสยศาสตร์ (*magic*) ตามตำนาน (*legends*) เทพปกรณัม (*mythologies*) เทววิทยา (*theologies*) ปรัชญา (*philosophies*) และวิทยาศาสตร์ (*science*) ระบบย่อยทางอุดมคติวิทยาจะมีผลต่อระบบย่อยทางเทคนิควิทยา และสังคมวิทยาในแง่ที่ว่า ความก้าวไกลในทางเทคนิคมักจะเริ่มต้นจากทฤษฎีทางปรัชญาและทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์เสมอ

ส่วนวัฒนธรรมย่อย (*subculture*) หมายถึง ลักษณะการทางวัฒนธรรมบางส่วน ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่ของสังคมไม่ได้มีส่วนร่วมอยู่ด้วย เพราะโดยปกติแล้วสมาชิกทั้งหมดของสังคมใหญ่จะมีลักษณะการทางวัฒนธรรมอย่างเดียวกันทุกคน วัฒนธรรมย่อยจึงพบในสังคมใหญ่อยู่เสมอ ยกตัวอย่างเช่น ในสังคมไทยจะมีวัฒนธรรมย่อยของกลุ่มอาชีพ ศาสนา และวัยเฉพาะตนแตกต่างกัน เป็นต้น ประเภทต่างๆ ของวัฒนธรรมย่อยได้แก่

1.วัฒนธรรมย่อยทางอายุ (*age subculture*) กลุ่มบุคคลในสังคมที่มีวัยแตกต่างกันจะมีความคิดอ่านและวิถีชีวิตของตนแตกต่างกันไป เช่น วัยรุ่นชอบความสนุกสนาน มีความคิดรุนแรง ชอบเกาะกลุ่มกันอยู่ ส่วนวัยชราชอบจะใช้ชีวิตเรียบง่าย มีความสุขุม สนใจและปฏิบัติตามหลักธรรม เป็นต้น

2.วัฒนธรรมย่อยทางศาสนา (*religious subculture*) ในสังคมที่มีกลุ่มบุคคลนับถือศาสนาแตกต่างกันไป แบบแผนของพฤติกรรม และความเชื่อของกลุ่มบุคคลเหล่านั้นจะแตกต่างกันออกไปด้วย เช่น คนไทยพุทธเชื่อกฎแห่งกรรม แต่คนไทยที่นับถือศาสนาคริสต์กลับยอมรับผลของกรรมด้วยเหตุผลของพระเจ้า หรือระหว่างพุทธศาสนานิกายมหายานกับเถรวาทก็มีการตีความพระธรรมที่แตกต่างกัน เป็นต้น

3.วัฒนธรรมย่อยทางท้องถิ่น (*regional subculture*) สมาชิกของสังคมเดียวกันแต่อยู่ในท้องถิ่นต่างกันบ้างในเรื่องของวัฒนธรรม เช่น คนไทยภาคใต้จะมีภาษาพูด การแต่งกาย อาหาร ประเพณี และความเชื่อแตกต่างกันไปจากชาวไทยภาคเหนือ เป็นต้น

4.วัฒนธรรมย่อยทางอาชีพ (occupational subculture) อาชีพที่แตกต่างกันของกลุ่มคนในสังคมเดียวกัน จะยังผลให้แบบแผนของพฤติกรรมของกลุ่มเหล่านั้นแตกต่างกัน เช่น กลุ่มอาชีพ แพทย์ ทหาร ตำรวจ พ่อค้า กรรมกร และครู จะมีภาษาความเชื่อเฉพาะกลุ่มของตน เป็นต้น

นอกจากนั้นในการทำกิจกรรมต่างๆร่วมกันของสมาชิกในกลุ่มย่อย ยังสามารถบ่งบอกถึงความเป็นอัตลักษณ์หรือความเป็นตัวตนของแต่ละกลุ่มได้ดี ซึ่งประเภทของวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทั่วไปสามารถแบ่งออกได้ดังนี้ คือ

- 1.วัฒนธรรมการบริโภคหรือวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับกิจกรรมในการรับประทานอาหาร ได้แก่ วิธีแสวง วิธีประกอบ วิธีปรุง และวิธีรับประทานอาหาร
- 2.วัฒนธรรมการอยู่ ได้แก่ วิธีจัดและสร้างที่อยู่อาศัย
- 3.วัฒนธรรมการแต่งกาย ได้แก่ วิธีปกคลุมร่างกาย วัสดุที่ใช้ วิธีกำหนดชนิด สีของเครื่องใช้ วิธีกำหนดรักษาความสะอาดของเครื่องแต่งกาย และวิธีการแต่งกายตามโอกาสต่างๆ
- 4.วัฒนธรรมการพักผ่อน ได้แก่ วิธีจัดเวลาพักผ่อน ชนิด อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการพักผ่อนนั้นๆ
- 5.วัฒนธรรมเกี่ยวกับการแสดงอารมณ์ ได้แก่ วิธีแสดงอารมณ์ต่างๆ เช่น รักเกลียด โกรธ และวิธีแสดงอารมณ์ทางเพศตามกาลเทศะ
- 6.วัฒนธรรมเกี่ยวกับการสื่อความหมาย เช่น วิธีส่งและรับข่าวสาร อันได้แก่ ภาษา ท่าทาง รวมทั้งเครื่องมือเครื่องใช้เกี่ยวกับกับการสื่อความหมายนั้นๆ
- 7.วัฒนธรรมเกี่ยวกับการจราจรขนส่ง ได้แก่ วิธีเดิน การส่งสิ่งของและระบบจราจร

8.วัฒนธรรมเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ คือ การจัดระบอบการปกครอง และควบคุมป้องกันสังคม อันได้แก่ วิธีสร้างความสามัคคีรักใคร่ระหว่างกลุ่ม วิธีบริหารงานขององค์การ วิธีจัดตั้งหรือยุบเลิกรัฐบาล และวิธีควบคุมพฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มคน

9.วัฒนธรรมเกี่ยวกับการแสวงหาความสุขทางจิตใจและหลักเกณฑ์การดำเนินชีวิต อันได้แก่ ความคิด ความเชื่อทางศาสนา และปรัชญาชีวิต

ตามหลักโครงสร้างสังคม สังคมจึงย่อมมีอยู่คู่กับวัฒนธรรมเสมอ เพราะเมื่อมีกลุ่มบุคคลในสังคมก็ย่อมต้องมีแบบแผนของการกระทำหรือแบบอย่างการดำเนินชีวิต เรียกว่า “วัฒนธรรม” ที่กลุ่มบุคคลสร้างขึ้นมาเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตร่วมกันได้อย่างผสมผสานและถาวร ขณะเดียวกันวัฒนธรรมจะเกิดขึ้นอย่างลอยๆ ปราศจากสังคมไม่ได้เช่นกัน โดยทั่วไปแล้วคำสองคำนี้ถูกใช้แทนกันได้เพราะต่างก็รวมเอาความหมายของกันและกันได้ แต่ถ้าจะแบ่งแยกคำสองคำนี้ออกจากกันในเชิงวิเคราะห์ “สังคม” ก็คือ “คน” และ “วัฒนธรรม” ก็คือ “ของ” ที่คนกลุ่มนั้นสร้างหรือกำหนดขึ้นมานั่นเอง **ดังนั้นเมื่อคนไม่ได้รับของตั้งใจปรารถนา ก็ย่อมต้องเกิดเป็น “ปัญหา” หรือ “ความขัดแย้ง” นั่นเอง**

ทั้งสังคมและวัฒนธรรมต่างมีลักษณะเป็นกึ่งรูปธรรมและนามธรรมทั้งคู่ รูปธรรมคือ “กลุ่มคน” ส่วนนามธรรมคือ “รูปแบบของสังคมคือระบบความสัมพันธ์ที่อยู่เบื้องหลังของการกระทำระหว่างกันของบุคคลในสังคม” สำหรับรูปธรรมของวัฒนธรรม คือ “พฤติกรรมตลอดจนผลิตผลทางวัตถุของคนในสังคม” และนามธรรมของวัฒนธรรม คือ “ระบบความเชื่อ ค่านิยม และบรรทัดฐาน”

จากที่กล่าวมาข้างต้น พบว่า**เหมือนเป็นความจำเป็นที่สังคมต้องสร้างกฎเกณฑ์บังคับตายตัวให้คนในสังคมได้ปฏิบัติตามเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข** **นัยยะในความหมายเหล่านี้** นั่นคือ **“การปกครองที่มีอำนาจแฝงอยู่”** โดยที่สังคมจะกำหนดให้มีผู้ควบคุมดูแลกำกับอีกชั้นหนึ่ง สังคมใด ๆ ไม่ว่าขนาดไหนก็ต้องประกอบด้วยบุคคล 2 ประเภท คือ ผู้ควบคุมหรือผู้ปกครองกับผู้อยู่ภายใต้การควบคุม

ศาสนาก็เป็นระเบียบแบบแผน ขนบธรรมเนียมประเพณี เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับประพฤติปฏิบัติต่อกัน แต่พุทธศาสนาของสังคมไทยนั้น หากจะพิจารณาอย่างถ่องแท้ในแง่ของการปฏิบัติแล้วจะพบว่าชาวพุทธมีการปฏิบัติตนแบบไม่ใช่พุทธแท้แต่เป็นพุทธไทย คือมีการ

ปนหลักของพราหมณ์ คริสต์ และการบูชาบรรพบุรุษแบบจีนเข้าด้วยกัน บางคนชอบและหลงใหลในเรื่องเหรียญและวัตถุมงคล หรือบางคนเข้าใจผิดหลงเชื่อในเรื่องของเทวดาและอานุภาพของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เช่น เชื่อว่าเทวดาผู้ทรงฤทธิ์มาแย่งบรรดาสามีของหญิงในหลายท้องที่ของอีสาน ทำให้สตรีหลายคนต้องทำปลัดขิกไว้ป้องกันที่บ้าน หรือเชื่อในคนทรงอย่างงมงาย หรือแม้กระทั่งพิธีกรรมทางศาสนาที่สืบทอดมาจวบจนทุกวันนี้ แม้สถานที่สำคัญหลายแห่ง หรือผู้นำประเทศชาติ หรือผู้นำทางจิตวิญญาณในคราบพระภิกษุสงฆ์บางรูป ยังจัดพิธีกรรม และสืบทอดความเชื่อที่ผิดรูปนี้ครอบงำศรัทธาของคนไทยอยู่ต่อไป บางวัดจัดพิธีบูชาราหู บ้างก็มีการครอบขันธุ์ ยกครู ไบ้หวย ดูหมอ ที่ลี้ลับแล้วแต่มีใช้การเผยแพร่ “ธรรมะ” เลยสักนิดหนึ่ง และสิ่งเหล่านี้สื่อมวลชน ที่เป็นสถาบันทางวิชาการ และเป็นส่วนหนึ่งที่ได้ช่วยเสริมภาพสะท้อนเหล่านี้ออกสู่สายตาประชาชนทั่วไป

แก่นแท้ของหลักธรรมหรือคำสอนในพระพุทธศาสนาที่มุ่งที่จะอธิบายและสั่งสอนในสิ่งสำคัญ 4 ประการด้วยกัน คือ (สมบูรณ์ สุขสำราญ, 2529 : 3)

1.อธิบายถึงสภาวะธรรมชาติของชีวิตว่า “สรรพสิ่งในโลกนี้เกิดขึ้นได้ คงได้และเสื่อมได้ด้วยเหตุใด”

2.อธิบายและสอนถึงวิธีการครองชีวิตอย่างเป็นสุขและสอดคล้องกับสภาวะธรรมชาติรอบกาย ตลอดจนการบรรเทาทุกข์ที่บุคคลมีอยู่

3.อธิบายและสอนถึงแนวทางการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมทุกระดับชั้น วรรณะ เพศ อย่างมีสิทธิเสียงเท่าเทียมกัน

4.อธิบายและแนะแนวทางที่จะนำหลักธรรมคำสอนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันตามลักษณะของปัญหา ระดับสติปัญญา และความประสงค์ของแต่ละบุคคลในสังคม

ในแง่สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา พระพุทธศาสนาเป็นพันธกิจสำคัญที่ทำหน้าที่ให้สังคมอยู่รอดได้ ทั้งนี้เพราะสังคมได้อาศัยพระพุทธศาสนาในแง่ต่างๆดังต่อไปนี้ คือ

- เป็นหลักเกณฑ์ของศีลธรรมและเป็นที่มาของวัฒนธรรมและมรดกของชาติ ภูมิทัศน์ ประเพณี และค่านิยมในสังคมไทยหลายต่อหลายประการเกิดขึ้นตามแนวทางของ พระพุทธศาสนา เช่น ค่านิยมในเรื่องของความเมตตากรุณาและความโอบอ้อมอารี ซึ่งเป็นค่านิยม ของชาวพุทธโดยแท้ ได้ถูกถ่ายทอดจากบรรพบุรุษในอดีตจนถึงสังคมในปัจจุบัน โดยมี วัด พระสงฆ์ และบุคคลในครอบครัว ตลอดจนสถาบันอื่นๆเป็นตัวแทนผู้ทำหน้าที่ในการถ่ายทอด
- เป็นสื่อหรือกลไกในการควบคุมระเบียบของสังคม ในแง่ที่ว่าศาสนาพุทธได้ ทำหน้าที่กล่อมเกลานำจิตใจและสร้างจิตสำนึกในแง่ศีลธรรมจรรยาของสมาชิกในสังคม
- เป็นสื่อในการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสังคม พระธรรมคำสั่งสอน และพิธีกรรมในพระพุทธศาสนานั้นเป็นสื่อสำคัญที่ทำให้ผู้มีความเชื่อและปฏิบัติตนในทิศทางเดียวกัน เกิดความรู้สึกว่าเป็นพวกเดียวกัน เกิดความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันอย่างลึกลับ
- วัดในสมัยก่อนนั้นเป็นที่รวม “ปัญญาชน” ของชาติ เป็นสถานที่รวมและ อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมหลายแขนง เป็นสถานบริการด้านอนามัย เป็นศูนย์กลางของชุมชน และไม่ อาจจะแยกออกไปจากวิถีชีวิตของประชาชนนับตั้งแต่เกิดจนตายได้ วัดและประชาชนในสมัยก่อน จึงมีความผูกพันกันอย่างใกล้ชิด

แต่ปัจจุบันนี้ผลพวงแห่งการพัฒนาความเป็นสมัยใหม่ (Modernization) ได้ทำ ให้รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างวัด พระสงฆ์ และประชาชนเปลี่ยนไป บทบาทของวัดและพระสงฆ์ ได้ลดความสำคัญลงไป เพราะถูกสถาบันต่างๆในสังคมเข้ามาแทนที่

จึงเกิดปัญหาที่เกิดขึ้นกับศาสนาในสังคมไทยที่สามารถสังเกตได้จากบนหน้า หนังสือพิมพ์ที่ปัจจุบันนี้ได้นำเสนอข่าวเกือบทุกวันและเกือบทุกฉบับ รวมทั้งจากข้อคิดเห็นของ บรรดานักคิด นักปรัชญาทั้งฝ่ายสังคมทางโลกและสังคมทางศาสนาผ่านสื่อมวลชนเป็นระยะๆ อาทิเช่น นายเสถียรพงษ์ วรรณปก นายสุลักษณ์ ศิวรักษ์ (ส.ศิวรักษ์) นายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต) พระศรีปริยัติโมลี อีกทั้งตัวสามเณรวิธมน์นันทาเอง ฯลฯ ที่สามารถ รวบรวมปัญหาที่เกิดขึ้นกับศาสนาในสังคมไทยได้ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มผู้ที่เข้าวัดในปัจจุบันคือกลุ่มผู้สูงอายุส่วนใหญ่ ซึ่งการเข้าวัดของกลุ่มคนเหล่านี้บางส่วนก็ไม่ได้เกิดจากความต้องการที่จะศึกษาธรรมที่แท้จริงแต่เป็นการเข้าวัดเพราะเป็นเรื่องของค่านิยมและความเชื่อเกี่ยวกับแบบฉบับของการใช้ชีวิตที่ถูกทำนองคลองธรรมของสังคม

2. วัยรุ่นหนุ่มสาวนิยมไปเที่ยวไนต์คลับ ดิสโก้เทค สนใจแต่การแต่งตัวและเที่ยวเตร่ไม่ค่อยนิยมเข้าวัด

3. คนไทยเข้าวัดกันน้อย ซึ่งอาจมาจากสาเหตุดังต่อไปนี้ คือ

- พระภิกษุสงฆ์บางส่วนกระทำผิดหลักคำสอนของพระศาสนาและปฏิบัติตนที่ไม่ก่อให้เกิดความศรัทธาแก่ประชาชนได้ดี เช่น ชาวบ้านเสนอ “พระวัดนี้ให้เลขเด็ด” หรือ “พระนอนกับสีกา” เป็นต้น จากผลงานวิจัยของวิทยาลัยครุราชสีมา (หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันที่ 13 มิถุนายน 2528 หน้า 8) พบว่า จากจำนวนพระภิกษุ 90 รูป มีพระผู้ซื้อหวยได้ดินถึง 38 รูป หรือร้อยละ 42 ด้วยเหตุผล คือ ต้องการรวยทางลัดและเห็นว่าคนทั่วไปซื้อกันและรัฐบาลออกสลากกินแบ่งเสมือนเป็นการสนับสนุนการพนันประเภทนี้อยู่แล้ว

- มีการสร้างวัด โบสถ์ วิหารด้วยขนาดที่เกินความจำเป็น ทำให้ประชาชนชั้นกลางและชั้นต่ำซึ่งรับของกุฏิและผ้าป่าบ่อยที่สุดยากจนลง ก่อให้เกิดช่องว่างระหว่างชนชั้นมากขึ้น

- วัดบางวัดอาศัยกลวิธีในวงการธุรกิจเป็นเครื่องดึงดูดใจคนยินยอมบริจาคทรัพย์ ซึ่งวิธีดังกล่าวยิ่งทำให้คนมุ่งผลประโยชน์ตอบแทนทางวัตถุเป็นสำคัญ เช่น มีงานฝังลูกนิมิตกัน หรือกรณีการสร้างรูปยักษ์ของวัดปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม จนรูปนั้นล้มทับคนตายและบาดเจ็บระนาวเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2541 ยังกรณีสร้างด้วยเงินมหาศาลพอเก็จอาจารย์มรณภาพแล้ว เงินที่หุ้มนั้นร้อยละล้านกลายเป็นวัดร้าง เช่น วัดดอยแม่ปิ้ง เชียงใหม่ หรือการสร้างวัดใหญ่โตที่วัดไผ่โรงวัว สุพรรณบุรี เป็นต้น

- วัดกลายเป็นสถานที่ของกลุ่มบุคคล เป็นแหล่งรับพรรคพวกมาอยู่อาศัย

4. สังคมในปัจจุบันมีการพึ่งกฎหมายซึ่งให้หลักประกันคุ้มครองสิทธิและทรัพย์สินมากกว่าพึ่งศาสนา ตลอดจนการออกรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่ให้สิทธิและเสียงแก่คนภายในประเทศมากขึ้น

5. วงการศาสนามีปัญหาในตัวเอง ซึ่งปัญหาเหล่านั้น ได้แก่

- การขาดการเผยแผ่ศีลธรรมให้แก่ประชาชนอย่างแท้จริง ปัจจุบัน อาชญากรรมประเภทต่างๆ ได้เกิดขึ้นมากมายไม่เว้นแต่ละวัน ชีวิตและทรัพย์สินของ ประชาชน ขาดความปลอดภัย ซึ่งถ้าหากมีศาสนาพุทธเป็นที่ยึดเหนี่ยวอยู่บ้าง จำนวนคดีอาจจะไม่เพิ่มขึ้น มากมายนัก
- การเผยแผ่ศาสนาเกิดแตกแยกกันเอง การที่ได้มีการเผยแผ่ศาสนา ตามความถนัดและตามความสามารถของแต่ละบุคคล แต่ละกลุ่ม แต่ละสำนัก เช่น สำนักสันติ อโศก สอนโมกข์ ถ้ากระบอก วัดมหาธาตุ ทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกว่าวงการศาสนาแตกแยก กันเอง
- พระสงฆ์จำนวนหนึ่งไม่ตั้งอยู่ในลัทธิธรรม (ความละเอียดรอบคอบ) มีความประพฤติความเป็นอยู่อย่างฆราวาสอันเป็นผลผลิตจากการวางตัวในพระธรรมวินัยที่หย่อน สมรรถภาพ
- พระสงฆ์จำนวนหนึ่งขาดสำนึกในการปฏิบัติตนตามหน้าที่สงฆ์ เช่น ควรศึกษาและปฏิบัติเผยแผ่พุทธธรรม แต่กลับนำสิ่งแปลกปลอมมาหลอกลวงจนประชาชนไม่รู้ ว่าศาสนาที่แท้จริงคืออะไร

เมื่อสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่ง และมีผลกระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของคน ส่วนใหญ่ในประเทศ ขณะเดียวกันความยุ่งยากกับความซับซ้อนก็เป็นสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นและก็ยัง คง ดำเนินอยู่ ดังนั้น “การพัฒนา” (Development) * จึงเป็นคำที่เหมาะสมที่สุดในขณะนี้ที่จะหยิบ ยืมมาใช้ช่วยกันบำรุงรักษาให้ศาสนาพุทธมีความก้าวหน้ามากกว่านี้หรือให้สิ่งที่ได้อยู่แล้วใน ศาสนาพุทธยิ่งเพิ่มศักยภาพมากยิ่งขึ้น

* คำว่า “การพัฒนา” เป็นวาทกรรมที่กลุ่มผู้สนับสนุนให้มีภิกษุณีสงฆ์ได้อ้างถึง คือ ขณะนี้ได้มีข่าวเรื่องความ ประพฤติที่ไม่ดีไม่เหมาะสมของเหล่าภิกษุสงฆ์ตามหน้าหนังสือพิมพ์อยู่เสมอ ตลอดจนมีกระบวนการเรียก ร้องสิทธิความเสมอภาคเท่าเทียมกันระหว่างเพศที่มีความเชื่อว่าไม่ว่าจะเพศใดก็มีความรู้ความสามารถเท่า เทียมกัน อีกทั้งปัญหาสตรีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ไม่เว้นแม้กระทั่งในพุทธสถาน ดังนั้นฝ่ายกลุ่มผู้สนับสนุนให้มี ภิกษุณีสงฆ์จึงเห็นเป็นการสมควรที่ขณะนี้ควรจะมีภิกษุณีสงฆ์เพื่อมาช่วยบำรุง รักษา ปกป้องพุทธศาสนา ตลอดจนการเป็นแรงหนุนที่สำคัญอีกแรงหนึ่ง นอกเหนือจากพระภิกษุสงฆ์ อุบาสก อุบาสิกาที่ขณะนี้มืออยู่ใน ประเทศไทย ในเรื่องการเผยแผ่พุทธศาสนาให้มีความก้าวหน้าหรือ สรุปแล้วก็คือ “การพัฒนา” นั่นเอง

ซึ่งการพัฒนานี้มีต่างระดับและต่างมุมมอง รวมแม้กระทั่งวิธีการที่เลือกปะทะกับความยุ่งยากและความซับซ้อนของการพัฒนาให้ได้หลายระดับและหลายระนาบที่แตกต่างกันไปนั้น ควรจะต้องกระทำในต่างระดับและต่างมรรควิธีกับที่นิยมถือปฏิบัติกัน

โดยสรุปจากที่กล่าวมาทั้งหมดนั้น จะพบว่า “สังคม” มีสิ่งที่ชี้ให้เห็นถึงรูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างความเหนือกว่าและความด้อยกว่าหรือ “อำนาจ” แฝงอยู่ในโครงสร้างของสังคม ซึ่งไม่ใช่มีแต่เพียงในระดับของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และการเมืองหรือกิจกรรมทางสังคมที่ปรากฏให้เห็นเท่านั้น แต่ยังคงครอบคลุมไปถึงเนื้อหาของความสัมพันธ์และสรรพสิ่งที่มีชีวิตทั้งหมด และการครอบงำเชิงอำนาจนั้นไม่เพียงแต่จะอยู่ในระดับอุดมการณ์หรือรูปแบบของการบังคับที่ต้องการจะครอบงำเท่านั้น แต่เป็นการปฏิบัติการและความคาดหวังที่จะครอบงำทุกสิ่งทุกอย่างทั้งหมด แม้กระทั่ง “การพัฒนา” ที่ว่านี้ ก็อาจจะเป็นรูปแบบวิธีการหนึ่งที่จะนำมาสนับสนุนเรื่องการครอบงำเชิงอำนาจหรือการถ่ายทอดอุดมการณ์ ความเชื่อ และความคิดให้มีความแนบเนียนเสียจนกระทั่งประชาชนไม่ได้เกิดความตระหนักถึงอำนาจที่แอบแฝงไว้ก็ได้

จากกรณีศึกษาที่ผู้วิจัยสนใจอยู่ขณะนี้ จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจสำหรับการศึกษาเรื่องการถ่ายทอดอุดมการณ์ในรูปแบบทั้งทางตรงและทางอ้อมว่าบนพื้นที่หน้าหนังสือพิมพ์ภาษาไทยรายวันในกรณีความขัดแย้งเรื่องสามเงรณีนี้ได้ปรากฏมีการครอบงำเชิงอำนาจแฝงอยู่ในลักษณะและรูปแบบใด

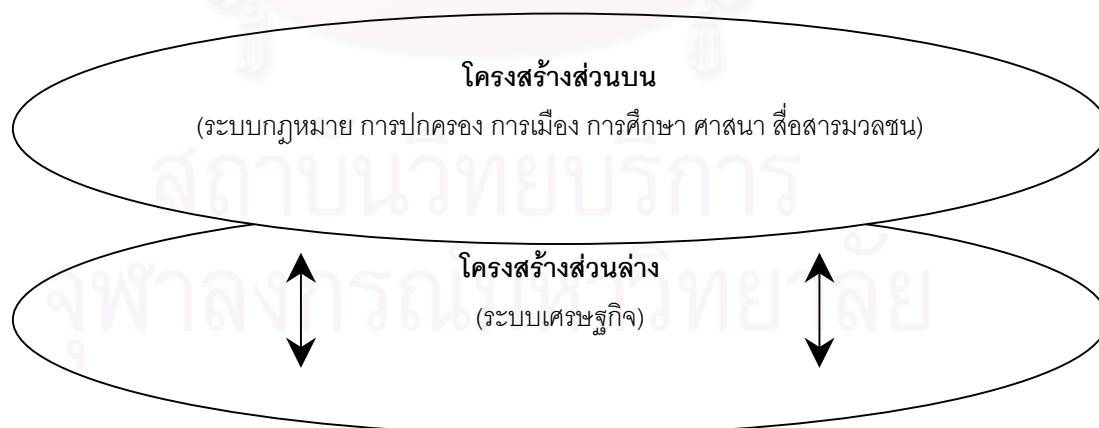
แนวคิดเรื่องการครอบงำเชิงอำนาจ (HEGEMONY)

แนวคิดเรื่อง “การครอบงำเชิงอำนาจ” (Hegemony) นี้ เป็นการพัฒนาความคิดมาจากแนวคิดของมาร์กซ์ เกี่ยวกับการควบคุมการผลิตและการถ่ายทอดอุดมการณ์ในมือของผู้เป็นเจ้าของทุนของปัจจัยการผลิต และถูกนำเสนอขึ้นโดยนักคิดแนวมาร์กซิสต์ชาวอิตาลีชื่อ Antonio Gramsci (1891 – 1937) โดยปรากฏอยู่ในบันทึกที่เขาเขียนขึ้นในระหว่างถูกคุมขังชื่อ “Prison Notebooks” (1929 – 1935) ซึ่งต่อมามีการตีความหมายความคิดโดยนักวิชาการรุ่นหลังกันอย่างกว้างขวาง

ในแนวคิดของ มาร์กซ์ได้แบ่ง “ระดับ” (levels) ของโครงสร้างทางสังคมออกเป็น 2 ส่วน ซึ่งมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน คือ โครงสร้างส่วนบน (superstructure) หรือ โครงสร้างในระดับการเมือง/กฎหมาย และโครงสร้างส่วนล่าง (infrastructure) หรือ ฐานเศรษฐกิจ และมี

ความเห็นว่าเป็นปัจจัยทางเศรษฐกิจเป็นตัวกำหนดปัจจัยส่วนบน กล่าวคือ “การเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างส่วนบน (รัฐ กฎหมาย ระบบการเมือง ศีลธรรม จริยธรรม) เกิดจากการกำหนดโดยโครงสร้างส่วนล่าง (กระบวนการสะสมทุน-พลังการผลิต) รัฐจึงมีไว้ตัวแปรอิสระ...” (ชโยนันต์ สมุทวณิช, 2530:50-51)

แต่สำหรับกรัมซี เขาจัดเป็นนักมาร์กซิสต์รุ่นใหม่ ที่รื้อฟื้นความสนใจและพัฒนาปัญหาเรื่องโครงสร้างส่วนบนหรือปัจจัยด้านเศรษฐกิจเป็นตัวกำหนดการกระทำของมนุษย์ (กาญจนา แก้วเทพ, 2526 : 105) เพราะแนวคิดดังกล่าวนี้ไม่อาจอธิบายได้ในกรณีของประเทศอิตาลีบ้านเกิดของกรัมซีได้ เนื่องด้วยอิทธิพลด้านศาสนาและวัฒนธรรมอันแข็งแกร่ง กรัมซีผู้บุกเบิกทฤษฎีได้เสนอให้เคลื่อนย้ายความสนใจจากการวิเคราะห์โครงสร้างของสังคมมาสู่การปฏิบัติการและเจตน์จำนงของมนุษย์ โดยเฉพาะปฏิบัติการเล็กๆน้อยๆ ที่ดำเนินอยู่ในชีวิตประจำวัน กรัมซีได้ผสมผสานหลักการด้านสังคมวิทยาด้วยการวิเคราะห์กลไกการทำงานแบบต่างๆของสังคมที่ทำให้เกิดการครอบงำด้านความคิดจิตสำนึกและวัฒนธรรม ในทางตรงกันข้าม ก็วิเคราะห์ดูความพยายามของฝ่ายที่ถูกครอบงำที่ได้ต่อต้านหรือปฏิเสธการครอบงำนั้น และขณะเดียวกันเขาก็เห็นว่า ในบางครั้งการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจก็อาจถูกกำหนดได้โดยรัฐ ซึ่งเป็นโครงสร้างส่วนบนได้เช่นกัน หรืออีกนัยหนึ่งความสัมพันธ์ของโครงสร้างทั้งสอง มิใช่โครงสร้างหนึ่งจะกำหนดความเป็นไปของอีกโครงสร้างหนึ่ง แต่ทั้งสองต่างเป็นปัจจัยที่กำหนดซึ่งกันและกัน ดังแผนภาพข้างล่างนี้

รูปแบบของกรัมซี : ทั้งสองส่วนมีส่วนกำหนดซึ่งกันและกัน

กรัมที่ยังได้แบ่งองค์ประกอบของโครงสร้างส่วนบนออกเป็นสองส่วนคือ ประชาสังคม หรือสังคมพลเมือง (civil society) กับ สังคมการเมืองหรือรัฐ (political or state society)

ประชาสังคม คือ ส่วนที่รัฐไม่มีอำนาจผูกขาด รัฐต้องผลิตชุดมาตรการเพื่อสร้างความชอบธรรม ดังนั้นประชาสังคมจึงเป็นเครื่องมือสร้างความยินยอม (consent)

ส่วนสังคมการเมือง หมายถึง แหล่งที่ผูกขาดอำนาจโดยรัฐ ซึ่งมีใช้การแสวงหาความยินยอม แต่เป็นการบังคับกดขี่ (coercion) กรัมซี เชื่อว่า การที่ชนชั้นหนึ่งจะสามารถมีชัยชนะเด็ดขาดสมบูรณ์ได้นั้น จำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากสมาชิกส่วนใหญ่ของสังคมมากกว่าการใช้การบังคับกดขี่ เพราะฉะนั้นในทัศนะของกรัมซีแล้ว “ ...ประชาสังคมเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุด ที่ชนชั้นหนึ่งจะสามารถครองความเป็นใหญ่อย่างสมบูรณ์ได้ หากสามารถเข้ามาครอบงำมีอิทธิพลเหนือประชาสังคมได้...”(สุรพงษ์ ชัยนาม,2524:73)

จากคำอธิบายข้างต้น กรัมซีได้นำมาอธิบายสิ่งที่เขาได้พัฒนาขึ้นมาเป็นแนวคิดการครอบงำเชิงอำนาจ โดยความสนใจของเขาที่มีต่ออิทธิพลของโครงสร้างส่วนบน ทำให้กรัมซีสามารถอธิบายได้ว่า ระบบทุนนิยมในสังคมอุตสาหกรรมตะวันตกสามารถธำรงรักษาสถานะตลอดจนการได้รับความสนับสนุนจากชนชั้นกรรมาชีพอยู่ได้อย่างไร ทั้งๆที่มีการเคลื่อนไหวปฏิวัติต่อต้านอยู่เสมอ (Carnoy,1984:87)

กรัมซี เชื่อว่า การที่ระบบทุนนิยมสามารถดำรงอยู่ได้ เป็นเพราะการประสานงานอย่างเหมาะสมในการครอบงำทางชนชั้น โดยอาศัยทั้งการบังคับกดขี่และการสร้างความยินยอม (Jessop,1982:146) หมายความว่า ในขณะที่รัฐซึ่งเป็นเครื่องมือควบคุมด้านกำลัง (corecive instrument) ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการขยายกำลังการครอบงำทางชนชั้น และเป็นกำลังบังคับ (สังคมการเมือง) เพื่อทำให้ชนกลุ่มล่างมีความอ่อนแอและไม่สามารถรวมตัวกันได้นั้น ชนชั้นปกครองก็ยังได้อาศัยการครอบงำเชิงอำนาจ (hegemony) เพื่อสร้างความเป็นผู้นำทางการเมือง ศีลธรรม และปัญญา โดยการสร้างโลกทัศน์ที่มีเอกภาพและเป็นสากล อันจะสนองต่อความสนใจและความต้องการของกลุ่มชนชั้นล่างได้ (Carnoy,1984 : 70-72) ดังนั้นการครอบงำเชิงอำนาจในความหมายเบื้องต้นนี้ จึงหมายถึงความสามารถในการเอาชนะใจชนชั้นที่ถูกปกครอง ให้ยอมรับในความคิดของชนชั้นปกครอง หรือเป็นปฏิบัติการในอันที่จะทำให้ชนชั้นที่ถูกปกครองถูกจูงใจให้ยอมรับในระบบความเชื่อของชนชั้นปกครอง และนำความเชื่อนั้นไปพัฒนาเป็นส่วนหนึ่งในค่านิยมทางสังคม วัฒนธรรม และศีลธรรมของพวกเขาเองด้วย (Carnoy,1984 : 87)

McLellan (1986:30) ได้กล่าวถึงความคิดพื้นฐานของกรัมมี่ประการหนึ่งที่ปรากฏในแนวคิดการครอบงำเชิงอำนาจว่า ในการพยายามครอบงำเชิงอำนาจความเป็นเจ้านั้น ความคิดนั้น โลกทัศน์ของชนชั้นปกครอง (Ruling Class) จะถูกขยายกว้างออกไปโดยกลุ่มปัญญาชนของชนชั้นนี้ เพื่อให้โลกทัศน์นั้นกลายเป็น “สามัญสำนึก” (common sense) ของสังคมโดยรวม หากโลกทัศน์ดังกล่าวถูกทำให้เป็นสามัญสำนึกหรือความเคยชินของทั้งสังคมได้ ก็มีแนวโน้มนำไปสู่การได้มาซึ่งอำนาจของชนชั้นปกครอง แต่ปัญหาที่กรัมมี่ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ในขณะเดียวกันก็คือ ทำอย่างไรที่ชนชั้นปกครองจะจัดการเอาชนะความรู้สึกยินยอมของชนชั้นล่างในการสร้างสามัญสำนึกได้ และทำอย่างไรที่ชนชั้นล่างจะผลักดันความคิดดั้งเดิมที่ครอบงำพวกเขาอยู่ออกไป และสร้างความคิดใหม่ของพวกเขาขึ้นมาได้อย่างอิสระเสรี (Fiori,1970:238,quoted in Carnoy , 1984 : 69)

คำถามข้างต้นนี้ สามารถอธิบายได้ด้วยสิ่งที่กรัมมี่ เรียกว่า “สงครามชิงพื้นที่ทางความคิด” (war of position) ซึ่งเป็นสงครามในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป และเป็นส่วนสำคัญในการครอบงำความเป็นเจ้าทางความคิด เพราะแท้จริงแล้ว การครอบงำความเป็นเจ้า คือ การยึดความยินยอมในประชาสังคมเป็นหลัก ในขณะที่สงครามชิงพื้นที่ทางความคิดก็คือ การต่อสู้ในระดับอุดมการณ์ (Ideological struggle) เพื่อช่วงชิงชัยชนะเหนือประชาสังคม เป็นลักษณะของการต่อสู้ทางความคิดที่กินเวลานานและยืดเยื้อ แต่เป็นความจำเป็นก่อนหน้าที่จะได้รับชัยชนะเหนือสังคมนิยม (การยึดอำนาจรัฐ) หากชนชั้นหลักประสงค์ครอบงำความเป็นใหญ่ในสังคมให้ดำรงอยู่ได้นานที่สุด เพราะจะประสบกับการต่อต้านน้อยที่สุด ทั้งจะสามารถปกครองแทนการครอบงำบีบบังคับจึงอาจกล่าวได้ว่า การต่อสู้ทางอุดมการณ์เป็นเรื่องของการแสวงหาเรียกร้องความยินยอมเป็นหลัก (สุรพงษ์ ชัยนาม , 2524 : 74)

อย่างไรก็ตาม กรัมมี่ยังได้แสดงความเห็นอีกว่า นอกจากการต่อสู้ทางอุดมการณ์ในสงครามชิงพื้นที่ทางความคิดแล้ว ยังมีการต่อสู้อีกแบบหนึ่ง แต่ปรากฏอยู่ในสังคมนิยมการเมืองเป็นการพยายามเอาชนะโดยอาศัยกำลังปราบปรามเด็ดขาด เรียกว่า “สงครามยึดอำนาจ” (war of movement) แต่การใช้อำนาจปราบปรามของชนชั้นปกครองเพียงอย่างเดียว ไม่อาจทำให้ชนชั้นที่ถูกปกครองยอมรับในอำนาจที่ถูกกดขี่นั้นได้ตลอดไป จำเป็นต้องอาศัยชัยชนะในการต่อสู้ทางอุดมการณ์ ซึ่งจะทำให้เกิดการครอบงำความเป็นเจ้าที่สมบูรณ์

Mouffe (1983 : 226) ได้กล่าวถึงอุดมการณ์ในทัศนะของกรัมมี่ว่า เป็นพื้นฐานที่มนุษย์เคลื่อนไหวอยู่ เกิดจิตสำนึกถึงสภาพที่ตนเป็นอยู่ และต่อสู้ดิ้นรนอยู่ การมองอุดมการณ์จะ

ต้องเป็นไปในลักษณะของสนามรบ หรือเป็นการต่อสู้ดิ้นรนอย่างต่อเนื่อง เพราะการได้มาซึ่งจิตสำนึกของมนุษย์ผ่านอุดมการณ์นั้น มิใช่เป็นลักษณะลำพังเฉพาะคน แต่มักจะผ่านการสื่อสารบนพื้นที่ของอุดมการณ์ (ideological terrain) ซึ่งหลักการครอบงำเชิงอำนาจ (hegemonic principles) ที่แตกต่างกัน 2 ประการ เผชิญหน้าซึ่งกันและกัน

จากทัศนะข้างต้น สามารถอธิบายได้ว่า ในสนามต่อสู้ซึ่งพื้นที่ทางความคิดเพื่อการครอบงำเชิงอำนาจนั้น อุดมการณ์ 2 อย่างที่เผชิญหน้ากันอยู่ก็คือ อุดมการณ์หลัก (dominant ideology) ฝ่ายหนึ่ง กับ อุดมการณ์ต่อต้าน (counter ideology) อีกฝ่ายหนึ่ง อุดมการณ์หลักคือ อุดมการณ์ที่เกิดขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ดำรงรักษาและค้ำจุนระบบเดิม ในขณะที่อุดมการณ์ต่อต้านคือ อุดมการณ์ที่ถูกสร้างขึ้นใหม่ เพื่อทำลายล้างระบบเดิมและนำเสนอระบบใหม่แทน เช่นเดียวกับความคิดของ Stuart Hall ซึ่งเป็นผู้หนึ่งที่ได้รับแนวคิดเรื่องการครอบงำเชิงอำนาจจากกรัมนี่ ฮอลล์ เน้นศึกษาแนวสังคมนิยมวัฒนธรรม โดยการศึกษาผลผลิตทางวัฒนธรรม หรือรูปแบบและสาระของสื่อ ตลอดจนความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมกับกลุ่มผู้รับในสถานภาพต่างๆ โดยเขาเชื่อว่าผู้รับนั้นมีสติปัญญาในการต่อต้านการครอบงำ หรือกระทั่งตอบโต้การครอบงำได้ ฉะนั้นวัฒนธรรม(โครงสร้างส่วนบน)ไม่ได้ถูกทำให้มีฐานะเป็นเพียงภาพสะท้อนของกระบวนการผลิตทางเศรษฐกิจ(โครงสร้างส่วนล่าง)ดังนั้นสงครามชิงพื้นที่ทางความคิดจึงเป็นการต่อสู้ของอุดมการณ์หลักกับอุดมการณ์ต่อต้าน เพื่อการได้มาซึ่งชัยชนะในการยึดความยินยอมของสังคมส่วนใหญ่นั่นเอง

กรัมนี่ได้อธิบายต่อไปว่า ในการต่อสู้เพื่อชิงความเป็นเจ้าในสงครามชิงพื้นที่ทางความคิดนั้น ชนชั้นครอบงำจำเป็นต้องอาศัยการประสานงานของกลไกสำคัญที่ร่วมในการต่อสู้ทางอุดมการณ์ด้วย ทั้งในฝ่ายอุดมการณ์หลักและอุดมการณ์ต่อต้าน ซึ่งกลไกที่สำคัญสำหรับยุคสังคมนิยมนี้ก็คือ สื่อมวลชน

ในหมู่นักวิชาการด้านสื่อสารมวลชนได้ตั้งข้อสังเกตความแตกต่างระหว่างสังคมสมัยใหม่ก่อนกับสังคมสมัยใหม่ (กาญจนา แก้วเทพ , 2539 : 39-42) ลักษณะประการหนึ่งที่แตกต่างกันก็คือ ในสังคมสมัยใหม่นั้น สื่อมวลชนได้เพิ่มบทบาททั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพอย่างมากขึ้นทั้งต่อชีวิตผู้คน ต่อสถาบันสังคม และต่อสังคมทั้งหมด โดยรวมสื่อมวลชนได้สอดแทรกตัวเองเข้าไปในทุกกิจการ ในทุกซอกทุกมุมของสังคม อย่างที่เรียกว่า แทบจะไม่มีบุคคลใดไม่มีสถานที่ใดของสังคมที่จะหลุดรอดไปจากการปฏิบัติการของสื่อมวลชน และทั้งนี้ย่อมหมายความว่า สื่อมวลชนได้เพิ่มอิทธิพลต่อสังคมขึ้นมาด้วย โดยเฉพาะในมิติของวัฒนธรรม ยิ่งสังคมทันสมัยมากยิ่งขึ้น นักวิชาการกลุ่มที่สนใจศึกษาเรื่องนี้ได้ขนานนามวัฒนธรรมที่กำลังมีอยู่ในโลก

สมัยใหม่นี้ว่า “วัฒนธรรมแบบมีสื่อเป็นตัวกลาง” (Mass – Mediated Culture) ซึ่งในแนวคิดนี้ได้ศึกษาบทบาทสื่อมวลชนในฐานะศูนย์กลางสร้างภูมิปัญญาของสังคม การเข้าแทนที่ของสื่อมวลชนในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และการจัดลำดับความสำคัญระหว่างผู้ผลิตและผู้แพร่กระจายอุดมการณ์ของสังคม อีกทั้งสถาบันนี้ก็ได้สถาปนาความน่าเชื่อถือของตัวสถาบันมากยิ่งขึ้นทุกที่ ปัจจุบันประชาชนอาจจะรับฟังข่าวลือที่เล่ากันปากต่อปากแต่ถ้าหนังสือพิมพ์ลงสัมภาษณ์เจ้าของเรื่อง ผู้คนก็จะพาเชื่อว่า ข้อสรุปนั้นอยู่ในหนังสือพิมพ์ และสำนักของคนไทยปัจจุบันจะคิดว่า “เรื่องนี้ต้องเป็นเรื่องจริง เพราะถ้าไม่จริง หนังสือพิมพ์จะไม่นำเสนอ”

และเมื่อความคิดส่วนใหญ่มีได้เกิดมาจากประสบการณ์ตรงของประชาชน หากแต่เกิดมาจากการถ่ายทอดของสื่อ โดยเฉพาะในเงื่อนไขที่เราไม่อาจจะหาประสบการณ์ตรงมาตรวจสอบประสบการณ์ที่มาจากสื่อได้นี้ ก็จะนำไปสู่สภาพการณ์ที่สื่อสามารถจะครอบครองความสำคัญ (Hegemony) ในการเป็นสถาบันที่แสวงหาและเลือกองค์ความรู้ที่จะมานำเสนอต่อสังคม

ในหมู่นักวิชาการโดยเฉพาะสำนักเศรษฐศาสตร์การเมือง อาจจะคุ้นเคยกับแนวคิดเรื่องการพิจารณาสื่อมวลชนในฐานะกลไกสำคัญทางสังคมในยุคโลกสมัยใหม่ และมักจะมี ความเข้าใจว่า “ใครก็ตามที่สามารถจะยึดกุมสื่อมวลชนได้ คนกลุ่มนั้นก็สามารถจะยึดกุมกระบวนการสร้างสรรค์จิตสำนึกทั้งหมดของผู้คนในสังคมได้” อย่างไรก็ตาม เนื่องจากประวัติการก่อตัวของสถาบันสื่อมวลชนนั้นยังมีเรื่องทางประวัติศาสตร์ว่า เคยเป็นเวทีเสรีทางความคิดให้กับประชาชน ด้วยเหตุนี้ ในปรากฏการณ์ที่เป็นจริงของสังคมไทย จึงไม่อาจจะกล่าวได้ว่า เคยมีคนกลุ่มใดสามารถที่จะยึดกุมสถาบันสื่อมวลชนได้อย่างแน่นอน เพราะสถาบันนี้เป็นพื้นที่ที่ไม่เคยว่างเว้นจากการต่อสู้แย่งชิงพื้นที่ในการสร้างสรรค์วัฒนธรรมจากคนกลุ่มต่างๆในสังคมเลย และยังคงมีการผลัดกันรุกผลัดกันรับ ผลัดกันเข้ายึดครองชัยชนะอยู่ตลอดเวลา

สำหรับกรณีศึกษาเรื่องความขัดแย้งนี้เหมือนจะเป็นเรื่องของสังคมทางศาสนาแต่เมื่อคุณลักษณะการปกครองของสังคมทางศาสนาจะพบว่าเป็นการปกครองที่อยู่ภายใต้ความควบคุมสังคมการปกครองทางโลก คือ อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ และนอกจากกรมการศาสนาจะเป็นผู้ควบคุมฝ่ายสงฆ์โดยตรงแล้ว ยังพบว่าประชาชนและสื่อมวลชนยังมีส่วนในการควบคุมดูแลความประพฤติของสงฆ์อีกด้วย อีกทั้งรูปแบบการปกครองของสังคมสงฆ์ไทยเองนั้นมีรูปแบบการปกครองที่เลียนแบบการปกครองทางโลกด้วย ดังเช่นพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ 2484 ที่มีการจัดรูปแบบการปกครองสงฆ์ที่ทันสมัย คือ

1. มีสังฆสภา เลียนแบบรัฐสภาของทางโลก ประกอบไปด้วยพระสงฆ์ ซึ่งเรียกว่า สมาชิกสังฆสภา จำนวนไม่เกิน 45 รูป แล้วสมาชิกสังฆสภานี้ก็คัดเลือกมาจากพระราชาคณะตั้งแต่ชั้นธรรมขึ้นไป ไม่ใช่ทุกองค์ แล้วก็พระคณาจารย์เอก แล้วก็เปรียญเอก เปรียญธรรมเอก เปรียญเอกนี้คือตั้งแต่เปรียญธรรมเจ็ดขึ้นไป

2. คณะสงฆ์มนตรี ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สองของการปกครองตามพระราชบัญญัตินี้ คณะสงฆ์มนตรีเทียบเท่ากับคณะรัฐมนตรีแล้วก็แบ่งเป็นองค์การ ซึ่งก็คล้ายๆ กระทรวง มีองค์การศึกษา องค์การปกครอง องค์การเผยแพร่ องค์การสาธารณูปการ ฯลฯ พระเถระที่ทำหน้าที่ปกครองดูแลแต่ละองค์การ ก็เรียกว่าสงฆ์มนตรี เทียบได้กับรัฐมนตรีนั่นเอง

3. คณะพระวินัยธร ผู้ใช้อำนาจทางตุลาการ ทางศาล ก็แบ่งเป็นสามเหมือนกัน ศาลชั้นต้น ศาลชั้นกลาง ศาลชั้นอุทธรณ์ ศาลชั้นฎีกา มีคณะพระวินัยธรซึ่งแต่งตั้งขึ้นต่างหาก สำหรับดูแลเรื่องอภิการณของสงฆ์ ที่จะฟ้องร้องกล่าวหาอะไรต่างๆ ให้คณะนี้เป็นผู้ตัดสิน

นี่เป็นรูปแบบการปกครองสงฆ์สมัยรัชกาลที่ 7 ถึงต้นรัชกาลที่ 8 ซึ่งต่อมาสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ 2505 ได้ยกเลิกพระราชบัญญัติฉบับนี้ และนำเอาพระราชบัญญัติการปกครองสงฆ์แบบเก่า * (ฉบับ 2445 ร.ศ.121) แบบเดิมที่มีมหาเถรสมาคมนี้มาใช้ ซึ่งลักษณะของการปกครองแบบนี้ ก็ประกอบด้วยมหาเถรสมาคม ซึ่งมีสมเด็จพระสังฆราชเป็นประมุข แล้วมีเจ้าคณะใหญ่ เจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล เจ้าอาวาส ไต่ลงไปตามลำดับ โดยมีสมเด็จพระสังฆราชเป็นประมุข

อำนาจทางศาล วินัยชัยคดีความ อภิการณของพระ ซึ่งเดิมถ้าตามรูปแบบของพระราชบัญญัติเดิมอยู่ในความดูแลของคณะวินัยธรดังที่กล่าวข้างต้น แต่เมื่อพระราชบัญญัติฉบับนี้เกิดขึ้นก็รวบรวมเอาเอาไว้กับมหาเถรสมาคม หมายความว่ามหาเถรสมาคมตามพระราชบัญญัติฉบับนี้จะมีอำนาจสองประการคือ ทางด้านการปกครอง ใช้อำนาจทางการปกครอง กับอำนาจทาง

* สมัยรัชกาลที่ 5 มีพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ขึ้นเรียกกันว่า พระราชบัญญัติลักษณะปกครองสงฆ์ รัตนโกสินทร์ ศก 121 (พ.ศ. 2445) มีการแบ่งการปกครอง มีมหาเถรสมาคม มีสมเด็จพระสังฆราชเป็นประมุข รองลงมาก็มีเจ้าคณะมณฑล เจ้าคณะหัวเมือง เจ้าคณะแขวง เจ้าอาวาส การปกครองลดหลั่นลงมา มหาเถรสมาคม เป็นผู้มีอำนาจ การปกครองสูงสุด มีสมเด็จพระสังฆราชเป็นประมุขของมหาเถรสมาคม

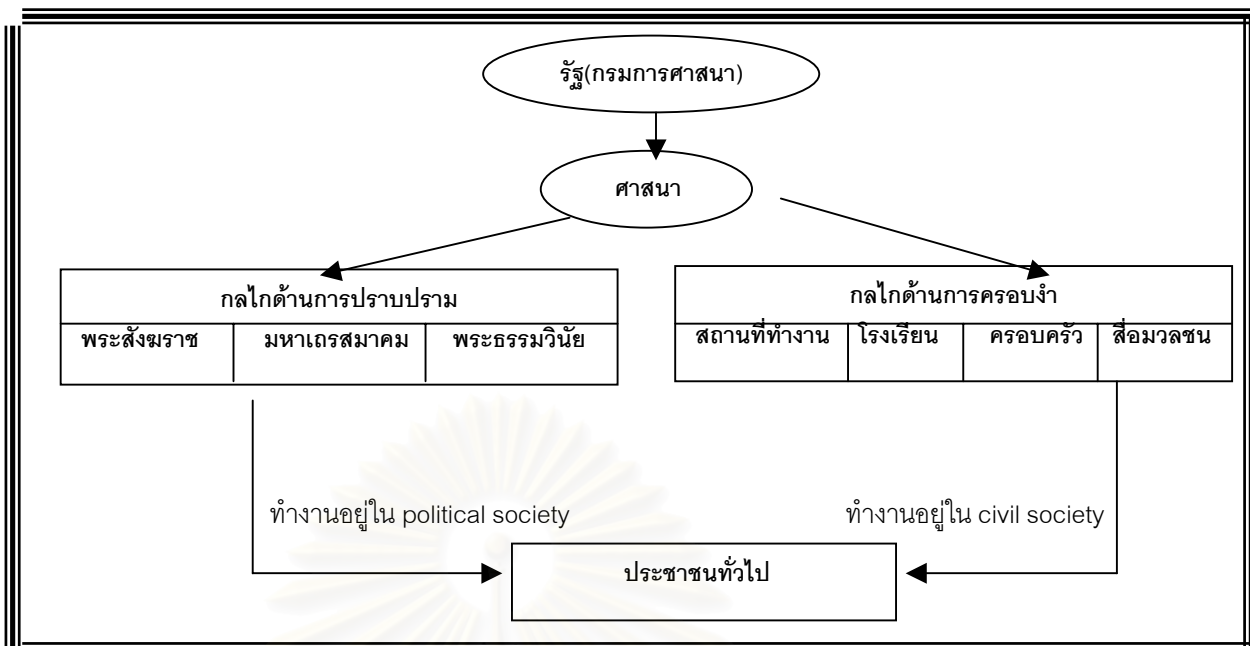
การศาลตุลาการ อำนาจทางตุลาการนี้ก็มารวมเข้าอยู่เป็นอำนาจของมหาเถรสมาคมซึ่งมีสมเด็จพระสังฆราชเป็นประธานสมาคม

นอกจากนั้นสมเด็จพระสังฆราชท่านก็จะทรงมีอำนาจอยู่สองอย่างคือ อำนาจทางการปกครอง อำนาจนิติบัญญัติ ออกกฎหมาย ออกกฎเกณฑ์อะไรต่ออะไรต่างๆ แล้วก็มีอำนาจทางตุลาการทางศาลด้วย ซึ่งตรงนี้เองที่พอเกิดมีปัญหาใหญ่ขึ้นมาแล้วไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ แล้วก็จะใช้อำนาจทางการปกครอง หรืออำนาจทางศาล มันก็จะเกิดความซับซ้อน อย่างกรณีพระยันตระเป็นตัวอย่างชัดเจนเลยว่ารูปแบบการปกครองแบบนี้แก้ปัญหามาไม่ได้ ถ้าแก้ได้ก็ต้องใช้เวลานานจนกระทั่งผู้กระทำผิดหลบหนีไปได้

เมื่อดูจากรูปแบบการปกครองสงฆ์ข้างต้น จะเห็นได้ว่ามหาเถรสมาคมเป็นฝ่ายเจ้าของอุดมการณ์หลักตามแนวคิดของกรรมสี่ ดังนั้นฝ่ายผู้ให้การสนับสนุนให้มีภิกษุณีสงฆ์ก็ต้องเป็นฝ่ายอุดมการณ์ต่อต้าน

ในขณะเดียวกัน ถ้ามองย้อนกลับไปขึ้นต้นแรกของการออกพระราชบัญญัติลักษณะปกครองสงฆ์ จะพบว่าทางฝ่ายรัฐหรือฝ่ายบ้านเมืองเป็นผู้กำหนดพระราชบัญญัติการปกครองสงฆ์ออกมาให้สงฆ์ใช้ในการควบคุมสังคมสงฆ์ให้มีความเรียบร้อยนั่นเอง ดังนั้นระหว่างสังคมการปกครองทางโลกกับการปกครองของสงฆ์ต้องมีความคาบเกี่ยวกันหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าทั้งสองฝ่ายนี้มีการเกี่ยวพันซึ่งกันและกันนั่นเอง ดังนั้นตามหลักคำอธิบายโครงสร้างและกลไกของสังคม ตามแนวคิดของกรรมสี่ก็สามารถแสดงแผนผังออกมาได้ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา : ดัดแปลงจากแผนผังแสดงโครงสร้างของสังคมตามที่เสนอของ Gramsci ของ กาญจนา แก้วเทพ การศึกษาสื่อมวลชนด้วยทฤษฎีวิพากษ์ (Critical Theory) : แนวคิดและตัวอย่างงานวิจัย, 2540 : 63.

จากแผนผัง สามารถอธิบายได้ว่าแม้รัฐจะไม่ได้เข้ามาเกี่ยวข้องโดยตรง แต่จากฐานกำเนิดรูปแบบการปกครองของสังคมที่กล่าวข้างต้นจะพบว่าฐานสนับสนุนอำนาจใหญ่สำหรับสถาบันศาสนาคือ รัฐ ซึ่งสถาบันที่ทำหน้าที่รับผิดชอบก็คือ กรมการศาสนา และจากทัศนะแนวคิดของกรีมซีที่สำคัญคือสังคมยังมีกลไกอีกสองชนิดที่ดำเนินงานทางสังคม กลไกแรกเป็นกลไกด้านการปราบปราม (Repressive Apparatus) วัตรของกลไกนี้ก็คือ พระสังฆราช มหาเถรสมาคม พระธรรมวินัย ที่ทำงานอยู่ในปริบทของสังคมการเมือง (political society) กลไกนี้จะใช้มาตรการที่รุนแรง ใช้กำลังปราบปราม เช่น กรณีตัวอย่างสารและจตุลีสาวนาย นรินทร์กัลป์ที่ได้ถูกฝ่ายสงฆ์ขอกำลังทางฝ่ายราชสำนักให้เจ้าหน้าที่มาทำการจับกุม แต่ปัจจุบันนี้ระบอบการปกครองเปลี่ยนไป การแสดงการปราบปรามเปลี่ยนไปจะเป็นไปในรูปแบบของคำสั่งไม่ให้ผู้ใดขัดขืนคำสั่งหรือประกาศจากทางคณะสงฆ์ ถ้าผู้ใดแสดงการกระทำที่เป็นการขัดขืนคำสั่ง ก็จะได้รับบทลงโทษ เช่น ถูกปาฐกถา ถูกขับไล่ออกจากการเป็นนักบวช ถ้าเป็นกรณีของแม่ชีก็จะต้องอับอายออกจากพื้นที่ของวัดไป หรือการไม่ได้รับรองให้มีสถานภาพเป็นนักบวชถ้าเกิดหญิงใดได้ไปทำการบวชโดยที่ไม่ได้รับการยอมรับ เป็นต้น

อีกกลไกหนึ่งเป็นกลไกด้านการครอบงำทางความคิด วัตรของกลไกนี้ก็คือ ครอบครัว สถานที่ทำงาน โรงเรียน สื่อมวลชน ที่ทำงานอยู่ในปริบทของประชาสังคม (civil

society) กลไกนี้จะใช้มาตรการไม้อ่อน คือใช้การอบรมบ่มเพาะ ปลูกฝังความคิด ค่านิยม อุดมการณ์ ฯลฯ ที่ละเอียดละน้อยอยู่ในชีวิตประจำวันทุกวัน เพื่อให้คนในสังคมยอมรับความคิดหลัก หรือเห็นดีเห็นงามกับอุดมการณ์ของสังคมอย่างสมัครใจ สำหรับในสังคมข่าวสารเช่นสังคมปัจจุบัน สถาบันสื่อสารมวลชนจะเป็นกลไกที่สำคัญกลไกหนึ่ง ซึ่งตรงจุดนี้จากกรณีศึกษานี้จะพบได้ว่าทั้งฝ่ายคัดค้านและฝ่ายสนับสนุนภิกษุณีสงฆ์หรือท่านสามเณรีเองสามารถเข้ามาใช้พื้นที่ตรงนี้ในการถ่ายทอดความคิดของฝ่ายตัวเองไปสู่ประชาชนทั่วไปได้ แต่ท่านสามเณรีอาจไม่สามารถใช้พื้นที่ตรงนี้ได้เต็มที่เท่ากับฝ่ายที่มีอำนาจอยู่เดิม (ฝ่ายที่ไม่สนับสนุนให้มีภิกษุณีสงฆ์)

แต่ตามความเชื่อของกริมมี่ที่ว่าสังคมมีลักษณะเคลื่อนไหวเป็นพลวัตอยู่ตลอดเวลา คือไม่มีคนกลุ่มใดจะสามารถยึดครองอำนาจได้อย่างผูกขาดอยู่ได้ตลอดเวลา โดยปกติจะมีการท้าทายจากกลุ่มอื่นๆ แม้แต่ในสถาบันศาสนาและกลไกศาสนาแต่ละอย่างก็จะมีตัวแทนจากกลุ่มต่างๆ เข้าไปช่วงชิงพื้นที่อยู่ตลอดเวลาเช่นกัน จากกรณีศึกษานี้ เมื่อวิเคราะห์พื้นที่ในหน้าหนังสือพิมพ์ (war of position) ก็จะมีตัวแทนจากทั้งสองกลุ่มพยายามใช้เป็นเวทีแสดงความคิดเห็นของฝ่ายกลุ่มตนเอง

เมื่อสื่อมวลชนเป็นกลไกสำคัญต่อการร่วมอุดมการณ์ในการต่อสู้ของทั้งสองฝ่ายนี้ หรือในฐานะเป็นพื้นที่ช่วงชิงทางความคิด (war of position) ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้มีความสนใจว่า สื่อมวลชนจะวางตัวเองให้เป็นเวทีทางความคิดที่เป็นกลางเพื่อการต่อสู้อย่างเป็นธรรมให้แก่ทั้งสองฝ่ายหรือไม่ ในเมื่อขณะนี้สื่อมวลชนมีอิสระและเสรีภาพมากขึ้น โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ซึ่งเป็นสื่อที่มีความอิสระในการทำงานสูงสุดมากกว่าสื่อแขนงอื่น หรือในทางกลับกันหนังสือพิมพ์ได้ช่วยฝ่ายอุดมการณ์ใดอุดมการณ์หนึ่งในเรื่องเป็นการสื่อสารสัญลักษณ์ที่แฝงมาด้วยการทำหน้าที่ เป็นอิทธิพลร่วม ที่จะช่วยย้ำ ผลิตซ้ำ และขยายผลของปฏิบัติการอุดมการณ์ต่างๆ ร่วมกับองค์กรอื่นๆ ในสังคม เช่น ศาสนา กลุ่มการเมือง โรงเรียน ฯลฯ ซึ่งทำงานโดยกระบวนการต่างๆ กันไป โดยถือเป็นองค์กรในสังคมพลเมือง (civil society) ที่จะทำหน้าที่ในการรักษาภาวะการครองอำนาจของชนชั้นใดชนชั้นหนึ่งหรือไม่ เพราะผลสรุปสุดท้ายของการรายงานข่าวหรือการให้ข้อมูลของหนังสือพิมพ์สามารถส่งผลต่อมติมหาชนหรือความคิดของผู้รับสารต่อประเด็นปัญหานี้ได้

แม้ภายหลังยุคทฤษฎีสั่งรื้อและการโต้ตอบต่อสั่งรื้อ (S – R Theory) ทฤษฎีกระสุนปืน (Bullet Theory) หรือ ทฤษฎีเข็มฉีดยา (Hypodermic Theory) นักวิจัยด้านนิเทศศาสตร์ไม่ค่อยให้ความสนใจกับอิทธิพลโดยตรงของสื่อมวลชนที่มีต่อทัศนคติและความคิด

เห็นต่อผู้เปิดรับสาร แต่ก็มีได้หมายความว่า สื่อมวลชนไม่มีอิทธิพลต่อผู้เปิดรับ คือ สื่อมวลชนอาจไม่สามารถบอกเราให้คิดอย่างไร แต่สามารถบอกเราให้คิดเกี่ยวกับเรื่องอะไรได้ นั่นก็คืออิทธิพลค่อนข้างมากของทฤษฎีการกำหนดวาระของสื่อมวลชน (The Agenda – setting Role of Mass Communication)

ในการเลือกข่าวและวิธีการเสนอข่าวแต่ละวันของหนังสือพิมพ์ทำให้เราทราบว่าอะไรคือปัญหาสำคัญของวันนั้น ปัญหาที่โดดเด่นในข่าวจะถูกมองว่ามีความสำคัญในสายตาของผู้อ่าน และเมื่อผ่านช่วงเวลาหนึ่ง ปัญหานั้นก็อาจกลายเป็นปัญหาที่มีลำดับความสำคัญสูงสำหรับประชาชน กล่าวอีกนัยหนึ่ง วาระของสื่อ (Media Agenda) ที่โดดเด่น จะได้รับความสำคัญจากประชาชนและกลายมาเป็นวาระสาธารณะ (Public Agenda)

แนวคิดข่าวและการกำหนดวาระสาธารณะ (PUBLIC AGENDA)

บทบาทในการกำหนดวาระของสื่อมวลชนก็คือ การส่งสัญญาณของข่าว (The signal function of the news) เรื่องราวในข่าวส่งสัญญาณให้ประชาชนทราบว่ากำลังมีพฤติกรรมผิดปกติเกิดขึ้นและพฤติกรรมผิดปกตินั้นมักเกี่ยวข้องกับรัฐบาล เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือสถาบันสาธารณะ แต่การที่เรื่องราวหรือเหตุการณ์จะถูกสื่อมวลชนรายงานเป็นข่าว เรื่องราวหรือเหตุการณ์นั้นต้องมีความน่าสนใจในตัวของมันเอง หรือมีอะนั่นก็เป็นทีสนใจของประชาชนจำนวนมากพอที่จะทำให้มันมีความสำคัญทางสังคม

ข่าว

เหตุการณ์หรือเรื่องราวที่มีความสำคัญและเป็นทีสนใจของประชาชน มีผู้ให้คำจำกัดความของคำว่า “ข่าว” ไว้มากมาย ซึ่งแตกต่างกันออกไปดังตัวอย่าง ต่อไปนี้

Campbell และ Wolseley (1969 : 25) ให้คำจำกัดความของข่าวว่าเป็นเรื่องราวของความคิดปัจจุบัน เหตุการณ์หรือปัญหาที่ประชาชนสนใจ

Becker (1987 : 405) กล่าวว่าข่าวคือเหตุการณ์ไม่ปกติที่สร้างระลอกคลื่นในกระแสปกติ

Fedler (1984 : 142) ข่าวคือสิ่งที่คนเราไม่ทราบเมื่อวานนี้ สิ่งที่ผู้คนกล่าวถึง สิ่ง ที่ผู้อ่านต้องการทราบ สิ่ง ที่บรรณาธิการผู้ช่ำชองในงานตัดสินใจที่จะนำลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ของตน สิ่งใดก็ตามที่มีความทันท้วงที่ การรายงานเหตุการณ์และประวัติศาสตร์ของวันพรุ่งนี้

จากข้างต้นสรุปว่าข่าวก็คือเหตุการณ์ที่มีความสำคัญและน่าสนใจจนกระทั่งได้ รับการพิจารณาให้รายงานหรือนำเสนอทางสื่อมวลชน ซึ่งการจะเป็นข่าว ต้องประกอบด้วยสาระ สำคัญดังต่อไปนี้ คือ จะต้องเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น , จะต้องได้รับการพิจารณากลับกรอง และนำ เสนอผ่านสื่อมวลชน ดังนั้นการรายงานข่าวของสื่อมวลชนจำเป็นต้องหามาตรการหรือกระบวนการ ในการพิจารณาคุณค่าของข่าวให้เหมาะสม และสอดคล้องกับความสนใจของประชาชนให้ มากที่สุด

การรายงานข่าวของสื่อมวลชนอย่างต่อเนื่องอาจทำให้ประชาชนคิดว่าปัญหาที่ รายงานเป็นปัญหาสาธารณะที่มีความสำคัญ ซึ่งส่งผลให้เกิดการก่อตัวของมติมหาชน และมติ มหาชนที่เกิดขึ้นจะผลักดันให้สื่อมวลชนรายงานข่าวเกี่ยวกับปัญหาเรื่องนั้นมากยิ่งขึ้นได้

มีข้อสงสัยเกี่ยวกับบทบาทในการกำหนดวาระของสื่อมวลชนว่า สื่อมวลชนมี อิทธิพลต่อความสำคัญของปัญหา (The salience of an issue) มากกว่าต่อทิศทางของปัญหา การรายงานข่าวเกี่ยวกับปัญหาทำให้ปัญหานั้นโดดเด่นซึ่งส่งผลให้ประชาชนคิดว่า ปัญหานั้นมี ความสำคัญ แต่ไม่จำเป็นต้องมีอิทธิพลต่อทิศทางของความเห็นเกี่ยวกับปัญหานั้นของประชาชน หรืออาจมีก็ได้ เช่น การรายงานข่าวเรื่องใดเรื่องหนึ่งในลักษณะแง่เดียวมุมเดียวอย่างเข้มข้นและ ต่อเนื่องของหนังสือพิมพ์จะทำให้เรื่องนั้นกลายเป็นวาระของสาธารณะ แต่ประชาชนไม่จำเป็นต้อง คล้อยตามความเห็นนั้นของหนังสือพิมพ์ หรืออาจมีความเห็นตรงกันข้ามก็ได้ เมื่อพิจารณาตาม มุมมองนี้ จะเห็นว่า หนังสือพิมพ์มีลักษณะคล้ายเป็นผู้นำของมติสาธารณะที่เกี่ยวกับปัญหา สาธารณะต่างๆ หนังสือพิมพ์ทำให้ปัญหานั้นปรากฏและมีอิทธิพลต่อทิศทางของปัญหานั้นอยู่บ้าง แต่ปัญหานั้นก็ต้องมีการเคลื่อนไหวหรือเปลี่ยนแปลงไปตามปัจจัยต่างๆต่อไปด้วยเหมือนกัน

ดังกรณีตัวอย่างข่าวสามเณรรั้มมนันทา เริ่มแรกของการรายงานข่าวอาจจะเป็น เหตุผลของความน่าสนใจ ไม่ว่าจะเป็นที่ตัวบุคคลที่ตกเป็นข่าว คือ ท่านสามเณรเป็นคนมีชื่อเสียง และมีความรู้ ความสามารถในสังคม หรือความน่าสนใจของเหตุการณ์ คือ ปรากฏการณ์ที่จะมี พระผู้หญิงเกิดขึ้นในเมืองไทย เป็นต้น จึงทำให้หนังสือพิมพ์ให้ความสนใจในการที่จะติดตาม เหตุการณ์เพื่อนำมารายงาน เมื่อมีการรายงานข่าวอยู่เรื่อยๆ ก็เกิดเป็นวาระสาธารณะในสังคมไทย

ที่กลุ่มต่างๆในสังคมต้องออกมาให้ความคิดเห็น ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ประชาชนทั่วไปรับรู้แล้วว่าได้ มีปัญหาความขัดแย้งนี้ขึ้น แต่ทิศทางของความคิดเห็นที่ประชาชนจะเห็นชอบ/เฉยๆ/ไม่เห็นชอบ กับความคิดเห็นของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับนั้นไม่สามารถที่จะกำหนดได้เสียทีเดียวเพราะในการ ก่อมติสาธารณะนั้นทั้งสื่อมวลชนและประชาชนมีบทบาทในการสำรวจและในการเป็นผู้นำ ดังที่ W.Lippmann ให้ข้อสังเกตไว้ว่า โลกภายนอกต้องได้รับการสำรวจ รายงานและจินตนาการ แต่ อย่างไรก็ตามในการสำรวจ รายงานและจินตนาการนั้น ทั้งสื่อมวลชนและประชาชนต่างมีข้อจำกัด ในด้านการสื่อสาร อาทิ พื้นที่ในการรายงานข่าว, เวลา, แหล่งข้อมูลและพื้นฐานของประสบการณ์ ในแต่ละคน ฯลฯ ข้อจำกัดเหล่านี้ทำให้นักสื่อสารมวลชนและประชาชนไม่สามารถสร้างภาพ เหตุการณ์ของแต่ละวันได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วนทั้งในสื่อมวลชนและในสมองของคน เพราะฉะนั้น มติสาธารณะจึงมาจากภาพขึ้นเล็กขึ้นน้อยที่มักไม่สมบูรณ์ และบิดเบือน

ดังนั้นการที่เราจะทำความเข้าใจในความคิดของทั้งสองฝ่ายที่ปรากฏบนพื้นที่ช่วง ชิงทางความคิดบนพื้นที่หน้าหนังสือพิมพ์หรือปัญหาสาธารณะต่างๆได้ดีมากยิ่งขึ้นนั้น กระบวน การวิเคราะห์จึงต้องอาศัยแนวคิดทาง สัญลักษณ์วิทยา (Semiology) มาเป็นแนวทางในการศึกษา กระบวนการสร้างความหมาย ในการผลิตซ้ำ หรือช่วยตอกย้ำเพื่ออ้างไว้ซึ่งอุดมการณ์ครอบงำอัน ชอบธรรมของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง โดยมีรายละเอียดของแนวคิดดังกล่าว ดังต่อไปนี้

แนวคิดสัญลักษณ์วิทยา (SEMIOLOGY)

สัญลักษณ์วิทยา (Semiology) เป็นสาขาวิชาที่ได้รับการพัฒนาอย่างจริงจังในช่วง ศตวรรษที่ 20 โดยนักภาษาศาสตร์ชาวสวิส ชื่อ Ferdinand de Saussure (1857-1913) ก่อนที่ ศาสตร์นี้จะถูกพัฒนาต่อโดยนักวิชาการรุ่นหลังอีกหลายคน เขาซุร์เป็นนักคิดในกลุ่มโครงสร้าง นิยม (Structuralism) โดยแนวคิดดังกล่าวปรากฏอยู่ในหนังสือ “Cours de Linguistique Generale (1915) ที่รวบรวมข้อเขียนจากคำสอนของเขาที่มหาวิทยาลัยเจนีวา

คำว่า “sign” ในภาษาอังกฤษนั้น มีรากศัพท์มาจากภาษากรีกว่า “ to semion ” ซึ่งในภาษาไทยแปลว่า “สัญลักษณ์” เราสามารถพบสัญลักษณ์ในชีวิตประจำวันได้อยู่ทั่วไป เช่น ป้าย จราจรต่างๆ สัญลักษณ์ไฟจราจร เป็นต้น

กาญจนา แก้วเทพ (2543) ได้กำหนดขอบเขตคุณสมบัติของสิ่งที่เป็น “สัญลักษณ์” ไว้ดังนี้

- สัญญะจะต้องมีลักษณะทางกายภาพหรือเป็นรูปธรรม สามารถจับต้องรับรู้ได้ด้วยอวัยวะรับสัมผัส เช่น ตัวอักษร ภาพวาด เสียงเพลง อาการที่แสดงออกมาทางสีหน้า
- มีความตั้งใจที่จะส่งข่าวสาร
- มีความหมายมากไปกว่าตัวมันเอง

จากคุณสมบัติของสิ่งที่เป็น “สัญญะ” ดังกล่าวข้างต้น เราสามารถนำมาอธิบายเปรียบเทียบได้ดังต่อไปนี้

สัญญะจะต้องมีลักษณะทางกายภาพหรือเป็นรูปธรรม สามารถจับต้องรับรู้ได้ด้วยอวัยวะรับสัมผัส เช่น เวลาดูภาพยนตร์เหยื่อผู้ถูกกระทำกร่มข่มขืนจะแสดงความเจ็บปวดทั้งจากความเจ็บที่ถูกกระทำทั้งทางกายและจิตใจให้ผู้ชมได้เห็นว่ามีความปวดร้าวเพียงใด เป็นต้น

มีความตั้งใจที่จะส่งข่าวสาร เช่น กรณีการโบกผ้าขาวของผู้ที่ติดอยู่บนตึกเวิร์ลเทรดเซ็นเตอร์ซึ่งกำลังถูกเผาไหม้และจะถล่มตามลงมาจากการก่อวินาศกรรมของผู้ก่อการร้ายเมื่อวันที่ 11 กันยายน 2544 การกระทำการโบกผ้าขาวนั้นมีความตั้งใจจะขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ผู้ช่วยเหลือผู้ประสบภัย เป็นต้น

มีความหมายมากไปกว่าตัวมันเอง จากกรณีตัวอย่างเดียวกันผ้าขาวนั้นไม่ใช่มีแค่เพียงความหมายแค่ “ผ้าขาว” เฉยๆ หากทว่าผ้าขาวดังกล่าวได้หมายความว่าเลยไปถึงว่าผู้กระทำการโบกกำลังประสบกับความเจ็บปวด ต้องการได้รับความช่วยเหลือโดยด่วน

อย่างไรก็ตาม ในชีวิตประจำวัน มีสัญญะอยู่หลายชนิดที่ใช้ไปโดยอัตโนมัติ เป็นสามัญสำนึก (common sense) เหมือนกับไม่ได้ตั้งใจ เช่น เมื่อพบพระภิกษุสงฆ์ สตรีก็จะหลีกเลี่ยงให้ท่านเดินนำไปก่อน และพยายามเบี่ยงตัวออกมาให้ห่างจากท่านเพื่อไม่ให้ไปสัมผัสกับจีวรของท่าน ซึ่งการกระทำนี้ทำเป็นไปโดยไม่ได้ตั้งใจ แต่ทว่าในโลกของการสื่อสารมวลชน โดยเฉพาะในกระบวนการผลิตสื่อ ส่วนใหญ่แล้วในฝ่ายของผู้ผลิตสื่อ การสร้าง และการใช้สัญญะนั้นมักจะต้องเป็นไปอย่างตั้งใจ และมีความซับซ้อนมากกว่าลักษณะการใช้สัญญะในชีวิตประจำวันของคนทั่วไป เช่น ในกรณีจีวรของพระภิกษุสงฆ์ เมื่อหนังสือพิมพ์ต้องการจะถ่ายทอดให้เห็นความน่า

เกรงขามหรือความน่าเคารพในผืนผ้านี้ให้ชัดเจน ก็จะต้องมีการคัดเลือกบทความหรือตำนานเรื่องเล่าต่างๆมาสนับสนุนความน่าเคารพหรือความน่าเกรงขามให้จิ๋วของพระสงฆ์ และนี่เป็นข้อแตกต่างประการหนึ่งระหว่างการใช้สัญลักษณ์ในชีวิตประจำวันกับการใช้สัญลักษณ์วิทยาในวงการศึกษา มวลชน จากที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่าเรื่องของ “สัญลักษณ์” ไม่ใช่เป็นเรื่องที่จำกัดอยู่ที่ตัวองค์ประกอบ (elements/material) กล่าวคือ ตัววัตถุนั้นจะเป็นอะไรก็ได้ แต่คุณสมบัติที่สำคัญคือ ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ (relation) โดยเฉพาะตัวบุคคล (subject) กับวัตถุ (object) เช่น ผ้าจีวรนั้นมีความหมายมากไปกว่าตัวเองในสายตาของใคร ซึ่งคำว่า “ใคร” ในที่นี้ไม่ได้หมายถึงปัจเจกบุคคล แต่หมายถึง กลุ่ม / สังคม / วัฒนธรรม

เซาซุริได้ให้คำนิยาม “สัญลักษณ์วิทยา” ไว้ว่า เป็นศาสตร์ที่ศึกษาวิถีชีวิตของสัญลักษณ์ภายในสังคมที่สัญลักษณ์นั้นถือกำเนิดขึ้นมา รวมทั้งแสวงหากฎที่ควบคุมอยู่เบื้องหลัง ซึ่ง “วิถีชีวิต” ของสัญลักษณ์ (the life of signs) ในที่นี้หมายถึงการศึกษา การกำเนิด การเจริญ การแปรเปลี่ยน และการสูญสลายของสัญลักษณ์ตัวหนึ่งๆรวมทั้งวิเคราะห์กฎที่อยู่เบื้องหลังวิถีชีวิตดังกล่าว ตัวอย่างด้าน “ภาษา” เป็นตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนที่สุด

ในฐานะนักภาษาศาสตร์ เซาซุริให้ความสนใจในขั้นต้นกับปรากฏการณ์ของภาษาใน 2 มิติ คือ langue (language) และ parole (speech)

langue คือ ภาษาในลักษณะเป็นผลผลิตและข้อตกลงร่วมกันของสังคม ส่วน parole คือ ลักษณะที่ปัจเจกบุคคลแต่ละคนนำภาษาที่เป็นส่วนรวมนั้นไปใช้เฉพาะตัว อย่างไรก็ตาม ทุกครั้งที่มีการใช้ภาษารวมทั้งผลผลิตของสื่อมวลชนทุกอย่าง จะปรากฏทั้งมิติ language และ parole ไปพร้อมๆกันอยู่เสมอ

เซาซุริริเริ่มการวิเคราะห์ภาษาในแนวโครงสร้างนิยม โดยมีข้อเสนอดังต่อไปนี้

1. ให้มีการพิจารณาหน่วย (Units) ของภาษาว่าประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย (Parts/Elements) เช่น ถ้านับประโยคเป็นหนึ่งหน่วย คำแต่ละคำในประโยคนั้นก็เป็นองค์ประกอบย่อย ในกรณีของการสื่อสารมวลชนก็เช่นเดียวกัน ถ้าเราถือเอาแบบฉบับของผู้หญิงที่ปรากฏบนสื่อเป็น 1 หน่วย องค์ประกอบย่อยก็อาจจะได้แก่คุณสมบัติ “เรียบริ้ว อัจฉริย ขี้หึง ไม่มีเหตุผล ขี้อนอยากจน แต่สวย” เป็นต้น

สำหรับการพิจารณาสัมพันธ์ภายใน (Internal Relationship) ของแต่ละหน่วยนั้น จะประกอบด้วย 2 ส่วน คือความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบย่อยด้วยกัน และความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบย่อยกับหน่วยที่ถือว่าเป็นส่วนทั้งหมด (Whole)

2. ลำดับที่ของ Parts นั้นมีความสำคัญมากในการเปลี่ยนความหมายของ Whole ทั้งหมด รวมทั้งการเปลี่ยนความหมายของตัว Parts นั้นเอง ซึ่งเขาซูร์เรียกหลักการนี้ว่า “Spatial Arrangement of Elements” เช่น การใช้คำว่า “อยู่” ในลำดับที่ต่างกันของภาษาไทยดังนี้

<u>ประโยค</u>	<u>ความหมาย</u>
สมัยที่หลวงพ่อดังอยู่ การนั่งภาวนาฝึกสมาธินั้นได้รับความนิยมมาก	มีชีวิต
ทางมหาเศรษฐีคนนั้นไม่สามารถกระทำการใดกับพระยันทระได้	ติด
เพราะพระรูปนี้ขึ้นเป็นพ่อปลาไหล จับเท่าไรก็ไม่อยู่	

ภาษาของแต่ละชาติ แต่ละสังคม จะต้องมีการกำหนดโครงสร้างลำดับที่ของ Parts ต่างๆ เอาไว้อย่างแน่นอนตายตัว หากมีการเปลี่ยนแปลงลำดับที่ ความหมายจะต้องเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

3. วิธีการนำเอา Parts แต่ละส่วนไปวางไว้ ณ ที่ใด และก่อให้เกิดความหมายอย่างไรรัน เขาซูร์เรียกว่า รหัส (Code) ซึ่งประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ ตอนใส่รหัส (Encoding) และตอนถอดรหัส (Decoding) ดังเช่นคำว่า “อยู่” ดังประโยคตัวอย่างข้างต้น และจะต้องมีคู่มือรหัสกำกับ “ความเป็นตัวเอก ตัวร้าย” ของบทความในหนังสือพิมพ์เอาไว้อย่างชัดเจน และในการถอดรหัส ถ้าเราไม่ทราบระบบความหมายของรหัสนั้นเราก็จะอ่านความหมายของหน่วยรวมนั้นไม่ออก

4. ให้ความสนใจกับเรื่องความหมาย (Meaning) และได้พัฒนาแนวคิดเรื่องความหมายให้แตกแขนงออกไปอีกเป็นความหมายโดยอรรถ (Denotation) และความหมายทางสังคม (Connotation) ในการปฏิบัติงานด้านสื่อสารมวลชนนั้น นักปฏิบัติการรู้จักการใช้ความหมาย และการวางลำดับที่ขององค์ประกอบย่อยเหล่านี้ดี เช่น ในหน่วยเรื่องเกี่ยวกับศาสนา องค์ประกอบย่อยที่ขาดไม่ได้คือ พระพุทธเจ้า พระไตรปิฎก พระธรรมวินัย คีล ภิกษุสงฆ์ ภิกษุณีสงฆ์

อุบาสก อุบาสิกา วัด ซึ่งการวางลำดับที่จะสลับกันไม่ได้ เพราะเรื่องเกี่ยวกับศาสนามันมีเรื่อง
ชนชั้น ลำดับ ความสูงความต่ำ ความควรไม่ควรแฝงอยู่

5. ให้ความสนใจกับเรื่อง “สัญญะ” (Sign) ไม่ใช่เรื่องภาษา (Verbal) โดย
เซาซัวร์ได้แยกความแตกต่างระหว่างสิ่ง 2 สิ่งคือ “ตัวสื่อ” (Signifier) ซึ่งได้แก่ เครื่องหมายที่เรา
สร้างขึ้นมา เช่น อักษรที่เราเขียนคำว่า “จิวร” และ “ตัวความหมาย” (Signified) อันอาจจะหมายถึง
ถึง ตัวผ้าจิวรจริงๆหรือความคิดที่มีต่อจิวร กระบวนการเกี่ยวโยงระหว่างตัวหมายและตัวหมายถึง
นี้ เรียกว่า “การสร้างความหมาย” (Signification)

กระบวนการสร้างความหมาย (SIGNIFICATION)

ในทัศนะของเซาซัวร์ กระบวนการสร้างความหมายคือ ความสัมพันธ์ของสัญญะ
หรือระบบสัญญะที่มีต่อระบบอ้างอิงทางสภาวะวิสัย Roland Barthes (1915 – 1980) ได้ขยาย
ความคิดดังกล่าวออกไป และชี้ให้เห็นว่ากระบวนการสร้างความหมายจะมีอยู่สองขั้นตอน คือ
ความหมายทางปรนัย (denotation) ซึ่งบาร์ธส์เรียกว่า เป็นเพียงกระบวนการสร้างความหมายใน
ขั้นแรก (primary signification) เท่านั้น กับความหมายทางสังคม (connotation) ซึ่งเกิดใน
ระดับเดียวกับมายาคติ (myth) ที่เขากำหนดให้เป็นกระบวนการสร้างความหมายในขั้นที่สอง
(secondary signification)

กระบวนการสร้างความหมายขั้นตอนแรก หรือความหมายทางปรนัย
(denotation) ความหมายในขั้นนี้จะมีลักษณะเป็นสากล (universality) คือมีความหมายเดียว
กันสำหรับทุกคน และเป็นสภาวะวิสัย (objectivity) คือ อ้างอิงขึ้นมาโดยไม่มี การประเมินคุณค่า
เช่น คำว่า “ภิกษุณีสงฆ์” มีความหมายเป็นสากลว่า พระผู้หญิง ดังนั้นความหมายทางปรนัยจึง
เป็นความหมายของการใช้ภาษา เพื่อให้ความหมายกับสิ่งที่มันกล่าวถึง (to means what it says)
(Hawkes, 1977:133) อย่างไรก็ตามในความเป็นจริงแล้ว ไม่มีระบบความหมายใดที่จะมี
สภาวะวิสัยหรือเป็นกลางจริงๆ ยกเว้นภาษาที่เฉพาะเจาะจง เช่น ภาษาคณิตศาสตร์

กระบวนการสร้างความหมายขั้นที่สอง หรือความหมายทางสังคม
(connotation) ความหมายในขั้นนี้จะมีการแปรเปลี่ยนไปตามวัฒนธรรมในการรับสาร บาร์ธส์
เห็นว่า ความหมายทางสังคมจะให้ความหมายต่อจากความหมายเชิงปรนัย และจะเกิดขึ้นเมื่อ
สัญญะซึ่งเป็นผลมาจากความสัมพันธ์ระหว่างตัวให้ความหมายและตัวถูกให้ความหมายชุดหนึ่ง

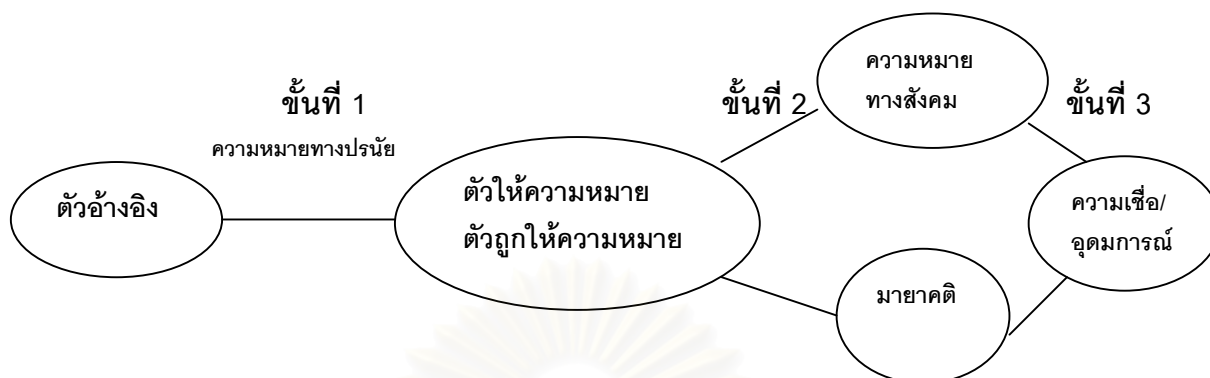
ได้กลายเป็นตัวให้ความหมาย (signifier) ในอีกชั้นตอนหนึ่ง (Hawkes ,1977 :133) เช่น จีวร มิใช่มีความหมายว่า ผ้าที่พระสงฆ์สวมใส่ แต่มันได้กลายเป็นตัวให้ความหมายในอีกระดับ ในฐานะเป็นตัวแทนแห่งความน่าเกรงขาม น่าเคารพ เป็นต้น ดังนั้นความหมายทางสังคมจึงหมายถึง การใช้ภาษาให้ความหมายแก่สิ่งหนึ่งนอกไปจากสิ่งที่มันกล่าวถึง (to means something other than what is said) (Hawkes, 1977:133)

นอกจากนี้กระบวนการสร้างความหมายชั้นที่สอง ยังสามารถปรากฏได้ในลักษณะของมายาคติ (myth) หรือความเชื่อที่ยึดต่อกันมาจนเป็นตำนานหรือประสบการณ์บางอย่างของสังคม เช่น ความหมายของ “ระดู” ถูกสร้างขึ้นด้วยมายาคติหรือภาพที่มีมาในอดีต นอกเหนือไปจากความเป็นเลือดที่ออกมาจากช่องคลอดซึ่งเกิดจากการที่ไข่ไปฝังตัวอยู่ที่ผนังมดลูกไม่ได้รับการผสมพันธุ์แล้ว ยังมีความหมายเป็น “ของเน่า-ของเสีย” ด้วย เป็นต้น มายาคติจึงมีลักษณะเป็นนามธรรม และเกี่ยวข้องกับตัวถูกให้ความหมาย ซึ่งไม่แตกต่างจากความหมายทางสังคม (connotation) อันเป็นการประเมินคุณค่าเกี่ยวข้องกับความรู้สึก และเป็นตัวให้ความหมายกับสิ่งที่เป็นนามธรรม

ในขณะเดียวกัน Fiske and Hartley (1987 : 45-47) ได้นำกระบวนการสร้างความหมายทั้งสองชั้นตอนมาพัฒนา และเสนอความเห็นว่าการสร้างความหมายในชั้นที่สองคือ ความหมายทางสังคม และมายาคตินั้น หากมีการต่อยอดความหมายบ่อยครั้ง ก็อาจนำไปสู่กระบวนการสร้างความหมายในชั้นที่สาม ซึ่งมีลักษณะเป็นความหมายเชิงอุดมการณ์ (ideology) หรือความคิด/ความเชื่อของสังคมนั่นเอง

อย่างไรก็ตาม โดยทั่วไปแล้ว นักสัญวิทยาจะให้ความสำคัญกับกระบวนการสร้างความหมายทางสังคม (connotation) มากกว่าจะสนใจความหมายทางปรนัย (denotation) และจะเน้นว่าตัวบท (text) คือ หน่วยที่เป็นหัวใจในการศึกษาระบบการสร้างความหมาย

แผนภาพแสดงขั้นตอนของกระบวนการสร้างความหมาย

ที่มา: O'Sullivan, T. et al, *Key Concepts in Communication*. London : Methuen, 1983, p. 217.

ผลผลิตของสื่อมวลชนทุกอย่างจะปรากฏทั้งในมิติของ Language และ Parole ไปพร้อมๆกันอยู่เสมอ โดยตัวบท (Text) หรืองานซึ่งเป็นผลผลิตของสื่อมวลชนเปรียบเสมือน Language ที่มีกฎเกณฑ์ และระเบียบแบบแผน (Convention) ที่เป็นระบบซึ่งจะทำให้เกิด Parole ขึ้น (Berger,1991:11) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ Language เป็นตัวกำหนด Parole ดังนั้นการวิเคราะห์ จะไม่ดูแต่เฉพาะ Parole เท่านั้น แต่จะพยายามหาดัชนีที่เป็น Language ของภาษานั้นด้วย (กาญจนา แก้วเทพ,2530-2531: 6-7)

ถ้าจะกล่าวโดยสรุปแล้ว การวิเคราะห์สัญวิทยา เป็นวิธีการที่จะพยายามค้นหาโครงสร้างที่อยู่ภายในตัวบท (Text) และความสัมพันธ์ภายในระหว่างองค์ประกอบย่อยๆ (Context) ซึ่งต้องการเปิดเผยหรือแสดงลักษณะบางอย่างไม่ว่าจะเป็นรูปแบบ หรือความหมายที่แฝงเร้น (Latent Meaning) อยู่ภายใน “ตัวบท” (Text) ให้ปรากฏออกมา ดังตัวอย่างข้างล่างนี้

เมื่อได้ยินคำว่า “ชายข้าวเปลือก หญิงข้าวสาร” ก็มีผู้คนจำนวนมากได้ให้ความหมายว่า ข้าวเปลือกตกที่ไหนก็งอก ข้าวสารตกที่ไหนก็เน่า แต่ถ้าได้อ่านคำแปลของหม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช นักวิชาการไทยสำคัญคนหนึ่งจะรู้ว่าที่จริงไม่ได้หมายความว่าเช่นนั้น ท่านให้ความหมายไว้ว่า Man makes paddy, Woman makes rice. ซึ่งหมายความว่า ผู้ชายเป็นคนออกไปทำนาปลูกข้าว ส่วนผู้หญิงก็ทำเป็นข้าวสาร ต่างฝ่ายต่างช่วยกัน เป็นชีวิตที่ถ้อยที่ถ้อยอาศัย ที่แปลผิดเพราะไม่ดูบริบทคือข้อความดังกล่าวอยู่ในที่ที่มีข้อความอื่นช่วยไขความอยู่ ดังนี้

“ชายข้าวเปลือก หญิงข้าวสารโบราณว่า
น้ำพึ่งเรือ เสือพึ่งป่า อัชฌาศัย
เราก็จิตคิดดูแลเขาก็ใจ
คิดปลูกไม้ตรีถูกกว่าปลูกพาล”

คำว่าพึ่งก็ไม่ได้แปลว่าพึ่งข้างเดียว เช่น เสือพึ่งป่า นั้นก็มีคำกล่าวที่ว่า “เสือพีเพราะป่าปก ป่ารกเพราะเสื่อยัง” แปลว่าต้องพึ่งกันและกัน

วัฒนธรรมซึ่งเป็นเรื่องกว้างและไม่ต้องตีความลึกซึ้งมากนักก็ยังเป็นเรื่องที่คนสมัยใหม่ไม่เข้าใจและอธิบายกันผิดๆ ศาสนาซึ่งเป็นเรื่องเฉพาะและห่างไกลความสนใจของคนสมัยใหม่นี้มากกว่าก็ยิ่งหาคนเข้าใจได้ยาก และเมื่อไม่เข้าใจก็อธิบายตามคำอธิบายหรือข้อสังเกตเอาเอง จึงนำมาซึ่งความเข้าใจผิด และประเมินค่าจากความเชื่อที่ผิดๆ (ปริชา ช้างขวัญยืน , 2541 : บทนำ) โดยเฉพาะถ้ามีเรื่องเพศเข้าไปเกี่ยวข้องด้วยแล้วจะยิ่งเป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อนจนมีผู้คนบางส่วนไม่กล้าที่จะแตะต้อง ไม่กล้าที่จะยุ่งเกี่ยว

ดังนั้นการทำความเข้าใจและศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีสตรีนิยมซึ่งหลักการความสำคัญของทฤษฎีนี้คือ เป็นขบวนการต่อสู้เพื่อเปลี่ยนแปลงสังคม ให้คนในสังคมมีความเข้าใจและตระหนักในเรื่องที่ว่า “ทุกคนมีความเท่าเทียมกัน ทั้งสิทธิเสียง เสรีภาพ และศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ โดยไม่มีการแบ่งชั้น วรณะ และเพศ” ซึ่งเป็นไปตามหลักการของธรรมชาติที่แท้จริง ก็จะทำให้สามารถมองเห็นปัญหาที่เกี่ยวกับเรื่องเพศและธรรมชาติในมุมที่ลึกและกว้างมากขึ้นกว่าเดิม

แนวคิดสตรีนิยม (FEMINISM)

พัฒนาการทางความคิดของแนวคิดสตรีนิยม “ยุคใหม่” ในโลกตะวันตก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศสหรัฐอเมริกาเท่าที่ผ่านมา สามารถแยกออกได้เป็นคลื่น 3 ลูกใหญ่ ๆ ด้วยกัน คือ

คลื่นลูกที่หนึ่ง อยู่ในช่วงคริสต์ทศวรรษ 1960s ถึงกลางคริสต์ทศวรรษ 1980s ช่วงนี้ประเด็นของการถกเถียงคือ ความแตกต่างทางเพศ (Gender difference) แต่แยกเป็น 2 กระแสใหญ่ๆ กระแสแรกมองว่าความแตกต่างระหว่างเพศถูกนำมาใช้เพื่อการเก็บกดปิดกั้น และ

กตชีสตรี ฉะนั้น ต้องเรียกร้องความเสมอภาค ความเท่าเทียมกับบุรุษ นั่นคือ ขบวนการสิทธิสตรี กลุ่มนี้มองว่า ความเสมอภาค คือ ลดความแตกต่าง (equality feminist)

คลื่นลูกที่สอง ไม่เห็นด้วยกับคลื่นลูกที่หนึ่ง เพราะการเรียกร้องความเสมอภาค เท่าเทียมกับผู้ชาย ก็เท่ากับเป็นการยอมรับในมาตรฐาน กฎเกณฑ์ของผู้ชาย ไม่มีที่ว่างให้กับความแตกต่าง ความเฉพาะเจาะจงของผู้หญิงเลย แต่กระแสนี้กลับมองว่า ความเสมอภาคไม่ใช่เรื่องของการลดความแตกต่าง แต่เป็นเรื่องของการยอมรับในความแตกต่างมากกว่า (difference/cultural feminist) เพราะความแตกต่างไม่จำเป็นจะต้องแปลว่าด้อยกว่าเสมอไป คลื่นลูกที่สองอยู่ในช่วงกลางคริสต์ทศวรรษ 1980s ถึงต้นคริสต์ทศวรรษ 1990s เป็นความพยายามที่จะฉีกไปจากจุดอับ/ทางตันของคลื่นลูกที่หนึ่ง เพราะเห็นว่าทั้งสองกระแสข้างต้นยังติดขัดกับเรื่องเพศมากเกินไป จนมองไม่เห็นบริบทภายนอกที่เรื่องเพศถูกจัดวางไว้ทำให้มองปัญหาอย่างคับแคบและไร้เดียงสาเกินไป มองไม่เห็นว่ยังมีฐานอื่นๆในสังคมที่ทำหน้าที่เก็บกด ปิดกั้น ไม่ใช่มีแต่เรื่องเพศ ในช่วงของคลื่นลูกที่สองนี้ ประเด็นมิใช่เรื่องของความเสมอภาคหรือความแตกต่างอย่างคลื่นลูกที่หนึ่ง แต่ประเด็นกลับอยู่ที่เรื่องของความแตกต่างภายในกลุ่มสตรีเอง (difference among women) เพราะเท่าที่ผ่านมา ขบวนการสิทธิสตรีถูกครอบงำโดยสตรีผิวขาว ชนชั้นกลางเป็นหลัก ไม่มีที่ว่างให้กับสตรีผิวสีอื่น สตรีในประเทศ “โลกที่สาม” และ สตรีประเภทอื่น เช่น lesbians เป็นต้น จึงเป็นการพูดแทนสตรีทั่วโลก ซึ่งไม่ถูกต้องและไม่เป็นประชาธิปไตย

คลื่นลูกที่สาม เริ่มตั้งแต่ต้นคริสต์ทศวรรษ 1990 s เป็นต้นมา เห็นว่าสตรีตกอยู่ในอันตรายรอบด้าน ไม่ใช่มีเพียงการเก็บกดปิดกั้นทางเพศอย่างเดียว จึงเริ่มให้ความสนใจกับเรื่องของเอกลักษณ์/ตัวตน อำนาจ ความรู้ ความจริง และความเป็นอื่นมากขึ้น

ยังมีการแตกแยกของขบวนการสตรีนิยมออกไปเป็นกลุ่มปลีกย่อยอีกหลายกลุ่ม แต่ไม่ว่าจะแตกแยกออกไปอย่างไรก็ตาม จุดร่วมหลักของแนวคิดนี้ก็มีความคล้ายคลึงกับการพัฒนาในรูปแบบอื่นๆ ในความหมายของการเป็นพื้นที่พิเศษชนิดหนึ่ง ที่รวมเอาสิ่งที่ขัดแย้งกัน สิ่งที่อยู่เหมือนว่าไปด้วยกันไม่ได้มาอยู่ด้วยกันได้ นั่นคือ แนวคิด/ความคิด/จุดยืนของขบวนการสิทธิสตรี ที่ตั้งคำถาม ไม่ยอมรับในบรรดาระเบียบ กฎเกณฑ์ ของสังคม/ วัฒนธรรมที่ดำรงอยู่ ด้วยเห็นว่าสิ่งเหล่านี้เอื้อประโยชน์ให้กับเพศชาย/ผู้มีอำนาจ/ผู้มีสิทธิเสียง เพื่อการเก็บกดปิดกั้นเพศหญิง/ผู้ไร้อำนาจ/ผู้เป็นเสียงเล็กๆของสังคม ด้วยการชี้เรื่องชั้น/วรรณะ (class) เผ่าพันธุ์ (race) เพศ (gender) มาแยกคนในสังคมออกจากกันหรือกลายเป็นความแตกต่าง (Differences) แล้วชูผู้มีอำนาจ/ผู้ชาย เป็นใหญ่ในสังคม เกิดเป็นการเอาวัดเอาเปรียบซึ่งกันและกันขึ้นในสังคม

สำหรับค่านิยมของแนวคิดสตรีนิยม แตกต่างกันไปตามกาลเวลาและวิถีในการนิยามผู้หญิง ซึ่งวิธีการที่จะนิยามแนวคิดสตรีนิมนั้นขึ้นอยู่กับวิธีการของผู้ให้ค่านิยมที่เข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต แต่แม้จะมีความหลากหลายในค่านิยม แนวคิดสตรีนิยมโดยส่วนใหญ่จะมีลักษณะหลักๆร่วมกัน คือ (Ramazanoglu, 1989:6-9) การยืนยันถึงความสัมพันธ์ที่เสมอภาคกันระหว่างหญิงและชาย โดยที่ฐานะซึ่งด้อยกว่าของผู้หญิงควรจะได้รับ การเปลี่ยนแปลง และคัดค้านความเชื่อที่ว่า การที่ผู้หญิงมีฐานะด้อยกว่าผู้ชาย เป็นสิ่งที่ เป็นธรรมชาติปกติหรือเป็นที่พึงปรารถนาในสังคมมนุษย์ มีการหยิบยกประวัติศาสตร์ทั้งหมดและสังคมมนุษย์ในอนาคตขึ้นมาตั้งเป็นคำถามเพื่อหาคำอธิบายตลอด ทั้งต้องการเปลี่ยนแปลงสังคมโลกและความสัมพันธ์ระหว่างหญิงและชาย เพื่อให้มนุษย์ทุกคนจะได้มีโอกาสทำตามศักยภาพของตนเองในฐานะที่เป็นมนุษย์ได้มากขึ้นดังความต้องการ แม้ว่ากิจกรรมการเรียกร้องต่างๆจะประกอบด้วย ความหลากหลายของการกระทำในทางการเมือง แต่ก็ต่างมุ่งหวังที่จะเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างหญิงและชาย โดยให้ผู้หญิงสามารถควบคุมชีวิตของตนเองได้ ไม่ต้องขึ้นอยู่กับผู้ชาย และปลดปล่อยจากพันธนาการทั้งหลายในสังคมมนุษย์ตลอดจนการได้มาซึ่งความมีอำนาจในทางการเมืองและเศรษฐกิจ

แนวคิดสตรีนิยมส่วนใหญ่เชื่อมั่นว่า ความเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีการปรับระบบโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมเสียใหม่ ให้เป็นระบบโครงสร้างที่ผู้หญิงและผู้ชาย มีอำนาจ มีสิทธิและโอกาสที่เท่าเทียมกัน โดยต้องมีการเปลี่ยนแปลงจิตสำนึก ระบบค่านิยม และทัศนคติที่เป็นตัวกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิง และผู้ชายได้อย่างแท้จริง

ดังกรณีตัวอย่างบางตอนของคัมภีร์บาบี่ อันเป็นคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา ได้มีระบบค่านิยมและความเชื่อ กล่าวทำนองตำหนักสตรีไว้ว่า เป็นศัตรูต่อข้อประพฤติปฏิบัติของชาย “สตรีเป็นมลทินของพรหมจรรย์” บางแห่งกล่าวเปรียบเทียบความร้ายกาจของสตรี เท้ากับความร้ายกาจของราชสีห์ว่า “ราชสีห์เป็นสัตว์ร้ายกาจกินเนื้อและเลือดเป็นอาหาร มีอาวุธ 5 อย่าง เป็นสัตว์หยาบช้า ยินดีในการเบียดเบียนสัตว์อื่น จับสัตว์ทั้งหลายกินฉันทใด สตรีทั้งหลายก็ฉันทนั้น นรชนจึงไม่ควรวิสาสะกับสตรี” บางแห่งกล่าวสตรีเป็นสินค้าที่ซื้อขายกันในตลาดว่า “บรรดาสินค้าทั้งหลาย สตรีเป็นสินค้าชั้นเลิศ” บางแห่งกล่าวเหมือนกันว่าสตรีไม่มีสง่าราศีอะไร จะมีก็ต่อเมื่อมีสามีว่า “ภักดาเป็นสง่าราศีของสตรี” บางแห่งกล่าวสตรีเป็นทรัพย์สมบัติอย่างหนึ่ง ที่ควรหวงแหวนว่า “กิเลสอ่อนหย่อนกำลัง และอันตรายทั้งหลายย่อมครอบงำยายี นรชนที่ยินดีตาม สมบัติคือ นา ที่ดิน เงิน โค ม้า ทาสกรรมกร สตรีและพวกพ้อง” บางแห่งเอาอาการต่างๆที่สตรีแสดงออกมากล่าวว่า สตรียั่วบุรุษถึง 40 ประการ บางแห่งกล่าวเหตุที่สตรีคิดประทุษร้ายสามีมี 25 ประการ แต่มิได้

กล่าวอาการที่บุรุษยั่ววนสตรีและเหตุที่สามีคิดประทุษร้ายภรรยาเอาไว้ว่าอะไรบ้าง บางแห่งกล่าวเป็นเชิงสั่งสอนสตรีถึงเหตุที่สตรีจะนำความเดือดร้อนมาให้สามี 9 ประการ แต่ไม่ได้กล่าวเหตุที่บุรุษนำความเดือดร้อนมาให้ภรรยาไว้ บางแห่งกล่าวตำหนิสตรีในเชิงเตือนบุรุษผู้สามี ว่าสตรีดูหมิ่นสามีด้วยเหตุ 8 ประการ แต่ไม่ได้กล่าวเหตุที่บุรุษดูหมิ่นภรรยาไว้

จึงเห็นได้ว่าโดยส่วนรวมของพุทธตำนาน (myth) กล่าวตำหนิสตรีว่าเป็นข้าศึกต่อพรหมจรรย์เห็นว่าสตรีมีลักษณะเป็นสมบัติของบุรุษ และเป็นผู้มีจิตใจชั่วร้ายคิดร้ายได้มากกว่าบุรุษ แต่แม้พุทธศาสนาจะแสดงฐานะต่ำต้อยของสตรีไว้ในด้านความดี แต่ในด้านอื่น เช่น ด้านสติปัญญา ก็กล่าวอนุญาตแสดงความเท่าเทียมของสตรีและบุรุษไว้ คือ ให้สตรีสามารถเสมอบุรุษได้ในทางคุณธรรมปัญญา คือ มีสติปัญญาความสามารถเป็นบัณฑิตได้เช่นเดียวกับบุรุษและสามารถเข้าถึงเป้าหมายสูงสุดคือนิพพานได้เท่าเทียมกัน พุทธศาสนายอมรับความเท่าเทียมกันในด้านนี้ จากการที่พระพุทธองค์ทรงจัดให้มีพุทธบริษัท 4 ฝ่าย คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสกและอุบาสิกา ซึ่งตามพุทธประวัติมีภิกษุณีจำนวนไม่น้อยที่มีความรู้ความสามารถเข้าใจธรรมะได้รวดเร็ว ถองแท้และทำคุณประโยชน์แก่พุทธศาสนาไว้มากในด้านการเผยแผ่สั่งสอนธรรมะ เช่น ปุจฉาจารย์ภิกษุณี เขมาภิกษุณี กุลลันทาภิกษุณี ภัททะกปิลาณีภิกษุณี ธรรมทินนาภิกษุณี ซึ่งล้วนแต่ชำนาญธรรมในด้านต่างๆกัน นอกจากนี้พระพุทธองค์ยังทรงยกย่องภิกษุณีหลายองค์ขึ้นเป็นเอตทัคคะเสมอบุรุษในหลายๆด้าน ทั้งยังยกย่องภิกษุณีบางองค์เป็นตราขุของพุทธศาสนาเป็นตัวอย่างแก่ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา หรือแม้แต่ภิกษุเองด้วย

ดังนั้นเนื้อแท้ของพระธรรมในเรื่องการสร้างสมคุณความดีนั้นผู้หญิงและผู้ชายมีโอกาสทัดเทียมกัน คือในการประพฤติดีและได้รับผลจากการทำดีนั้นเป็นสิ่งที่ทุกคนสามารถทำได้เสมอกันไม่จำกัดเพศ ทั้งบุรุษและสตรีมีโอกาสเสมอกันในการเป็นคนดี มีเสรีภาพในทางปัญญาเสมอกันในการพิจารณาเข้าใจพระธรรมความเป็นไปของกฎธรรมชาติที่ครอบคลุมโลกและมีสิทธิเสมอกันในการที่จะถึงความหลุดพ้น กล่าวคือพระพุทธศาสนาไม่จำกัดเพศของผู้ที่จะได้รับผลจากการปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ จะเห็นได้ว่าลักษณะธรรมชาติของพุทธศาสนา หรือ ที่เราเรียกกันทั่วไปว่า “พระธรรม” นี้มีความสอดคล้องกับจุดยืนของแนวคิดสตรีนิยม ในเรื่องที่ว่า “การให้ความสำคัญกับความเท่าเทียมกันของความเป็นมนุษย์” และในเมื่อหลักธรรมได้ก้าวข้ามความเป็นเพศ ดังนั้นพื้นที่บนหน้าหนังสือพิมพ์จึงไม่ควรที่จะยึดติดกับความเป็นหญิงและชายหรือมายาคติทางเพศในการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับประเด็นความขัดแย้งนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปาริชาติ นนทกานันท์ (2523) : ศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับสตรีในพุทธปรัชญาและพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างแนวความคิดนี้กับหลักธรรมบางอย่างในพุทธศาสนา นอกจากนี้ก็จะเป็นการศึกษาเพื่อวิเคราะห์ดูบทบาทของพุทธศาสนาในการเปลี่ยนแปลงและยกระดับสถานภาพของสตรีในด้านต่างๆ

ผลการวิจัยพบว่าแนวความคิดเกี่ยวกับสตรีของพุทธปรัชญานี้มีลักษณะเด่น คือ แตกต่างจากแนวคิดในปรัชญาศาสนาอื่นๆ ในยุคเดียวกัน และทворศนะเกี่ยวกับสตรีนี้ก็มีความสัมพันธ์กับหลักธรรมและแนวคิดบางอย่างของพุทธศาสนา ยิ่งกว่านั้นการวิจัยนี้ยังแสดงให้เห็นถึงบทบาทของพุทธศาสนาที่มีส่วนในการยกระดับสถานภาพของสตรีในด้านต่างๆ โดยสิ่งที่พุทธศาสนาได้กระทำไปในสมัยนั้นอาจถือได้ว่าเป็นการริเริ่มเปิดยุคใหม่และกรุยทางสำหรับงานที่จะส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศอันจะมีมาภายหลัง ทั้งยังนับได้ว่าเป็นจุดเปลี่ยนในประวัติศาสตร์ของสตรี นอกจากนี้ยังเป็นการแสดงให้เห็นว่าคนทางเอเชียโดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวพุทธนั้นก็ตระหนักในเรื่องความเสมอภาคทางเพศนี้มานานแล้ว การเคลื่อนไหวต่างๆที่เป็นไปโดยได้รับอิทธิพลจากทางตะวันตกในภายหลังนั้นจึงไม่ใช่สิ่งแปลกใหม่เสียเลยทีเดียว เพราะท่าทีและการเคลื่อนไหวเพื่อยกระดับสตรีนี้ได้เคยปรากฏแล้วแต่ครั้งพุทธกาล หากแต่ไม่มีใครมีผู้มีทворศนะที่ถูกต้องเกี่ยวกับแนวความคิดของพุทธปรัชญาที่มีต่อสตรี หรือให้ความสำคัญกับสิ่งที่พุทธศาสนาได้ทำไว้ในด้านนี้

อนึ่งการวิจัยนี้ทำให้ทราบว่า แนวความคิดของพุทธปรัชญาที่มีต่อสตรีนั้นไม่ได้เป็นการมองสตรีในแง่มุมเดียว หรือสรุปได้เป็นประเด็นเดียว หากแต่เป็นการมองสตรีในหลายด้าน ดังนั้นการสรุปแนวความคิดจึงไม่สามารถสรุปว่าแตกต่างกัน เท่ากัน ด้อยกว่า หรือ เหนือกว่ากัน อย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว หากแต่ต้องพิจารณาสรุปเป็นด้านๆไป โดยแนวความคิดที่พุทธปรัชญามีต่อสตรีนี้พอจะสรุปได้เป็น 4 ด้านคือ

1. โดยทั่วไป เมื่อกล่าวว่ายิงแตกต่างจากชายแล้วก็มักจะเห็นกันว่าหญิงด้อยกว่าชาย แต่จริงๆแล้วความต่างนั้นไม่จำเป็นต้องหมายถึงความด้อยกว่าเสมอไป สำหรับพุทธปรัชญานั้นถือว่าสตรีและบุรุษมีความแตกต่างกันโดยธรรมชาติทั้งทางร่างกายและจิตใจ แต่ความต่างนี้ไม่ได้เป็นข้อที่จะหาให้ฝ่ายหนึ่งด้อยหรือเหนือกว่าอีกฝ่ายหนึ่งไปโดยอัตโนมัติและตลอดไป

2. พระพุทธศาสนาถือว่าสตรีเท่าเทียมและเสมอบุรุษโดยคุณธรรมปัญญาและความสามารถ ในทางสังคมก็เป็นที่ยอมรับกันว่าสตรีมีสติปัญญา มีความรู้ ความสามารถ และเป็นบัณฑิตได้เช่นเดียวกับบุรุษ ในทางศาสนาก็ถือว่าทั้งสตรีและบุรุษอยู่ในฐานะสูงเท่าๆกันคือสามารถเข้าถึงเป้าหมายสูงสุดคือนิพพานได้เท่าเทียมกัน พุทธศาสนายอมรับความเท่าเทียมกันในด้านนี้ดังจะเห็นได้จากการที่พระพุทธองค์ทรงจัดให้มีพุทธบริษัท 4 ฝ่าย มีภิกษุณี และยกย่องสตรีให้เป็นเอตทัคคะในด้านต่างๆ เช่นเดียวกับบุรุษ

3. สตรีด้อยกว่าบุรุษในทางกาย ซึ่งข้อนี้ก็มีผลในการจำกัดการกระทำและเป้าหมายของสตรีในสมัยนั้นในบางด้าน เช่น การไม่สามารถเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ พระพุทธเจ้าพรหม ท้าวสักกะ พญามาร หรือการทำให้ภิกษุณีต้องมีศีล ข้อบังคับหรือข้อห้ามที่มากกว่าภิกษุเป็นต้น

4. สตรีเหนือกว่าบุรุษในบางด้าน ทรรศนะเช่นนี้อาจจะเป็นทรรศนะที่แปลกใหม่สำหรับคนส่วนมาก แต่พุทธปรัชญาก็นับเช่นนี้ เมื่อเปรียบเทียบในระหว่างผู้ให้กำเนิดทั้งสองคือมารดาบิดานั้น พุทธปรัชญายกย่องให้สตรีในฐานะมารดาเป็นผู้มีอุปการะมากกว่า และเห็นว่ามารดาเท่านั้นที่เป็นผู้กระทำกิจที่ทำได้ยาก ทั้งในด้านความรัก ความผูกพันกับผู้เป็นบุตรนั้น พุทธปรัชญาเห็นว่ามารดาเหนือกว่าบุรุษในด้านนี้ พุทธปรัชญาจึงจัดมารดาให้เป็นผู้อันบุตรพึงตบแทนด้วยความเป็นประธาน

พัสนัย นุตาลัย (2540) : ศึกษาการต่อสู้ทางอุดมการณ์และการสื่อสารทางการเมืองของชนชั้นกลางในหนังสือพิมพ์ โดยศึกษาด้วยวิธีการสัมภาษณ์อย่างเจาะลึกกับกลุ่มตัวอย่าง 14 คน ซึ่งใน 14 คนนี้ประกอบด้วยชนชั้นกลางที่มีอาชีพทั่วไป กับ ชนชั้นกลางที่มีอาชีพสื่อมวลชน และแบ่งกลุ่มชนชั้นกลางออกเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มชนชั้นกลางที่พยายามจะรักษาผลประโยชน์ของตัวเอง กับ กลุ่มชนชั้นกลางที่ออกมาเรียกร้องและพิทักษ์ผลประโยชน์ให้กับชนชั้นอื่นๆ พบว่ากลุ่มชนชั้นกลางจะเลือกใช้หนังสือพิมพ์เป็นพื้นที่ทางวัฒนธรรม (war of position) เพราะเล็งเห็นว่าหนังสือพิมพ์มีอิทธิพลกับประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณ ซึ่งมีจำนวนขายได้มากกว่าหนังสือพิมพ์ประเภทธุรกิจและประเภทคุณภาพ ในส่วนบทบาท หน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์นั้นมีทั้งกล้าเผชิญหน้ากับสิ่งที่ไม่ชอบธรรมต่างๆ และหนังสือพิมพ์ที่ขาดความรับผิดชอบต่อสังคมด้วยการเสนอภาพและเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม เช่น เขียนข่าวให้มีลักษณะเป็นนิยายหรือใช้ภาษาที่รุนแรงอันเป็นวิธีการที่ส่งผลร้ายต่อสังคมในระยะยาว สำหรับในส่วนการเป็นเวทีเสรีทางความคิดก็

พบทั้งเป็นเวทีของการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเหมาะสม (แต่กลุ่มผู้ที่ตอบเช่นนี้เป็นกลุ่มปัญญาชนที่มีบทบาทในการขีดเขียนและแสดงความคิดเห็นผ่านหน้าหนังสือพิมพ์) และสื่อยังเปิดพื้นที่ยังไม่เพียงพอและจำกัดมาก อีกทั้งคนทำข่าวยังทำงานอย่างไม่มีคุณภาพ ทำให้ข่าวที่ออกมาขาดคุณภาพและโดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับบรรณาธิการ รวมทั้งผู้เขียนบทความเนื่องจากเห็นว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดคุณภาพของหนังสือพิมพ์

กฤษณ์ ทองเลิศ (2535) : ทำการศึกษาเกี่ยวกับการร้องทุกข์ผ่านสื่อมวลชน ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหนังสือพิมพ์นั้น พบว่า การนำเสนอเรื่องร้องทุกข์ของสื่อหนังสือพิมพ์เป็นการนำเสนอทั้งเรื่องร้องทุกข์เกี่ยวกับปัญหาทางการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และปัญหาส่วนบุคคล ซึ่งถือว่าเป็นลักษณะพฤติกรรมรูปแบบหนึ่งของการเรียกร้องความเป็นธรรม แต่ช่องทางนี้ไม่ได้เปิดโอกาสโดยเสรีทั้งนี้เป็นผลเนื่องมาจากขั้นตอนการคัดเลือกนำเสนอเรื่องร้องทุกข์ ซึ่งผู้เป็นสื่อมวลชนต้องคำนึงถึงบริบทต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการเสนอเรื่องร้องทุกข์ รวมถึง ทัศนคติและค่านิยมส่วนบุคคลของผู้เป็นสื่อมวลชนด้วย

ปาจารย์ ธนะสมบรมกิจ (2537) : ศึกษาเรื่อง “หนังสือพิมพ์ไทยรัฐกับการกำหนดวาระสารความขัดแย้งทางการเมือง ในเหตุการณ์พฤษภาคม 2535” โดยเน้นศึกษาที่การแสดงทัศนะหรือท่าที การให้เหตุผล ในการนำเสนอข่าวหน้าหนึ่ง บทบรรณาธิการ และคอลัมภ์ประจำของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เพื่อตรวจสอบเจตนาของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐในการนำเสนอเนื้อหาเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง กรณีวิกฤติการณ์พฤษภาคม 2535 โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และแนวคิดการกำหนดวาระสาร ผลการวิจัยพอสรุปได้ดังนี้ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐทำหน้าที่เป็นทั้งผู้ถ่ายทอดและผู้กำหนดวาระทางการเมืองของฝ่ายรัฐบาล ทหาร และกลุ่มคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ไปยังผู้อ่านได้อย่างชัดเจน ในประเด็นเรื่องการสนับสนุน พล.อ. สุจินดา คราประยูร ในตำแหน่งนายกรัฐมนตรี โดยเหตุผลด้านกฎหมาย การเมือง และเศรษฐกิจ

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐแสดงท่าทีไม่เป็นปฏิปักษ์กับรัฐบาล เช่น การเขียนพาดหัวข่าวสร้างความเป็นกลาง และพาดหัวข่าวตามกระแสความเคลื่อนไหวทางการเมือง รวมถึงการแสดงทัศนะที่ไม่เห็นกับการชุมนุมประท้วงด้วยเหตุผลด้านกฎหมาย การเมือง และเศรษฐกิจในคอลัมภ์ประจำและบทบรรณาธิการ

Semetko , Blumler , Gurevitch และ Weaver (1995) เรื่อง “The Formation of Campaign Agenda in the United States and Britain” (อ้างถึงใน รัตนา ทิมเมือง , 2541 :

18-19) ได้ศึกษาบทบาทของสื่อในการรายงานข่าวการรณรงค์เลือกตั้งไปสู่ประชาชน ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างการเลือกตั้งทั่วไปของอังกฤษในปี 1983 และการเลือกตั้งประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกาในปี 1984 โดยศึกษากระบวนการทำงานในห้องข่าว เนื้อหาที่สื่อหนังสือพิมพ์และโทรทัศน์เสนอ โดยมีกรอบแนวคิดเรื่องนักการเมืองและพรรคการเมืองเป็นผู้กำหนดวาระและบทบาทการเป็นเวทีสาธารณะของสื่อ โดยมีปัจจัยที่มาเกี่ยวข้องคือโครงสร้างของระบบสื่อมวลชนในประเทศ สื่อมวลชนและพรรคการเมืองต่างก็พยายามชิงการกำหนดวาระของข่าวโดยในสื่อมวลชนนั้นต้องการมีอิสระไม่ขึ้นกับนักการเมืองหรือพรรคการเมือง ส่วนพรรคการเมืองและนักการเมืองก็พยายามอาศัยสื่อเป็นเวทีในการหาเสียงให้ได้มากที่สุด บางครั้งจึงปรากฏว่าพรรคการเมืองไม่สามารถกำหนดวาระในการรณรงค์สร้างภาพลักษณ์ได้ตามที่ต้องการทั้งหมดอันเนื่องมาจากการทำหน้าที่กลั่นกรองคัดเลือกจากสื่อมวลชน บทบาทของสื่อจึงได้รับการยอมรับว่ามีความจำเป็นต่อการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

อย่างไรก็ตามยังมีการศึกษาที่แสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่จำกัดการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนด้วยเช่นในเรื่อง “ Producers Attitudes towards Television Coverage of an Election Campaign (UK Election 1966)” (1995) ที่ศึกษาทัศนคติของผู้ผลิตซึ่งมีอิทธิพลต่อการทำหน้าที่รายงานข่าวเลือกตั้งของอังกฤษในปี 1966 โดยศึกษากระบวนการผลิตรายการ และผลการผลิตรายการ มุมมองและทัศนคติของผู้ผลิตจากปัจจัยสี่ประการ คือ โครงสร้างของกฎหมาย และนโยบายที่บังคับใช้กับสื่อมวลชน แหล่งข้อมูลข่าวสาร คือ นักการเมืองที่ไม่อาจจะตอบสนองต่อความต้องการของสื่อ ความต้องการของผู้รับสารและความตั้งใจที่จะรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ขั้นสุดท้ายของรายการทางการเมืองจะถูกกำหนดโดยปัจจัยหลายปัจจัยทั้งโครงสร้างภายในองค์กร อิทธิพลของนักการเมืองในการเปลี่ยนแปลงรายการให้ตรงกับความต้องการของตน จากการศึกษาดังกล่าวทำให้เห็นว่าอิทธิพลและอำนาจทางการเมืองเป็นปัจจัยหนึ่งที่มาปิดกั้นการทำหน้าที่เวทีสาธารณะของสื่อ

จากการประมวลแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่างๆ สามารถนำมานิยามคำศัพท์ได้ ดังนี้

นิยามคำศัพท์

การถ่ายทอดความคิด หมายถึงการนำเสนอเนื้อหาและความคิดเห็นของหนังสือพิมพ์ภาษาไทยรายวันที่มีต่อกระแสความเคลื่อนไหวของผู้หญิงในพุทธศาสนา ในงานวิจัยนี้หมายถึงการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ที่สะท้อนความคิดเห็นที่สนับสนุนและคัดค้านต่อประเด็นนี้

ความคิดที่หยุดนิ่งของหนังสือพิมพ์ภาษาไทยรายวัน หมายถึงการนำเสนอข่าวที่สนับสนุนยืนยันค่านิยมและความเชื่อของสังคมว่าผู้หญิงไม่สามารถบวชได้ ในงานวิจัยนี้หมายถึงการนำเสนอข่าวจากกลุ่มที่มีความคิดเห็นคัดค้านรวมทั้งความคิดเห็นที่คัดค้านจากหนังสือพิมพ์

ความคิดที่เคลื่อนไหวของหนังสือพิมพ์ภาษาไทยรายวัน หมายถึงการนำเสนอข่าวที่พยายามเปลี่ยนค่านิยมและความเชื่อของผู้หญิงสามารถบวชได้ ในงานวิจัยนี้หมายถึงการนำเสนอข่าวจากกลุ่มที่มีความคิดเห็นสนับสนุนรวมทั้งความคิดเห็นที่สนับสนุนจากหนังสือพิมพ์

สามเณรี ผู้หญิงที่เข้ามาบวชในวัยเด็ก นับแต่ 3 ขวบขึ้นไป เป็นสามเณรี รักษาสิกขาบท 10 ข้อ ครั้นถึงอายุ 18 ให้รักษานุธรรม 6 ข้อ (คือศีล 5 และการไม่ฉันอาหารหลังเวลาเพลเป็นต้นไป) โดยเคร่งครัดมิให้ขาดติดต่อกันมานาน 2 ปี จากนั้นจึงจะขอบวชเป็นภิกษุณีสงฆ์ แต่ในกรณีของสามเณรีธัมมันทา ที่บวชเมื่ออายุ 57 ปี ซึ่งทำการบวชเมื่ออายุมากแล้วก็ยังให้มีเวลาฝึกฝน 2 ปี เป็นสามเณรีได้ โดยมีความเข้าใจว่าจะต้องรักษานุธรรม 6 อย่างเคร่งครัด และหลังจากฝึกฝน 2 ปี จึงขอทำการบวชเป็นภิกษุณีสงฆ์ ในงานวิจัยนี้หมายถึงสามเณรีธัมมันทา

มายาคติของวิชาชีพวารสารศาสตร์ การรายงาน/ถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารของหนังสือพิมพ์ที่มีความไม่เป็นกลาง มีอคติ มีการต่อเติมเสริมแต่ง และแฝงเร้นไว้ด้วยค่านิยม/ความคิด/ความเชื่อและอุดมการณ์หลักของสังคม โดยที่นักหนังสือพิมพ์เองก็อาจมิได้ตระหนักว่าตนกำลังทำหน้าที่ในการปลูกฝัง และสืบทอดค่านิยม/ความคิด/ความเชื่อและอุดมการณ์นั้นอยู่ ซึ่งข่าวที่ถูกนำเสนอผ่านสื่อมวลชนนั้นเป็นการตีความเหตุการณ์ที่ผ่านการเลือกสรรมาแล้ว และจะช่วยในการสร้างกรอบอ้างอิง และประเด็นวาระที่ประชาชนจะถูกชักนำอย่างไร้ตัวให้ “คิด” อยู่ในกรอบนั้นด้วย ในงานวิจัยชิ้นนี้คือค่านิยม/ความคิด/ความเชื่อและอุดมการณ์ที่ได้รับอิทธิพลหรืออิงอยู่กับกลุ่มผู้มีอำนาจในชั้นปกครองและกลุ่มผู้มีความรู้หรือนักวิชาการทั้งจากกลุ่มสนับสนุนและคัดค้านและเรื่องเพศสภาพของหนังสือพิมพ์

ในงานวิจัยชิ้นนี้ แบ่งมาภาคติทางวิชาชีพอวสารศาสตร์ออกเป็น 2 ประเภท คือ

มาภาคติทางวิชาชีพ คือ ความคิด ความเชื่อ และอุดมการณ์ของผู้ทำข่าวและองค์กรข่าว ที่แฝงมากับการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์ ซึ่งในที่นี้หมายรวมถึง ตัวนักข่าวหรือผู้ทำข่าว, แหล่งอ้างอิงของข่าว และนโยบายองค์กรหนังสือพิมพ์

มาภาคติทางเพศ คือ การรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์ที่ตอกย้ำภาพลักษณ์ของผู้หญิงในลักษณะที่ผู้ชายอยากจะเป็น โดยการกำหนดว่า “ผู้หญิง” ควรจะมีลักษณะบทบาท และพฤติกรรมในสังคมอย่างไร

วาระทางสาธารณะ ประเด็น/หัวข้อที่ได้รับอิทธิพลผ่านสื่อมวลชน ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของประเด็น/หัวข้อนั้นว่าได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก และจะกลายเป็นสิ่งสำคัญในทัศนะของผู้รับสารได้ในงานวิจัยนี้คือกระแสความคิดสนับสนุนหรือคัดค้านภิกษุณีสงฆ์

พื้นที่ทางความคิดในหนังสือพิมพ์ เวทีสาธารณะ หรือเวทีซึ่งมีความเป็นส่วนรวมทางสังคมที่มีปฏิบัติการของการช่วงชิงอำนาจระหว่างฝ่ายต่างๆ หรือสื่อกลางระหว่างบุคคลในสังคมเพื่อปฏิสัมพันธ์กันในการแสดงความคิดเห็นหรือเพื่อรับฟังประเด็นต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคม ได้แก่ หน้าข่าว, หน้าบทความ, หน้าคอลัมน์ และหน้าบทบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์

จากการประมวลแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่าง ๆ สามารถนำมาตั้งเป็นข้อสันนิษฐาน ได้ดังต่อไปนี้

ข้อสันนิษฐานการวิจัย

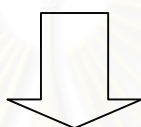
1. การนำเสนอข่าวสามเณรีของหนังสือพิมพ์ภาษาไทยรายวันแต่ละฉบับ จะมีความเหมือนกันในเรื่องความเป็นข้อเท็จจริง แต่มีความแตกต่างกันในเรื่องของการสร้างความหมายผ่านวิธีการ รูปแบบ และการใช้ภาษาในการนำเสนอ

2. การเปิดพื้นที่บนหนังสือพิมพ์ภาษาไทยรายวันให้กับฝ่ายความคิดที่คัดค้านกับฝ่ายที่สนับสนุนปรากฏในลักษณะที่ไม่สมดุลย์กัน อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากปัจจัยของมาภาคติทางวิชาชีพอวสารศาสตร์ของหนังสือพิมพ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดที่หยุดนิ่ง / ฝ่ายคัดค้านสามเณรี

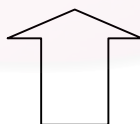
- ไม่สามารถให้การรับรองภิกษุณีสงฆ์และการขอตั้งวัดใหม่ได้ เนื่องจากไม่มีบัญญัติไว้ใน พระราชบัญญัติคณะสงฆ์
- เสนอให้ผู้หญิงที่ต้องการบวช ให้บวชในรูปแบบแม่ชี

พื้นที่ทางความคิดบนหน้าหนังสือพิมพ์รายวัน

แนวคิดการครอบงำเชิงอำนาจ / แนวคิดสัตตยวาทวิทยา / แนวคิดสตรีนิยม

- การคัดเลือกและการกำหนดวาระข่าว
- การให้น้ำหนักในข่าวของแต่ละฝ่าย
- การสร้างแบบแผนในการเขียนข่าว
- การสร้างแหล่งอ้างอิงในข่าว
- การใช้ภาษาสร้างความหมาย

- ควรมีการพิจารณาและแก้ไขหรือกร่างพระวินัยใหม่เพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้หญิงสามารถทำการบวชเป็นภิกษุณีสงฆ์ได้
- ไม่มีฐานทางสังคมสนับสนุนสถานภาพของแม่ชี ตลอดจนถึงคนมักดูแคลนแม่ชี

แนวคิดที่เคลื่อนไหว / ฝ่ายสนับสนุนสามเณรี

วาระสาธารณะ

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การถ่ายทอดความคิดที่หยุดนิ่งและความคิดที่เคลื่อนไหวของหนังสือพิมพ์ภาษาไทยรายวันผ่านข่าวสามเดีวรี” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยอาศัยวิธีการศึกษาวิเคราะห์กรณีศึกษา (case study) ของประเด็นความขัดแย้งกรณีของ “สามเดีวรีธัมมันทา” ในข่าวหนังสือพิมพ์ภาษาไทยรายวัน เพื่อศึกษาการปะทะสังสรรค์ของทั้งฝ่ายคัดค้านและฝ่ายสนับสนุนผู้หญิงในเพศบรรพชิตบนพื้นที่หน้าหนังสือพิมพ์ ตลอดจนการศึกษาลักษณะและรูปแบบของการรายงานข่าวในประเด็นนี้ของหนังสือพิมพ์

วิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้จะแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

รวบรวมเนื้อหาของกรเสนอข่าวประเด็นนี้ของหนังสือพิมพ์รายวันที่ออกจำหน่ายในส่วนกลางจำนวน 9 ชื่อฉบับ คือ ไทยรัฐ , มติชน , เดลินิวส์ , ข่าวอาทิตย์วิเคราะห์รายวัน , ไทยโพสต์ , ข่าวสด , แนวหน้า , สยามรัฐ และบ้านเมือง ในช่วงตั้งแต่เดือนเมษายน 2544 ซึ่งเป็นช่วงแรกเริ่มของกระแสข่าวการบวชของสามเดีวรีธัมมันทาที่ได้รับการนำเสนอผ่านหนังสือพิมพ์จนกระทั่งถึงช่วงเวลาที่ทำการศึกษา โดยทำการศึกษา ข่าว บทความ คอลัมน์และบทบรรณาธิการและนำเนื้อหาที่ได้รับการวิเคราะห์มาตอบคำถามงานวิจัยในประเด็น รูปแบบเนื้อหาในการรายงานข่าวว่ามีลักษณะอย่างไร กับ หนังสือพิมพ์ที่เปิดพื้นที่ของการนำเสนอความคิดเห็นของทั้งสองฝ่ายอย่างไร และสุดท้ายความคิดทั้งสองฝ่ายที่หนังสือพิมพ์ได้นำเสนอบนหน้าหนังสือพิมพ์ได้ก่อให้เกิดวาระทางสาธารณะหรือไม่ และในลักษณะใด

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

เพื่อทำการศึกษา “สาร” ที่ได้วิเคราะห์ออกมาจากเนื้อหาในหนังสือพิมพ์ โดยสอบถามถึงข้อเท็จจริงและความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเกี่ยวข้องกับประเด็นข้างนี้ เพื่อให้การวิเคราะห์ “สาร” ออกมาถูกต้องและมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

เพื่อทำการศึกษาในกรณีศึกษาความขัดแย้งนี้ ซึ่งจะประกอบด้วยกลุ่มคน 3 กลุ่มใหญ่ๆ คือ 1) ฝ่ายหนังสือพิมพ์ 2) ฝ่ายที่คัดค้านการมีภิกษุณีสงฆ์ และ 3) ฝ่ายที่สนับสนุนการมีภิกษุณีสงฆ์ โดยสอบถามถึงข้อเท็จจริงและความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อตอบคำถามงานวิจัยในประเด็นความขัดแย้งนี้ เงื่อนไขในการยอมรับหรือไม่ยอมรับการมีภิกษุณีสงฆ์ในสังคมพุทธศาสนาไทย มีรายละเอียดดังนี้

1. สัมภาษณ์นักหนังสือพิมพ์ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการปฏิบัติงานของหนังสือพิมพ์กับกรณีความขัดแย้งนี้ เพื่อศึกษาถึงนโยบาย กรอบการตัดสินใจ ในการพิจารณาประเด็นความคิดเห็นของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับที่มีต่อประเด็นความขัดแย้งนี้ที่แท้จริงก่อนการลงตีพิมพ์ ประเด็นคำถามต่างๆที่จะใช้ในการสัมภาษณ์ เช่น มีความคิดเห็นและความเข้าใจในเรื่องการบวชของผู้หญิงอย่างไร หรือ ตีความคำสอนของพระพุทธเจ้าเกี่ยวกับการบวชให้ผู้หญิงเช่นไร เป็นต้น ก่อนการสัมภาษณ์จะทำการแบ่งหนังสือพิมพ์ทั้ง 9 ฉบับที่กล่าวไว้ข้างต้นนั้น ออกเป็น 2 กลุ่มเสียก่อน คือ หนังสือพิมพ์กลุ่มที่เป็นฝ่ายสนับสนุน กับ หนังสือพิมพ์กลุ่มที่เป็นฝ่ายคัดค้าน วิธีการจัดกลุ่มนั้นได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาในหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ เมื่อทำการจัดกลุ่มแล้ว ก็ทำการสัมภาษณ์บรรณาธิการข่าวของหนังสือพิมพ์ จำนวนกลุ่มละ 2 คน

2. สัมภาษณ์ฝ่ายที่คัดค้านการมีภิกษุณีสงฆ์ว่ามีความคิดเห็นและความเข้าใจในเรื่องภิกษุณีสงฆ์อย่างไร หรือ มีการตีความคำสอนของพระธรรมในส่วนที่เกี่ยวกับการบวชให้ผู้หญิงอย่างไร ตลอดจนข้อเท็จจริงต่างๆที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประเด็นความขัดแย้งนี้ ซึ่งประกอบด้วย

- พระเทพดิลก (มหาระเบบ) ประธานกรรมการศูนย์พิทักษ์พุทธศาสนา
- พ.อ.ทองขาว พ่วงรอดพันธุ์ เลขาธิการสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัย

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร.) และผู้ดำเนินรายการ “ธรรมะร่วมสมัย” คลื่น 100.5 MHz

- นายกมล ศรีนอก ผู้ดำเนินรายการ “ธรรมะร่วมสมัย” FM 100.5 MHz
- นายชำนาญ นิตารัตน์ อาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร.)

3. สัมภาษณ์ฝ่ายที่สนับสนุนการมีภิกษุณีสงฆ์ในประเด็นลักษณะคำถามเดียวกับฝ่ายที่คัดค้านการมีภิกษุณีสงฆ์ ซึ่งประกอบด้วย

- สามเณรวิธัมมันทา (อติตรศ.ดร. จิตรสุมาลย์ กบิลสิงห์)
- นายสุลักษณ์ ศิวรักษ์ นักคิดนักเขียน
- นายทองใบ ทองเปาด์ ทนายแมกไซไซ
- นายเสฐียรพงษ์ วรรณปก ราชบัณฑิตไทยปราชญ์ทางพุทธศาสนา

แหล่งข้อมูลอื่น ๆ

เอกสารต่าง ๆ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับประเด็น ความขัดแย้งนี้ ตลอดจนบทสัมภาษณ์ทางสื่อโทรทัศน์ในรายการต่าง ๆ ที่มีการเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นความขัดแย้งนี้และผู้เชี่ยวชาญทางด้านพุทธศาสนาหรือนักวิชาการต่าง ๆ มาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน หรือการทำรายการสารคดีข่าวเกี่ยวกับการบวชภิกษุณีสงฆ์ทางสื่อโทรทัศน์ ฯลฯ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- หนังสือพิมพ์ภาษาไทยรายวันที่ออกจำหน่ายในส่วนกลาง 9 ฉบับ คือ ไทยรัฐ มติชน ข่าวสด บ้านเมือง เดลินิวส์ ข่าวอาทิตย์วิเคราะห์รายวัน แนวหน้า ไทยโพสต์ และสยามรัฐ ซึ่งทั้ง 9 ฉบับนี้ได้นำเสนอข่าวประเด็นความขัดแย้งนี้ โดยทำการศึกษาในช่วงตั้งแต่เดือนเมษายน 2544 ซึ่งเป็นช่วงแรกเริ่มของกระแสข่าวการบวชของสามเณรวิมมณันทาที่ได้รับการนำเสนอผ่านหนังสือพิมพ์จนกระทั่งถึงช่วงเวลาที่ทำการศึกษา

- การสัมภาษณ์ผู้ที่ตกเป็นข่าว และผู้ที่เกี่ยวข้องในประเด็นความขัดแย้งนี้ รวมทั้งผู้ที่มีส่วนแสดงความคิดเห็นเพื่อกำหนดวาระสาธารณะของประเด็นนี้ จำนวนทั้งหมด 12 คน ได้แก่

1. สัมภาษณ์ฝ่ายหนังสือพิมพ์ 4 คน โดยแบ่งหนังสือพิมพ์จากทั้งหมด 9 ฉบับ ให้ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มหนังสือพิมพ์ฝ่ายที่คัดค้านจำนวน 2 คน กับ กลุ่มหนังสือพิมพ์ฝ่ายที่สนับสนุนจำนวน 2 คน

2. สัมภาษณ์ฝ่ายที่คัดค้าน 4 คน

3. สัมภาษณ์ฝ่ายที่สนับสนุน 4 คน

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอข่าวและการเปิดพื้นที่ให้ทั้งสองฝ่ายแสดงความคิดเห็นของหนังสือพิมพ์ โดยใช้แนวคิดสัญวิทยา (semiology) มาศึกษากระบวนการสร้างความหมายในดวับท (text) ของข่าวหนังสือพิมพ์

สำหรับในช่วงแรกของงานวิจัยนั้น ผู้วิจัยอาศัยการทบทวนเอกสารต่างๆเพื่อให้เข้าใจประวัติของภิกษุณีสงฆ์และพระพุทธศาสนาที่ผ่านมา และใช้การเก็บข้อมูลและรายงานผลศึกษาในภาคสนาม มาอธิบายลักษณะการทำงานข่าวของหนังสือพิมพ์ จากมิติขององค์กรผู้ผลิต แต่อย่างไรก็ตามจุดสำคัญของงานวิจัยนี้ คือ การวิเคราะห์โน้มนำของตัวงานหรือตัวบท (text) โดยอาศัยการสนับสนุนด้วยข้อเท็จจริงจากเอกสารทางพุทธศาสนาต่างๆ และข้อมูลจริงจากคนทำข่าว ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับประเด็นความขัดแย้งนี้ เพื่อยืนยันน้ำหนักในงานวิจัย

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ

1.การวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอ (format) ของข่าวหนังสือพิมพ์

ได้แก่ การวิเคราะห์ภาพโครงสร้าง (structure) โดยรวมของข่าวหนังสือพิมพ์ ที่รูปแบบและเนื้อหาในกระบวนการสร้างความหมายบรรจุอยู่ อันประกอบด้วย คุณสมบัติของสื่อ กระบวนการทำข่าว และรูปแบบของการนำเสนอที่เป็นลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละหนังสือพิมพ์ ตลอดจนความเป็นเจ้าของสื่อและองค์กรหนังสือพิมพ์ เพื่อให้เข้าใจว่า ภายใต้โครงสร้างหรือรูปแบบการนำเสนอ (format) ดังกล่าวนั้น ถูกสร้างขึ้นด้วยกลยุทธในการสื่อสารอย่างไร เพื่อให้สารที่นำเสนอดูน่าเชื่อถือและมีโอกาสผ่านสู่การรับรู้ของผู้อ่านได้มากที่สุด

2.การวิเคราะห์กระบวนการสร้างความหมาย (signification) ของข่าวหนังสือพิมพ์

ได้แก่ การตรวจสอบการทำงานของกลไกข่าวหนังสือพิมพ์ ในการสร้างความหมาย เพื่อให้เกิดบรรยากาศความเห็นพ้องต้องกันในความชอบธรรมของหนังสือพิมพ์ที่มีต่อความคิดเห็นกับประเด็นความขัดแย้งนี้ โดยอาศัยการวิเคราะห์ทางสัญวิทยา (semiological analysis) มาเป็นแนวทางการศึกษา ดังรายละเอียดที่นำเสนอไว้ในบทที่ 2 และเทียบยกประเด็นจากตัวบทของข่าวในแต่ละหนังสือพิมพ์ มาเป็นตัวอย่างในการวิเคราะห์เพื่อให้งานวิจัยนี้มีน้ำหนักและให้เห็นภาพบริบทของเหตุการณ์จริงได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

โดยผู้วิจัยกำหนดแนวทางในการศึกษาไว้ดังต่อไปนี้

1. การคัดเลือกและการกำหนดวาระข่าวของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับซึ่งจากกรณีขัดแย้งสามารถแบ่งออกได้ดังนี้

ฝ่ายคัดค้าน	ฝ่ายสนับสนุน
ไม่สามารถให้การรับรองภิกษุณีสงฆ์และการขอตั้งวัดใหม่ได้ เนื่องจากไม่มีบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์	ควรมีการพิจารณาและแก้ไขหรือยกเว้นพระวินัยใหม่เพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้หญิงสามารถทำการบวชเป็นภิกษุณีสงฆ์ได้
เสนอให้ผู้หญิงที่ต้องการบวช ให้บวชในรูปแบบแม่ชี	ไม่มีฐานทางสังคมสนับสนุนสถานภาพของแม่ชี ตลอดจนสังคมมักดูแคลนแม่ชี

2. การให้นำหนักในข่าวของแต่ละฝ่าย โดย

- การให้ความสำคัญกับแหล่งข่าว ว่ามีการนำเสนอแหล่งข่าวของฝ่ายไหนก่อน เพราะจากการเขียนข่าวโดยทั่วไปนิยมการใช้การเขียนข่าวในรูปแบบปิรามิดหัวกลับ(การเรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหารายละเอียดจากสำคัญมากมาสู่น้อยกว่า) หรือแม้ว่าในความเป็นจริง แนวทางการจัดลำดับข่าวจะผสมผสานกันระหว่างลำดับความเด่นของเหตุการณ์ กับลำดับความสำคัญของบุคคล ดังนั้นหากบุคคล/เหตุการณ์ของฝ่ายไหนถูกนำเสนอมาก่อนจะมีแนวโน้มสามารถผ่านกระบวนการคัดเลือก (selective process) จากผู้อ่านได้ก่อน
- การออกข่าวซ้ำ ข่าวสำคัญๆบางอย่างเป็นที่ตะคนะจากแหล่งข่าวฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือเป็นข่าวที่นำเสนอข้อแก้ตัวต่างๆ หรือข่าวในลักษณะประชาสัมพันธ์ผลงานของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งนั้น ได้รับการปรากฏอยู่บนหน้าหนังสือพิมพ์เสมอ

- การตอกย้ำประเด็น ประเด็นหรือถ้อยแถลงบางอย่างของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะถูกตอกย้ำบ่อยครั้งในหน้าหนังสือพิมพ์ โดยเฉพาะประเด็นความขัดแย้งหลักๆที่กล่าวไว้ข้างต้น เพราะการตอกย้ำประเด็นหรือการผลิตซ้ำเป็นระยะๆมีแนวโน้มที่จะทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกร่วมกับประเด็นนั้นๆและความรู้สึกคล้ายตามกับเหตุผลของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้

- สัดส่วนของการนำเสนอ คือการจัดสรรเนื้อที่บนหน้าหนังสือพิมพ์ว่า แต่ละฉบับให้ขนาดพื้นที่แต่ละฝ่ายมากน้อยเพียงไร โดยพิจารณาจากสัดส่วนของการนำเสนอประเด็นเนื้อหาระหว่างฝ่ายสนับสนุนกับฝ่ายคัดค้านภายในเนื้อหาข่าว 1 ชิ้น ตลอดจนตำแหน่งที่หนังสือพิมพ์ได้นำเสนอข่าวนั้น

- การเลือกประเด็นขึ้นพาดหัวข่าว สามารถแบ่งประเด็นขึ้นพาดหัวข่าวได้ตามการเลือกฝ่ายของหนังสือพิมพ์ว่าจะเลือกฝ่ายสนับสนุนหรือฝ่ายคัดค้าน ตลอดจนประเด็นที่เป็นข้อถกเถียงกันในช่วงเวลาขณะนั้น ยกตัวอย่าง

รายชื่อหนังสือพิมพ์ ประเด็นขึ้นพาดหัวข่าว

วันที่ 23 เมษายน 2544 หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ “ภิกษุณีธัมมนันทา หนึ่งเดียวดวงมณี”

จากกรณีตัวอย่างของหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ จะพบว่าในวันนี้นี้หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์เลือกฝ่ายสนับสนุนและประเด็นการเปิดตัวของภิกษุณีให้กับผู้อ่านได้รับรู้ ซึ่งแตกต่างจากหนังสือพิมพ์ฉบับอื่นที่ไม่มีการนำเสนอข่าวของภิกษุณีบนหน้าหนังสือพิมพ์เลย เป็นต้น

3.การสร้างแบบแผนในการเขียนข่าว แบบแผนในการเขียนข่าว เป็นกลวิธีอย่างหนึ่งในการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับสาระในข่าว ซึ่งสามารถแยกออกเป็น 2 แนวทาง ได้ดังนี้

- **การเรียกชื่อบุคคล** ถ้าการนำเสนอของหนังสือพิมพ์มีการเรียกชื่อบุคคลเป็นข่าวอย่างเป็นทางการ ผู้อ่านก็จะรับรู้ความน่าเชื่อถือของข่าวนั้นได้ หรือ การตั้งสมญานาม ชื่อเล่น หรือการเรียกเพียงชื่อเท่านั้น คำเรียกดังกล่าวนอกจากไม่เป็นทางการแล้ว ยังมีนัยยะแสดงการล้อเลียนเสียดสี ซึ่งเป็นการสร้างภาพลบให้กับผู้ที่ได้รับตราประทับ (label) นั้น ๆ ได้ เป็นต้น

- **สำนวนภาษาในการเขียนข่าว** เช่นมีการใช้ภาษาวรรณกรรมซึ่งสามารถแสดงอารมณ์ความรู้สึก มีการใช้สำนวนโวหารภาพพจน์เปรียบเทียบ มีการใช้ ภาษาทางการ ภาษาพูด ภาษาปาก ภาษาตลาด ภาษาแสลงหรือภาษาถิ่นในการเขียนข่าว/ถ่ายทอดสาระของข่าว เป็นต้น

4.การสร้างแหล่งอ้างอิงในข่าว ซึ่งอาจแบ่งได้ดังนี้

- **การอ้างอิงอำนาจของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไว้กับสถาบันสำคัญของประเทศ**
สถาบันที่นำมาอ้างอิง ได้แก่ สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ เนื่องจากสถาบันเหล่านี้เป็นสถาบันหลักของสังคมไทย ค่านิยมและความรู้สึกนึกคิดของประชาชนจึงมีความผูกพัน และได้รับการกล่อมเกลาสั่งสอนสืบต่อมาให้เทอดทูนสถาบันดังกล่าวไว้ ดังนั้นการที่ข่าวได้สร้างให้สถาบันเหล่านี้ มีส่วนรับรองความชอบธรรมในการตัดสินใจของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จึงเท่ากับตอกย้ำให้เหตุผลของฝ่ายนั้นได้รับความเชื่อถือและศรัทธาจากผู้อ่านได้ดี

- **การให้บุคคลที่น่าเชื่อถือรับรองความชอบธรรม** บ่อยครั้งที่เราพบว่า ข่าวบนหน้าหนังสือพิมพ์ได้สร้างความหมายให้กับแต่ละฝ่ายโดยการใช้ตัวบุคคลที่มีความน่าเชื่อถือ (creditability) เป็นแหล่งข่าวหรือเป็นแหล่งอ้างอิงคุณงามความดีของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่หนังสือพิมพ์ของตนสนับสนุน ด้วยทัศนคติที่ชื่นชมหรือเห็นด้วยกับผลงานต่างๆของฝ่ายตน ไม่ว่าจะเป็นทัศนคติของผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับผลงานนั้นๆ ในขณะเดียวกัน การเปิดโอกาสให้เสียงของประชาชนที่ชื่นชมผลงานหรือเห็นด้วยกับฝ่ายตน ได้แสดงทัศนคติของตนในข่าวที่จะถ่ายทอดออกไป ก็เป็นเหมือนผู้อ้างอิงความชอบธรรมของผลงานนั้นๆหรือความสามารถของฝ่ายนั้นๆ เพราะเสียงของประชาชนที่คัดเลือกมา เป็นเสมือนตัวแทนของประชาชนทั้งหมดว่า รู้สึกเห็นดีเห็นงามกับฝ่ายที่ตนสนับสนุนนั่นเอง

5. การใช้ภาษาสร้างความหมาย กลไกสุดท้ายของการทำงานข่าวประการสุดท้าย คือ การสร้างความหมายด้วยการใช้ภาษา ซึ่งแบ่งได้ดังต่อไปนี้

- การใช้ภาษาที่เข้าใจยาก ลักษณะการใช้ภาษาที่เข้าใจยากนี้ ทำงานสอดคล้องกับคุณสมบัติของการเขียนข่าว ในการที่ไม่สามารถตรวจสอบเนื้อหาของข่าวได้อีกครั้งหนึ่ง ลักษณะที่แสดงนัยยะว่าภาษาที่ใช้ในข่าวนำไปสู่ความเข้าใจที่กำกวม สับสน หรือยากแก่การอ่าน เพียงครั้งเดียวหรือสองครั้งนั้น ได้แก่ การใช้ภาษาวิชาการ ภาษาทางศาสนา ภาษากฎหมาย ภาษาต่างประเทศ หรือคำที่มีความหมายผิดเพี้ยนไป ตลอดจนการใช้ตัวเลขจำนวนในการประกอบการเขียนบ่อยครั้ง ซึ่งอาจก่อให้เกิดความสับสนกำกวมหรือความน่าเชื่อถือก็ได้ ทั้งนี้ ลักษณะของการใช้ภาษาที่เข้าใจยากดังกล่าวเป็นการทำงานของกลไกข่าวที่ต้องการให้เกิดการยอมรับมากกว่าเกิดความเข้าใจนั่นเอง

- การใช้ภาษาสร้างความสัมพันธ์แบบ “เรา” กับ “เขา” การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายที่หนังสือพิมพ์ให้การสนับสนุนหรือความคิดของหนังสือพิมพ์ต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งกับผู้อ่าน เป็นส่วนที่ภาษาของการเขียนข่าวทำงาน เพื่อตอกย้ำความรู้สึกดังกล่าวอยู่เสมอ โดยการพยายามทำให้เกิดความเห็นพ้องต้องกัน (consensus) ในลักษณะที่ว่า ความคิดของหนังสือพิมพ์กับฝ่ายที่ตัวเองสนับสนุนและผู้อ่านเป็น “เรา” และฝ่ายตรงข้ามกับตัวเองนั้นเป็น “เขา” ตัวอย่างของภาษา เช่น

“มันใจคุณภาพคับแก้วของ ดร.ฉัตรสุมาลย์ หรือ รัชมมณันทา มากด้วยภูมิปัญญาและความรู้ความสามารถทางด้านศาสนา....สตรีไม่ใช่มีบทบาทเพียงแค่แจ้วรับใช้พระ...” (หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ วันที่ 28 เมษายน 2544 ,ส่วน x-cite หน้า 1 , 4)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า การให้ความสนับสนุนของหนังสือพิมพ์ที่ผ่านข่าวในการสร้างความรู้สึกเป็น “เรา” ระหว่างหนังสือพิมพ์กับผู้อ่าน ด้วยคำ “สตรี” คือการขอความเห็นชอบจากกลุ่มผู้อ่านผู้หญิงซึ่งเป็นเพศเดียวกันกับสามเณรรัชมมณันทาว่า ไม่ควรให้ผู้หญิงที่อยู่ในสภาพนักบวชต้องมารับหน้าที่เป็นเพียงแค่นักรับใช้ของพระ ที่เราๆเห็นกันอยู่ในขณะนี้ ดังนั้นคำที่ใช้ในการสร้างความรู้สึกเป็น “เรา” ในที่นี้ก็คือ “พระ” ซึ่งในเนื้อหาข่าวก็จะมีการตอกย้ำเป็นระยะๆ เพื่อตอกย้ำความรู้สึกดังกล่าวอยู่เสมอ เป็นต้น

วิธีการนำเสนอข้อมูล

1.วิเคราะห์เนื้อหาที่ปรากฏบนหน้าหนังสือพิมพ์รายวันที่สะท้อนการนำเสนอแนวคิดของทั้งสองฝ่าย

2.วิเคราะห์ความคิดเห็นผู้ที่เกี่ยวข้องจากการสัมภาษณ์เพื่อเชื่อมโยงกับการนำเสนอเนื้อหาบนหน้าหนังสือพิมพ์

3.ประเมินผลกระทบจากความเคลื่อนไหวของฝ่ายที่ต่อต้านกับฝ่ายที่สนับสนุนบนพื้นที่ทางความคิดของหนังสือพิมพ์ที่มีต่อวาระสาธารณะ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “กระแสความคิดที่หยุดนิ่งและความคิดที่เคลื่อนไหวกรณีข่าวสามเณรีในหนังสือพิมพ์รายวัน” ได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากหนังสือพิมพ์รายวันที่นำเสนอข่าวความขัดแย้งกรณีของ “สามเณรีธัมมันทา” โดยมีรายชื่อหนังสือพิมพ์ ดังต่อไปนี้ อาทิ ตีพิมพ์วิเคราะห์รายวัน , ไทยโพสต์ , ไทยรัฐ , แนวหน้า , เดลินิวส์ , สยามรัฐ , ข่าวสด , มติชน และหนังสือพิมพ์บ้านเมือง ตั้งแต่ช่วงระยะเวลาเดือนเมษายน 2544 จนกระทั่งถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2545 ซึ่งจากช่วงระยะเวลาการค้นหาข้อมูล ผู้วิจัยพบว่าหนังสือพิมพ์บ้านเมืองมีการนำเสนอข่าวสามเณรีเพียงเล็กน้อยตลอดจนไม่มีบทความ คอลัมน์ และบทบรรณาธิการใดได้กล่าวถึงเรื่องนี้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงไม่ทำการวิเคราะห์กรณีข่าวสามเณรีจากหนังสือพิมพ์บ้านเมือง ฉะนั้นหนังสือพิมพ์ที่ผู้วิจัยจะทำการรวบรวมเนื้อหาของการเสนอข่าวประเด็นนี้จึงเหลือจำนวน 8 ฉบับ ดังรายชื่อหนังสือพิมพ์ดังที่กล่าวไว้ข้างต้น

โดยการวิเคราะห์ในส่วนนี้จะประกอบด้วย

- วิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอของหนังสือพิมพ์ ด้วยการศึกษางานภายในกองบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์รายวัน

- การวิเคราะห์กระบวนการสร้างความหมาย (Signification) ของข่าวหนังสือพิมพ์ ซึ่งผู้วิจัยกำหนดแนวทางในการวิเคราะห์ออกเป็น 5 ประเด็นด้วยกัน คือ

- 1.การคัดเลือกและการกำหนดวาระข่าว

- 2.การให้น้ำหนักในข่าวของแต่ละฝ่าย

- 3.การสร้างแบบแผนในการเขียนข่าว

4.การสร้างแหล่งอ้างอิงในข่าว

5.การใช้ภาษาสร้างความหมาย

โดยวิธีการลงข้อมูลในตารางการบันทึกข้อมูล

ส่วนที่ 2 เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth Interview)

ภายหลังจากการวิเคราะห์เนื้อหาในหนังสือพิมพ์รายวันแต่ละฉบับ ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มที่จะสัมภาษณ์ออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 4 ท่าน ดังต่อไปนี้

1. สัมภาษณ์นักหนังสือพิมพ์ ซึ่งจากทั้งหมด 8 ฉบับ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์ 4 ฉบับ เนื่องจากภายหลังจากการวิเคราะห์เนื้อหาในหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ ผู้วิจัยพบว่าหนังสือพิมพ์ 4 ฉบับที่ผู้วิจัยได้เลือกทำการสัมภาษณ์นั้นเป็นหนังสือพิมพ์ที่มองเห็นแนวคิดได้อย่างชัดเจนว่าเป็นฝ่ายหนังสือพิมพ์ที่สนับสนุน หรือ หนังสือพิมพ์ที่คัดค้านกับกรณีข่าวสามเณรี

- หนังสือพิมพ์ที่สนับสนุน คือ หนังสือพิมพ์ข่าวอาทิตย์วิเคราะห์รายวัน กับ หนังสือพิมพ์มติชน

1. ผู้วิจัยสัมภาษณ์คุณอรุณี มุศิริ นักข่าวหนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์รายวัน เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2545

2. ผู้วิจัยสัมภาษณ์คุณอภิชาติ ศักดิ์เศรษฐ์ บรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์มติชน เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2545

- หนังสือพิมพ์ที่คัดค้าน คือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ กับ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์

1. ผู้วิจัยสัมภาษณ์คุณพลพิบูล เพ็ญแจ่ม หัวหน้าข่าวการศึกษาหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ เมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2545

2. ผู้วิจัยสัมภาษณ์คุณเกรียงไกร ภูระย้า นักข่าวหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2545

2. สัมภาษณ์กลุ่มคัดค้านการมีวิทยุเชิงสงฆ์ ซึ่งประกอบด้วย

- สัมภาษณ์พระเทพดิลก (มหาเถรญาณ) ประธานกรรมการศูนย์พิทักษ์พุทธศาสนา เนื่องด้วยพระคุณเจ้าอาพาธ จึงเป็นการไม่สะดวกที่จะให้เข้าพบและทำการสัมภาษณ์ ดังนั้นพระคุณเจ้าได้เสนอให้เขียนคำถามลงในจดหมายและพระคุณเจ้าได้ตอบคำถามลงในฉบับที่ไปมาให้ผู้วิจัยเมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2545

- สัมภาษณ์ พ.อ. ทองขาว พ่วงรอดพันธ์ เลขานุการสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร.) และผู้ดำเนินรายการ “ธรรมะร่วมสมัย” คลื่น 100.5 MHz เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2545

- สัมภาษณ์คุณกมล ศรีนอก ผู้ดำเนินรายการ “ธรรมะร่วมสมัย” FM 100.5 MHz เมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2545

- สัมภาษณ์คุณชำนาญ นิสารัตน์ อาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร.) เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2545

รายชื่อบุคคลทั้ง 4 ที่ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ เป็นบุคคลที่ปรากฏบนหน้าหนังสือพิมพ์ และเป็นกลุ่มบุคคลที่ได้ถูกนำเสนอในแง่ที่คัดค้านการมีวิทยุเชิงสงฆ์

3. สัมภาษณ์กลุ่มที่สนับสนุนการมีวิทยุเชิงสงฆ์ ซึ่งประกอบด้วย

- สัมภาษณ์สามเณรวิมลมนันทาเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2545

- สัมภาษณ์อาจารย์สุลักษณ์ ศิวรักษ์ นักคิดนักเขียน เมื่อวันที่ 15 มีนาคม

2545

- สัมภาษณ์คุณทองใบ ทองเปาด์ นายแมกไซไซ เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2545
- สัมภาษณ์ศาสตราจารย์พิเศษเสฐียรพงษ์ วรรณปก ราชบัณฑิตไทยปราชญ์ทางพุทธศาสนา เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2545

กลุ่มบุคคลดังกล่าวข้างต้นนี้เป็นกลุ่มบุคคลที่ปรากฏบนหน้าหนังสือพิมพ์และได้รับการนำเสนอแนวคิดในเชิงสนับสนุนการมีภิกษุณีสงฆ์

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะนำไปใช้ประกอบการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อให้การวิเคราะห์เนื้อหาของผู้วิจัยนั้นมีความชัดเจนและความถูกต้องมากยิ่งขึ้น โดยมีรายละเอียดของการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

อำนาจการตัดสินใจและการคัดเลือก/กำหนดวาระข่าว

กระบวนการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์รายวันสามารถแบ่งตามลักษณะการ

แบ่งงานของหนังสือพิมพ์ ออกเป็น 3 กอง คือ กองจัดการ (Business Department) กองการผลิต (Mechanical Department) และ กองบรรณาธิการ (Editorial Department)

“กระบวนการนำเสนอข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวันได้แก่การปฏิบัติงานในกองบรรณาธิการ โดยกองบรรณาธิการนับได้ว่าเป็นหัวใจของหนังสือพิมพ์ เป็นแหล่งผลิตต้นฉบับ ภาพถ่าย และศิลปะในการทำหนังสือพิมพ์ เป็นที่แสดงออกในแนวทางการคิดและความเข้าใจของหนังสือพิมพ์” (อภิชาติ ศักดิ์เศรษฐี, สัมภาษณ์)

กองบรรณาธิการเป็นส่วนงานที่ใหญ่มาก ประกอบด้วยพนักงานจำนวนไม่น้อยกว่า 50 คนขึ้นไปสำหรับหนังสือพิมพ์ระดับกลาง แบ่งหน่วยงานแยกย่อยออกไปมากมายเพื่อควบคุมดูแลและปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย แสวงหาข้อมูลข่าวสาร รวบรวมบทความ สารคดี ดูแลหน้า คอลัมน์และเรื่องที่ได้รับผิดชอบ (ถาวร บุญวัฒน์ , 2538 : 36-41)

ภายในกองบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์รายวันจะแบ่งหน่วยงานออกเป็นแผนกต่างๆตามประเภทของข่าวซึ่งหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่จะแบ่งออกมามากคล้ายคลึงกัน เช่น

- แผนกข่าวการเมือง
- แผนกข่าวอาชญากรรม
- แผนกข่าวเศรษฐกิจ
- แผนกข่าวการศึกษา / ศาสนา
- แผนกข่าวบันเทิง
- แผนกข่าวสังคม / สตรี
- แผนกข่าวกีฬา
- แผนกข่าวต่างประเทศ

ฯลฯ

ในแต่ละแผนกก็มีผู้สื่อข่าวประจำแผนกซึ่งจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปริมาณงานและความเหมาะสม และมีหัวหน้าข่าว ซึ่งจะทำหน้าที่สำคัญๆ สองอย่างคือ การควบคุมดูแลนักข่าวในแผนกต่างๆ และคัดเลือกข่าวเพื่อลงพิมพ์ในหน้าข่าวที่ตนรับผิดชอบ นอกจากนี้หัวหน้าข่าวของแต่ละแผนกยังมีหน้าที่ในการนำเสนอข่าวที่ดีที่สุดที่คิดว่าสามารถที่จะนำเสนอในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ เพื่อส่งให้หัวหน้าข่าวหน้าหนึ่งเป็นผู้พิจารณาว่าจะได้รับการคัดเลือกเอาข่าวนั้นๆ ลงในหน้าหนึ่งหรือไม่ หากในวันนั้นมีข่าวอื่นที่ดีกว่าข่าวที่ถูกนำเสนอไปไม่ได้รับการคัดเลือกให้ลงในหน้าหนึ่งก็จะถูกส่งกลับไปที่แผนกลงในหน้าของตนเอง

บุคคลสำคัญผู้มีหน้าที่ในกองบรรณาธิการ มีดังนี้คือ

1. บรรณาธิการบริหารเป็นบรรณาธิการใหญ่ที่รับผิดชอบสูงสุดในกองบรรณาธิการ ควบคุมดูแลด้านนโยบายหนังสือพิมพ์และการวางแผนในการดำเนินการต่างๆ ในกอง

บรรณาธิการ ต้องควบคุมให้การผลิตในกองบรรณาธิการสำเร็จลุล่วงได้ตามเวลากำหนด เป็นผู้แก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในกองบรรณาธิการ ไม่ว่าในด้านการทำต้นฉบับหรือปัญหาระหว่างพนักงานด้วยกัน ในบางกรณียังมีบรรณาธิการอีกผู้หนึ่งที่เป็นบรรณาธิการตามกฎหมายคือ เป็นผู้ไปจดทะเบียนบรรณาธิการกับเจ้าพนักงานการพิมพ์ เรียกว่าเป็นบรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

2. หัวหน้ากองบรรณาธิการเป็นตำแหน่งที่มีหน้าที่ในการแบ่งเบาภาระหน้าที่ของบรรณาธิการใหญ่ซึ่งในบางกรณีอาจจะไม่มีก็ได้ หัวหน้ากองบรรณาธิการมีหน้าที่ควบคุมดูแลการทำงานของบุคคลในทีมงาน คอยประสานงานแต่ละฝ่าย คอยให้ความสะดวกต่างๆหรือสั่งงานต่างๆตลอดจนแก้ปัญหาความขัดแย้งในที่ทำงานหรือถ่วงกักรองปัญหาส่งไปยังบรรณาธิการ

3. หัวหน้าข่าวหน้าหนึ่ง มีความสำคัญรองลงมาจากหัวหน้ากองบรรณาธิการ คอยดูแลควบคุมข่าวหน้าหนึ่งตามลักษณะหนังสือพิมพ์รายวันที่เน้นข่าวสารเป็นสิ่งสำคัญโดยที่จะต้องพาดหัวและคัดเลือกข่าวลงในหน้าหนึ่ง คัดเลือกข่าวที่คิดว่าผู้อ่านให้ความสนใจหรือเป็นข่าวใหญ่ที่สุดพาดหัวตัวโต และคัดเลือกข่าวรองและข่าวย่อยที่มีความสำคัญลดหลั่นกันลงไปให้ครบประมาณ 8 ข่าว หัวหน้าข่าวหน้าหนึ่งยังทำหน้าที่สั่งงานนักข่าวให้ติดตามข่าวไปเจาะข่าวหรือหาข่าวที่เป็นที่สนใจของประชาชน และจะต้องคอยติดตามหรือเรียกประชุมหัวหน้าข่าวแผนกต่างๆเพื่อขอข่าวที่สำคัญๆมาลงหน้าหนึ่ง หรือสั่งให้หัวหน้าข่าวแผนกต่างๆคอยติดตามข่าวบางข่าวมาลงหน้าหนึ่ง ตลอดจนให้คำแนะนำหรือสั่งงานช่างภาพแผนกต่างๆด้วย หนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งๆอาจจะมีหัวหน้าข่าวหน้าหนึ่งตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ถ้าออกหนังสือพิมพ์หลายกรอบก็ยิ่งจำเป็นจะต้องมีหัวหน้าข่าวไม่ต่ำกว่า 3 คนผลัดกันเข้าเวร

“...หัวหน้าข่าวหน้าหนึ่ง หรือบางที่เรียกว่า หัวหน้าบรรณาธิการข่าว เป็นบุคคลสำคัญหรือเป็นคนกลางที่รับผิดชอบการทำงานในกองบรรณาธิการทั้งหมด เป็นผู้ตัดสินใจในการลงพิมพ์ข่าวและภาพข่าวทั้งหมด ในวันหนึ่งหัวหน้าข่าวบรรณาธิการจะต้องทำงานตั้งแต่ 9.00 น. จนกระทั่งถึง 24.00 น...” (อภิชาติ ศักดิ์เศรษฐ์, สัมภาษณ์)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าบุคคลากรในส่วนนี้ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่สุดของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับจะต้องประกอบไปด้วยผู้ที่มีความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ในงานข่าวมาอย่างโชกโชนและหลากหลาย เนื่องจากข่าวที่ถูกนำเสนอในหน้าหนึ่งจะต้องได้รับการคัดเลือกจากผู้ที่มองประเด็นข่าวได้ลึกซึ้ง สามารถพิจารณาคุณค่าของข่าวได้ทั้งด้านความสำคัญของข่าวและความน่า

สนใจของข่าว รวมทั้งรู้ถึงนโยบายของหนังสือพิมพ์ เข้าใจถึงสภาวะการแข่งขันกับหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น ๆ ซึ่งจะเป็นปัจจัยในการคัดเลือกข่าวหน้าหนึ่งเช่นกัน

4. ผู้เรียบเรียงข่าว ตำแหน่งนี้เกิดขึ้นตามสภาพการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี คือเมื่อมีโทรศัพท์หรือโทรสารหรือในปัจจุบันนี้ที่มีการส่งข่าวทาง internet ซึ่งใช้กันอย่างแพร่หลาย นักข่าวที่ออกไปหาข่าวจึงไม่ต้องกลับเข้ามาเขียนข่าวแต่จะใช้วิธีโทรศัพท์หรือเครื่องมืออำนวยความสะดวกเหล่านี้เข้ามาเล่าข่าวหรือบอกรายละเอียดของข่าวให้ผู้เรียบเรียง รวมทั้งกรณีที่นักข่าวบางคนยังขาดความรู้และประสบการณ์ จึงต้องให้ผู้เรียบเรียงข่าวเป็นผู้เขียนข่าวเพื่อความสมบูรณ์ในเนื้อหาและถูกต้องตามรูปแบบของข่าว

ผู้เรียบเรียงข่าวจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้กว้างขวาง จะต้องสามารถติดต่อกับแหล่งข่าวเพื่อเขียนข่าวให้ได้เนื้อหาสมบูรณ์ นอกจากนี้ยังต้องคอยฟังคำสั่งหัวหน้าข่าวหน้าหนึ่งในการติดตามข่าวและสั่งงานนักข่าวให้ติดตามข่าวสำคัญอย่างต่อเนื่อง หนังสือพิมพ์ขนาดกลางอาจมีผู้เรียบเรียงข่าวประมาณ 3-4 คน โดยตำแหน่งผู้เรียบเรียงข่าวจะเลื่อนมาจากนักข่าวมือดีมีความชำนาญ หรือมาจากนักเขียนก็ได้

การเดินทางของข่าว

ข่าวหนังสือพิมพ์เริ่มเกิดขึ้นเมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นข่าวการเมือง เศรษฐกิจ อาชญากรรม เหตุการณ์สำคัญบางอย่าง เช่น ข่าวการบวชสามเณรรัชมังคลาภิเษก ที่วัดทรงธรรมกัลยาณี เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2545 หนังสือพิมพ์มติชนเป็นหนังสือพิมพ์เพียงฉบับเดียวที่รายงานข่าวในวันนี้ โดยมีการพาดหัวข่าวหน้าหนึ่งว่า “พื้นที่ในเมืองไทย บวช ‘สามเณร’” “วันนี้ที่วัดทรงธรรมนครปฐม....”

การเดินทางของข่าวหรือขั้นตอนที่ได้ข่าวมา จะแสดงให้เห็นว่าอำนาจการตัดสินใจในการคัดเลือกข่าวไม่ใช่อยู่ที่บรรณาธิการข่าว หรือ บุคคลใดบุคคลหนึ่งภายในองค์กร แต่การตัดสินใจจะเกิดขึ้นทุกขั้นตอนของการทำข่าว ตามข้อมูลที่จะนำเสนอต่อไปนี้จะแสดงถึงอำนาจการตัดสินใจในแต่ละขั้นตอนก่อนที่ข่าวจะได้นำเสนอ โดย

เริ่มตั้งแต่ผู้สื่อข่าวที่ได้สัมผัสกับข่าว นักข่าวแต่ละแผนกจะพิจารณาว่าข่าวนั้นมีความน่าสนใจพอหรือไม่ที่จะรายงานไปยังกองบรรณาธิการ ก็เป็นหนึ่งในกระบวนการตัดสินใจใน

ขั้นแรก ชาวบางชาตที่ผู้สื่อข่าวมั่นใจว่าไม่สามารถเป็นข่าวได้ บางครั้งก็จะไม่ส่งไปยังกองบรรณาธิการ แต่เลือกส่งข่าวไปให้เฉพาะประเด็นที่ตนมั่นใจว่าปลอดภัย และน่าสนใจ ดังเช่น “...กรณีข่าวการบวชสามเณรี นักข่าวสตรีและการศึกษา / ศาสนาก็จะส่งข่าวให้หัวหน้าข่าวการศึกษา...เพราะเห็นว่ากรณีข่าวนี้ยังเป็นข้อถกเถียงที่คนในสังคมยังสงสัย ประกอบกับเป็นเหตุการณ์ที่ไม่เคยเกิดขึ้นในเมืองไทยมาก่อน เมื่อพีได้ประชุมกันภายในแผนกแล้ว ก็สรุปกันว่าจะนำข่าวนี้ไปเสนออยู่ที่โต๊ะประชุมข่าวประจำวัน...” (พลพิบูล เฟิงแจ่ม, สัมภาษณ์)

ต่อมาหัวหน้าข่าวแผนกต่างๆจะพิจารณาหรือตัดสินใจว่า แต่ละข่าวมีข่าวใดบ้างที่น่าสนใจพอที่จะนำเสนอในหน้าหนึ่งก็จะนำข่าวนั้นส่งไปยังส่วนที่เรียกว่า “ส่วนหน้าหนึ่ง” โดยมีคนแรกที่จะรับข่าวมาจากนักข่าวหรือหัวหน้าข่าวแผนกต่างๆก็คือ ผู้เรียบเรียงข่าว ที่ทำหน้าที่เรียบเรียงข่าวให้สมบูรณ์ ก่อนเสนอให้หัวหน้าข่าวหน้าหนึ่งเป็นผู้พิจารณาว่าจะนำข่าวลงในหน้าหนึ่งหรือหน้าใด ผู้เรียบเรียงข่าวก็เป็นผู้หนึ่งที่มีส่วนในการตัดสินใจ ด้วยวิธีการเลือกข้อมูลที่จะมาเขียนข่าว การเลือกข้อมูลของผู้เรียบเรียงข่าวมีด้วยกันหลายปัจจัย เช่น การเลือกข้อมูลที่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน , การเลือกข้อมูล/ประเด็นที่ไม่ซ้ำกับหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น , แนวการเขียนข่าวที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละหนังสือพิมพ์ , ตลอดจนความรู้และรูปแบบที่เป็นรูปแบบเฉพาะส่วนตัวของผู้เรียบเรียงข่าวผู้นั้น ดังคำกล่าวของคุณอภิชาติ ศักดิ์เศรษฐ์ บรรณาธิการหนังสือพิมพ์มติชน ว่า

“มติชนมีผู้เรียบเรียงข่าวทั้งหมด 13 คน ในแต่ละวันจะคัดเลือกมาที่ประชุมโต๊ะข่าวเพียง 5 คน ทั้ง 5 คนนี้จะมาจากแผนกไหนก็ได้ และจะวางตัวเป็นศูนย์กลางเมื่อมานั่งที่โต๊ะข่าว โดยปกติผู้เรียบเรียงข่าวที่จะมานั่งที่โต๊ะข่าวของมติชนเกือบทุกวัน คือ แผนกข่าวการเมือง เศรษฐกิจ ส่วนอาชญากรรมกับภูมิภาคก็จะสลับกันไป...”

...ผู้เรียบเรียงข่าวจะทำหน้าที่ตามที่หัวหน้าข่าวหน้าหนึ่งมอบหมายให้ สำหรับกรณีข่าวภิกษุณี ผู้สื่อข่าวที่แผนกสตรี ไปได้ข่าวมาและมีรายละเอียดระดับหนึ่งก็เสนอขึ้นมาที่โต๊ะข่าว ซึ่งต่างก็เห็นว่าแม้จะเป็นเรื่องที่เคยเป็นข่าวมาก่อนแต่มีความเคลื่อนไหวใหม่ คือ เมื่อปีที่แล้ว ภัมมณันทาไปบวชมา ในปีนี้จะมีการบวชธัมมรักขิตาที่วัดของภัมมณันทา จึงลงความเห็นว่าจะนำเสนอขึ้นหน้า 1 หลังจากนั้นก็มอบหมายให้แผนกสตรี , แผนกภูมิภาค และ แผนกการศึกษาไปติดตามข่าว โดยให้มีการประสานงานกับผู้เรียบเรียงข่าวที่ได้รับมอบหมายให้เขียนข่าวนี้...ผู้ที่จะมาเขียนข่าวต้องผ่านการกลั่นกรองมากพอสมควร ให้มีลักษณะที่เป็น objectivity คือ มีความเป็นกลางพอที่จะมองข่าวแต่ละข่าวโดยที่ไม่เอาตัวเองเข้าไปเกี่ยวข้อง ไม่มีอคติ ซึ่งก็ต้องมีการพิสูจน์

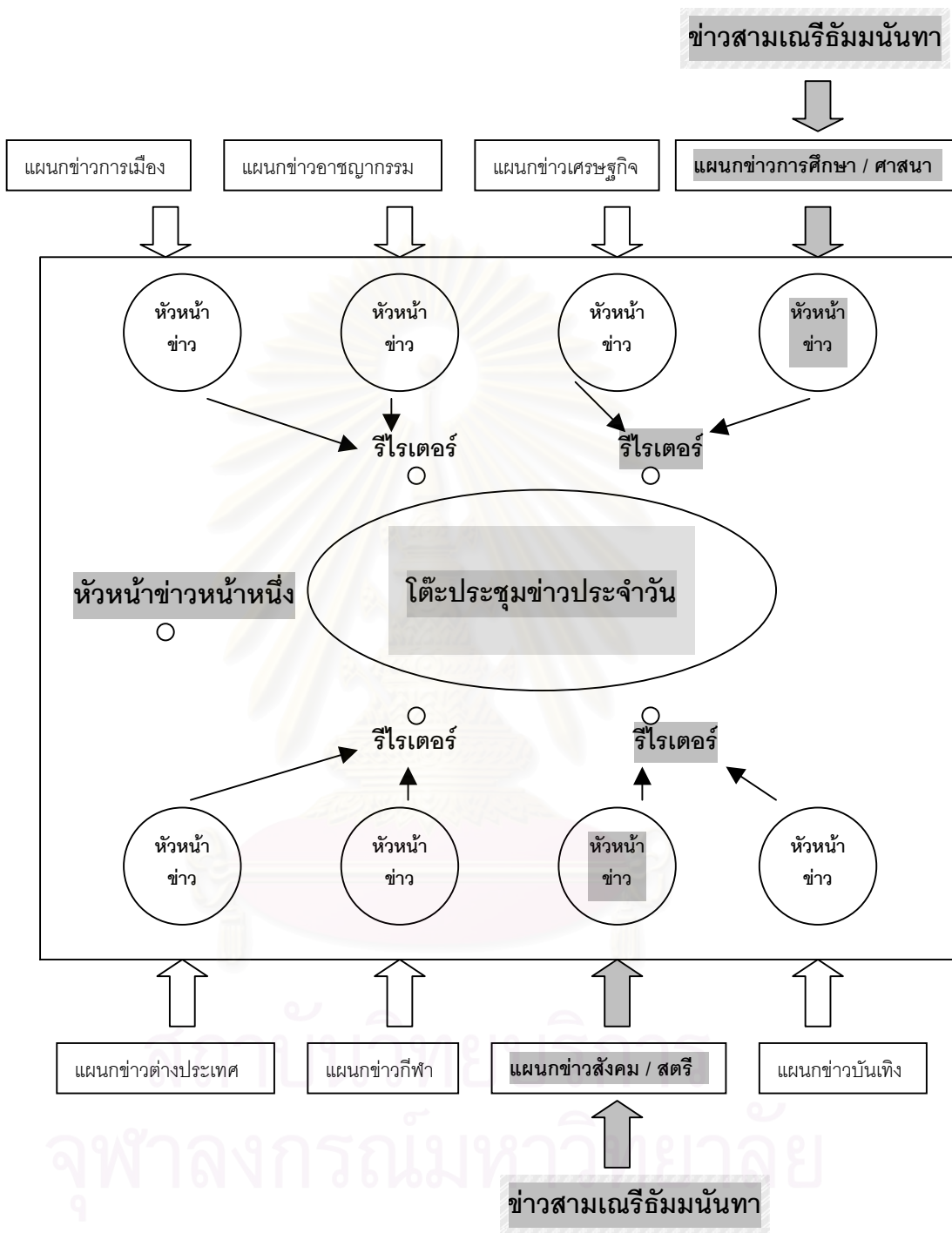
กันเรื่อยๆ แต่ก็มีบ้างเหมือนกัน เช่น การรับรู้ของผู้เขียนที่รับข่าวด้านลบของภิกษุณีมาก ๆ เนี่ย ก็อาจทำให้รู้สึกได้ว่า พวกนี้บ้าหรือเปล่า หรือ การที่มหาเถรสมาคมไม่ยอมรับ หรือ สังคมชาวพุทธส่วนใหญ่ในประเทศนี้ไม่ยอมรับ แล้วยังมีเนี่ย ก็เป็นเรื่องแปลกแยก สมมติว่าผมไปรับรู้มาก็อาจจะทำให้เกิดความโน้มเอียงที่จะนำเสนอข่าวนั้นก็ได้...”

สุดท้าย หัวหน้าข่าวหน้าหนึ่งจะพิจารณาว่าจะนำข่าวนั้นเสนอเป็นข่าวใหญ่ ข่าวรองหรือข่าวเล็ก แต่หากข่าวนั้นหัวหน้าข่าวหน้าหนึ่งพิจารณาแล้วว่าไม่สมควรที่จะเสนอในหน้าหนึ่งก็จะส่งกลับไปยังหัวหน้าข่าวแผนกต่างๆ เพื่อพิจารณานำเสนอลงในหน้าของตนเอง อย่างเช่น “หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ก็จะมีปฏิบัติเช่นเดียวกับหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น ที่มีการประชุมโต๊ะข่าวทุกวัน และสุดท้ายก็จะคัดเลือกว่า ข่าวใดจะนำเสนอหน้าใด ก็ขึ้นอยู่กับกระแสหรือสถานการณ์ของเรื่องนั้น ๆ อย่างไทยรัฐเนี่ย ก็จะเล่นข่าวเรื่องพระ เพราะเป็นข่าวที่มีผลกระทบต่อชาวบ้าน ต่อประชาชนชนในวงกว้าง กรณีผู้หญิงบวชพระ ก็เป็นเรื่องที่คนควรจะรับรู้ว่ามันเป็นอย่างไร เพราะโดยปกติแล้วมีแต่พระผู้ชาย แต่ไทยรัฐยึดมติของสงฆ์ ฉะนั้นกรณีข่าวภัมมนันทาไทยรัฐไม่ได้ลงเป็นหน้าหนึ่ง ลงเป็นข่าวหน้าใน” (เกรียงไกร ภูระย้า , สัมภาษณ์)

นอกจากนี้แล้ว หนังสือพิมพ์รายวันส่วนใหญ่ยังมีการเชื่อมโยงประสานงานระหว่างส่วนที่เรียกว่า “ส่วนหน้าหนึ่ง” กับหัวหน้าข่าว คือ การประชุมข่าวประจำวัน ซึ่งโดยปกติทั่วไปของหนังสือพิมพ์รายวันจะมีขึ้นในช่วงกลางวันหรือเย็นของทุกวัน การประชุมข่าวประจำวัน มีผู้เกี่ยวข้องเข้าประชุม เช่น บรรณาธิการบริหาร หัวหน้ากองบรรณาธิการ รองและผู้ช่วยหัวหน้ากองบรรณาธิการ หัวหน้าข่าวหน้าหนึ่ง ผู้เรียบเรียงข่าว หัวหน้าข่าวแผนกต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดแนวทางและประเด็นข่าวในวันนั้น รวมทั้งการตรวจสอบว่าในวันนั้นๆจะมีข่าวอะไรบ้าง ซึ่งอาจจะมีการอภิปรายแสดงความคิดเห็นว่า ข่าวบางข่าวที่จะมีขึ้นในวันนั้นๆจะนำเสนอในหน้าหนึ่งหรือจะนำเสนอในหน้าอื่นๆ ตลอดจนจะนำเสนอข่าวไหนเป็นพาดหัวข่าวใหญ่ หรือหัวข่าวรอง

การเดินทางของข่าวนับจากผู้สื่อข่าวไปจนถึงการพิจารณาคัดเลือกข่าว สามารถเขียนเป็นแผนภูมิ เพื่อให้เกิดความเข้าใจได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังต่อไปนี้

แบบจำลองการเดินทางของข่าวสามเณรีถัมมน์นทา

ที่มา : ผู้วิจัย

การทำงานข่าวของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับจะมีการกำหนดแนวทางและเป้าหมายในการทำงานไว้หลายประการด้วยกัน แต่ลักษณะแนวทางที่ทุกหนังสือพิมพ์มีร่วมกันหรือมีความเหมือนกันก็คือ การยึดความน่าสนใจของข่าวที่มีต่อผู้อ่าน สำหรับกรณีข่าวสามเณรีแม่จะเป็นข่าวที่จัดอยู่ในคุณค่าข่าวที่ดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน (human interest) แต่ก็เป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อนสำหรับการรายงานข่าวเนื่องจากเนื้อหาของข่าวนี้นี้เป็นหนึ่งในกลุ่มเรื่องที่ต้องระวัง หรือที่คนส่วนใหญ่เรียกว่า “ 3 R ” ซึ่ง R ที่หนึ่งคือ *race* หรือ *เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์* R ที่สอง คือ *religion* หรือ *ศาสนา* และสุดท้าย คือ *royalty* หรือ *สถาบันกษัตริย์* ดังนั้นการรายงานข่าวแม้ว่าหนังสือพิมพ์ใดมีแนวคิดเชิงให้การสนับสนุนแต่ก็ต้องไม่เพิกเฉยต่อการรายงานข่าวที่มาจากกลุ่มคณะสงฆ์หรือมีพื้นที่สำหรับข่าวที่มาจากกลุ่มผู้คัดค้านด้วย (จากการสัมภาษณ์กลุ่มหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ท่าน) ซึ่งเหตุผลดังกล่าวนี้มีผลโดยตรงต่ออำนาจการตัดสินใจและการคัดเลือก/กำหนดวาระข่าวของหนังสือพิมพ์

ตลอดทั้งการเดินทางของข่าวที่ต้องผ่านการกลั่นกรองหลายชั้น ทำให้สาระที่ผ่านออกไป แทบจะไม่มีโอกาสนำเสนอประเด็นที่ขัดแย้งกับเป้าหมายขององค์กรได้เลย อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติแล้วแนวทางการคัดเลือกดังกล่าวยังต้องมีข้อคำนึงเพิ่มเติมที่จะต้องให้สัมพันธ์กับความยาวของพื้นที่บนหน้าหนังสือพิมพ์กับระยะเวลาในการทำงาน ทำให้เกิดกระบวนการคัดเลือกที่สำคัญเพิ่มขึ้นมาอีกที่นำไปสู่อำนาจการตัดสินใจทั้งในระดับที่จริงจังและระดับที่เป็นไปโดยอัตโนมัติ อันได้แก่ การคัดเลือกข่าวตามแนวทางเป้าหมายของหนังสือพิมพ์ กับการคัดเลือกข่าวตามแนวทางนักวิชาชีพของคนที่ทำข่าวหนังสือพิมพ์ ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การคัดเลือกข่าวตามแนวทางเป้าหมายของหนังสือพิมพ์

ลักษณะการคัดเลือกข่าวในแนวทางแรกนี้ คือ การคำนึงถึงนโยบายในการทำข่าวเพื่อดึงดูดความน่าสนใจให้ผู้อ่านแล้วยังต้องมีการแฝงการประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กรไว้ด้วย จึงเป็นผลผลิตในลักษณะเฉพาะตัวด้วยรูปแบบดังต่อไปนี้

ข่าวฝาก / Press Release

เป็นลักษณะของข่าวแจกเพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์หรือเชิญชวนให้กับกลุ่มเป้าหมายที่สนใจ ข่าวประชาสัมพันธ์แบบนี้ไม่มีลักษณะของความขัดแย้งมากนัก จึงไม่น่าจะเป็นเงื่อนไขที่นักข่าวต้องพิจารณามากนักในการนำเสนอ

เป็นการนำเสนอข่าวในลักษณะของการใช้ความคุ้นเคย หรือมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างผู้ฝากข่าว/ผู้บอกข่าวกับนักข่าว เพราะฉะนั้นจึงมีตั้งแต่ลักษณะข่าวส่วนตัวหรือข่าวสังคมธรรมดา ไปจนถึงข่าวฝากเชิงประชาสัมพันธ์ ผู้วิจัยพบว่า การนำเสนอข่าวในลักษณะนี้ส่วนใหญ่จะเป็นการนำเสนอข่าวผ่านคอลัมน์หรือบทความบนหน้าหนังสือพิมพ์เสียส่วนใหญ่ เช่น

คอลัมน์ “กระดานข่าวชาววัด” ของหนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์ มีการบอกข่าวกิจกรรมต่างๆที่ทางวัดทรงธรรมกัลยาณีได้จัดขึ้นอยู่เสมอๆ เช่น กิจกรรม “เปิดการอบรมพุทธสาวิกาครั้งที่ 29” และนำเสนออย่างสม่ำเสมอสังเกตได้จากการบอกข่าวนี้ตั้งแต่วันที่ 18 มิถุนายน 2544, 26 มิถุนายน 2544, 27 มิถุนายน 2544, 28 มิถุนายน 2544, 3 กรกฎาคม 2544 และวันที่ 9 กรกฎาคม 2544 เป็นต้น

หรือบทความหน้า 9 ฉบับวันที่ 25 ตุลาคม 2544 มีการลงข่าวสามเณรรัทมมันทา และวัดทรงธรรมกัลยาณีจัดอบรม “โครงการสารัตถะพระพุทธศาสนา” เป็นต้น

และจากการสัมภาษณ์คุณอรุณี มุศิริ นักข่าวหนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์ พบว่า ในอดีตสามเณรรัทมมันทาเป็นนักเขียนให้กับหนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์ ดังนั้นระหว่างสามเณรรัทมมันทากับหนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์ ย่อมต้องมีความคุ้นเคยกัน หรืออีกเหตุผลหนึ่งที่มาสนับสนุนข้อสันนิษฐานนี้ของผู้วิจัย คือ ตลอดการสัมภาษณ์คุณอรุณี คุณอรุณีและเพื่อนนักข่าวคนอื่นในกองข่าวหนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์ซึ่งเป็นเพียงหนังสือพิมพ์ฉบับเดียวในกลุ่มหนังสือพิมพ์ที่ใช้สรรพนามเรียก สามเณรรัทมมันทา ทุกครั้งตลอดการสัมภาษณ์ว่า “หลวงแม่” ก็เป็นนัยยะอย่างหนึ่งที่ยืนยันได้ว่า คุณอรุณีหรือหนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์กับสามเณรรัทมมันทามีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ซึ่งจุดนี้อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ข่าวฝากของฝ่ายสนับสนุนได้รับการนำเสนออยู่เสมอบนหน้าหนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์

การหลีกเลี่ยงไม่นำเสนอ

บางครั้งการคัดเลือกข่าวบรรณาธิการจะตัดสินใจเองที่จะคัดข่าวบางข่าวออกไปไม่นำเสนอข่าวนั้น ดังคำกล่าวของคุณอภิชาติ ศักดิ์เศรษฐี ว่า

“...อยู่ที่ประสบการณ์ อยู่ที่การวินิจฉัย ณ ช่วงเวลานั้น ว่าชื่อนั้นมีความสำคัญหรือไม่ ก็คิดตัดสินใจไป ซึ่งทำแบบนี้เรื่อยๆทุกวันๆมันก็จะรู้ ก็จะรู้เนาะ ว่าชื่อนั้นไหน ที่ควรจะขึ้น...หรือไม่ควรนำเสนอเลยนะครับ...แม้จะมีใช้คำสั่งบังคับโดยเฉพาะชื่อนั้นที่เป็นประเด็นความขัดแย้ง หรือประเด็นที่ขัดต่อจารีตประเพณีที่สืบทอดกันมาในสังคมหรือมีผลต่อความมั่นคงของชาติ หรือประเด็นที่คาดว่าจะเป็นการขยายความขัดแย้งออกไปหรือประเด็นชื่อนั้นจะนำไปสู่ภาพลักษณ์เชิงลบต่อสถาบันใดสถาบันหนึ่ง”

หรือเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2545 ผู้วิจัยได้เข้าร่วมสังเกตการณ์การประชุมสัมมนา “โอกาสในการเข้าถึงพุทธธรรมของผู้หญิง ครั้งที่ 2” ร่วมจัดโดย โครงการสตรีและเยาวชนศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เครือข่ายชาวพุทธเพื่อพระพุทธศาสนาและสังคมไทย และคณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา ณ ห้องประชุมจิตติ ดิงค์ภักดิ์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผู้เข้าร่วมสัมมนาประกอบไปด้วย แม่ชี สามเณรี นักเคลื่อนไหว และนักวิชาการ ในงานสัมมนาครั้งที่ 2 นี้ ผู้วิจัยพบว่าไม่มีสื่อมวลชนไปร่วมการประชุมและไม่มีข่าวปรากฏบนหน้าหนังสือพิมพ์เหมือนการสัมมนาครั้งที่ 1 ที่จัดขึ้นเมื่อวันที่ 14 กันยายน 2544 สะท้อนให้เห็นว่าการสัมมนาครั้งที่ 2 นี้ไม่ได้รับความสนใจจากสื่อมวลชนที่จะไปทำข่าว

ตัวอย่าง หนังสือพิมพ์มติชนเสนอข่าวที่เป็นบทสรุปจากสัมมนาเรื่อง โอกาสในการเข้าถึงพุทธธรรมของผู้หญิงครั้งที่ 1 โดยล้อมกรอบสั้น ๆ มีหัวเรื่องว่า “หนูไม่มี ‘ภิกษุณี’ ที่พึงหญิงถูกกดขี่” (วันที่ 15 กันยายน 2544, หน้า 19) และ “ภิกษุณี ปัญหาคาใจ อย่างไม่ได้ข้อสรุป” (วันที่ 25 กันยายน 2544, หน้า 13) เป็นต้น

การให้ความสำคัญกับประเด็นหนึ่งมากกว่าอีกประเด็นหนึ่ง

ประเด็นที่จะถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นชื่อนั้น ส่วนหนึ่งการตัดสินใจของคนทำข่าวจะมีการให้ความสำคัญกับประเด็นข่าวบางอย่างไม่เท่ากัน เช่น หนังสือพิมพ์ฝ่ายคัดค้านจะหยิบยกเรื่องการให้ความสำคัญ/ความเคารพกับพระวินัยมากกว่าการที่จะให้มีการแก้ไขกฎต่างๆเพื่อให้โอกาสสตรี เป็นต้น

การคัดเลือกข่าวในแนวทางนี้ ได้แก่ การจับประเด็นข่าวฝ่ายที่ตนเองคัดค้านเพียงสั้นๆบางประเด็น แต่ข่าวจากฝ่ายที่หนังสือพิมพ์ของตนสนับสนุนจะนำเสนออย่างยาวที่สุด หรือให้พื้นที่บนหน้าหนังสือพิมพ์มากกว่าทั้งในรูปแบบของข่าว บทความ คอลัมน์ และบทบรรณาธิการ

หรือบางฉบับ เช่น อาทิตยวิเคราะหฺ์ ก็จะมีการให้พื้นที่ข่าวโฆษณาประชาสัมพันธ์กิจกรรมของ วัดทรงธรรมกัลยาณี เขียนแนะนำสื่อที่อาจารย์ฉัตรสุมาลย์เป็นผู้แต่ง ตลอดจนการเขียนข่าว สนับสนุนกิจกรรมของสามเณรวิธัมมันทาวว่าได้รับการตอบรับจากประชาชนด้วยดี หรือ หนังสือพิมพ์แนวหน้าที่มีการเขียนข่าวประชาสัมพันธ์หนังสือ “ไขปัญหาปริศนาปัญหาภิกษุณี โดยนาวาเอกทองย้อย แสงสินชัย กับนายชำนาญ นิสารัตน์ เป็นผู้เรียบเรียง” เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีส่วนปลีกย่อยที่น่าจะกล่าวถึงอีกก็คือ การให้ความสำคัญกับบางสถาบัน อาทิ พระธรรมจากพระพุทธเจ้า , พระวินัย , รัฐธรรมนูญ , พระมหากษัตริย์ , พระสังฆราช กับคณะสงฆ์ , กรมการศาสนา และกระทรวงศึกษาธิการ ฯลฯ อาทิ จากคำสัมภาษณ์ผู้สื่อข่าว หนังสือพิมพ์ไทยรัฐคุณเกรียงไกร ภูระย้า

“...ซึ่งโดยธรรมเนียมหรือโดยยึดติดประเพณีมันก็ต้องเชื่อตามสมเด็จพระสังฆราชหรือมหาเถรสมาคม ใช่มั้ย ไม่งั้นอย่างผมรู้สึกที่ผมอยากจะบวช ก็ไม่ต้องมีพระอุปัชฌาย์ ไม่ต้องมีอะไรก็บวชได้ โดยอ้างเรื่องเสรีภาพหรือเรื่องอะไรอย่างนี้ก็บวชได้...**ไทยรัฐจะมีลักษณะการคือใครจะมาจบบ้างต่อสถาบันหลัก ๆ ไม่ได้...ชาติ...ศาสนา...พระมหากษัตริย์ หลัก ๆ ก็คือเป็นหนังสือค่อนข้างจะอนุรักษ์นิยม...**”

การเลือกเสนอข่าวเพียงบางส่วน

จากแนวทางการคัดเลือกที่หลีกเลี่ยงไม่นำเสนอข่าวบางข่าวนั้น ถ้าผู้สื่อข่าวเห็นว่าข่าวใดที่ไม่สมควรนำเสนอ ก็จะหลีกเลี่ยงถ้าทำได้ แต่ในกรณีที่ไม่ได้จะออกข่าวในลักษณะประนีประนอมแทน โดยอาจจะใช้วิธีตัดทอนบางประเด็นของข่าวออกไป โดยในส่วนที่เป็นประเด็นที่จะสร้างภาพลักษณ์ของฝ่ายที่ตัวเองสนับสนุนออกมาเป็นเชิงลบจะถูกคัดออกไป ส่วนที่เหลือจะมีลักษณะเป็นกลางๆ สนับสนุนฝ่ายที่ตัวเองสนับสนุน หรืออาจจะเป็นเชิงลบแต่มีข้อความที่แก้ตัวให้กับประเด็นดังกล่าว กรณีตัวอย่างคอลัมภ์ “ปริษา'ทัศน์” จากหนังสือพิมพ์แนวหน้า ประจำวันที่ 7 พฤษภาคม 2544 หน้า 2

...ผมมีความคิดเห็นสอดคล้องกับสว.ทองใบ ทองเปาด์ ที่มีความเห็นว่า การบวชเพื่อเป็นภิกษุณี...ไม่ขัดต่อกฎหมายและไม่มีการห้ามปราม เรื่องเกี่ยวกับการบวชเป็นพระของผู้หญิง ฉะนั้นการบวชจึงไม่มีอะไรที่เป็นความผิดทางกฎหมายแต่อย่างใด...แต่การที่จะอ้างกฎหมายอย่างนี้ไม่ว่าจะเป็นรัฐธรรมนูญที่เป็นกฎหมายสูงสุดหรือกฎหมายอื่นใดก็

ล้วนเป็นเรื่องของชาวบ้านทั่ว ๆ ไปหรือที่เรียกเป็นโลกของฆราวาสซึ่งน่าจะแตกต่างกับบรรพชิต...และจะต้องยึดพระธรรมวินัยที่บัญญัติไว้ในพุทธบัญญัติที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงบัญญัติไว้...แม้ผมจะมีความเห็นว่าในทางกฎหมายนั้นไม่มีข้อห้ามหรือกีดกันที่จะให้หญิงบวชเป็นภิกษุณี...**ความสำคัญของเรื่องนี้ น่าจะอยู่ที่พระธรรมวินัยเป็นสำคัญ** ท่าน “ธัมมนนทา”...ย่อมต้องรู้ดีเพราะท่านศึกษามาอย่างแตกฉาน...สุดท้ายผมฝากผู้รักรวมทั้งท่าน **อาจารย์ดร.ฉัตรสุมาลย์ ได้โปรดอธิบายคำประกาศห้ามพระเถรไม่ให้บวชหญิงเป็นบรรพชิต ซึ่งมีข้อความในประกาศดังนี้...**

หรือจากคำบอกเล่าของคุณกมล ศรีนอก ที่ว่า

“...คำพูดหรือบทสัมภาษณ์ที่สื่อมาสัมภาษณ์ผมถูกบิดเบือนก็มี **ที่เคยลงว่าเรา “ใจแคบ” แต่เราไม่ใจแคบ แต่เราพูดตามหลักการของพุทธศาสนา เขาลงคำนี้ให้เราเองเลย เขาตัดสินใจเขาเองเลย...สื่อลงผิด...สื่อตัดทอนคำพูดผม...**”

จะเห็นได้ว่า ลักษณะของการคัดเลือกข่าวตามแนวทางเป้าหมายขององค์กรข่าว นั้น อาจมองได้สองระดับคือ ในระดับคำสั่งบังคับซึ่งออกมาในรูปของข่าวฝาก/ข่าวประชาสัมพันธ์ โฆษณาหรือการไม่นำเสนอรายละเอียดข่าวที่เป็นผลลบของฝ่ายที่ตนเองสนับสนุน กับระดับการตัดสินใจของคนในองค์กรเองที่จะคัดเลือกไปตามแนวเป้าหมาย/นโยบายขององค์กร คือ การให้ความสำคัญกับประเด็นหนึ่งมากกว่าอีกประเด็นหนึ่ง การหลีกเลี่ยงไม่นำเสนอ และการตัดทอนบางประเด็นข่าวออกไป

2.การคัดเลือกข่าวตามแนวทางนักวิชาชีพของคนทำข่าวหนังสือพิมพ์ คือ

การคัดเลือกข่าวตามสายงานของบรรณารักษารข่าว

ด้วยเหตุที่บรรณารักษารข่าวหลายคนในกองข่าว นอกจากจะมีหน้าที่เป็นบรรณารักษารข่าวตามเวรข่าวของตนแล้ว บางคนยังมีหน้าที่เป็นผู้สื่อข่าวออกไปหาข่าวอีกด้วย ดังนั้นลักษณะความสนใจและสายงานของตนจึงมีส่วนสำคัญในการคัดเลือกและจัดข่าว กล่าวคือ ถ้าข่าวใดเป็นข่าวที่ตนออกไปทำเอง นั้นแสดงว่าบรรณารักษารอาจให้ความสำคัญกับข่าวนั้นเป็นพิเศษ และจัดให้อยู่ในหน้าข่าวที่สำคัญๆ ถ้าไม่เป็นข่าวหน้าหนึ่ง ก็จัดพื้นที่ให้ข่าวนั้นมากเป็นพิเศษในส่วนหน้าที่ตนเองรับผิดชอบ อย่างกรณีความขัดแย้งเรื่องสามเณรี ข่าวที่ปรากฏจะอยู่ในส่วนของหน้าศาสนา/การศึกษา หรือหน้าสตรี เป็นต้น

จากคำบอกเล่าของคุณอรุณี มุศิริ หัวหน้าข่าวหน้าศาสนาและจิตวิญญาณ ที่เป็น
 ผู้หนึ่งที่ติดตามข่าวนี้ด้วยตัวเอง และเปิดพื้นที่ให้กับการสนับสนุนให้มีภิกษุณีสงฆ์ในส่วนหน้า
 ศาสนาอย่างเต็มที่ ตลอดจนบรรณาธิการข่าวผู้ซึ่งเป็นผู้ชอบปฏิบัติธรรมก็ให้ความสำคัญกับเรื่อง
 ทางด้านศาสนา ดังนั้นจึงได้นำประเด็นนี้ไปเขียนเป็นส่วนบรรณาธิการข่าวที่หน้า 3 ประจำวันที่ 13
 กุมภาพันธ์ 2545 ว่า

“พระพุทธเจ้า ประกาศเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยประดิษฐานไว้ที่พุทธบริษัท 4
 อันได้แก่ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา เพื่อความยั่งยืนชั่วนิรันดร์ “ภิกษุณี” ดับสูญไปจาก
 ประเทศไทยด้วยข้อจำกัดความเป็น “สตรีเพศ” ที่ต้องอยู่ใต้อาณัติของ “บุรุษเพศ” และมีการตรา
 พ.ร.บ.คณะสงฆ์ 2471 ออกมากำหนดห้าม

75 ปีที่ผ่านมา ณ วันที่มีการบรรพชา “สามเณรีธัมมรักขิตา” ที่จังหวัดนครปฐม
 และเป็นยุคที่ “สิทธิสตรี” มีการกล่าวถึงพร้อมกับคำว่า “เสมอภาค” จึงเป็นเรื่องน่าคิด”

และในวันเดียวกันนี้ข่าวการมีสามเณรีขึ้นในประเทศไทยก็เป็นข่าวหน้า 1 และให้
 พื้นที่ข่าวหน้า 2 อย่างเต็มหน้า เป็นต้น

การคัดเลือกข่าวด้วยอุดมการณ์ทางวิชาชีพ

สำหรับการคัดเลือกข่าวตาม อุดมการณ์นักวิชาชีพนั้น บรรณาธิการข่าว
 หลายคนยังคำนึงถึงผลประโยชน์ที่สังคมพึงจะได้รับด้วย อย่างกรณีข่าวสามเณรีหนังสือพิมพ์ที่
 สนับสนุน เห็นว่าเป็นการดีที่จะให้ผู้หญิงได้รับรู้ “สิทธิ” ในทางโลกบรรพชิต (อภิชาติ ศักดิเศรษฐ์
 และอรุณี มุศิริ, สัมภาษณ์)

อย่างไรก็ตาม การคัดเลือกข่าวตามแนวทางของนักวิชาชีพนั้น เมื่อถึงขั้นปฏิบัติ
 จริง การจัดข่าวลักษณะดังกล่าวอาจจะถูกเบียดออกไป โดยข่าวที่ต้องเสนอตามเป้าหมาย/
 นโยบายขององค์กรอยู่บ่อยครั้ง เช่น ถ้าข่าวที่จัดในหน้าใดเต็มจนหมดพื้นที่แล้ว ข่าวที่คนทำข่าวได้
 พิจารณาน่าเสนอในฐานะนักวิชาชีพคนหนึ่ง อาจจะต้องถูกเก็บไปเป็นข่าวสำรองหรือนำเสนอ
 ในวันถัดไปหรือนำเสนอข่าวนั้นในช่วงหนังสือพิมพ์กรอบบ่ายแทน

แม้ว่าในการทำงานขององค์กรข่าวหนังสือพิมพ์ จะสามารถต่อรองให้การคัดเลือกข่าวตามแนวทางการเป็นนักวิชาชีพปรากฏออกมาได้บ้าง แต่ในความเป็นจริงแล้ว หากเรามองจากตัวบทในฐานะผลผลิตที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์ การคัดเลือกข่าวตามแนวนักวิชาชีพ กลับไม่มีบทบาทที่เด่นชัดเท่ากับการคัดเลือกข่าวตามเป้าหมาย/นโยบายขององค์กร ดังคำสัมภาษณ์ของคุณอภิชาติ ศักดิ์เศรษฐ์ ที่ว่า

“...แต่ว่าโดยหลักแล้ว ในการพิจารณาข่าวของหัวหน้าข่าวหน้าหนึ่ง ก็คือ ดูว่าข่าวนั้นเป็นที่สนใจของคนอ่านมติชนหรือไม่...” หรือคำกล่าวของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ไทยรัฐคุณเกรียงไกร ภูระย้าที่ได้กล่าวว่า

“...ไทยรัฐจะมีลักษณะการคือใครจะมาจบบ้างต่อสถาบันหลักๆไม่ได้....ก็คือเป็นหนังสือค่อนข้างจะอนุรักษ์นิยม...” เป็นต้น

และจากการที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากเนื้อหาบนพื้นที่หนังสือพิมพ์กับการได้สัมภาษณ์กับบุคคลที่ตกเป็นข่าวหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับตลอดจนนักหนังสือพิมพ์ พบว่า การคัดเลือกข่าวของหนังสือพิมพ์ จึงขัดแย้งกับบรรทัดฐานทางวิชาชีพของนักข่าว ที่ควรยึดหลักการนำเสนอสาระต่างๆดังนี้

ความถูกต้อง (accuracy) ข้อเท็จจริงต้องมีความถูกต้องเที่ยงตรงในข้อมูลต่างๆ ก่อนจะรายงานออกไป ควรจะได้มีการตรวจสอบให้แน่นอนเสียก่อนว่า ข้อเท็จจริง เช่น ชื่อ นามสกุล สรรพนามที่ใช้เรียกบุคคล อายุ สถานที่ ตำแหน่ง/สถานภาพทางสังคม ตัวสะกดถูกต้องหรือไม่ อาทิ จาจรศ.ดร.ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์ ต้องถูกเปลี่ยนภายหลังบรรพชา เป็นสามเณริฐมนันทา ต้องเป็นสามเณริเท่านั้น ไม่ใช่ภิกษุณี เพราะท่านอยู่ระหว่างฝึกฝนเพื่อเตรียมตัวเป็นภิกษุณี เป็นต้น

ความถูกต้องยังรวมถึงวิธีการรวบรวม เรียบเรียงให้ข้อเท็จจริงมีความถูกต้องก่อนที่จะปรากฏสู่สายตาผู้อ่าน ซึ่งไม่เฉพาะเพียงข้อเท็จจริงปลีกย่อยเท่านั้น แต่รวมความถึงการใช้ภาษาให้เข้าใจง่ายและถูกต้องด้วย

ความสมดุล (balance) การรายงานข่าวที่ดีควรให้ความเสมอภาคในการเสนอข้อเท็จจริงทุกด้าน เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจเหตุการณ์ได้อย่างถูกต้อง ให้ความสำคัญเป็นธรรมแก่บุคคลในข่าว ในกรณีเสนอข่าวที่มีความขัดแย้งเช่นกรณีศึกษานี้ ควรเปิดโอกาสให้ทั้งสองฝ่าย ได้แสดงความคิดเห็นและรายงานสู่สายตาผู้อ่านอย่างเท่าเทียมกัน ความสมดุลมิได้หมายถึงการรายงานสิ่งปลื้กย่อยทุกสิ่งทุกอย่าง แต่หมายถึงการให้ข้อมูลที่สำคัญเป็นธรรมพอที่ผู้อ่านสามารถจะใช้ดุลยพินิจได้อย่างถูกต้อง อาทิ หลักธรรมคำสอนที่สมบรูณ์ของพระพุทธเจ้าที่กล่าวถึงประเด็นหัวข้อภิกษุณีหรือการรายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับขั้นตอนการบวชที่สมบรูณ์ของสามเณรวิมมณันทาประกอบข่าว เพื่อให้ผู้อ่านได้เห็นว่ากระบวนการบวชของสามเณรวิมมณันทานั้นได้กระทำตามขั้นตอนพระธรรมวินัยอย่างถูกต้อง หรือ ข้อเท็จจริงเรื่องความแตกต่างระหว่างนิกายเถรวาทและมหยานมาประกอบข่าว เป็นต้น

สุดท้ายการรายงานข่าวที่มีความเป็นกลาง (impartiality) กับทุกฝ่าย คือ การรายงานข่าวของทั้งสองฝ่ายอย่างตรงไปตรงมา ไม่มีอคติหรือใส่ความคิดเห็นของผู้เขียนลงไป แต่พยายามเสนอข่าวในทุกแง่มุมของทั้งสองฝ่ายให้มากที่สุดและเท่าเทียมกัน

ในทางตรงกันข้าม การที่ต้องคัดเลือกข่าวตามแนวโน้มนโยบายขององค์กรนั้น ส่งผลให้ข่าวมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีบางคนหรือบางกลุ่มเท่านั้น ที่ถูกนำเสนอเป็นข่าว กลุ่มที่เป็นแหล่งข่าวนี้ก็คือ “กลุ่มที่หนังสือพิมพ์ตัวเองสนับสนุน” ที่มีโอกาสเสนอตัวในพื้นที่หนังสือพิมพ์ และใช้หนังสือพิมพ์เป็นกระบอกเสียงได้มากกว่า “กลุ่มที่หนังสือพิมพ์คัดค้าน” (counter ideology) สำหรับวาระและเนื้อหาที่จะถูกคัดเลือกมานั้นก็เช่นเดียวกัน ที่จะต้องสอดคล้องกับอุดมการณ์ของกลุ่มที่หนังสือพิมพ์ฉบับนั้นๆสนับสนุน (รายละเอียดจะกล่าวต่อไป)

2. แม้จะมีเพียงบางกลุ่มหรือบางคน ที่สามารถเป็นแหล่งข่าวได้ ซึ่งส่วนใหญ่ก็คือแหล่งข่าวที่มาจากกลุ่มฝ่ายที่หนังสือพิมพ์ฉบับนั้นสนับสนุน ในจำนวนนี้ข่าวของแหล่งข่าวฝ่ายที่หนังสือพิมพ์ฉบับนั้นสนับสนุนจะได้รับความสำคัญมากกว่าแหล่งข่าวของกลุ่มที่หนังสือพิมพ์ฉบับนั้นคัดค้าน

3. สำหรับกลุ่มที่ไม่ได้รับการเสนอเป็นข่าวในประเด็นแรก เพราะเป็นฝ่ายที่มีอุดมการณ์ตรงข้ามกับกลุ่มที่ตัวเองสนับสนุน มีโอกาสจะถูกนำเสนอได้เมื่อข่าวเป็นประเด็นที่สร้างภาพ

ลักษณะในเชิงลบต่อกลุ่มตรงข้ามนั้น หรือเป็นแง่มุมที่นำไปสู่การรับรู้ที่จะเกิดผลดีกับฝ่ายที่ตัวเองสนับสนุน ดังเช่นกรณีตัวอย่างหนังสือพิมพ์แนวหน้าเสนอข่าว “สามเณรีเฝ้ารอรับสั่งสมเด็จพระสังฆราช..” ในวันที่ 3 มิถุนายน 2544 แต่ก่อนหน้านั้นหนึ่งวันคือวันที่ 2 มิถุนายน 2544 หนังสือพิมพ์แนวหน้าได้นำเสนอข่าว “สังฆราชรับสั่งเด็ดขาด ห้ามบวชหญิงเป็นภิกษุณี และนำเสนอพระดำรัสพระบัญชาของ กรมหลวงชินวราวุธวัฒนที่ลงวันที่ 18 มิถุนายน 2471 ที่บัญชาไว้ว่า ห้ามสามเณรี-หญิงบวชเป็นบรรพชิต ซึ่งผู้ใดฝ่าฝืนถือเป็นเสี้ยนหนามแก่ศาสนา...” เป็นต้น

การให้น้ำหนักในข่าวของแต่ละฝ่าย

ในการประมวลภาพรวมการนำเสนอกรณีความขัดแย้งนี้ของหนังสือพิมพ์ พบว่า นอกจากการคัดเลือกข่าวจะให้โอกาสแหล่งข่าวเฉพาะบางกลุ่มแล้ว ยังมีการให้น้ำหนักในข่าวแก่กลุ่มที่คัดเลือกมาแตกต่างกันด้วย ซึ่งส่งผลให้การนำเสนอขาดความสมดุล (balance) โดยการนำเสนอที่เกิดขึ้นจะเป็นการให้น้ำหนักแก่ฝ่ายที่หนังสือพิมพ์ของตนสนับสนุนมากกว่าฝ่ายที่ตนเองคัดค้าน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การให้ความสำคัญของแหล่งข่าว

แม้จะโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ หรือแม้ว่าในความเป็นจริง แนวทางการให้ความสำคัญจะผสมผสานกันระหว่างเน้นความเด่นของเหตุการณ์ กับ เน้นความสำคัญของบุคคล แต่ผลผลิตที่เป็นตัวบทบนพื้นที่หนังสือพิมพ์กลับแสดงให้เห็นว่า การให้ความสำคัญที่เน้นความเด่นของเหตุการณ์เป็นการนำเสนอที่หนังสือพิมพ์ใช้ในการรายงานข่าวมากกว่าการเน้นความสำคัญของตัวบุคคล

สาเหตุที่การรายงานข่าวที่เน้นเหตุการณ์ปรากฏบนหน้าหนังสือพิมพ์มากกว่าการเน้นไปที่ตัวบุคคล เพราะลักษณะการรายงานข่าวที่เน้นเหตุการณ์ จะเน้นองค์ประกอบที่มีคุณค่าของความน่าสนใจที่สนองตอบความอยากรู้อยากเห็นของผู้อ่านเป็นหลัก

อีกเหตุผลหนึ่งของการเน้นข่าวเหตุการณ์นั้น นักสังคมวิทยาชื่อดังบางคน เช่น Gaye Tuchman ได้ศึกษากระบวนการข่าวของหนังสือพิมพ์อย่างละเอียดและกว้างขวาง และมีข้อสรุปที่น่าสนใจว่า หลักการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์จำเป็นต้องมีจรรยาบรรณซึ่งวางอยู่บนรากฐานที่เคร่งครัดของความเป็นกลาง (objectivity) ซึ่งหมายถึงว่า ผู้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับกา

รายงานข่าว จะต้องไม่มีใจเอนเอียงเข้าข้างหรือฝักใฝ่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นอันขาด กล่าวคือ ต้องไม่มีความรู้สึกภักดี หรือมีส่วนร่วมกับเหตุการณ์ที่กำลังรายงานอยู่นั้นด้วย ฉะนั้น การเลือกเสนอข่าว เหตุการณ์ จึงเท่ากับเป็นกลวิธีหนึ่งในการปกป้องตนเองของนักข่าวในการพิสูจน์ให้ผู้อ่านเห็นว่ามี ความพยายามรายงานข่าวอย่างเป็นกลาง ผู้อ่านสามารถเห็นความพยายามนั้นจากเหตุการณ์ที่ เกิดขึ้นจริงและพิสูจน์ได้ว่าเป็นข้อเท็จจริง (fact) ที่ยืนยันได้ (พิระ จิโรโสภณ และ มาลี บุญศิริ พันธุ์ , 2538 : 108 – 109)

จากเหตุผลข้างต้น ตรงกับเหตุผลที่กลุ่มหนังสือพิมพ์ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า สาเหตุ ที่เน้นความสำคัญของเหตุการณ์นั้น เนื่องจากเหตุการณ์ความขัดแย้งนี้มีความน่าสนใจที่คนใน สังคมต้องการคำตอบ ต้องการข้อมูลและรายละเอียด อีกทั้งยังเป็นเรื่องละเอียดอ่อนคือเป็นเรื่อง ของความเชื่อ ความศรัทธา ก่อนการรายงานข่าวจึงต้องมีการค้นคว้า ข้อมูลและความรู้ทางด้าน ศาสตร์ให้มากขึ้น ดังนั้นการรายงานข่าวที่เน้นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจึงเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดสำหรับ หนังสือพิมพ์ เพราะนอกจากตอบสนองความต้องการของผู้อ่านแล้ว ยังสามารถหลีกเลี่ยงการ รายงานหรือการให้ข้อมูลที่ผิดกับผู้อ่านได้ ซึ่งการรายงานหรือการให้ข้อมูลที่ผิดสามารถขยาย ความขัดแย้งนี้ให้กลายเป็นปัญหาใหญ่หรือเพิ่มความซับซ้อนในความคิดที่สับสนของผู้อ่านให้มี มากยิ่งขึ้นได้ ดังคำกล่าว ต่อไปนี้

“ทางหนังสือพิมพ์ตัดสินใจลงข่าวนี้ เริ่มจากคนสนใจเมื่อพูดถึงเรื่องสามเณรี / ภิกษุณี และอยากรู้รายละเอียด ซึ่งเมื่อลงข่าวแล้วก็ต้องมาดูว่าจะนำเสนอในลักษณะไหน ให้ได้ รับการต่อต้านน้อยที่สุด...เริ่มแรกก็ต้องหาข้อเท็จจริง และธรรมชาติของการทำข่าว เมื่อได้ทราบ แล้วก็ต้องมีการตรวจสอบในรายละเอียดข้อเท็จจริง...และก็ติดตามความเคลื่อนไหว หรือดูท่าที ของมติสงฆ์ หรือทางกรมการศาสนาว่าจะมีมติอย่างไร...” (พลพิบูล เพ็ญแจ่ม , สัมภาษณ์)

“การที่บทนำมติชนเขียนให้ความสำคัญกับการที่ผู้หญิงสามารถที่จะบวชได้ เพราะเรามองในแง่เสรีภาพในการนับถือศาสนา ตลอดทั้งในช่วงนี้มันอยู่ในช่วงของการเคลื่อนไหว การเปลี่ยนแปลงเรื่องกฎระเบียบของสงฆ์...แล้วในรัฐธรรมนูญก็มีการกำหนดเรื่องความเสมอภาค ในการนับถือศาสนาไว้ เราก็มองจุดนี้เป็นหลัก ฉะนั้นผู้หญิงมีสิทธิในการแสดงออกเรื่องศาสนาได้ อย่างเสรี สังคมไทยซึ่งเป็นสังคมพุทธ กลับไปกีดกันก็ไม่น่าจะเป็นแนวทางที่ถูก เมื่อมีคนกลุ่ม หนึ่งคิดเรื่องที่จะบวชแล้วก็ทำการบวช เพราะพวกเขาเห็นว่ามันไม่ได้เสียหายอะไร ดังนั้นก็น่าที่จะ สนับสนุนให้เขา...แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นการรายงานข่าวก็ต้องเป็นไปตามสถานการณ์และเหตุการณ์ที่เกิด

ขึ้น ความเห็นของเรา ณ เวลาคือเป็นอย่างนี้ วันข้างหน้าจะเป็นอย่างไรเราไม่สามารถรู้ได้ ก็ต้องดูสภาพสังคม...” (อภิชาติ ศักดิ์ศิเรขุ, สัมภาษณ์) เป็นต้น

สำหรับข่าวที่เน้นความสำคัญของบุคคล พบว่า ข่าวที่ปรากฏบนหน้าหนังสือพิมพ์จะนำเสนอ “สามเณรรั้งมณีนันทา” เป็นจุดสนใจของหัวข้อข่าวนั้น แต่การรายงานข่าวจะแตกต่างกันไปคือ ถ้าเป็นหนังสือพิมพ์ที่คัดค้าน จะเขียนข่าวท่านในเชิงลบ แต่หนังสือพิมพ์ที่สนับสนุนจะเขียนข่าวในเชิงบวก ดังตัวอย่างข่าวต่อไปนี้

ข่าวที่เขียนในเชิงบวก : “รั้งมณีนันทา อบรมแม่ชี นักบวชสตรี ต้องสร้างโอกาสให้ตนเอง
...”

(อาทิตย์วิเคราะห์รายวัน วันที่ 10 มกราคม 2545, หน้า 9)

: “รั้งมณีนันทา เปิดใจ ไม่ออกบิณฑบาต...ตีแผ่วิถีชีวิตและวัตรปฏิบัติของ ‘รั้งมณีนันทา’ สามเณรดีกรีดอกเตอร์ท่ามกลางอุบาสกอุบาสิกาที่ศรัทธา ณ วัดทรงธรรมกัลยาณี...”

(ไทยโพสต์วันที่ 30 เมษายน 2544, ส่วน x-cite หน้า 1 และ 4)

: “สามเณรฉัตรสุมาลย์ กับสิทธิสตรีในดงขมิ้น”

(ข่าวสดวันที่ 2 พฤษภาคม 2544 , หน้า 25)

ข่าวที่เขียนในเชิงลบ : “ชีสามเณรฉัตรสุมาลย์บวชผิดขั้นตอน”

(ไทยรัฐวันที่ 17 พฤษภาคม 2544 , หน้า 15)

: “สามเณรเฝ้ารอรับสั่งสมเด็จพระสังฆราชยังหญิงบวชพระได้”

(แนวหน้า วันที่ 3 มิถุนายน 2544 หน้า 1 และ 2)

2.การออกข่าวซ้ำ

จากเนื้อหาหรือรายละเอียดข่าวสามเณรรั้งมณีนันทาที่ปรากฏบนหน้าหนังสือพิมพ์สามารถแบ่งช่วงเนื้อหา/รายละเอียดของการรายงานข่าว ออกเป็น 2 ภาค (versions) ได้ดังนี้

ภาคที่ 1 ภาค “ภิกษุณีรายวัน” คือ การติดตามรายงานข่าวและเสนอข่าวตาม กระแสความสนใจของประชาชนหลังจากที่ได้รับทราบข่าวการไปบรพชาของอาจารย์ฉัตรสุมาลย์ ผ่านสื่อทีวีทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

“ทันทีที่ CNN เผยแพร่ข่าว ‘สามเณรีธัมมันทา’ ไอทีวีได้นำภาพข่าวดังกล่าวมา เปิดให้คนไทยชม สร้างความฮือฮา และความสนใจ จนสังคมเริ่มพูดถึง ‘หลวงแม่’ นับตั้งแต่นั้นมา กระแสความสนใจหลังไหลไปที่ ‘สามเณรีที่เป็นผู้หญิง’ จนสื่อต่างๆ เกาะติดรายงานข่าว...”
(อรุณี มุศิริ, สัมภาษณ์)

ในช่วง “ภิกษุณีรายวัน” นี้ พบว่าหนังสือพิมพ์ที่เริ่มรายงานข่าว “สามเณรี ธัมมันทา” ในช่วงนี้ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบข่าว คอลัมน์ และบทความ เป็นการให้รายละเอียดและทัศนะ ในเชิงสนับสนุนการมีสามเณรี/ภิกษุณี ดังตารางตัวอย่างข่าวข้างล่างนี้

ชื่อหนังสือพิมพ์	วัน/เดือน/ปี	รูปแบบการนำเสนอ	ประเด็น/หัวข้อเรื่อง	รายละเอียด/เนื้อหา
อาทิตย์ วิเคราะห์ รายวัน	28 เมษายน 2544	ข่าวหน้า 1,3 และ 15	จับตาปัญหา ภิกษุณี สิทธิสตรี “น้ำผึ้งหยดเดียว”	การกระทำของททบ.๕ ที่ระงับการบันทึกเทปบทสัมภาษณ์ สามเณรีธัมมันทาในรายการ “เจาะใจ” และ “ที่นี่ประเทศไทย” เป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนหรือผู้จัด รายการ และ ละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 และ 39 และมีความเชื่อว่าผู้หญิงจะเผยแพร่ คำสอนได้ดีกว่าผู้ชาย
	29 เมษายน 2544	ข่าวหน้า 1 และ 3	สมาคมสห.สื่อ ททบ.๕ แบน สามเณรีออกเจาะ ใจ	สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์ มีการตั้งข้อสังเกตว่า ททบ.๕ ละเมิดรัฐธรรมนูญ
ไทยโพสต์	23 เมษายน 2544	ข่าวในส่วน x-cite หน้า 1,2,3 และ 4	ภิกษุณีธัมมันทา หนึ่งเดียวดงขมิ้น	สามเณรีธัมมันทา ภิกษุณีเถรวาทีรูปแรกและรูปเดียวของ ประเทศไทย ผู้สละชีวิตทางโลกและความเป็นนักวิชาการที่ โด่งดังในชื่อ “ดร. ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์” ...
	24 เมษายน 2544	คอลัมน์ “คลี ม่านหม เมือง” หน้า 4	ภิกษุณี	...ความมุ่งมั่นเอาจริงเอาจังของอ.ฉัตรสุมาลย์ต่อพุทธ ศาสนา..เป็นคุณค่าที่ดำรงอยู่ในตัวของอาจารย์ฉัตรสุมาลย์ อยู่เสมอๆไม่ว่าท่านจะมีฐานะเป็นอาจารย์ เป็นพระ เป็น ภิกษุณี...หรือเป็นผู้หญิงก็แล้วแต่
	27 เมษายน 2544	ข่าวในส่วน x-cite หน้า 1,2 และ 4	หนุนภิกษุณี สอง ภิกษุณีชื่อกิ่งซี่สตรี ควรมีสติ	พระพิศาลธรรมพาที และ พระอิสระมุณี สนับสนุน สามเณรี ธัมมันทา สังคมไทยควรเปิดกว้างในสิทธิเสรีภาพของสตรี ที่จะเข้าสู่บรรพพุทศาสนา
	30 เมษายน 2544	ข่าวในส่วน x-cite หน้า	ธัมมันทาเปิดใจ ไม่ออกบิณฑบาต	ตีแผ่วิดีชีวิตรและวัตรปฏิบัติของสามเณรีธัมมันทา สามเณรีดีกรีดอกเตอร์ท่ามกลางอุบาสกอุบาสิกาที่ศรัทธา

		1 และ 4		ณ วัดทรงธรรมกัลยาณี
สยามรัฐ	10 เมษายน 2544	บทความ หน้า 21	พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พุทธะที่ยิ่งใหญ่ทั้งความรู้และคุณธรรม	ผู้เขียนมีทัศนคติส่วนตัวว่า เมื่อความเชื่อของสังคมเปลี่ยนไป โดยคำนึงถึงความเท่าเทียมกันของทั้งสองเพศ ปัจจุบันเราต้องยอมรับกระแสสตรี...เริ่มมีพลังในสังคมและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางแนวคิดและโลกทัศน์แบบใหม่ ทางศาสนาควรหันมาสนใจกระแสดังกล่าวบ้าง...
	20-21 เมษายน 2544	คอลัมน์ “ข้างวัด” หน้า 21	พระภิกษุณีในเมืองไทย...ควรมีขึ้นในเมืองไทยได้	...ขออภัยกรรมท่านผู้อ่านทั่วไปว่า ได้โปรดอย่าบริหารขมเลย เพราะผมใจกว้างเหมือนมหาสมุทร ...ด้วยผมเห็นด้วยกับการรื้อฟื้นพระภิกษุณีให้กลับมีในเมืองไทย ...ผมภาวนาเอาใจช่วย 2 แม่ลูก (มารดาของสามเณรีธัมมันทา ‘ภิกษุณีวรมัย’ และ สามเณรีธัมมันทา) ...ให้ฟื้นฟูพระภิกษุณีไทยได้สำเร็จ ผมเห็นส่วนตัวว่าเรื่องอย่างนี้เป็นสมมติสังขจะออกกฎหมายหรือกฎคณะสงฆ์ขึ้นมารองรับก็ได้นี้ครับ สลัดบางตัวอุปาทานออกจากใจเสียเถิดครับ
มติชน	23 เมษายน 2544	บทความ หน้า 6	ฐานะสตรีในสังคมไทย แม่บุญหรือนางบาป?	...ทำไมหญิงผู้ใดหวังสวรรค์นิพพาน “ต้องเกาะชายฉิวเจ้าเณร”? ไม่เห็นมีในพระไตรปิฎก แล้วใครคิดขึ้นมา? เมื่อไร? ผมตอบไม่ได้ แต่สังเกตว่า เรื่องทำนองนี้จะแดงขึ้นมากทุกครั้งที่มีการเสนอว่าจะรื้อฟื้นภิกษุณีในประเทศไทย... สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้สตรีบวชเป็นภิกษุณีได้ แต่ราชอาณาจักรไทยห้ามไม่ให้บวช เรื่องนี้น่าสนใจมาก น่าศึกษา ชะรอยราชการไทยเป็นใหญ่ยิ่งกว่าสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสียอีก
	27 เมษายน 2544	ข่าวหน้า และ 43	“ทองใบ” หนุนบวชภิกษุณี ชี้จำกัดเสรีภาพชัด “รธน.”	นายทองใบ ทองเปาด์ หนุนการมีภิกษุณี เพราะตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ไม่มีบัญญัติห้ามเรื่องภิกษุณี แต่ด้วยสงฆ์ในเมืองไทยถือคติว่ามีแต่ผู้ชายเท่านั้นที่บวชได้...
	28 เมษายน 2544	ข่าวหน้า และ 20	ช่อง 5 ไม่ได้แบน ‘ภิกษุณี’ ‘เจาะใจ’ ยันแค่เลื่อนเทป	...สามเณรีธัมมันทาไม่ต้องการวิพากษ์วิจารณ์พระสงฆ์ด้วยกัน ทั้งยังมีประชาชนบางกลุ่มให้กำลังใจ...สำหรับกรณี “วัดจร” ไม่ใช่วัดเถื่อน เพียงแต่กฎหมายไม่ได้เข้ามาควบคุม และทางกลับกันรัฐน่าจะมีการพิจารณาเกี่ยวกับวัดที่ภิกษุณีปฏิบัติอยู่เพื่อให้เข้าไปอยู่ในกฎหมายและบังคับใช้...อีกทั้งพระพุทธรูปเจ้าได้มอบหมายให้พุทธบริษัท 4 เป็นผู้เผยแพร่พระพุทธศาสนา...

ในช่วงภาคที่ 1 นี้ หนังสือพิมพ์ข่าวสด และไทยรัฐ มีการรายงานข่าวเช่นเดียวกัน แต่รายงานข่าวเพียง 1-2 วันเท่านั้น ซึ่งไม่เพียงพอที่ผู้วิจัยจะศึกษาได้ว่าหนังสือพิมพ์ทั้งสองฉบับ จะให้การสนับสนุนฝ่ายใด เพราะการจะศึกษาว่าทัศนคติ/ถ้อยแถลง/คำแก้ตัว/ข่าวประชาสัมพันธ์ โฆษณาของฝ่ายใดปรากฏบนหน้าหนังสือพิมพ์บ่อยครั้งกว่ากันนั้น หนังสือพิมพ์ควรมีการรายงาน

ข่าวอย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 3 – 4 วันขึ้นไป ส่วนหนังสือพิมพ์แนวหน้าและเดลินิวส์ไม่พบการรายงานข่าวในช่วงภาคที่ 1

ภาคที่ 2 ภาค “ภิกษุณีพิพาท” คือ หลังจากการออกมาแสดงความคิดเห็นของหลายฝ่ายทั้ง พระภิกษุสงฆ์ นักวิชาการ ทนายความ ต่อกรณีที่สามเณรธัมมนันทาไม่ควรถูกคำสั่งจากผู้บริหารสถานีโทรทัศน์ช่อง ๕ ระวังการอัปเดตเพปในรายการเจาะใจ รายการบ้านเลขที่ ๕ และรายการที่นี้ประเทศไทย ทางฝ่ายค้านเริ่มมีการเคลื่อนไหวโดยมีการจัดประชุมใหญ่และจัดเสวนาเพื่อแสดงความคิดเห็นด้านทานของสามเณรธัมมนันทา ซึ่งตรงจุดนี้จึงทำให้การรายงานข่าวและการแสดงความคิดเห็นของหนังสือพิมพ์เริ่มเปลี่ยนทิศทางและมีความแตกต่างกัน คือ

ก. หนังสือพิมพ์ที่ให้การสนับสนุนในภาคแรก ในภาคที่ 2 นี้ ก็ยังให้การสนับสนุนต่อไป ได้แก่ อาทิตยวิเคราะห์รายวัน ดังตารางตัวอย่างข่าว ต่อไปนี้

ชื่อหนังสือพิมพ์	วัน/เดือน/ปี	รูปแบบการนำเสนอ	ประเด็น/หัวข้อเรื่อง	ทัศนะและคำแก้ตัวของคอลัมนิสต์/ผู้เขียนบทความ/แหล่งข่าว	ข่าวประชาสัมพันธ์/โฆษณา
อาทิตยวิเคราะห์รายวัน	1-2 พฤษภาคม 2544	บทความหน้า 22	สิทธิไปนิพพานของผู้หญิงกับการผินพทุทธประสงค์	การห้ามสตรีบวชเป็นภิกษุณีนี้ หากพิจารณาโดยรอบคอบแล้วจะเห็นได้ว่า “เป็นเรื่องที่ขัดพุทธดำรัสโดยตรง” อย่างที่พระอรหันตเถระในครั้งนั้นไม่พึงกระทำเป็นอย่างยิ่ง เพราะก่อนที่จะทรงปรินิพพานนั้นพระพุทธรองค์ได้ตรัสอนุญาตไว้เพียงให้สามารถแก้ไขสิกขาได้เล็กน้อยเท่านั้น...พุทธศาสนานิกายเถรวาทจากพระอรหันต์ที่เป็นสตรีนับแต่ปรินิพพานของพระพุทธเจ้าเพียงสามเดือนมาจนถึงปัจจุบันปราศจากภิกษุณี...เพราะค่านิยมที่ไม่ยอมรับความสามารถของสตรี...	
	4 พฤษภาคม 2544	คอลัมน์ “ทิวร์บุญ” หน้า 22	×	ธัมมนันทา แห่งวัตรทรงธรรมกัลยาณี สามเณรดีกรีดอกเตอร์ ได้แสดงความกล้าหาญและเจตจำนงที่น่ายกย่องแห่งความเป็น “พุทธ” ออกมาแล้ว	นำเสนอวัตรปฏิบัติของธัมมนันทาทลอดจนกิจกรรมของวัตรทรงธรรมกัลยาณี
	7-8 พฤษภาคม 2544	บทความหน้า 22	ด้านภิกษุณี เจอหมิ่นพระพุทธรเจ้า	ใครคิดค้านไม่ให้เกิดภิกษุณีถือว่าหมิ่นแคลนปัญญาพระพุทธรเจ้าและบอกสาเหตุว่าที่พระพุทธรเจ้าต้องรอให้พระอรหันต์ที่ทูลขอบวชพระภิกษุณี เพราะการบวชให้นางปชาบดีโคตมีเป็นการบวชภิกษุณีรูปแรก ดังนั้นพระองค์จึงต้องใช้เวลาในการไตร่ตรองอย่างรอบคอบเนื่องจากสังคมในสมัยนั้นเป็นสังคมที่ “กตขี้ผู้หญิง”	

	9 พฤษภาคม 2544	บทความหน้า 22	พุทธสาวิกาที่ วัดทรงธรรม กัลยาณี		ช่วงวันหยุดวิสาขะ วัดทั่วประเทศมีการจัดงาน ถือน้ำบวช “เนกขัมมะ” แต่ปีนี้พิเศษว่าทุกปีเพราะเกิดปรากฏการณ์สำคัญ คือ พุทธศาสนาเมืองไทยตื่นตัวในเรื่อง “ภิกษุณี” แล้วบอกข่าวการจัดกิจกรรมบวชเนกขัมมะของวัดทรงธรรมกัลยาณี เมื่อวันที่ 4-8 พ.ค. ว่าได้รับการตอบรับจาก “ผู้หญิง” เป็นอย่างดี
	12 พฤษภาคม 2544	บทความและ โฆษณาหน้า 22	เปิดใจ สามเณรีรั้ม นันทา “คุยกับพระผู้ หญิง”		เป็นบทความลักษณะถาม – ตอบเกี่ยวกับเรื่องการตัดสินใจออกบวชซึ่งยกออกมาจากหนังสือเรื่อง “คุยกับพระผู้หญิง” ผลงานเขียนของสามเณรีรั้มนันทา
	21 – 28 พฤษภาคม 2544	ชุดบทความ 6 เรื่องในหน้า 9	×	<p>เรื่องที่ 1 ชาวพุทธเป็นง..มหาระแบบที่ “บรลุไม่ต้องบวช” เป็นการนำเสนอความคิดที่ไม่เห็นด้วยกับคำพูดของพระเทพดิลกที่ว่า “ไม่เห็นจำเป็นต้องบวชเลย ไม่ต้องเป็นพระภิกษุณี ผู้หญิงก็บรลุธรรมได้เหมือนกัน ด้วยเหตุผลที่ว่าชีวิตนักบวชเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติธรรมให้ก้าวหน้ามากกว่าชีวิตในแบบฆราวาส</p> <p>เรื่องที่ 2 ภิกษุณีเริ่มท้อ เสียงหนุนน้อย คนทำดีทำไมต้องห้าม มีการนำเสนอความลำบากและการถูกกดขี่ของสตรีที่ได้รับจากสังคม</p> <p>เรื่องที่ 3 พระกลุ่มเสขิยธรรม จัดเวิร์กช็อปหนุน “พระผู้หญิง” เป็นการนำเสนอบทสรุปของการถกประเด็นในกลุ่มเสขิยธรรม ว่าควรหนุนให้ผู้หญิงสามารถบวชได้</p> <p>เรื่องที่ 5 พระราชกวี จิวอนบวชภิกษุณี ไตร่ตรองให้รอบคอบ เริ่มต้นบทความด้วยการกล่าวถึงหลังจากมีกระแสภิกษุณี ก็ได้มีการออกมาแสดงความคิดเห็นจากทั้ง พระและนักวิชาการ ซึ่งพระหนุ่มที่มีหัวก้าวหน้าหลายรูปต่างก็ให้การสนับสนุน และเห็นว่าการคัดค้าน เป็นความคิดของคนหัวเก่า หรือใจแคบ...</p>	<p>เรื่องที่ 4 ชาวบ้านเพลิมไผ่บวช “สามเณรี” เป็นการนำเสนอบทความเชิงประชาสัมพันธ์ให้กับสามเณรีรั้มนันทา ที่ได้รับการยอมรับจากประชาชนชาวบ้านเพลิมไผ่ระยอง</p> <p>เรื่องที่ 6 ขอคิด..ย้ายวิก “ภิกษุณี” มาที่ช่อง 9 เป็นบทความที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับรายการที่ ดร. เจม คักดี เตรียมจะอัดเทปเรื่อง “ภิกษุณี” โดยย่อหน้าแรกของบทความมีการประกาศแจ้งการเปลี่ยนสถานที่การถ่ายทำให้ทราบจากเดิมที่วัดทรงธรรมกัลยาณี ย้ายมาที่สถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อ.ส.ม.ท.</p>
	8 มิถุนายน 2544	บทความหน้า 9	คนศรัทธา “หลวงแม่” แห่เข้าวัด		เป็นบทความเชิงประชาสัมพันธ์ให้กับสามเณรีรั้มนันทา และวัดทรงธรรมกัลยาณี ที่ได้รับการยอมรับจากประชาชนโดยการไปร่วมทำบุญและปฏิบัติธรรม
	18 ,26	คอลัมน์	×		ข่าวประชาสัมพันธ์ให้กับวัดทรง

	,27,28 มิถุนายน 3 และ 9 กรกฎาคม 2544	“กระดานข่าว ชาววัด” หน้า 9			ธรรมกัลยาณี ว่ามีการจัดกิจกรรม “อบรมพุทธสาวิกา ครั้งที่ 29”
	29 มิถุนายน 2544	คอลัมน์ “พุทธ โอวาท” หน้า 9	×		ข่าวประชาสัมพันธ์ งาน “นิทาน ธรรมะจากพระไตรปิฎก” ของวัตร ทรงธรรมกัลยาณี
	6 กรกฎาคม 2544	คอลัมน์ “กระดานข่าว ชาววัด” หน้า 9	×		ข่าวประชาสัมพันธ์ การปรากฏ อภิปรายในเรื่อง “หญิงไทยกับ โอกาสในการปฏิบัติธรรม” โดย สามเณรธัมมนันทาที่ศูนย์ศิลปะ วัฒนธรรมแสงอรุณ
	10 กรกฎาคม 2544	คอลัมน์ “กระดานข่าว ชาววัด” หน้า 9	×		ข่าวประชาสัมพันธ์ งานเสวนาเรื่อง “การปลูกดอกไม้กับการปฏิบัติ ธรรม” ที่วัตรทรงธรรมกัลยาณี
	23 กรกฎาคม 2544	คอลัมน์ “กระดานข่าว ชาววัด” หน้า 9	×		ข่าวประชาสัมพันธ์ งานเสวนาเรื่อง “การนวดฝ่าเท้า” ที่วัตรทรงธรรม กัลยาณี
	27 กรกฎาคม 2544	คอลัมน์ “ท้าว บุญ” หน้า 9 คอลัมน์ “อาทิตย์พาที” หน้า 24	×	กล่าวว่า การปลดพระศรีฯออกจากพระราช คณะชั้นสามัญ เนื่องจากสนับสนุนให้มี ภิกษุณี นั้นเป็นการกระทำของ “คนกันเอง” ที่ อยู่ร่วมกันในศูนย์พิทักษ์ฯ อย่าง กมล ศรี นอก...และผู้เขียนอยากขอร้อง ให้ชาวพุทธ มองอะไรให้กว้าง โดยเตือนสติว่า “อย่าลืมนะว่า ศาสนามีไว้เพื่อคน มิใช่คนมีไว้เพื่อศาสนา ... พระพุทธศาสนาควรอำนวยความสะดวกและ ความสุขแก่สังคม และมีความสอดคล้องกับ สังคมที่เปลี่ยนแปลงไป...” ผู้เขียนได้แสดงความคิดเห็นว่า “ทำไมผู้หญิง ที่มีความรู้ ความสามารถ ด้านศาสนา อุทิศ ตัวเพื่อศาสนา จึงต้องได้รับการคัดค้านจาก หลายฝ่าย...หรือติดตรงที่เป็นเพศหญิง”	
	8 ตุลาคม 2544	ข่าวหน้า 9	วัตรทรงธรรม กัลยาณีจัด งานทอด กฐิน ผู้คนศรัทธา ร่วมงานกฐิน คับคั่ง		งานทอดกฐินที่วัตรทรงธรรม กัลยาณี มีผู้คนศรัทธาร่วมงาน กันอย่างคับคั่ง
	25 ตุลาคม 2544	บทความ หน้า 9	สามเณรธัมม นันทาและ วัตรทรงธรรม กัลยาณีจัด		โครงการนี้มีประโยชน์และจัดขึ้น ตามเสียงเรียกร้องของ “ผู้หญิง” ที่ เข้าวัด และ อยากมีส่วนร่วมในการ พัฒนาศาสนาอย่างมีคุณภาพ

			อบรม “โครงการสารัตถะพระพุทธรศาสนา”		พร้อมเปิดตัวเว็บไซต์ “www.siam.to/thaibuhikkhuni”
	28 ธันวาคม 2544	บทความหน้า 9	ศาสนา – บุคคลแห่งปี 2544		สามเณรธัมมณันทาเป็นศาสนา – บุคคลแห่งปี 2544 ผู้หาญกล้าเบนกงล้อประวัติศาสตร์สงฆ์ไทย
	10 มกราคม 2545	บทความหน้า 9	ธัมมณันทา “อบรมแม่ชี” นักบวชสตรี ต้องสร้างโอกาสให้ตัวเอง	สามเณรธัมมณันทา เปิดใจ ต่อแม่ชีเรื่องโอกาสของนักบวชสตรีในประเทศไทยว่าไม่ได้อยู่ที่ว่าจะรอให้มีคนให้โอกาสให้เป็นได้แต่อยู่ที่ความมุ่งมั่นในเจตนารมณ์อันแรงกล้าในการปฏิบัติธรรมและสืบสานงานพระศาสนา	
	13 กุมภาพันธ์ 2545	ข่าวหน้า 1 และ 2 บทบรรณาธิการ หน้า 3 คอลัมน์ “เม็ดทรายในภูเขาน้ำ” หน้า 4	75 ปีที่รอคอย “สิทธิสตรี” “หลวงแม่” ผู้ไม่ถอยยัดพุทธบริษัท 4 สืบศาสนา ถึงเวลามีพุทธบริษัท 4 ครบในสังคมไทย	หลังจากมีการบวชสามเณรธัมมณันทาเมื่อวันที่ 11 ก.พ. 2545 ก็มีการแสดงความคิดเห็นซึ่งพระพยอม ก็ออกมาสนับสนุนว่าเป็นเรื่องดี ที่ทำให้ผู้หญิงมีโอกาสในการปฏิบัติธรรมมากขึ้น หรือนางสุเพ็ญศรี พึ่งโคกสูง หัวหน้าศูนย์พิทักษ์สิทธิสตรีก็เห็นว่าการบวชเป็นเรื่องที่ดีมีสิทธิเสรีภาพ สามารถพึ่งกระทำได้ และเป็นกระสืบทอดพุทธบริษัท 4 ทางด้านสามเณรธัมมณันทา ยอมรับว่า สตรีไทยสนใจ จะใช้ชีวิตนักบวชมากขึ้น พระพุทธรเจ้าประกาศเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยประดิษฐานไว้ที่พุทธบริษัท 4 ภิภุณี ดับสูญด้วยข้อจำกัดความเป็น “สตรีเพศ” ที่ต้องอยู่ใต้อาณัติของ “บุรุษเพศ” และมีการตรา พ.ร.บ. คณะสงฆ์ 2471 ออกมากำหนดห้าม ตามความเห็นของผู้เขียน สามเณรธัมมณันทา ท่านเป็นสาวกของพระพุทธเจ้า เป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบที่จะช่วยกันเผยแผ่ธรรมะของพระบรมศาสดา “นำพาผู้คนพ้นทุกข์” เพราะสรุปได้ว่า “ฐานะและเพศ” ไม่ใช่เครื่องมือที่จะแบ่งชั้นก็ดกกันไม่ให้ใครมารับใช้พระศาสนา ยิ่งพิจารณา “ความตั้งใจ” และ “วัตรปฏิบัติ” บวกกับ “ความรู้ในพุทธศาสนา” ก็นับได้ว่าท่านก็เป็น “พระดี” ถึงเวลาแล้ว ที่เราจะมี “พุทธบริษัท 4” ครบในสังคมไทย	
	14 กุมภาพันธ์ 2545	บทความหน้า 9	จับจ้วง “หลวงแม่”	พระมหาไชร์และพระมหาเดวิทย์ ได้ออกมาท้วงหนังสือพิมพ์ที่ใช้คำ “โล้นหญิง” ไม่เหมาะสม เป็นการจับจ้วง ถึงแม้จะเป็นสตรี แต่ก็เป็นผู้ถือศีลของพระพุทธเจ้าและเป็น	

				คนละเรื่องกับการตรวจสอบว่าควรยอมรับหรือไม่ ดังนั้นจึงต้องให้เกียรติ อย่าหวังแต่ขายข่าว
--	--	--	--	--

หนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์เป็นหนังสือพิมพ์ที่ติดตามและรายงานข่าวสามเณรีมากกว่าหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น ๆ “การตัดสินใจวชของสามเณรีธัมมันทาฐ์เป็นการภายในตั้งแต่ปี 2540 แล้วเริ่มรายงานข่าวการตัดสินใจเตรียมตัวไปบวชของสามเณรี ธัมมันทา ในหนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์รายสัปดาห์ก่อน เป็นฉบับเดือนมีนาคม ปี 2543 เป็นการนำเสนอข่าวให้รับกับวันสตรีสากล จากนั้น 1 ปีผ่านไป เป็นช่วงเวลาที่สามเณรี ธัมมันทาไปบวชที่ศรีลังกาและกลับมาประเทศไทย อาทิตย์วิเคราะห์ ก็ได้ติดตามรายงานข่าวการบวชและเสนอเป็นการรายงานพิเศษ ในหัวข้อ “ถึงเวลาคืนสิทธิไปนิพพาน...ให้ผู้หญิงได้หรือยัง?” โดยเนื้อหาข่าวรายงานการไปบวชของอาจารย์ฉัตรสุมาลย์ที่ศรีลังกา และประวัติการสืบสาย “ภิกษุณีสงฆ์” ในศรีลังกา” (อรุณี มุศิริ , สัมภาษณ์) ดังนั้นการรายงานข่าวอย่างสม่ำเสมอและรายงานข่าวสนับสนุนสามเณรีธัมมันทามาโดยตลอดนั้น แสดงให้เห็นถึงจุดยืนที่ชัดเจนของอาทิตย์วิเคราะห์ว่าเห็นด้วยกับการบวชของสามเณรีธัมมันทาหรือเห็นดีกับการที่จะมีการฟื้นฟูภิกษุณีในประเทศไทย

“อาทิตย์ฯสนับสนุนการบวชของหลวงแม่หรือท่านสามเณรีธัมมันทา และประชาชนก็ยอมรับ หลังจากการรายงานข่าวที่ให้รายละเอียดความรู้เกี่ยวกับประวัติของภิกษุณีในพุทธศาสนาและรายงานข่าวประวัติของสามเณรีธัมมันทาตั้งแต่ก่อนบวชจนกระทั่งหลังบวช เป็นระยะ ๆ พบว่า “มีจดหมายส่งเข้ามาที่หนังสือพิมพ์เป็นจำนวนมาก ซึ่งเกือบร้อยเปอร์เซ็นต์ของจดหมายที่ส่งมา จะแสดงความดีใจที่จะมีพระผู้หญิงเกิดขึ้นในประเทศไทย บางกลุ่มก็มีการโทรศัพท์เข้ามาถาม ตั้งแต่สถานที่ตั้งของวัด ภารกิจของวัด...” (อรุณี มุศิริ , สัมภาษณ์) หรือจากบรรณาธิการแถลงของข่าวอาทิตย์วิเคราะห์รายสัปดาห์ ปีที่ 23 ฉบับที่ 1172 : 7- 13 มิถุนายน 2544 , หน้า 6 ก็เป็นการยืนยันว่าการรายงานข่าวอย่างต่อเนื่องของอาทิตย์วิเคราะห์ ไม่ใช่การรายงานข่าวด้วยเหตุผลเพราะตามกระแสข่าวเป็นหลัก แต่อาทิตย์วิเคราะห์รายงานข่าวนี้เพื่อแสดงเจตนารมณ์ของหนังสือพิมพ์ว่าเห็นด้วยและต้องการให้มีสามเณรี/ภิกษุณีในประเทศไทย

“ขณะที่ข่าว ปลด – เต่า หรือ จับ – ตี กำลังเป็นกระแสข่าวหลักของหนังสือพิมพ์ทุกฉบับ บังเอิญผมได้เจอรุ่นน้องคนหนึ่ง เมื่อเจอหน้ากัน เขาก็ถามทันทีเรื่อง ‘ภิกษุณีเป็นอย่างไรบ้าง’ นั่นสร้างความแปลกใจให้ผมพอสมควร ไม่คิดว่า ‘คนรุ่นใหม่’ จะสนใจติดตามข่าว

‘ภิกษุณี’ ที่ดูจะซา ๆ ลงไปในระยะหลังด้วย ความประหลาดใจนี้ ทำให้ผมคิดอยากนำเสนอประเด็นเรื่องนี้อีกครั้ง ...ไม่ได้เป็นเพราะไม่มีเรื่องจะนำเสนอ แต่เพราะเป็นความเชื่อส่วนตัวว่า ‘สาระ’ ของชาวสำคัญกว่า ‘กระแส’ ของชาว ชาวใน ‘กระแส’ อาจจะดูหือหวาน่าสนใจ แต่หลายครั้งหลายคราว ที่พอกระแสซาลงหรือเริ่มเปลี่ยนทิศไปเป็นเรื่องอื่น ความสนใจก็สร้างซาลงไปด้วย ...ความแปลกใจกับคำถามเบื้องต้น ทำให้ผมฉุกคิดว่า อาจมีหลายคน ที่พยายาม ‘แสวงหาสาระ’ อยู่ท่ามกลาง ‘กระแส’ คลื่นข้อมูลที่พัดโหม... ‘ภิกษุณี’ ที่เป็น ‘ชาวเก่า’ ไปแล้ว ใช่ว่า ‘สาระ’ ของเรื่องนี้จะเก่าไปตามกระแสชาวไปด้วย...”

ข. หนังสือพิมพ์ที่ภาค 1 ให้การสนับสนุน ในส่วนภาค 2 หนังสือพิมพ์ยังคงให้การสนับสนุนอยู่ แต่มีการเปิดพื้นที่ให้กับฝ่ายคัดค้าน ได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ หนังสือพิมพ์มติชน และ หนังสือพิมพ์ข่าวสด

แม้ว่าหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ฉบับมีการเปิดพื้นที่ให้กับฝ่ายคัดค้าน แต่จุดยืนของหนังสือพิมพ์ยังคงไว้ซึ่งการสนับสนุนอยู่ ผู้วิจัยกล่าวเช่นนี้เพราะว่า หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์กับหนังสือพิมพ์มติชนเป็นหนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพ ดังนั้นการเขียนข่าวจึงต้องมีความระมัดระวังเพื่อรักษาระดับคุณภาพและความน่าเชื่อถือของหนังสือพิมพ์ให้กับผู้อ่านที่เป็นกลุ่มเป้าหมายซึ่งโดยส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มชนชั้นกลาง (อภิชาติ ศักดิ์เศรษฐ์, สัมภาษณ์) การรายงานข่าวกรณีความขัดแย้งนี้จึงต้องเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเท่าเทียมกัน และไม่ใช้ภาษาที่เป็นการแสดงความคิดเห็นของนักข่าวในข่าว แต่จะแสดงความคิดเห็นในส่วนของคนลัทธิหรือบรรณาธิการ ซึ่งในส่วนของคนลัทธินี้เองที่หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์และมติชนออกมาแสดงความเห็นที่เป็นการสนับสนุนให้มีผู้หญิงในเพศบรรพชิตได้ ส่วนมติชนนอกจากจะมีคนลัทธิและบทความที่แสดงความคิดเห็นสนับสนุนการบวชของผู้หญิงแล้ว ยังมีการเขียนบรรณาธิการที่แสดงออกอย่างชัดเจนว่าสนับสนุนให้สตรีมีสิทธิในการบวช

แม้หนังสือพิมพ์ข่าวสดเป็นหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณแต่ได้ถูกจัดอยู่ในกลุ่มนี้ เพราะลักษณะการให้พื้นที่ในการรายงานข่าวมีลักษณะเช่นเดียวกับหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์และมติชน อีกทั้งคอลัมน์ “ได้ตามทางธรรมะ ได้ธรรมาสน์” หน้า 31 ของคุณเสฐียรพงษ์ วรรณปก ซึ่งเป็นคอลัมน์ประจำหนังสือพิมพ์ข่าวสดได้แสดงความคิดเห็นสนับสนุนการที่สตรีจะบรรพชาอยู่เสมอ

อีกทั้งหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ฉบับมีการเสนอข่าวประชาสัมพันธ์/โฆษณาให้กับทางฝ่ายสนับสนุน ซึ่งเป็นเหตุผลที่มาสนับสนุนคำกล่าวของผู้วิจัยได้เป็นอย่างดี ดังตารางตัวอย่างข่าวต่อไปนี้

หนังสือพิมพ์	วัน/เดือน/ปี	รูปแบบการนำเสนอ	ประเด็น/หัวข้อเรื่อง	ทัศนะและคำแก้ตัวของ คอลัมนิสต์/ผู้เขียนบทความ/แหล่งข่าว		ข่าวประชาสัมพันธ์/โฆษณา	
				ฝ่ายสนับสนุน	ฝ่ายคัดค้าน	ฝ่ายสนับสนุน	ฝ่ายคัดค้าน
ไทยโพสต์	28 เม.ย. 2544	คอลัมน์ "วันเสาร์ที่ปลายชอย" หน้า 5 ข่าวในส่วน x-cite หน้า 1 และ 4	ก้าวใหม่ในไทยพุทธกาล ราชบัณฑิตหนุนสุดตัวฟันภิกษุณี	ผู้เขียนได้แสดงความคิดเห็นที่สนับสนุนกับการมีภิกษุณี โดยกล่าวว่าพวกที่ไม่เห็นด้วยเป็นพวก "หัวเก่า" นายเสถียรพงษ์ วรรณปก ราชบัณฑิตผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธศาสนา ประกาศตัวร่วมสนับสนุนฟื้นฟูภิกษุณี และมั่นใจคุณภาพของดร.ฉัตรสุมาลย์ หรือ อัมมนนทา			
	5 พ.ค. 2544	ข่าวในส่วน x-cite หน้า 1 และ 4	คุยกับพระผู้หญิง อัมมนนทาแจ่งสังคม	สามเณรีอัมมนนทาเผยได้กำลังใจจากสังคม ที่หนุนวิถีนักบวชหญิง			
	9 พ.ค. 2544	ข่าวในส่วน x-cite หน้า 1, 2 และ 4	ศธ.ปจามอัมมนนทาปิดประตูภิกษุณี		รองอธิการบดีมจร.เผยหากมีภิกษุณีในไทยจะอุ่นแน่ ดร.ฉัตรสุมาลย์ เป็นเพียงปรากฏการณ์ที่เกิดท่ามกลางความอ่อนแอของพระศาสนา		
					ด้านปลัดกระทรวงศึกษาธิการย้ำชัดห้ามอัมมนนทาอ้างตัวเป็นสามเณรีหรือภิกษุณีอย่างเด็ดขาด		

	16 พ.ศ. 2544	ข่าวใน ส่วน x- cite หน้า 1 และ 4	ถลัธัมมณันทา เจตนา ไม่บริสุทธิ์		นักวิชาการด้านพุทธ ศาสนาวិพากษ์ “ธัมมณันทา” ชัด พระวินัย ทำไขสือ เลี้ยงบาลีออกบวช จากศรีลังกาเพื่อเปิด ประเด็นภิกษุณีเขย่า วงการสงฆ์ไทย ย้ำ ภิกษุณีสายเถรวาท สูญหายแล้ว		
	17 พ.ศ. 2544	คอลัมน์ “คนปลาย ซอย” หน้า 5	ศาสนา “ภาคภิกษุณี”	ผู้เขียนได้แสดง ความคิดว่าการที่นัก ปฏิบัติทางศาสนา กลุ่มหนึ่งซึ่งเป็นนัก จัดรายการวิทยุยก ตนว่าเป็นนักวิชา การด้านศาสนา ไป ระดมความคิดร่วม กับพระบางรูป เพื่อ หาแนวทางเคลื่อน ไหวต่อต้านสามเถรี ธัมมณันทา นั้น เป็น เรื่องไม่สมควร			
	18 พ.ศ. 2544	ข่าวใน ส่วน x- cite หน้า 1, 2 และ 4	ธัมมณันทา ได้กระแสด้าน หลงทางธรรม	สามเถรีธัมมณันทา ได้กล่าวว่า การที่ บรรดานักวิชาการ ด้านศาสนาและ สงฆ์บางรูปได้ระบุ ว่าภิกษุณีสายเถร วาทสูญไปแล้วนั้น เป็นเรื่องความเชื่อ และทัศนคติในแบบ เดิมของคนไทยมาก กว่า			
	19พ.ศ. 2544	ข่าวใน ส่วน x- cite หน้า 1 และ 4	“เจิมศักดิ์” เปิดเวที ธัมมณันทาพื้นภิกษุณี	รายการขอคิดด้วย คน จะเปิดโอกาสให้ กับธัมมณันทาแจก แจงถึงที่มาและราย ละเอียดต่างๆในการ บวชว่ามีความถูก ต้อง			

21พ.ค. 2544	ข่าวใน ส่วน x- cite หน้า 1 และ 4	ส.ศิวรักษ์ หนุนสุดตัว ฟื้นภิกษุณี	ส.ศิวรักษ์นักคิดชื่อดังของไทยรู้สึกเห็นใจธัมมนันทาเพราะประเทศไทยยังมีพระหัวโบราณ และท่านก็คิดว่าในบริบทของเมืองไทยขณะนี้สามารถที่จะมีการบวชภิกษุณีได้				
22พ.ค. 2544	ข่าวใน ส่วน x- cite หน้า 1 และ 2	สามเนเรี่ยนหยัดยันไม่ ขัดพระวินัย	ธัมมนันทา ย้ำศึกษาพุทธศาสนาอย่างดีก่อนตัดสินใจบวชระบупุทธองค์ไม่เคยขวางกั้นสตรีหรือบวชเป็นภิกษุณี แม้ประเทศไทยไม่เคยมีภิกษุณีมาก่อนก็จริงแต่ขอให้ทุกฝ่ายไตร่ตรองและมองไปที่เจตนารมณ์ของพุทธองค์ที่ฝากพระศาสนาไว้กับพุทธบริษัท 4				
10ก.ค. 2544	ข่าวหน้า 1 และ 4	“ธัมมนันทา ยึดฟื้น ภิกษุณี	สามเนเรี่ยนธัมมนันทาประสานเสียงพระศรีปริยัติโมลี ผลักดันสังคมไทยให้กำเนิดภิกษุณีอีกครั้งด้วยรูปแบบเฉพาะตัวธัมมนันทาระบุการคัดค้านการบวชภิกษุณีถือว่าขัดเจตนารมณ์ของพุทธองค์				
23ก.ค. 2544	ข่าวหน้า 1,2 และ 4	สังคมปิดประตู ภิกษุณี ไม่มีทางเกิด			พระสงฆ์ นักวิชาการด้านศาสนา นักการเมือง ร่วมแสดงความเห็น ระบุเป็นไปได้ที่จะเกิดภิกษุณีในไทย ทางออกของสตรีที่ต้องการศึกษาพระธรรมควรหันไปยก ระดับสถานภาพแม่ชี		

	12ก.พ. 2545	ข่าวหน้า 1 และ 12	กรมศาสนา สอบบวช “สามเณรี” “จำลอง” รับทำได้สิทธิ ส่วนบุคคล		กรมการศาสนาถือ การบวชสามเณรีทำ ได้เป็นสิทธิส่วนตัว แต่ยืนยันว่าเป็น เพียงแค่นิกายหนึ่ง ไม่เกี่ยวกับคณะ สงฆ์ไทยพร้อมทั้งจะ ตั้งคณะกรรมการ ศึกษาถึงความ เหมาะสม		
	18ก.พ. 2545	ข่าวใน ส่วน x- cite หน้า1 และ 3	สองพลังสามเณรี เปิด ใจสตรีออกบวช ผู้ทำทนายวงการสงฆ์			สามเณรีรั้มรักชิตา หญิงไทยคนแรกที่ออก บวชพชาในประเทศ ไทย ผู้เชี่ยวชาญการ ศาสนา หลังจาก สามเณรีรั้มม้นันทาจุด กระแสวิพากษ์วิจารณ์ ให้เกิดขึ้นมาแล้ว มา วันนี้ทั้งสองแห่งวัด ทรงธรรมกัลยาณี เปิด ใจถึงปณิธานของผู้ หญิงมุ่งมั่นในการ ปฏิบัติธรรม	
มติชน	9 พ.ค. 2544	ข่าวหน้า 1 และ 20	แม่ชีไทยตื่นตัวสิทธิ สตรีแห่บวช “ภิกษุณี”	แม่ชีไทยได้แรง บันดาลใจเตรียม เจริญรอยตาม ภิกษุณีฉัตรสุมาลย์ จะไปบวชภิกษุณีที่ ศรีลังกาเพื่อยก ระดับสถานภาพ สตรีและเป็นตัว อย่างให้กับแม่ชี จำนวนมากที่ยังกล้า ๆ กลัว ๆ ระบุการ ครองตนเป็นภิกษุณี ไม่มีอะไรยุ่งยาก อาจารย์ มหาวิทยาลัยออก มาหนุน เรียกร้องให้ คณะสงฆ์ - มหาเถร สมาคมใจกว้าง...			

10พ.ค. 2544	ข่าวหน้า 1 และ 23	แม่ชีค่านบวชภิกษุณี เต็มตัว แผลส่วนใหญ่ ออกหัก – สามีนี่	...ด้านพระมหาบุญ ถึง ชุตินธโร ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่าย กิจการนิสิต มจร. กล่าวว่.. อาตมาคิดว่ามีความ เป็นไปได้ที่จะ สนับสนุนให้มีการ บวชภิกษุณี เพราะ มองแล้วจะเป็น ประโยชน์มากกว่า ปล่อยให้เป็นอย่างนี้ การสนับสนุนให้ บวชภิกษุณีในมุมมอง มองแล้วน่าจะเป็น ประโยชน์ดีกว่าจะ ปล่อยให้พลละเลย...	แม่ชีค่านบวช ภิกษุณีเพื่อยกระดับ ซึ่งปฏิบัติแค่ศีล 8 ให้ ได้ก่อน เมยจะบวช หรือไม่บวชก็บรรล ธรรมได้ แฉแม่ชีส่วนมากมา บวชเพราะออกหัก ไม่ได้อยากศึกษา พระธรรมวินัย ...พระเทพดิลก... กล่าวว่า ในไทยที่ ผ่านมาไม่เคยมี ภิกษุณี... ดังนั้น ต้องเข้าใจว่า พระในประเทศไทย ไม่มีสิทธิ์บวชให้ ภิกษุณี เพราะผิด พระธรรมวินัย		
12พ.ค. 2544	บทความ หน้า 15	สอง "วัตร" ของ "สามเณรธัมมันทา"			สามเณรธัมมันทา เล่าถึงวัตรปฏิบัติของ ตนเองในแต่ละวัน	
13พ.ค. 2544	ข่าวหน้า 1 และ 23	พระศรีปริยัติโมลีเร่ง คณะสงฆ์ชี้ขาดหาทาง ออก "ภิกษุณี"	พระศรีปริยัติโมลี โยนประเด็นร้อนใฝ่ คณะสงฆ์ จะเลือก อะไรระหว่างพระ ธรรมวินัยกับ ประโยชน์ที่จะได้ จากการให้ผู้หญิง บวช ชี้พุทธพจน์ เปิดทางไว้ให้แล้ว ควรประชุมผู้รู้หา ทางออกให้ผู้หญิง ระบุต้องกล้าตัดสินใจ...			
14พ.ค. 2544	ข่าวหน้า 19	ประธาน "ยุวพุทธิก" หนุนบวชภิกษุณี	นายสมพร เทพ สิทธิ์ประธานยุว พุทธิกสมาคมแห่ง ประเทศไทย เห็นว่า เรื่องการบวชภิกษุณี คิดว่าชาวพุทธน่าจะ ยอมรับ			

15พ.ค. 2544	ข่าวหน้า 19	เตรียมจัดสัมมนาใหญ่ “ภิกษุณี”	น.ส.มาลี พฤษ พงศาวิไล ประธาน โครงการสตรีและ เยาวชนศึกษา มธ. ให้สัมภาษณ์ว่า หากจะผลักดันให้ เกิดการบวชภิกษุณี ในไทย โดยดูโครง สร้างของสงฆ์ที่มีอยู่ ไม่แน่ใจว่าจะ ประสบความสำเร็จ มากน้อยแค่ไหน ขณะนี้ทราบว่ามี ความเคลื่อนไหว ของพระศรีปริยัติ โมลี ...พยายาม ผลักดันให้ มส. แสดงท่าทีชัดเจน เรื่องภิกษุณีว่าจะ เอาอย่างไร ซึ่งถือว่า เป็นเรื่องดี...	นางสาวพัชณีย์ คำ หนัก นักวิจัยอิสระ เปิดเผยจากการ เข้าปฏิบัติธรรมใน รูปแบบการบวชชี พรหมณ์เป็นเวลา 2 สัปดาห์ พบว่าการ ฝึกปฏิบัติธรรม			
				จะสามารถช่วยขัด เกลาและแก้ปัญหา ด้านจิตใจได้ดี นำไปใช้ในชีวิต ประจำวันได้ด้วย ไม่ไหม้ปัญหาแล้วไป บวชอย่างที่เขาใจ			
18พ.ค. 2544	ข่าวหน้า 1 และ 26	ส.ศิริรักษ์หนุนภิกษุณี ชี้มีหระแบบไม่จริงจัง	ส.ศิริรักษ์ออกโรง หนุนภิกษุณีระบุ สามเณรธัมมนันทา บวชมาถูกต้องแล้ว ควรยึดพุทธพจน์ มากกว่านิกาย มหา เถรสมาคมไม่จำเป็น ต้องยอมรับ				

26พ.ค. 2544	บทความ หน้า 6	ภิกษุณีสงฆ์ : ทาง เลือกที่เลี้ยงได้ยาก	ผู้เขียนได้กล่าวถึง สาเหตุที่มีภิกษุณี เกิดขึ้นโดยเฉพาะ สาเหตุที่คนในสังคม ให้การสนับสนุนและ ต้องการเห็นภิกษุณี เกิดขึ้น			
2มิ.ย. 2544	บทความ หน้า 6	ภิกษุณี : “เลือกที่จะไม่ เลือก?”	...สงฆ์ควรเป็นผู้ ปรารถนาตัวเป็น ผู้คุมกิเลส (ตนเอง) มากกว่าเป็นผู้ คุมกฎ (คนอื่น) มิ ใช่หรือ ฤว่า สำหรับสตรี (ไทย) แล้ว การหลุดพ้น จาก “สงสารวัฏ” ทำจะง่ายกว่ารอด พ้นจาก “สงฆ์ สารวัตร”			
		เฮอ แฮะ ! คณะสงฆ์ไทยช่าง มีมาตรการล้าลึกใน การสืบอายุ พระศาสนาเสียจริง ๆ ที่ทั้งไม่ยอม สึกภิกษุชู้ ๆ และก็ ไม่ยอมบวชภิกษุณีดี ๆ			
1ก.ค. 2544	คอลัมน์ “คนใน ความทรง จำ”				ผู้เขียนเขียนถึง สามเณรวิมมณันทา ด้วยความชื่นชม เป็น นักบวชที่น่าทึ่งและน่า ชื่นชม	

11ก.ค. 2544	บทความ หน้า 12	มุมมองของ “พวกเขา” ผู้หญิงกับโอกาสทาง ธรรม	...การที่จะมีผู้หญิง ที่จะเข้ามาบวกมาก ขึ้น อาตมาก็วันไป ถึงคุณภาพ..ถ้าเรา ไม่มีสถาบันกลางที่ รัฐบาลดูแลรับผิดชอบก็จะมีคนบวก หลากหลาย..แล้ว ฆราวาสก็ไม่ สามารถที่ดูออกว่า พระองค์ไหนปฏิบัติ ชอบหรือไม่ ศรัทธา ก็จะเปิดออกไปสู่ การที่ถูกหลอกได้ ง่าย...เป็นเสียงเรียก ร้องของ “สามเณรี ธัมมนันทา” ต่อ สถาบันสงฆ์และรัฐ ไทย...			
21ก.ค. 2544	บทความ หน้า 15	รอยทางที่ขาดหาย.. จากพระแม่นางถึง อิฐก้อนแรกสามเณรี ธัมมนันทา	ผู้เขียนได้กล่าวถึง โครงสร้างของสงฆ์ กำลังจะสีกว่อน และกล่าวว่าการ บรรพชานั้นหมายถึง ว่ามีพุทธสาวและ สาวิกที่ปวารณา ตนว่าจะเป็นกำลัง เสริมสร้างให้สังฆะ เข้มแข็งขึ้น และ กล่าวว่าพระผู้หญิง เคยมีในพุทธกาล และการแบ่งนิกาย เป็นการแบ่งตาม วัฒนธรรมสุดท้ายได้ กล่าวถึงคุณงาม ความดีของสามเณรี ธัมมนันทาและยก ย่องท่านเป็นอิฐก้อน แรกบนรอยทางที่ ภิกษุณีขาดหายไป			

12ก.พ. 2545	บท บรรณานุกรม หน้า 2	อย่าก็ดกันสตรี	ได้กล่าวว่าการช่วยกันรักษาพุทธศาสนาเป็นหน้าที่ของพุทธบริษัททุกฝ่ายฉะนั้นไม่ควรก็ดกันสตรีจากการครองเพศพรหมจรรย์				
13ก.พ. 2545	ข่าวหน้า 14	ชี้บวขสามเณรีเป็นไปตามจารีตประเพณี	น.ส. วิลาสินี พิพิธกุล อ. คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวถึงการบวขสามเณรีที่วัดทรงธรรมกัลยาณี...ว่า ในฐานะผู้หนึ่งที่เข้าร่วมพิธีไม่เห็นว่าจะทำให้พุทธศาสนาเสื่อมเสียตรงไหน และไม่ใช่ว่าการสร้างนิกายใหม่... การบวขเป็นไปตามจารีตประเพณีของพุทธศาสนา ... ประเด็นที่ว่า วิพากษ์วิจารณ์ว่า ศาสนาพุทธห้ามเรื่องการบวขเป็นการอธิบายที่ผิด และก่อให้เกิดความแตกแยก... ดิฉันเสียใจต่อการเสนอข่าวของนสพ.ฉบับหนึ่ง ...อยากขอร้องให้ยุติการเสนอข่าวแบบสร้างวาทะพาดพิง เพราะนอกจากทำร้ายความเป็นมนุษย์แล้ว ยังสร้างกระแสแตกแยกความเข้าใจผิดในสังคม...				

ข่าวสด	2พ.ค. 2544	ข่าวหน้า 25	สามแฉวี ฉัตรสุมาลย์ กับสิทธิสตรี ในดงขมิ้น			สามแฉวีฉัตรสุมาลย์ หรือ “พระอาจารย์” ตาม คำเรียกขานของลูก ศิษย์ ย้อนอดีตให้ฟัง ถึงชีวิตของตัวเองให้ฟัง ว่า.....	
	7พ.ค. 2544	ข่าวหน้า 28	นักวิชาการชี้ “บวช ภิกษุณี” ทำยาก		พระมหาต่วน สิริธัม โม รองอธิการบดี ฝ่ายเผยแผ่และ ประชาสัมพันธ์จร. เผยว่า การที่ผู้หญิง จะเข้ามาบวชนั้น ควรรีบพระธรรม วินัยเป็นบรรทัดฐาน ...การบวชเป็น ภิกษุณีแม้จะไม่ผิด กม.แต่ผิดจารีต ประเพณีที่ปฏิบัติสืบ ทอดกันมา...		
	11พ.ค. 2544	บทความ หน้า 32	นักวิชาการติติง “บวช ภิกษุณี” ศาสนารุ่งเรืองถาเสื่อม ลงส่วน ศ. (พิเศษ) เสถียรพงษ์ วรรณปก นักวิชา การศาสนา และ นายทองใบ ทองเปาต์ เจ้าของ รางวัลแมกไซไซ ออกตัวสนับสนุน เต็มที่....พระศรีปริยัติ โมลี... ได้แสดง ความคิดเห็นว่า สิ่ง แรกคงต้องยึดชั้น ตอนตามพระธรรม วินัยเป็นเกณฑ์... ทางด้านพระมหา ต่วน สิริธัมโม ได้ เสนอแนวคิดว่า การที่ผู้หญิงยึดพระ ธรรมวินัยเป็น บรรทัดฐาน		
	18พ.ค. 2544	คอลัมน์ “ได้ตาม ทางธรรมะ ได้ ธรรมมาสน์” หน้า 31	Xนสพ. มา สัมพันธ์ผม.... ผมก็เล่าประวัติ ภิกษุณีให้ฟังว่า ภิกษุณี ถ้าตามสาย เถรวาทถือว่าขาด สูญไปแล้ว... เขา			

				ถามว่าถ้าอย่างนั้น จะบอกภิกษุณีได้ ไหม ผมก็ว่า ต้องดู พุทธประสงค์สมัย พุทธกาล ทรงตั้ง ภิกษุณีสงฆ์ขึ้นนั้น ไม่มีนิกายนั้น นิกายนี้			
				...ที่มันไม่ได้เพราะ ไปถึงนิกาย... สมัย ที่พระพุทธองค์ บัญญัติการบวช ภิกษุณี มีนิกายเมื่อ ไร ที่เรามาแบ่ง นิกายอยู่ทุกวันนี้ เป็นเรื่องเรามาถือ กันเอง แยกแขนง ออกมาเอง (จะว่า ไปแล้ว ผิดพุทธ ประสงค์ด้วยซ้ำ) ...ประเด็นของผมไม่ อยู่ตรงนี้ อยู่ที่ยาก เห็นพลังของสตรีได้ มารับใช้ พระศาสนา ช่วยเผยแผ่พระ ศาสนามากกว่า....			
13ก.ย. 2544	ข่าวหน้า 31	สาขปมปัญหาหรือพื้นที่ "ภิกษุณี" กระตุ้นสตรี เข้าถึงพุทธธรรม				โครงการเครือข่ายชาว พุทธฯจะจัดสัมมนา เรื่อง "โอกาสในการ เข้าถึงพุทธธรรมของผู้ หญิง"	
11ก.พ. 2545	ข่าวหน้า 1 และ 13	บวชครั้งแรกในไทย สามเณรี ภิกษุณี อุปัชฌาย์	ส.ศิริรักษ์ ซึ่งเป็นสิ่งดี และแสดงให้เห็นถึง ความเท่าเทียมกัน ในสิทธิของผู้หญิง และผู้ชาย				

	13ก.พ. 2545	บทความ หน้า 1 และ 10	บวชสามเณรีในไทย สิทธิสตรีทางศาสนา			ท่ามกลางเสียงวิพากษ์ วิจารณ์มากมายแต่ สามเณรีมีมนันทาไม่ หวั่นเกรงเพียงเพราะ ต้องการยกฐานะสตรี ในศาสนาให้ดีขึ้น เพราะตลอดชีวิตของ ท่านถูกหล่อหลอมให้ อยู่ในวงของพุทธ ศาสนาโดยตลอด	
	16ก.พ. 2545	ข่าวหน้า 1 และ 16	กมล.วุฒิฯหนุนบวช “สามเณรี”	คณะกรรมการกิจการ การสตรี เยาวชน และผู้สูงอายุ, วุฒิ สภาหนุนบวช สามเณรี อ้างบท บัญญัติรัฐธรรมนูญ ผู้หญิง-ผู้ชายมีสิทธิ เท่าเทียมกัน เตรียม แปรญัตติในร่าง พ.ร.บ. สงฆ์ฉบับ ใหม่ เพื่อแก้ไขให้ผู้ หญิงบวชได้... ด้าน ศ. (พิเศษ) เสฐียรพงษ์ วรรณ ปก ราชบัณฑิต ... กล่าวว่าในเรื่องการ บวชสามเณรีต้นยืน ยันมาตลอดว่าบวช ได้ และความจริง มันก็ไม่เกี่ยวกับ พ.ร.บ. สงฆ์...			
	17ก.พ. 2545	บทความ หน้า 24	นานาทศนะ...กับการ บวชสามเณรี	...สามเณรีมีมนัน ทา... ต้องการยก ฐานะของสตรีใน พระศาสนาให้ดีขึ้น ...ส. ศิวรักษ์ ... แสดงให้เห็นว่า ไม่ว่าชายหรือหญิงก็ มีสิทธิเท่าเทียมกัน นายสนิท ศรี ลำแดง... ถ้าไม่คิด ถึงพระธรรมวินัยใคร ก็ทำได้ เพราะมี สิทธิตามกฎหมาย รัฐธรรมนูญ ถ้าจะ โยงเกี่ยวถึงพระ ธรรมวินัย		

				...พระพยอม... แต่ ถ้าหันมาสนใจวช เป็นสามเณรี...ก็ สามารถเป็นบุคคลที่ มีคุณภาพ... เป็น ตัวอย่างที่ดีในสังคม ไทย	ยอมไม่ถูกต้องเป็น การทำเพื่อส่วนตัว มากกว่า...		
--	--	--	--	--	--	--	--

ค. หนังสือพิมพ์ที่ภาค 1 สนับสนุนให้มีภิกษุณี แต่ในภาค 2 คัดค้านการมีภิกษุณี
ได้แก่ หนังสือพิมพ์สยามรัฐ ดังตารางตัวอย่างข่าว ต่อไปนี้

ชื่อ หนังสือ พิมพ์	วัน/ เดือน/ ปี	รูปแบบ การนำ เสนอ	ประเด็น/หัวข้อ เรื่อง	ทัศนะและคำแก้ตัวของคอลัมน์นิสต์/ ผู้เขียนบทความ/แหล่งข่าว		ข่าวประชาสัมพันธ์/โฆษณา	
				ฝ่ายสนับสนุน	ฝ่ายคัดค้าน	ฝ่ายสนับสนุน	ฝ่ายคัดค้าน
สยามรัฐ	8พ.ค. 2544	ข่าวหน้า 3	มองพุทธด้วยปัญญา อย่าเชื่อสุดโต่ง		เทพพิติก กล่าว ว่า การที่ไม่ยอมรับผู้ หญิงที่บวชเป็นพระ เพราะบทบัญญัติของ พระพุทธเจ้าที่เป็น พระธรรมวินัยระบุไว้ ไม่สามารถแก้ไขได้ ดังนั้นนักสิทธิมนุษย ชนที่คัดค้านอย่าใช้ ความเห็นของตนเอง เป็นที่ตั้ง		
	16พ.ค. 2544	ข่าวหน้า 3	โพลชี้คนกรุงรุมด้าน บวชภิกษุณี สังคมไม่ รับ เหตุหญิงไม่เหมาะ		สวนดุสิตโพล ได้ สำรวจความคิดเห็น ของพระภิกษุ แม่ชี สามเณร และประชา ชนทั่วไป ทั้งชายและ หญิง กรณีการบวช เป็น “ภิกษุณี” และ “สามเณรี” ของผู้ หญิง.....		

19พ.ค. 2544	บทความ หน้า 21	บทวิเคราะห์บรรพชิต สตรี : กรณีภิกษุณีใน พระพุทธศาสนา			ผู้เขียนได้เขียนว่าไม่เคยปรากฏหลักฐานใด ว่าเคยมีภิกษุณีในไทย ดังนั้นผู้ที่ฟันฟุภิกษุณีจึงเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยพระธรรมวินัย...		
1 ส.ค. 2544	บทความ หน้า 21	ถ้าเกิดภิกษุณีจะมีผลกระทบอย่างไร ?			พ.อ. (พิเศษ) เลื่อนสุนทรเศวต อ.พิเศษที่มจร.กล่าวว่าในปัจจุบันแม้จะมีกระแสออกมาว่าเรื่องการบวชเป็นเรื่องของสิทธิมนุษยชนทุกคนมีสิทธิ การบวชภิกษุณีในปัจจุบันชอบธรรมวินัยหรือไม่ตามหลักการแล้วไม่สามารถบวชได้ แต่ที่ออกมาปลุกกันนั้นเพื่อให้เกิดกระแสสังคมหรือไม่ หรือมีผลประโยชน์อะไรแอบแฝงอยู่		
24ส.ค. 2544	บทความ หน้า 21	รัฐธรรมนูญกับการบวชภิกษุณี : ชะยะปนเปื้อน			การกล่าวว่า อะไรที่มนุษย์บัญญัติขึ้น ก็เพิกถอนได้ เป็นการกล่าวกระทบถึงองค์พระพุทธเจ้า...แทนที่จะเรียกร้องให้ปรับแก้ธรรมวินัยเพื่อสนองความต้องการอันไม่จำเป็นของสตรีนางหนึ่ง บ้าแท้ๆ การที่ผู้หญิงบวชเป็นชี ก็ไม่มีภิกษุที่ไหนไปกดขี่ แม้ชีทุกคนได้รับการยกย่องจากพระภิกษุในฐานะเป็นอุบาสิกาผู้เคร่งครัด... ผู้เขียนบท		

					ความสนับสนุนให้มี ภิกษุณีนั่นเขียนเพื่อ ปลุกระดมให้ซีเกลียด พระหรือไม่ก็เกลียด ไป เพราะความโง่ แต่ นักวิชาการผู้ใดเฉลา เป็นร.ศ. หรือ ศ. เพราะเย็บซีพิเศษ กระดาษแปลจาก ตำราฝรั่งต้นลิตินี่ บังอาจกล่าววิพากษ์ พระพุทธเจ้า		
	12ก.พ. 2545	ข่าวหน้า 20	ก.ม.ระบุนำรับรอง สามเณรี		นายจำลอง ครูชขุน ทศเมยการจัดพิธี บรรพชาสามเณรีที่ วัดทรงธรรมกัลยาณี เป็นลิตินี่ที่ได้ เพราะเป็นการ บรรพชาในนิกายศรี ลังกาไม่ได้เกี่ยวกับ พุทธศาสนาใน ประเทศไทย		

ง. หนังสือพิมพ์ที่คัดค้านทั้ง 2 ภาค ได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ดังตารางตัวอย่าง
ข่าว ต่อไปนี้

ชื่อ หนังสือ พิมพ์	วัน/ เดือน/ ปี	รูปแบบ การนำ เสนอ	ประเด็น/หัวข้อเรื่อง	ทัศนะและคำแก้ตัวของ คอลัมน์นิสต์/ ผู้เขียนบทความ/แหล่งข่าว		ข่าวประชาสัมพันธ์/โฆษณา	
				ฝ่ายสนับสนุน	ฝ่ายคัดค้าน	ฝ่ายสนับสนุน	ฝ่ายคัดค้าน
ไทยรัฐ	11 พ.ค. 2544	คอลัมน์ “สำนัก ข่าวหัว เขี้ยว” หน้า 2	“เย็นไว้โยม”		ผู้เขียนคิดว่าแค่มีพระ เณร ซี ก็อยู่ได้แล้ว ดังนั้นถ้าจะมีภิกษุณี เพิ่มเข้ามา ก็จะเป็น ความยุ่งยากยิ่งขึ้น		

	16 พ.ค. 2544	คอลัมน์ “ซีกทรงรบ” หน้า 3	คิลิกษุณี		ผู้เขียนเห็นว่าสงฆ์ ฝ่ายเถรวาท เป็นสงฆ์ ที่เดินตามรอยบาท พระศาสนาไม่เบี่ยง เบนไปทางอื่น และ เมื่อจำนวนศิลา น้อยก็ไม่ไ้ประเด็น สำคัญ ตัวตนบุคคลก็ ไม่ไ้ประเด็นความ สำคัญมากกว่าพระ ธรรมวินัย ดังนั้นจึงไม่ เห็นประโยชน์อะไรกับ การที่ใครสักคน จะ บวชเป็นพระ บวช เป็นภิกษุณี		
	17 พ.ค. 2544	ข่าว หน้า 15	ชีสามเณรีจัดตุสมาลัย บวชผิดขั้นตอน		นายชานาญ นิศา รัตน์ อาจารย์มจร. กล่าวว่า การบวชเป็น สามเณรีของอ.ฉัตรสุ มาลัยถือว่าขัดต่อ พระธรรมวินัย...นอก จากนั้นวัตรปฏิบัติ ของนางฉัตรสุมาลัย ยังขัดต่อพระธรรม วินัยหลายประการ...		
	12ก.พ. 2545	ข่าวหน้า 1 และ 19	เจ้าคณะจังหวัดชัยภูมิ บวชไม่ถูกต้องเรียกตัว “หลวงแม่”		เจ้าคณะจังหวัด นครปฐมชี้การบวช หญิงที่อ้างเป็น สามเณรี เป็นการบวช ที่ไม่ถูกต้อง ผิด ระเบียบและผิดกฎ ของสงฆ์ แถมมีการ เรียกตัวเองว่า “หลวง แม่” เหมือนกับ “หลวงพ่อ” และสื่อ เจตนาใช้คำว่า “วัตร”		

					<p>พ้องกับ “วัด” เป็นที่ปฏิบัติธรรมด้วย หากแพร่ระบาดต่อไปคงจะตั้งเป็นลัทธิหรือนิกาย มีหัวหน้าปกครองกันตามใจชอบ ในขณะที่ นายจำลอง ครุฑขุนทด ร.ม.ช. ศึกษาฯ สังกัดคณะทำงานของกรมการศาสนาตรวจสอบว่ามีผลกระทบต่อการศาสนาและความมั่นคงของชาติหรือไม่...</p>		
13ก.พ. 2545	ข่าวหน้า 1 และ 19	เรียกร้องพระผู้ใหญ่ยุติปัญหา “สามเณรี” ปล่อยไว้แตกแยก		<p>สามเณรีไม่สนใจเสียต่อต้านเตรียมขยายโครงการรับผู้หญิงเข้าบวชได้สังกัด เพิ่มปริมาณอุปัชฌาย์ให้ครบทุกจังหวัดถือว่าไม่ผิด อ้างพระพุทธเจ้าอนุญาตให้ผู้หญิงบวชได้ เจ้าคณะจังหวัดยี่น กรานค้ำหวัชนผา เป็นการผิดระเบียบแบบแผน พระเอกเขตต์ สุานัทพ์ หวันทำให้ประชาชน สืบสนส่วนชมพูนุท ปิยะธรรมชัยนั้กแสดง สาวณะควรูงขาว แทนดีกว่า</p>			
14ก.พ. 2545	บท บรรณานุกรม หน้า 3	“ปัญหาภิกษุณี – สามเณรี”		<p>คณะสงฆ์ไทยคงจะไม่รับรองการบรรพชาสามเณรีครั้งนี้อย่างแน่นอน เพราะ...เป็นคำสั่งตั้งแต่ พ.ศ. 2471...ส่วนภิกษุณีต้องบวชทั้งจากฝ่ายภิกษุและภิกษุณีแต่เมืองไทยไม่มีภิกษุณีมาหลายร้อยปี...</p>			

		คอลัมน์ "ซีกทรงบ" หน้า 3	สามแถว?		ความเป็นเกรวาท สงฆ์ฝ่ายไทยแตกต่าง จากนิกายอื่นก็อยู่ตรง นี้ คือ เครื่องวัด ถือ เอาวัดปฏิบัติตาม พระวินัยเดินตรงแนว ตามพระพุทธเจ้าถ่าย ทอดกันไม่เคยขาด ตอน...ประวัติศาสตร์ สงฆ์ไทย ล้านวนวัด ใช้คำว่า "ภิกษุณีขาด วงศ์ไปแล้ว ไม่เหลือ เชื้อไฟให้จุดใหม่อีก แล้ว...		
--	--	--------------------------------	---------	--	--	--	--

จ. หนังสือพิมพ์ในภาคที่ 1 ไม่มีการนำเสนอข่าว แต่เริ่มนำเสนอข่าวในภาคที่ 2 และนำเสนอในเชิงคัดค้าน แต่มีการเปิดพื้นที่ให้กับฝ่ายสนับสนุน ได้แก่ หนังสือพิมพ์แนวหน้า และหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ดังตารางตัวอย่างข่าว ดังต่อไปนี้

ชื่อหนังสือพิมพ์	วัน/เดือน/ปี	รูปแบบการนำเสนอ	ประเด็น/หัวข้อเรื่อง	ทัศนะและคำแก้ตัวของ คอลัมน์ист์/ผู้เขียนบทความ/แหล่งข่าว		ข่าวประชาสัมพันธ์/โฆษณา	
				ฝ่ายสนับสนุน	ฝ่ายคัดค้าน	ฝ่ายสนับสนุน	ฝ่ายคัดค้าน
แนวหน้า	7 พ.ค. 2544	คอลัมน์ "ปริธา ทัศน์" หน้า 2	สิทธิของหญิงที่จะบวช เป็นภิกษุณี		ผู้เขียนคิดว่า การที่ อ้างกม.หรือ รธน.ใน การให้สิทธิผู้หญิง บวชนั้นเป็นเรื่องที่ไม่ ควร เพราะกฎดั้ง กล่าวควรใช้กับ ฆราวาส ดังนั้นควร ปฏิบัติตามพระธรรม วินัย และตอนสุดท้าย ของคอลัมน์มีการยก อ้างคำประกาศห้าม พระเณรไม่ให้บวช หญิงเป็นบรรพชิต ของกรมหลวงชินวร สิริวัฒน เมื่อปี 2471		

2 มิ.ย. 2544	ข่าวหน้า 1 , 3 และ 6	สังฆราชรับสังเ็ดฆาด ห้ามบวชหญิงเป็นภิกษุณี		สมเด็จพระสังฆราชฯ ทรงมีพระดำรัสยก พระบัญชาของ กรม หลวงชินวรสิริวัฒน์ ห้ามสามเณรี - หญิง บวชเป็นบรพชิต ที่ผู้ ใดฝ่าฝืนถือเป็นเสี้ยน หนามแก่ศาสนา พร้อมเตือนสติพุทธ ศาสนิกชนอย่า บังอาจหลบลู่ด้วย การคิด พุด ทำใดๆ อันไม่ถูกต้อง...		
3 มิ.ย. 2544	ข่าวหน้า 1 และ 2	สามเณรีเินรับสังเ็ดสมเด็จพระ สังฆราชยันหญิงบวช พระได้		หลังจากพระดำรัส ของสมเด็จพระ สังฆราช...สามเณรี อัมมันทาไม่ขอ แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับพระดำรัส.. เพราะเข้าใจดีว่าพระ องค์ทรงเป็นผู้ที่ ปรารถนาดีกับพระ พุทธศาสนา		
4 มิ.ย. 2544	ข่าวหน้า 1 และ 6	อยากเป็นภิกษุณี กมธ.ศึกษาวุฒิณะต้อง ไปบวชเมืองนอก		นายบุญเลิศ ไพรินทร์ รองประธานคณะกรรมการ มาธิการการศึกษา และวัฒนธรรมวุฒิ สภา กล่าวถึงพระ ดำรัสสมเด็จพระ สังฆราชฯที่ทรงยก พระบัญชาของกรม หลวงชินวรสิริวัฒน์.. และเห็นว่ากรนำเอา หลักสิทธิมนุษยชนมา อ้างกับศาสนาคงทำ เช่นนั้นไม่ได้		

5มิ.ย. 2544	ข่าวหน้า 1 และ 5	กรมการศาสนาจัด พ.ร.บ.คณะสงฆ์โตกย้า ชัดเจน ภิภษุณีหมอดนาน แล้ว		นายสุทธิวงษ์ ตันตยา พิศาลสุทธิ รองอธิบดี กรมการศาสนา กล่าวว่า การที่จะให้มี การบวชภิภษุณี...จะ ต้องพิจารณาใน หลายด้าน...อย่างไร ก็ตาม ประเทศไทยได้ นับถือพุทธศาสนาเถร วาท...ตามประวัติ ศาสตร์..ภิภษุณีได้ ขาดไปแล้ว...		
1 ก.ค. 2544	ข่าวหน้า 1 และ 2	แม่ชีไทยมุศานาลัดฟ้าสู่ ศรีลังกาบวชสามเณรี เพิ่ม	แม่ชีจำเนียร รัตติกร ตัดสินใจตามรอย สามเณรีธัมมันทา บินลัดฟ้า สู่ศรีลังกา บวชเป็นสามเณรี พร้อมแม่ชีต่างชาติ 26 รูป เผยจะอยู่ ศึกษาพระธรรมที่ศรี ลังกา 3 ปี หวังเพิ่ม บทบาทศาสนา			
6 ต.ค. 2544	ข่าวหน้า 17	×				ข่าวประชา สัมพันธ์ หนังสือ “ไข ปริศนาปัญหา ภิภษุณี” โดย นาวาเอก ทองย้อย แสง สินชัย กับ นาย ชำนาญ นิศา รัตน์ ร่วมกัน เขียน
11 ก.พ. 2545	ข่าวหน้า 1 และ 6	บวชแล้วสามเณรีกรม ศาสนาเดินขบวนแบบ สงฆ์สังฆลยวัตต้นเหตุ	ส.ศิริรักษ์เห็นว่าไม่ว่า ผู้ชายหรือผู้หญิงมี สิทธิเท่าเทียมกันและ การบวชสามเณรีก็จะ ทำให้ประเทศชาติดี ขึ้น...	สมานจิต ภิรมย์รื่น อธิบดีกรมการศาสนา กล่าวถึงการบวช สามเณรีว่าเป็นการ กระทำไม่ถูกต้อง		

	18 ก.พ. 2544	ข่าวหน้า 1 และ 2	อ้างความมั่นคงกรมการ ศาสนาลุยสอบ "สามเดวี" บัดพันคณะ สงฆ์ไทย		กรมการศาสนาระบุ จำเป็นต้องสอบข้อ เท็จจริงกรณีบรรพชา สามเดวี ที่วัดทรง ธรรมกัลยาณี เพราะ อาจกระทบต่อความ มั่นคงของประเทศ เผยเหล่าสามเดวีไม่ ได้อยู่ภายใต้สังกัด คณะสงฆ์ไทย		
		คอลัมน์ "ปริชา' ทัศน์" หน้า 2	สิทธิของหญิงที่จะบวช เป็นภิกษุณีและสามเดวี		ชมราวาสอย่างผม แม้ เป็นนักกม. ไม่ สามารถที่จะให้ความ เห็นทางด้านกม.ได้ เพราะเห็นว่าเรื่องนี้มี ใช่เรื่องที่จะพิจารณา กันตามกม.ของ ชมราวาส...เพราะ ความสำคัญของ ปัญหานี้ อยู่ที่พระ ธรรมวินัยที่พระพุทธ เจ้าได้ทรง		
					บัญญัติไว้เป็นสำคัญ กล่าวโดยเฉพาะ ประกาศของคณะ สงฆ์เมื่อปี 2471 ของ กรมหลวงชินวราสิริ วัฒน		
เดลินิวส์	10 พ.ค. 2544	ข่าวหน้า 12	อธิบดีศาสนาฯ ชัดยังไม่ รับรองภิกษุณี		นายไพฑูลย์ เสียงก้อง อธิบดีกรมการศาสนา กล่าวว่า การที่มีกลุ่ม บุคคลออกมาเคลื่อนไหว เพื่อให้สงฆ์ไทย ให้การรับรองภิกษุณี นั้นถือเป็นสิทธิที่ สามารถทำได้ตาม		

					<p>รธน.แต่โดยความเห็นส่วนตัวคิดว่าไม่สามารถรับรองได้ เนื่องจากไม่มีการบัญญัติรับรองใน พ.ร.บ.สงฆ์ ขณะเดียวกันเท่าที่ได้รับฟังจากผู้รู้ให้ความเห็นตรงกันว่าภิกษุณีไม่มีมานานนับพันปีแล้ว...</p>		
14พ.ค. 2544	บทความ หน้า 1	บูชา – วิถีชน... ภิกษุณี สตรีห่มจีวร!! บั้น ทอน – สืบทอด ศาสนา??	<p>ดร. ชัตรสุมาลย์ ให้เหตุผลว่า การเดินทางในชีวิตทางโลก เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดจุดคิด และรู้สึกชีวิตในอดีตไม่ต่างอะไรจากหุ่นยนต์ที่ต้องคอยกดปุ่มสั่งให้ทำโน่นทำนี่จนมาถึงจุดอิ่มตัวและรู้ซึ่งถึงความต้องการที่แท้จริงของตนที่มุ่งมั่นในหลักธรรม จึงต้องการบวชเป็นภิกษุณี... ในเมื่อภิกษุณีหญิงในอดีตไม่เคยมี เราจะไม่ให้มีต่อไปอีกหรือ ถ้าในเมื่อมันเป็นของดี ทำไมเราไม่รีบฟื้นฟูให้มีล่ะ...</p>	<p>พ.อ.(พิเศษ) ทองขาว พ่วงรอดพันธุ์ เลขาธิการมจร. เล่าประวัติ..แต่ครั้งพระพุทธเจ้าก็ได้ทรงตรัสกับพระอานนทด้วยว่า...การให้สตรีบวชจะเป็นเหตุให้พระมหามจรรย์คือพระศาสนาหรือศีลธรรม ตั้งอยู่ได้ไม่ยั่งยืน จะมีอายุสั้นๆ..และภายหลังพระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานได้ราว600 ปีล่วงไปแล้ว ภิกษุณีได้ค่อยๆหมดไป...</p> <p>พระศรีปริยัติโมลี กล่าวถึงเรื่องภิกษุณีว่า เราต้องยึดพระธรรมวินัยเป็นเกณฑ์ ...ดังนั้นการบวชภิกษุณีในส่วนนิกายเถรวาท จึงเป็น</p>			

					<p>ไปไม่ได้เพราะ ปัจจุบันไม่มีภิกษุณี เหลืออยู่เลย คงมีแต่ นิกายมหายานเท่า นั้นที่ยอมรับและยังมี การบวชกันอยู่...</p> <p>พระมหาจรรยา สุทธิ ญาโณ พระนักเผย แผ่ธรรมะ ระบุว่า ไม่ เห็นด้วยกับการจะตั้ง สำนักภิกษุณีในขณะ นี้...ส่วนการบวช ภิกษุณีของนิกายเถร วาทคงเป็นไปไม่ได้...</p>		
3มิ.ย. 2544	ข่าวหน้า 2	พระสังฆราชรับสั่งห้าม บวชภิกษุณี – สามเณรี			<p>พระดำรัสของสมเด็จพระ สังฆราชระบุถึง ข้อกำหนดในการบวช เป็นสามเณรีและ ภิกษุณีโดยมีเนื้อหา ดังนี้ วันนี้จะขอเป็น พระผู้เฒ่าที่ทันสมัย คือ จะนำพระบัญญัติ ขององค์กรมหลวง ชินวราลีวัฒนศิริ มาอ่าน ให้ที่ประชุมพระ....</p>		
11 ก.พ. 2545	ข่าวหน้า 14	เจ้าคณะจ.ตั้งกก.สอบ บวชสามเณรี	<p>ส.ศิริรักษ์ ที่เดินทาง มาร่วมพิธี เปิดเผย ว่า..การบวชสามเณรี ทำให้ไม่ว่าผู้ชายหรือ ผู้หญิงก็มีสิทธิเท่า เทียมกัน... และใน เนื้อหาข่าวผู้สื่อข่าว ถามถึงความเห็นของ เถรสมาคมไม่ อนุญาต</p>		<p>พระเทพคุณาภรณ์ เจ้าคณะจังหวัด นครปฐม เกี่ยวกับ การบวชสามเณรีที่ วัดทรงธรรมกัลยาณี เห็นว่า เรื่องนี้อาตมา ไม่รู้เรื่องด้วยเลย.. ทางวัดนั้นไม่เคยส่ง กำหนดการมาบอก</p>		

				<p>ให้บวช นายสุลักษณ์ ได้ตอบว่า ท่านเถรสมาคมปกป้องตัวเอง ยังไม่ได้ วัดพระธรรมกายรับคำสั่งว่า เจ้าอาวาสปราสาทแล้วแต่สามารถจัดงานใหญ่ได้มีพระมาร่วมงานเป็นหมื่นเป็นแสน ดังนั้นการบวชครั้งนี้ตามพระธรรมวินัยถือว่าถูกต้อง</p>	<p>อาตมาเป็นถึงเจ้าคณะจังหวัดที่ต้องรับผิดชอบดูแลวัดราษฎร์ทั้งจังหวัดก็ยังไม่มีการมาขออนุญาต..แต่ส่วนตัวแล้วก็ไม่เห็นด้วย..ไม่รู้ว่าทางวัดเขามีประสงค์สิ่งใด คงต้องมีการตั้งคณะสงฆ์ออกไปตรวจสอบอีกครั้ง</p>		
12ก.พ. 2545	ข่าวหน้า 13	ตั้งกรรมการสอบสวน กระทบสามเณรี		<p>นายจำลอง คุรุฑูณฑท รมช.ศึกษาธิการ ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการบรรพชาสามเณรีในประเทศไทยว่า คณะสงฆ์ในไทยไม่มีภิกษุณีและสามเณรีมานานหลาย 100 ปี แล้วดังนั้นการที่มีผู้บรรพชาเป็นสามเณรีจากลังกาก็ถือว่าเป็นสามเณรีในนิกายอื่น ไม่ได้สังกัดคณะสงฆ์ไทยและมีการตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ</p> <p>นายสุทริวงค์ ตันตยาพิศาลสุทธิ รองอธิบดีกรมการศาสนา กล่าวว่า คณะสงฆ์เคยมี</p>			

					แถลงการณ์ 18 มิ.ย. 2471 ห้ามพระ เณร ทุณิกายไม่ให้บวชหญิงเป็นบรรพชิต ส่วนที่มีการใช้คำว่า “วัด” นั้นถือว่าไม่ใช่ วัดตามกม. เป็นการตั้งกันเอง...ส่วนภิกษุ ที่ไปร่วมพิธีบรรพชา สามเณรี ซึ่งอาจทำให้เกิดความสับสนเกี่ยวกับการนับถือศาสนา		
13 ก.พ. 2545	บทความ หน้า 1 และ 3	บวชแล้ว..บนแผ่นดินไทย สามเณรี!!! ปู่ทางสร้าง พุทธิกายใหม่!?!			ในบทความได้กล่าว ว่า..หลายคนอาจยัง สงสัย..ผู้หญิงบวช เณรได้หรือ?...จุด สำคัญอีกจุดในการ บวชเป็นภิกษุณีก็คือ เมื่อภิกษุณีที่เป็น อุปัชฌาย์ซึ่งต้องมี พรรษาล่วง 12 ปีแล้ว เรียกว่า “ปวัตตินี” บวชให้แล้วต้องให้ อุปัชฌาย์ที่เป็นพระ ภิกษุบวชให้อีกครั้งจึง จะ สมบูรณ์...นอก จากนี้พระศรีญาณ โสภณยังกล่าวถึงคำ ว่า “สยามนิกาย” ว่า ในอดีตที่ศรีลังกามี นิกาย “สยามวงศ์” เนื่องจากสมัยนั้นที่ นั้น		
					พุทธศาสนาเกิด ความเสื่อม หากพระ อุปัชฌาย์บวชพระไม่ ได้ จึงมีการขอพระ ไทยไปสืบพระศาสนา โดยพระอุบาลีได้ไป ตั้งนิกายใหม่ชื่อ สยามวงศ์ แต่ในไทย เชื่อมั่นว่าจะไม่มี นิกายนี้ได้ขาด...		

จากตารางตัวอย่างข่าว แม้ว่าทั้ง 2 หนังสือพิมพ์นี้จะมีการเปิดพื้นที่ให้กับฝ่ายสนับสนุน แต่การนำเสนอเป็นเชิงคัดค้าน สังเกตได้จากเนื้อหาข่าวที่รายงานจะนำเสนอทัศนะ/ความคิดเห็น/ข่าวโฆษณาประชาสัมพันธ์ของฝ่ายคัดค้านเป็นหลัก ตลอดทั้งความคิดเห็นในคอลัมน์ซึ่งเป็นส่วนที่นักข่าวสามารถแสดงความคิดเห็นได้ก็มีการแสดงความคิดเห็นอย่างชัดเจนว่าไม่เห็นด้วยกับการบวชของสามเณรธัมมันทา หรือแม้ข่าวที่รายงานก็มีการใช้ภาษาที่เป็นเชิงลบแก่ท่านสามเณรธัมมันทา ตัวอย่างข่าววันที่ 3 มิถุนายน 2544 ของหนังสือพิมพ์แนวหน้า

3 มิ.ย.44 : “สามเณร**เมิน**รับสั่งสมเด็จพระสังฆราชยันหญิงบวชพระได้”

คำว่า “เมิน” ที่หนังสือพิมพ์แนวหน้าใช้พาดหัวข่าวนี้นัยยะว่า สามเณรธัมมันทาเป็นบุคคลที่มีความก้าวร้าว ไม่สนใจคำกล่าวของสมเด็จพระสังฆราชซึ่งถือเป็นประมุขสูงสุดในสังคมสงฆ์ ลักษณะเช่นนี้เป็นลักษณะนิสัยที่ขัดกับค่านิยม/วัฒนธรรมไทยในเรื่องของการให้ความเคารพแก่ผู้มีอาวุโส และการใช้ภาษาแบบนี้สามารถทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกคัดค้านสามเณรธัมมันทาได้

ในส่วนของคอลัมน์ซึ่งเป็นส่วนที่สามารถใส่ความคิดลงไปได้นั้น หนังสือพิมพ์แนวหน้าก็ได้มีการออกมาแสดงความคิดที่คัดค้านอย่างเห็นได้ชัด ดังจะเห็นได้จาก คอลัมน์ ‘ปริษา’ ทัศน์ หรือ การเขียนข่าวประชาสัมพันธ์หนังสือ “ไขปริศนาปัญหาภิกษุณี” ของฝ่ายคัดค้าน ก็เป็นอีกจุดหนึ่งที่เราเห็นได้ว่าหนังสือพิมพ์แนวหน้าโน้มเอียงไปทางฝ่ายคัดค้าน

สำหรับหนังสือพิมพ์เดลินิวส์แม้จะมีบทความที่เปิดพื้นที่ให้กับฝ่ายสนับสนุน แต่ขนาดพื้นที่ที่ให้น้อยกว่าฝ่ายคัดค้าน เช่น

ตัวอย่าง บทความ ปุจฉา – วิสัชนา...ภิกษุณี สตรีห่มจีวร !! บั้นทอน – สืบทอดศาสนา ??

ในรายละเอียดบทความเป็นการรวบรวมทัศนะของผู้อยู่ในวงการศาสนา ซึ่งในบทความได้ให้กลุ่มผู้ที่คัดค้านได้พื้นที่ในบทความมากกว่าฝ่ายที่สนับสนุน ตลอดทั้งสัญลักษณ์ที่ถูกใส่ในบทความก็สื่อถึงความไม่ให้การสนับสนุน อาทิ สรรพนามที่เรียกสามเณรธัมมันทา ก็ใช้ว่า “ดร.ฉัตรสุมาลย์” ซึ่งใช้สรรพนามที่คงไว้สถานะของความเป็นฆราวาสอยู่ หรือ หัวข้อเรื่อง ที่มีการใส่เครื่องหมาย !! ทำยประโยคที่ว่า “ภิกษุณี สตรีห่มจีวร” ซึ่งตามหลักการใส่เครื่องหมายอัศเจรีย์ตามหลักภาษาไทยที่ถูกต้อง คือการใส่เมื่อผู้พูดกล่าวคำ/ประโยคอุทานหรือคำ/ประโยคตกใจ แต่

ในที่นี้ใช้สำหรับการเน้นเพื่อดึงดูดความสนใจ ตลอดทั้งมีนัยยะแฝงว่า “ปรากฏการณ์ผู้หญิงมาฆุงจิ๋ว เป็นเรื่องน่าตกใจ หรือ บางทีอาจจะเป็นเรื่องที่น่ากลัวสำหรับสังคมก็ได้” สำหรับเครื่องหมาย ?? ตามหลักภาษาไทยจะใช้เครื่องหมายประนีประนอมหรือคำที่เป็นคำถาม ซึ่งในบทความก็เป็นการใช้ที่ถูกต้อง เพราะยังไม่ทราบว่าเป็นการบ่นทอน หรือ สืบทอด แต่จุดประสงค์อีกข้อก็คือ เพื่อใช้เน้นในการดึงดูดผู้อ่าน และถ้าสังเกตที่วลีนี้ “บ่นทอน – สืบทอดศาสนา??” ผู้จัดวางวลีนี้ได้ให้ความสำคัญที่คำว่า “บ่นทอน” ก่อน “สืบทอด” ซึ่งการเรียงลำดับความสำคัญก่อน-หลังก็เป็นวิธีหนึ่งตามหลักการสัญวิทยาที่สามารถบอกนัยยะแฝงของผู้ใช้ได้เช่นเดียวกัน เพราะตามหลักการทั่วไปของมนุษย์ มนุษย์จะนึกถึงเรื่องที่สำคัญมาก่อนเรื่องที่มีลำดับความสำคัญน้อยกว่า เช่นเดียวกันกับผู้จัดวางวลีนี้ก็อาจจะคิดว่า การมีภิกษุณีอาจจะเป็นการบ่นทอนมากกว่าเป็นการสืบทอดศาสนา เป็นต้น

เหตุผลข้างต้น จึงแสดงให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์ 2 ฉบับนี้มีแนวโน้มที่จะให้การสนับสนุนฝ่ายคัดค้านการมีภิกษุณี

3. การตอกย้ำประเด็น

จากหัวข้อการออกข่าวซ้ำ จะเห็นการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับได้อย่างชัดเจนว่าหนังสือพิมพ์ใด “สนับสนุน” หรือ “คัดค้าน” ซึ่งสรุปได้ดังนี้

หนังสือพิมพ์ที่สนับสนุน ได้แก่ หนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์รายวัน หนังสือพิมพ์มติชน หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ และหนังสือพิมพ์ข่าวสด

หนังสือพิมพ์ที่คัดค้าน ได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ หนังสือพิมพ์สยามรัฐ และหนังสือพิมพ์แนวหน้า

ประเด็นหลัก ๆ ที่ถูกตอกย้ำในการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์แต่ละฝ่ายสามารถแบ่งออกได้ดังนี้

สนับสนุน

คัดค้าน

1.ควรมีการพิจารณาและแก้ไขหรือยกเว้น
พระวินัย/กฎหมาย/พระราชบัญญัติคณะสงฆ์
ใหม่เพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้หญิง สามารถบวช
เป็นสามเณรี/ภิกษุณีสงฆ์ได้

1.ไม่สามารถให้การรับรองสามเณรี/ภิกษุณี
และอนุญาตให้ตั้งวัดใหม่ได้เนื่องจากไม่มี
บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์

2.สถานภาพของแม่ชีไม่มีความชัดเจนและ
กล่าวถึงปัญหาต่าง ๆ ของแม่ชี

2.เสนอทางออกให้ผู้หญิงที่ต้องการบวช
ให้บวชในรูปแบบแม่ชี

ตัวอย่างการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์ฝ่ายสนับสนุน

“บางถ้อยคำจากสามเณรีธัมมันทา”

(หนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์รายวัน

วันที่ 28 เมษายน 2544 หน้า 15)

: เนื้อหา เราก็คงต้องยอมรับอย่างไม่หวั่นไหว เพราะการ
ที่ตัดสินใจบวชเข้ามาในพระพุทธศาสนานั้น ก็เพื่อ
ต้องการปฏิบัติธรรม จำกัดบางอย่างในชีวิตลง เมื่อ
เรามีความตั้งใจอย่างนั้น ก็คงไม่ต้องออกมาแก้ข่าว
อะไร เพราะทุกคนมีสิทธิที่จะออกความคิดเห็นได้
...จริง ๆ แล้วเป็นคนที่มีชื่อเสียงอยู่แล้วก่อนที่จะมา
บวช ยอมสละเพื่อที่จะมาใช้ชีวิตคนบวชอย่างสงบ
ต้องพยายามจำกัดการกระทำหลายอย่างลงเพื่อใช้
ชีวิตอย่างสงบ ตอนนั้นก็ถือศีล 10 เป็นสามเณรี ยังไม่
ได้เป็นภิกษุณี”

“สิทธิไปนิพพาน”

(อาทิตย์วิเคราะห์รายวันบทความ

วันที่ 1 – 2 พฤษภาคม 2544

หน้า 22)

: เนื้อหา ...สตรีไทยในพุทธศาสนาไม่มีสิทธิได้แต่
ถืออุโบสถศีล หากได้มีการรับรองไว้เป็นสถาบันแต่
อย่างไร

“ใครคัดค้านการเกิดขึ้นของพระ
ภิกษุณีสงฆ์ ฝ่าฝืนพุทธประสงค์”
(อาทิตย์วิเคราะห์รายวันบทความ
วันที่ 7 – 8 พฤษภาคม 2544
หน้า 22)

: เนื้อหา ...พระดำรัสที่ตรัสฝากการสืบทอดพระพุทธศาสนาไว้กับพุทธบริษัท 4...ในเมื่อสิ่งนี้เป็นเจตนารมย์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วไซ้ สิ่งใดที่ตั้งเป็นกฎเกณฑ์ข้อบัญญัติ ไม่ว่าจะ เป็น พ.ร.บ.สงฆ์ฉบับ 2471 หรือการขาดสายพระภิกษุณีไม่เคยมีพระภิกษุณีในประเทศไทยมาก่อนเลย ซึ่งมิใช่ข้ออ้างในการไม่ยอมบวชให้พระภิกษุณีสงฆ์ ซึ่งเป็นการกระทำที่ฝืนต่อสิ่งที่พระพุทธเจ้าทรงตั้งเจตนารมย์ไว้ ทำไมเราชาวพุทธมีร่วมแรงร่วมใจกันร่วมสถาปนา “ภิกษุณีสงฆ์” ให้บริษัทครบองค์ 4 สมองพุทธประสงค์ของพุทธองค์กันแล้ว...

การห้ามสตรีบวชเป็นภิกษุณีนี้ หากพิจารณาโดยรอบคอบแล้วจะเห็นได้ว่า เป็นเรื่องที่ขัดพุทธดำรัสโดยตรงอย่างที่พระอรหันตเถระในครั้งนั้นไม่พึงกระทำเป็นอย่างยิ่ง เพราะก่อนที่จะทรงปรินิพพานนั้นพระพุทธองค์ได้ตรัสอนุญาตไว้เพียงให้สามารถแก้ไขสิกขาได้เล็กน้อย...

...บัดนี้อย่าว่าแต่จะเป็นพระอรหันต์สตรีหรือภิกษุณีเลย แค่บวชเป็นสามเณรถือสิกขา 10 ข้อสตรีไทยในพุทธศาสนาก็ยัง “ไม่มีสิทธิ” ได้แต่ถืออุโบสถศีล แล้วหาเครื่องขาวมานุ่งห่มแล้วเรียกตนเองว่า “แม่ชี” ซึ่งหาได้มีการรับรองไว้เป็นสถาบันอย่างใดไม่แม้ในพระไตรปิฎกไทย...

“ภิกษุณีธัมมฉันทา หนึ่งเดียวดวงขมื่น”
(ไทยโพสต์ ส่วน x – cite วันที่ 23 เมษายน
2544 หน้า 2)

: เนื้อหา “ธัมมฉันทา” นักบวชหญิง...เปิดใจให้สัมภาษณ์ เอ็กซ์ -ไซท์ บอกเล่าถึงสังขารของชีวิตและเรื่องราวต่างๆตลอดช่วงระยะเวลา 2 เดือนเต็มกับชีวิตใหม่... “อาตมาว่ามันถึงจุดอิมตัวของโลกีย์วิสัย

ชีวิตทางโลกมีความสุขมากพอแล้วถึงวันนี้เราควรมีอิสรภาพทางความคิดที่จะเลือกวิถีการดำเนินชีวิตของตัวเองได้ว่าเราต้องการทำอะไร เราเกิดมาเพื่ออะไร...”

“ราชบัณฑิตหนุนสุดตัว ฟันภิกษุณี”

(ไทยโพสต์ส่วน x – cite วันที่ 28 เมษายน

2544 หน้า 4)

: เนื้อหา นายเสฐียรพงษ์ วรรณปก กล่าวว่า “ประเด็นที่เกิดขึ้น ณ วันนี้ สังคมไทยซึ่งถือว่าเป็นสังคมที่ยึดรูปแบบแต่ภายนอกโดยไม่มองถึงแก่นสาระจึงทำให้เกิดการไม่ยอมรับในสถานภาพของหญิงที่จะบวช...การเข้ามาบวชของผู้หญิงสามารถเป็นไปได้อยู่แล้ว จะมาอ้างว่าบวชไม่ได้เพราะภิกษุณีขาดตอนไปอย่างนี้ มันไม่ถูกโดยส่วนตัวแล้วผมว่าทำได้ เพศไม่ใช่สิ่งบ่งชี้และผมเห็นด้วยอย่างมากที่จะมีการฟื้นฟูสิ่งที่สูญไปให้มันขึ้นมาใหม่ ซึ่งถ้าผู้บวชเขาสามารถแสดงศักยภาพต่อพระศาสนาได้ดีเป็นพระปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ เราจะไปกล้าปฏิเสธท่านหรือ...ศักยภาพของสตรีที่มีต่อพระศาสนาทุกวันนี้เป็นได้เพียงแค่ผู้หญิงที่เข้าไปรับใช้พระเท่านั้น และหากไปเจอพวกที่เป็นอลัชชี เผลอ ๆ ผู้หญิงจะกลายเป็นเหยื่อของพระที่ประพฤติไม่ดีได้ ทุกวันนี้ผู้หญิงเป็นได้ก็แค่แจ้รับใช้พระ บทบาททางปัญญาไม่เคยมี เพราะไม่ได้บวช ไม่ได้แสดงศักยภาพที่มีอยู่ในตัวออกมา...”

ถ้ามั่นทนากล่าวทิ้งท้ายว่า “ตนล่องรู้ถึงความเป็นตัวเองว่ามีความพร้อมต่อการบวชเพื่อเป็นภิกษุณีมากน้อยแค่ไหน หากไม่แน่ใจจริงและไม่พร้อมคงไม่อาจหาญกล้าพลิกชีวิตบวชอย่างเด็ดขาด ซึ่งความกล้าที่จะเปลี่ยนสถานภาพของตนเองมาเป็นสามเณรีในวันนี้ถือว่าเป็นความกล้าที่อยู่บนพื้นฐานความรู้ที่รู้จักจริงผู้หญิงเราถ้าจะลุกขึ้นมาเล่นเรื่องนี้จริง ๆ อย่างอาตมา ก็ต้องมั่นในพระคัมภีร์ด้วย ไม่ใช่แค่บอกว่าเถรวาทไม่มีภิกษุณีแล้ว ถ้าไป

เปิดดูในพระไตรปิฎกก็จะรู้ว่าผู้หญิงก็สามารถสืบทอดพระศาสนาได้ ฉะนั้นการไม่ยอมรับผู้หญิงบวช คงต้องถือว่าเป็นเรื่องที่ขัดแย้งกับพระธรรมวินัย ขัดแย้งกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ และขัดต่อพระพุทธศาสนาแน่...”

“คุยกับพระผู้หญิงธัมมสันทาแจ่งสังคม”

(ไทยโพสต์ส่วน x – cite วันที่ 5 พฤษภาคม

2544 หน้า 4)

: เนื้อหา ...นับจากเปิดตัวออกสู่สังคมในฐานะนักบวชหญิง...สามเณริธัมมสันทากล่าวว่า ยังคงยืนยันที่จะทำหน้าที่สืบทอดพระศาสนาตามพุทธบิดรต่อไปอย่างเข้มแข็ง ด้วยกำลังใจที่มีอยู่ไปตลอดชีวิตที่สละแล้ว...

“ศาสนา ‘ภิกษุณี’”

(คอลัมน์ “คนปลายซอย” ไทยโพสต์วันที่ 17

พฤษภาคม 2544 หน้า 5)

: เนื้อหา...สมมติว่าถ้า ดร.ฉัตรสุมาลย์บวชเป็นแม่ชีหรือไปบวชเป็นสามเณริเฉย ๆ ผมเข้าใจว่า เรื่องราวคงไม่ขยายใหญ่โตในเชิงขัดแย้งอย่างไรในปัจจุบันนี้ แต่การที่ท่านบอกว่า การบวชสามเณริจากศรีลังกาในนิกายเถรวาท ซึ่งเป็นนิกายเดียวกับพุทธศาสนาในบ้านเรา เป็นเพียงขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการที่จะพัฒนาไปสู่ขั้น “ภิกษุณี” ในอีก 2 ปีข้างหน้า ตรงนี้แหละ “ปฏิภิกขุ” จากสังคมและคณะสงฆ์ไทยจึงเกิดขึ้น...ผมเห็นว่าการพิทักษ์รักษาพุทธศาสนานั้น ต้องพิทักษ์ด้วยเส้นทางธรรม ไม่ใช่ด้วยเส้นทางมาร อย่างเช่น การเข้าสถานีวิทยา “ปลุกกระดม – ปลุกกระแส” ด้วยลีลาและถ้อยคำชวนชั้นจันฑาล ดังที่ได้ยินต่อเนื่องกันมาในหลายเรื่อง – หลายประเด็น...

“ธัมมสันทา ได้ กระแสด้านหลงทางธรรม”

(ไทยโพสต์ ส่วน x – cite วันที่ 18 พฤษภาคม

2544 หน้า 2)

: เนื้อหา ...ธัมมสันทาให้ความเห็นว่า กระแสดต่อต้านตนเองในขณะนี้ น่าจะเกิดมาจากภาพของ

การที่เดิมตน...นักวิชาการชื่อดังมากกว่า...ขณะนี้
ทุกคนกำลังหลงประเด็น โดยลืมนึกไปว่า ที่ผ่านมา
ของการเกิดภิกษุณีในพระพุทธศาสนานั้นก็มีพระ
พุทธเจ้าเป็นผู้บวชให้การจะยอมรับหรือไม่ยอมรับ
และอ้างว่าพระธรรมวินัยไม่เกี่ยวข้องกับมาตรากฎ
หมายรัฐธรรมนูญนั้น อาตมาอยากบอกว่า แท้ที่
จริงแล้วไม่ว่ากฎหมายหรือรัฐธรรมนูญหรือพระ
ธรรมวินัยควรจะต้องมีความสอดคล้องกัน และ
เป็นไปตามกฎเกณฑ์ของสังคมเมือง...

“ส.ศิวัรักษ์ หนุนสุดตัว ฟันภิกษุณี”

(ไทยโพสต์ ส่วน x – cite วันที่ 21 พฤษภาคม

2544 หน้า 4)

: เนื้อหา ...ส.ศิวัรักษ์ กล่าวว่า กระแสคัดค้านที่ออกมา
ในทางลบนั้น ส่วนมากมาจากทางพระที่หัวโบราณ ..ทั้ง
นี้ที่ภิกษุณีหมดจากลังกา เป็นเพราะพระลังการังแก
โดยที่พระลังกาเองก็ไม่ได้ตัว เช่น ผู้หญิงบวชชี พระ
ก็ให้ล้างชาม ... เมื่อถามถึงบริบททางสังคมไทยขณะ
นี้มีความเป็นไปได้หรือไม่ที่จะมีการบวชภิกษุณี ส.ศิวั
รักษ์ ยืนยันว่าเป็นไปได้ คนไทยไม่ทราบเรื่องภิกษุณี
เลยกลัวแล้วที่กลัวนี่ลึก ๆ แล้วรังเกียจผู้หญิง..ที่มีผู้บอก
ว่าภิกษุณีหมดไปจากโลกนั้นไม่จริง พระที่ออกมาพูด
นั้นความรู้เท่าทางอ้อม .. และก็อย่ามาอ้างว่านิกายเราดี
กว่าเขา พระพุทธเจ้าตั้งนิกายทั้งโลกไม่มีแบ่งแยกเรา
เขา...

คอลัมน์ “ใต้ ตามทางธรรมะ ได้ธรรมมาสน์”

(ข่าวสดวันที่ 18 พฤษภาคม 2544 หน้า 31)

: เนื้อหา ...ผมก็ว่า ต้องดูพุทธประสงค์สมัยพุทธกาล ..
ภิกษุณีสงฆ์ก็คือภิกษุณีสงฆ์ ไม่มีนิกายนั้น นิกายนี้ ..
ประเด็นของผม..อยู่ที่อยากเห็นพลังของสตรีได้มารับใช้
พระศาสนา ช่วยเผยแผ่พระศาสนามากกว่า...สตรีก็
ช่วยพระศาสนาได้เพียงเป็น “แต่ัว” รับใช้พระ...
ตามหลักการและตามพุทธบัญญัตินั้นจะบวชก็
บวชได้ เพราะเหตุนี้พระศรีลังกาจึงได้ฟันฟูการ

บวชภิกษุณี อย่าเถียงว่า พระลังกาไม่ใช่พระไทย ก็มาจากแหล่งเดียวกันนั่นแหละ ไทยเอาลังกาวงศ์มาจากลังกา ลังกาก็เอาสยามวงศ์ไปจากไทย เขาเห็นว่ามีโอกาสทำได้ เขาจึงได้ฟื้นฟูภิกษุณีสงฆ์... ส่วนจะรับรองหรือไม่ เป็นอำนาจหน้าที่ของรัฐและคณะสงฆ์ไทย ซึ่งเรามีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมายคณะสงฆ์ ฯลฯ อีกมาก...

“ภิกษุณี แม่ชี และสังคมไทย”

(บทความหนังสือพิมพ์มติชน วันที่ 21

พฤษภาคม 2544 หน้า 6)

: เนื้อหา เสียงเรียกร้องว่าสังคมไทยควรมีเนื้อหาทางศาสนา เปิดให้แก่ักบวชหญิงนั้นผมได้ยินมานานหลายสิบปีแล้ว บ้านเรามีแม่ชีที่คนจำนวนมากเข้าใจว่าเป็นนักบวช แต่พิจารณาจากหลักการทางศาสนา แม่ชีถือว่าเป็นเพียงอุบาสิกา.. แม่ชีจึงมีสถานะต่ำกว่าตนในสายตาของพระสงฆ์

“สิทธิสตรีทางศาสนา รากฐานของสิทธิ
ที่ปวง”

(บทความหนังสือพิมพ์มติชน วันที่ 2 กรกฎาคม

2544 หน้า 6)

: เนื้อหา ...อย่างไรก็ตาม พิธีอุปสมบทเป็นเพียงรูปแบบหนึ่งของพิธีกรรมที่มนุษย์กำหนดขึ้นเท่านั้น ซึ่งสมาชิกของสังคมอาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ และพิธีกรรมดังกล่าวก็มีได้ในครั้งพุทธกาล แต่มาเกิดขึ้นภายหลัง การขาดสูญของภิกษุณีเถรวาท แตกต่างกับการสูญพันธุ์ของสายพันธุ์สัตว์..ซึ่งไม่อาจกลับฟื้นคืนมาได้อีก...

ตัวอย่างการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์ฝ่ายคัดค้าน

“เย็นไว้โยม”

(คอลัมน์ “สำนักข่าวหัวเขียว” หนังสือพิมพ์

ไทยรัฐ วันที่ 11 พฤษภาคม 2544 หน้า 2)

: เนื้อหา ...ล่าสุดที่กำลังเป็นข่าวครึกโครม ก็คือ มีกลุ่มนักวิชาการเรียกร้องขอแก้ไข พ.ร.บ.สงฆ์ให้ผู้หญิง

สามารถบวชเป็น “ภิกษุณี” อ้างว่าไม่ควรกีดกันทางเพศสำหรับผู้ประสงค์จะทำความดี ระวังมันจะบานไม่หุบนะโยม...ความจริงถ้าโยมผู้หญิงมีจิตศรัทธา จะสละตัวอุทิศให้พระศาสนาอย่างจริงจังถึงไม่บวชเป็นภิกษุณีก็ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบได้เหมือนกัน

“สามเณรี?”

(คอลัมน์ “ซักตรงบ” หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2545 หน้า 3)

: เนื้อหา ..ความเป็นเถรวาท สงฆ์ฝ่ายไทยแตกต่างจากนิกายอื่นก็อยู่ตรงนี้คือ เครื่องครัด ถือเอาวัตรปฏิบัติตามพระวินัย เดินตรงแนวตามพระพุทธเจ้าถ่ายทอดกันไม่เคยขาดตอน...ถือตามพระวินัย..ภิกษุณีไม่มี..นี่คือที่มาของกฎหมายสงฆ์ ที่ห้ามไม่ให้มีการบวชภิกษุณี ถ้าบวช ถือว่าผิดกฎหมาย

“สังฆราชรับสั่งเด็ดขาด ห้ามบวชหญิงเป็นภิกษุณี”

(แนวหน้า วันที่ 2 มิถุนายน 2544 หน้า 3)

: เนื้อหา ..หลังจาก แนวหน้า ได้รับเอกสารดังกล่าวแล้ว ได้ตรวจสอบไปยังฝ่ายประชาสัมพันธ์ของมจร.ก็ได้รับการยืนยันว่า เป็นพระดำรัสของสมเด็จพระสังฆราชฯ จริงและอนุญาตให้มีการเผยแพร่..โดยมีเนื้อหาดังต่อไปนี้ วันนี้จะขอเป็นพระผู้เฒ่า ที่ทันสมัย คือจะนำพระบัญชาขององค์กรมหลวงชินวราวุฒิสิริวิวัฒน์ มาอ่านให้ที่ประชุมพระสำคัญทั้งหลายฟัง..พระบัญชานี้ทรงประกาศเป็นลายลักษณ์อักษรลงวันที่ 18 มิถุนายน 2471 มีข้อความดังนี้...ประกาศ ห้ามพระเณรไม่ให้บวชหญิงเป็นบรรพชิต ...

“กรมการศาสนาจัด พ.ร.บ.คณะสงฆ์ ตอกย้ำชัดเจน ภิกษุณีหมดนานแล้ว”

(แนวหน้า วันที่ 5 มิถุนายน 2544 หน้า 5)

: เนื้อหา กรมการศาสนาที่ออกกฎหมาย พ.ร.บ.คณะสงฆ์ ไม่ได้กล่าวถึงภิกษุณีและรับรองสถานภาพไว้..

“อธิบดีศาสนาย้ำชัดยังไม่รับรองภิกษุณี”

(เดลินิวส์ วันที่ 10 พฤษภาคม 2544 หน้า 12)

: เนื้อหา นายไพฑูลย์ เสียงก้อง อธิบดีกรมการศาสนา กล่าวว่ ..โดยความเห็นส่วนตัวคิดว่าไม่สามารถรับรองได้ เนื่องจากเรื่องนี้ไม่มีการบัญญัติไว้ใน พ.ร.บ. คณะสงฆ์ ขณะเดียวกันเท่าที่ได้รับฟังจากผู้รู้ให้ความเห็นตรงกันว่าภิกษุณีไม่มีมานานนับพันปีแล้วและการบวชตามพระธรรมวินัยต้องบวชโดยพระอุปัชฌาย์เท่านั้น เพราะฉะนั้นเมื่อไม่มีพระอุปัชฌาย์และไม่มีการกฎหมายรองรับก็คงให้การรับรองไม่ได้...สำหรับกรณีที่มีการขอตั้งวัดใหม่แต่กรมการศาสนาไม่อนุมัตินั้น ไม่ใช่เพราะกรมการศาสนาไม่ส่งเสริม แต่เนื่องจากการตั้งวัดต้องมืองค์ประกอบต่างๆอย่างถูกต้องตาม พ.ร.บ.คณะสงฆ์ แต่ที่มีการเสนอขอตั้งวัดมานั้นไม่ได้เป็นไปตามข้อกำหนดโดยเฉพาอย่างยิ่งไม่มีพระอยู่เลยจึงไม่สามารถอนุญาตให้ตั้งวัดได้..

“ถ้าเกิดภิกษุณีจะมีผลกระทบอย่างไร?”

(บทความหนังสือพิมพ์สยามรัฐวันที่ 30 – 31

กรกฎาคม และ 1 – 2 สิงหาคม 2544

หน้า 21)

: เนื้อหา พระศรีปริยัติโมลี รองอธิการบดี ฝ่ายกิจการต่างประเทศ มจร...โดยหลักการแล้ว สนับสนุนให้มีการปฏิบัติธรรมเนกขัมมบารมี แต่การแสวงหาสังฆธรรมนั้นถ้าจะให้ได้ผลดีจริง ๆ ก็ควรจะต้องบวช การอยู่ครองเรือนปฏิบัติได้ยาก การบวชเป็นพระภิกษุ สามเณร และภิกษุณีเป็นการดี เงื่อนไขการบวชภิกษุณีในบ้านเราเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก ฝ่ายภิกษุสงฆ์ และที่ทำได้ยากยิ่ง ก็คือ ภิกษุณีสงฆ์..ขอตอบว่า ทางคณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคม น่าจะผลักดันให้มีกฎหมายรองรับสถาบันแม่ชีไทย และสถานภาพแม่ชี...

ถ้าถามว่าถ้ามีภิกษุณีจะมีผลกระทบอย่างไร (ผู้เขียน)ก็ขอตอบว่า มีหลายเรื่อง เช่น ในเรื่องการนุ่งห่ม ศรัทธา และการบริหารของคณะสงฆ์เอง

การนุ่งห่มนั้นต้องเหมือนพระแน่นอน โคนผม โคนคิ้ว มองดูแล้วแยกไม่ออก ผมเคยไปเห็นที่สำนักสันติอโศก บ้านผมอยู่แถวนั้น เห็นเขาหยอกล้อกันแต่ไกล ๆ เหมือนพระกำลังหยอกล้อกันกับพระผู้หญิง ผมเห็นแล้ว ตกใจ คนที่ไม่รู้ ไม่เข้าใจ ก็ทำให้ศรัทธาแตกได้เหมือนกัน... ฉะนั้นผมขอสรุปโดยยกเอาบทความที่เจ้าคุณพระธรรมปิฎก ท่านได้เขียนไว้ว่า “การอนุญาตให้บวช เป็นเรื่องของพุทธบัญญัติ คณะสงฆ์ หรือ มส. ไม่มีสิทธิในการอนุญาต ไม่มีอำนาจที่จะบวชให้ และการบวชต้องสำเร็จด้วยสงฆ์ 2 ฝ่าย ขณะนี้มีแต่ฝ่ายพระสงฆ์ และต้องมีอุปัชฌาย์ฝ่ายสตรี ตลอดถึง ภิกษุณีสงฆ์ด้วย แต่ขณะนี้ไม่มี เมื่อไม่มีก็บวชไม่ได้”...ทางที่ดีผมเห็นว่า เราควรจะส่งเสริมสถาบันแม่ชีของเราที่มีอยู่ในปัจจุบัน...

วิธีการตอกย้ำประเด็นหลักของหนังสือพิมพ์แต่ละฝ่าย คือ การเสนอด้วยแถลง, การเสนอทัศนคติ/ความคิดเห็นจากผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญ, บทความข่าวโฆษณาและประชาสัมพันธ์, ความคิดเห็นจากคอลัมน์นิสต์ และ บทบรรณาธิการ โดยวิธีการเหล่านี้จะทำงานประสานไปในแนวทางหรือแนวคิดเดียวกัน คือ

- “ผู้หญิงสามารถบวชเป็นสามเณรี/ภิกษุณีได้” ของ หนังสือพิมพ์ฝ่ายสนับสนุน
- “ผู้หญิงไม่สามารถบวชเป็นสามเณรี/ภิกษุณีได้” ของหนังสือพิมพ์ฝ่ายคัดค้าน

การรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ฝ่าย จะเห็นได้ว่า หนังสือพิมพ์ฝ่ายคัดค้าน จะรายงานข่าวน้อยกว่าหนังสือพิมพ์ฝ่ายสนับสนุน เพราะหนังสือพิมพ์ฝ่ายคัดค้านมีความคิดเห็นเช่นเดียวกับมติของคณะสงฆ์ที่เห็นว่าการบวชของสามเณรีมัมนันทาขัดกับพระวินัยของสงฆ์ นิกายเถรวาทแบบไทย อีกทั้งในช่วงหลัง ๆ ของ “ภาคภิกษุณีพิพาท” สามเณรีมัมนันทาได้ยุติการให้สัมภาษณ์

“ที่อาตมาไม่ให้สัมภาษณ์ ไม่ใช่เพราะเบื่อหน่ายแต่เป็นเพราะได้พูดในสิ่งที่ควรพูดไปหมดแล้ว แต่ต่อไปจะพูดเรื่องธรรมะ คือ ถ้าใครมีปัญหาทงธรรม ก็ยินดีตอบเพราะเป็นหน้า

ที่ของนักบวชที่ช่วยเหลือให้ความกระจ่าง...สำหรับเรื่องการปฏิบัติธรรมนั้น อาตมาก็ปฏิบัติเป็นปกติทุกวัน ก็เป็นการปฏิบัติเพื่อจุดใจตนเอง มันเป็นการเคลื่อนไหวภายใน ไม่ใช่เรื่องที่จะป่าวประกาศง่าย ๆ และไม่ใช่ของที่ใครจะตัดสินได้เพียงแค่ว่าดูจากภายนอกเท่านั้น” (สามเณรวิธัมมันทา, สัมภาษณ์)

การหยุดการให้สัมภาษณ์ของสามเณรวิธัมมันทา นอกจากหยุดความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ข่าวแล้วยังมีผลทำให้ข่าวลดระดับความน่าสนใจลง ประกอบกับเหตุผลที่กล่าวไว้ข้างต้นว่าหนังสือพิมพ์ฝ่ายคัดค้านมีความเห็นตามมติของคณะสงฆ์ที่ไม่เห็นด้วยกับการฟื้นฟูสามเณร/ภิกษุณีในประเทศไทย ดังนั้นการรายงานข่าวและการให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่อง “ภิกษุณี” จึงลดน้อยลงตามความน่าสนใจของข่าวสามเณรวิธัมมันทา

“ในเมื่อทางคณะสงฆ์ชั้นผู้ใหญ่ ได้มีมติออกมาแล้วว่า ไม่สามารถรับรองการบวชของสามเณรวิธัมมันทา เรื่องก็จบ ยังมีข่าวอื่นที่น่าสนใจกว่า เช่นตอนนี้เรื่องการร่างพระราชบัญญัติสงฆ์ฉบับใหม่ มีความสำคัญมากกว่า...ก็ควรที่จะหยิบออกมารายงานข่าวให้ประชาชนดีกว่า ซึ่งทั้งนี้ทั้งนั้นก็ต้องขึ้นอยู่กับโต๊ะข่าวอีกว่าจะเลือกหยิบประเด็นไหน แต่ตอนนี้คือทางหนังสือพิมพ์ให้ติดตามเรื่องการร่างพระราชบัญญัติสงฆ์ฉบับใหม่นี้อยู่...” (เกรียงไกร ภูระย้า, สัมภาษณ์)

ตลอดทั้งถ้อยแถลงของแหล่งข่าวที่ทางหนังสือพิมพ์ฝ่ายคัดค้านนำมาใช้อ้างถึงเป็นถ้อยแถลงของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีอำนาจการปกครองทั้งทางฝ่ายรัฐและฝ่ายสงฆ์ ดังนั้นเป็นเรื่องปกติที่ประชาชนส่วนใหญ่จะเข้าใจเหตุการณ์และเลือกที่จะรับฟังคำประกาศหรือคำชี้แจงของกลุ่มผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบต่อเรื่องนี้มากกว่าถ้อยแถลงต่าง ๆ จากทางฝ่ายสนับสนุนสามเณรวิธัมมันทา ซึ่งเป็นสาเหตุอีกข้อหนึ่งที่หนังสือพิมพ์ฝ่ายคัดค้านไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องติดตามการรายงานข่าวนี้เพื่อมานำเสนอให้กับผู้อ่านมากนัก อีกทั้งถ้อยแถลงของกลุ่มผู้มีอำนาจในการปกครองทั้งฝ่ายรัฐและฝ่ายสงฆ์ อาทิ สมเด็จพระสังฆราช คณะสงฆ์ชั้นราชาคณะ มหาเถรสมาคม เจ้าอาวาสจังหวัด อธิบดีกรมการศาสนา ฯลฯ ถ้อยแถลงจากบุคคลเหล่านี้ก็สามารถตอบย้ำให้ประเด็นหลักที่หนังสือพิมพ์นำเสนอั้นได้รับความนิยมน่าเชื่อถือ และมีน้ำหนักที่จะทำให้ประชาชนมีความคิดเห็นคล้อยตามไปกับหนังสือพิมพ์ได้เพียงพอแล้ว

“...โดยธรรมเนียมหรือโดยยึดติดประเพณีมันก็ต้องเชื่อตามสมเด็จพระสังฆราช หรือมหาเถรสมาคม ใช้นั้น ไม่งั้นอย่างผมรู้สึกที่ผมอยากจะบวช ก็ไม่ต้องมีพระอุปชฌาย์ ไม่ต้องมีอะไรก็บวชได้ โดยอ้างเรื่องเสรีภาพหรือเรื่องอะไรอย่างนี้ก็บวชได้...”

...บางทีก็ต้องให้ความเคารพต่อองค์กรหลักนะ อย่างที่บอก ก็เชื่อใครไม่ได้ก็ต้องเชื่อสมเด็จพระสังฆราช เพราะท่านเป็นสมเด็จพระสังฆราช ซึ่งกว่าจะได้เป็นตรงจุดนี้ได้ ยากนะ และสมเด็จพระสังฆราชเป็นตำแหน่งที่พระมหากษัตริย์เป็นผู้วินิจฉัย...และถ้าค้นข้อมูลดูกลับไป 20 หรือ 30 ปี ไม่เคยมีพระชั้นราชาคณะทำผิด การที่ท่านเหล่านี้ก้าวเข้ามาสู่ตำแหน่งนี้ได้ จะต้องมีความสามารถที่เป็นประจักษ์แก่สายตาประชาชน...และไม่มีวาทะเคลื่อนไหวของธัมมชันทา ชาวก็หยุดนิ่ง เมื่อชาวหยุดนิ่งก็ไม่ใช่ชาว เพราะชาวควรจะมีวาทะเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา ผู้อ่านไม่ต้องการอ่านข่าวที่เหตุการณ์ซ้ำไปซ้ำมา ตลอดทั้งมีข่าวที่มีความสำคัญและน่าสนใจกว่าข่าวธัมมชันทาอีกมากมายที่หนังสือพิมพ์ต้องรายงาน..." (เกรียงไกร ภูระยา, สัมภาษณ์)

ในทางตรงกันข้าม หนังสือพิมพ์ฝ่ายสนับสนุน เห็น "สาระสำคัญ" ในเหตุการณ์ข่าวการบวชของสามเณรธัมมชันทา กล่าวคือ หนังสือพิมพ์ฝ่ายสนับสนุนเห็นว่าเรื่องการบวชได้ของผู้หญิงเป็นเพียงประเด็นหนึ่งในสิทธิเสรีภาพของผู้หญิงที่สามารถพึงกระทำได้และเป็นเรื่องที่ถูกต้องไม่ขัดกับกฎใดๆ ของประเทศ ถ้าจะขัดก็เป็นการขัดในเรื่องของความเชื่อและค่านิยมหลักของสังคมซึ่งไม่ได้มีบทลงโทษใดและสามารถเปลี่ยนแปลงได้เมื่อเห็นว่าสถานการณ์ของสังคมเปลี่ยนแปลงไปเพื่อปรับการดำเนินชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป อย่างเช่น ปัจจุบันมีผู้หญิงที่ให้ความสนใจกับเรื่องทางศาสนามากขึ้น แต่สถานที่และบุคลากร(วัดและพระภิกษุสงฆ์)ที่ให้ความรู้ในส่วนนี้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่แย่ลง ดังนั้นก็ควรที่จะช่วยกันคิดเพื่อแก้ไขและหาทางออก ซึ่งการมีพระผู้หญิงและสถานที่สำหรับผู้หญิงโดยเฉพาะก็เป็นเรื่องที่ดี ควรสนับสนุน หรือควรเปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้ใช้ความสามารถซึ่งมีเท่าเทียมกับผู้ชายได้มีบทบาทที่มากขึ้นหรือสูงขึ้นในพื้นที่ทางด้านศาสนา เมื่อพื้นที่ที่เข้ายากอย่างพื้นที่ทางด้านศาสนาได้เปิดโอกาสให้กับผู้หญิงได้ไปยืนอยู่บนพื้นที่นี้ได้ เรื่องต่าง ๆ ที่ผู้หญิงถูกกดขี่ด้วยค่านิยมและความเชื่อหลักของสังคมอาจจะได้รับการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นกว่าแต่ก่อน และเหตุผลข้อนี้คือ "สาระสำคัญใหญ่" ที่หนังสือพิมพ์ฝ่ายสนับสนุนเล็งเห็น (อภิชาติ ศักดิ์เศรษฐ์ และ อรุณี มุศิริ, สัมภาษณ์) ดังนั้นแม้เหตุการณ์การเคลื่อนไหวจะลดน้อยลงหรือหยุดนิ่ง แต่หนังสือพิมพ์ยังคงรายงานข่าวอยู่เสมอซึ่งเป็นการตอกย้ำเพื่อกระตุ้นเตือนผู้อ่านให้เห็นความสำคัญในเรื่องนี้ โดยการยกบทความจากผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนี้มาช่วยส่งเสริมความคิดของผู้อ่านให้เห็นความสำคัญและประโยชน์ที่สังคมจะได้รับในการช่วยกันสนับสนุนฟื้นฟูให้มีภิกษุณีในประเทศไทย

"มติชนให้ความสำคัญกับการที่ผู้หญิงสามารถที่จะบวชได้เพราะเรามองในแง่เสรีภาพในการนับถือศาสนา ตลอดทั้งในช่วงนี้อยู่ในช่วงของการเคลื่อนไหวการเปลี่ยนแปลงเรื่องกฎระเบียบของสงฆ์...มีการปฏิรูปองค์กรสงฆ์อยู่ หรือมีการถกเถียงกันภายในสงฆ์ แล้วในรัฐ

ธรรมเนียมก็มีการกำหนดเรื่องความเสมอภาคในการนับถือศาสนาไว้ เราก็มองจุดนี้เป็นหลัก และเมื่อเรามองเรื่องสิทธิของผู้หญิงในการเข้าถึงศาสนา จะพบว่าผู้หญิงเข้าถึงศาสนาได้ยาก ในเกือบทุกศาสนา ผู้หญิงจะถูกกีดกันให้เป็นแค่สาวกหรือผู้นับถือศาสนาเท่านั้นเอง แต่ว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมในแง่ปฏิบัติธรรม หรือเข้าไปเป็นผู้นำในศาสนาแทบจะไม่มี พระก็เป็นผู้ชาย บาทหลวงก็เป็นผู้ชาย โต๊ะอิหม่ามก็เป็นผู้ชาย จะเห็นได้ว่าผู้หญิงไม่มีบทบาท แต่ว่าสังคมไทยซึ่งเป็นสังคมพุทธอะไรที่เราเรียกร่องสิทธิเสรีภาพของสตรี เรากลับไปกีดกันก็ไม่แน่ว่าจะเป็นแนวทางที่ถูก เมื่อมีคนกลุ่มหนึ่งคิดเรื่องที่จะบวชแล้วก็ทำการบวชเพราะพวกเขาเห็นว่ามันไม่ได้เสียหายอะไร ดังนั้นก็น่าที่จะสนับสนุนให้เขา...” (อภิชาติ ศักดิ์เศรษฐ์, สัมภาษณ์)

“หลังจากอาทิตย์ได้เสนอข่าวออกไป 100 เปอร์เซนต์ของจดหมายที่ส่งเข้ามาส่วนใหญ่ดีใจที่จะมีผู้หญิงเป็นนักบวช ตลอดทั้งบางคนมีการโทรเข้ามาสอบถามทางไปวัด หรือกิจกรรมของวัด...จึงต้องทำให้ต้องไปวัด ไปหาหลวงแม่หรือลูกศิษย์ท่าน... เพื่อไปหาข่าวมารายงานให้กับผู้อ่าน...และตอบคำถามให้กับผู้อ่านที่มีความต้องการรู้เรื่องภิกษุณีและอยากเห็นสังคมไทยมีภิกษุณี” (อรุณี มุศิริ, สัมภาษณ์)

4. สัดส่วนของการนำเสนอ

การรายงานข่าวสามเดิร้มนั้นทั้งในภาค “ภิกษุณีรายวัน” และ “ภิกษุณีพิพาท” ที่ผู้วิจัยได้เสนอไว้ในหัวข้อการออกข่าวซ้ำ จะเห็นได้ว่า ปริมาณและตำแหน่งของการนำเสนอที่หนังสือพิมพ์ให้แต่ละฝ่ายนั้นไม่เท่าเทียมกัน แม้ว่าจะมีการเปิดพื้นที่ให้กับฝ่ายที่หนังสือพิมพ์ของตนไม่ให้การสนับสนุน แต่นั่นเป็นเพราะหลักการการทำข่าวที่ว่าข่าวใดมีความขัดแย้งเกิดขึ้น หนังสือพิมพ์ควรนำเสนอข้อเท็จจริงของทั้งสองฝ่ายไปสู่สายตาผู้อ่าน แต่การให้น้ำหนักในเรื่องการให้ปริมาณและตำแหน่งที่เท่าเทียมกันหรือไม่ นั่น เป็นเรื่องของจรรยาบรรณและอุดมการณ์ทางวิชาชีพของหนังสือพิมพ์และคนทำข่าวที่ต้องมีจิตสำนึกและระลึกได้ด้วยตัวคนทำข่าวและหนังสือพิมพ์ฉบับนั้น ๆ เอง (สรุปจากคำสัมภาษณ์ของกลุ่มที่ผู้วิจัยได้ไปทำการสัมภาษณ์)

จากคำสัมภาษณ์ของกลุ่มหนังสือพิมพ์ พบว่า ปริมาณของข่าวที่ถูกนำเสนอจะมากหรือน้อย และตำแหน่งของข่าวจะถูกวางไว้ที่หน้าใดนั้น จะสอดคล้องกับความมาก/น้อยของคุณค่าข่าวที่ปรากฏอยู่ในข่าวนั้น

“ข่าวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในวันหนึ่ง ๆ นั้นมีมากมาย กองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์จะต้องคัดเลือกข่าวที่เป็นที่สนใจของประชาชนมาเสนอ และกองบรรณาธิการยังต้องวินิจฉัยคุณค่าของข่าวเหล่านั้นว่าข่าวใดมีคุณค่าของข่าวสูงเป็นที่สนใจของประชาชนผู้อ่านเป็นพิเศษ ข่าวนั้น ๆ ย่อมถูกคัดเลือกนำมาลงในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์” (อภิชาติ ศักดิเศรษฐ์ , สัมภาษณ์)

“...ปกติแล้วข่าวหน้าหนึ่งย่อมเป็นข่าวที่มีความสำคัญและคุณค่าของข่าวมากที่สุด ...” (พลพิบูล เฟิงแจ่ม , สัมภาษณ์)

“หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับยังมีความแตกต่างกันในการนำเสนอ ข่าวใหญ่ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งอาจจะกลายเป็นข่าวเล็ก ๆ ในหน้าหนังสือพิมพ์อีกฉบับหนึ่ง หรืออาจไม่ได้รับความสนใจเลยก็ได้ ในขณะที่ข่าวบางข่าวก็ได้รับความสนใจจากหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับเหมือน ๆ กัน นั่นก็ขึ้นอยู่กับคุณค่าของข่าวนั้นว่ามีมากน้อยเท่าใด” (เกรียงไกร ภูระยา , สัมภาษณ์)

คุณค่าของข่าว (มาลี บุญศิริพันธ์, 2526:22) หมายถึงคุณลักษณะที่ทำให้ข่าวนั้น ๆ เป็นข่าวที่ดี โดยการวินิจฉัยคุณค่าของข่าวนั้น ผู้ที่ทำงานในหนังสือพิมพ์อย่างเชี่ยวชาญจะสามารถเห็นคุณค่าของข่าวต่าง ๆ ได้โดยง่าย ซึ่งเป็นการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์

ข่าวที่ดีและมีคุณค่าข่าวสูงจะต้องมีความสำคัญ (significance) และความน่าสนใจ (interest)

ความสำคัญ หมายถึงแนวโน้มของสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่จะมีผลกระทบกระเทือนต่อความเป็นอยู่และชีวิตของบุคคลในสังคม

คุณอภิชาติ ศักดิเศรษฐ์ หัวหน้าข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์มติชน ได้กล่าวว่า ความสำคัญของข่าวสามเดี๋ยวมันทา คือ สิทธิเสรีภาพที่ผู้หญิงสามารถมีบทบาททางศาสนาได้เท่าเทียมกับผู้ชาย หรือ สิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลที่พึงกระทำได้ตามรัฐธรรมนูญไทยหรือจากบทบรรณาธิการแถลงของข่าวอาทิตย์วิเคราะห์รายสัปดาห์ ปีที่ 23 ฉบับที่ 1172 : 7- 13 มิถุนายน 2544 , หน้า 6 ที่ยังคงเสนอข่าวนี้อยู่เพราะเห็นสาระสำคัญที่อยู่ในข่าวภิกษุณี (รายละเอียดของบทบรรณาธิการนี้อยู่ที่หน้า 85 – 86)

ความคิดเห็นของหนังสือพิมพ์ฝ่ายคัดค้านที่มีต่อข่าวสามเณรีแตกต่างจากความคิดเห็นของหนังสือพิมพ์ฝ่ายสนับสนุน ดังนี้

“...เมื่อผู้หญิงไทยคนหนึ่งบวชเป็นสามเณรีเป็นครั้งแรกในประเทศไทย...และนุ่งเหลืองห่มเหลืองคล้ายกับพระไทย จึงมีเสียงวิจารณ์ว่าเป็นการกระทำที่ถูกต้องตามพระธรรมวินัยหรือไม่ และคณะสงฆ์ไทยจะรับรองการบวชนี้หรือไม่

คณะสงฆ์ไทยคงจะไม่รับรองการบรรพชาสามเณรีครั้งนี้อย่างแน่นอน เพราะคณะสงฆ์เคยมีคำสั่งห้ามพระเถรทุกนิกายบวชผู้หญิงเป็นบรรพชิต เป็นคำสั่งตั้งแต่ พ.ศ. 2471 โดยยึดหลักพระพุทธานุญาตที่ว่า การบรรพชาเป็นสามเณรี จะต้องมิกิษุณีที่บวชมาตั้งแต่ 12 พรรษาขึ้นไปเป็นผู้บวชให้ ส่วนกิษุณีต้องบวชทั้งจากฝ่ายภิกษุและกิษุณีแต่เมืองไทยไม่มีกิษุณีมาหลายร้อยปี

เป็นอันว่าคณะสงฆ์ไทยซึ่งมีแต่พระภิกษุล้วน ๆ จึงไม่สามารถบวชผู้หญิงเป็นสามเณรี หรือเป็นกิษุณีได้...

ในทางพระพุทธศาสนา ถือว่ามนุษย์ ไม่ว่าจะ เป็นชายหรือหญิง มีสิทธิเท่าเทียมกัน ผู้ปฏิบัติตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนาไม่ว่าจะเป็นหญิง หรือชาย ย่อมบรรลุธรรมหรือหลุดพ้นจากความทุกข์ได้เท่าเทียมกัน ในสมัยพระพุทธกาล คณะบรรพชิต หรือนักบวช จึงมีทั้งพระภิกษุและกิษุณี และต่างก็บรรลุธรรมถึงขั้นอรหันต์ทั้งสองฝ่าย แต่น่าเสียดายที่เมืองไทยไม่มีกิษุณี จึงไม่อาจสืบทอดต่อไปได้

ในด้านกฎหมายบ้านเมือง รัฐธรรมนูญทุกฉบับ รวมทั้งฉบับปัจจุบัน รับประกันเสรีภาพในการนับถือศาสนา ตลอดจนนิกายของศาสนา หรือลัทธินิยมในศาสนามีเสรีภาพในการปฏิบัติตามศาสนบัญญัติ หรือ พิธีกรรมที่เชื่อถือ แม้คณะสงฆ์ไทยจะไม่รับรองการบวชเป็นบรรพชิตหญิง เพราะถือว่าขัดต่อพระธรรมวินัย แต่ก็คงจะไม่ขัดขวาง ถ้าหากผู้หญิงไทยจะไปบวชตามพิธีของนิกายประเทศอื่น...เรื่องนี้ค่อนข้างจะละเอียดอ่อน และอาจกระทบทั้งชาติและศาสนา...” (บทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2545 หน้า 3)

“...อย่างกรณีสามเณรีธัมมนันทาหรือวัตรทรงธรรมกัลยาณีเนี่ย บางทีก็พูดยากที่ใช้ความรู้สึกของคนธรรมดาไปวิพากษ์วิจารณ์กัน ไปหาว่าพระสงฆ์ไทยล้าหลัง ไม่เปิดกว้าง กดขี่ทางเพศ อะไรอย่างนี้ มันไม่ได้นะ หรือพระชั้นผู้ใหญ่ ท่านก็มีวัตรปฏิบัติของท่านอีกแบบหนึ่ง

ส่วนตอนบวชสามเณรีเมื่อเร็ว ๆ นี้ (บวชสามเณรีรัชมรรคชาติ เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2545 ,ผู้วิจัย) ก็เพื่อต้องการพิสูจน์ศรัทธาอีกแบบหนึ่ง อีกทั้งเหตุการณ์นี้เกิดขึ้นช่วงสังคมเสื่อม พระไม่ได้รับความศรัทธา แต่ก็ไม่ใช่ที่พระเจ้าจะเสื่อมหมดทุกรูป ท่านก็ยังมีหลักการอยู่ สามเณรีบางครั้งก็คล้าย ๆ กับการออกมาแสดงความท้าทายอำนาจสงฆ์ เป็นข่าวที่ออกมาดูก้าวหน้าหน่อย ทำทนายอำนาจสงฆ์ เป็นผู้จุดประกายให้กับผู้หญิงให้เข้ามารับใช้พุทธศาสนา เป็นเรื่องการออกมาต่อสู้ แต่ก็ต้องมีความเคารพต่อองค์กรหลัก ก็อย่างที่บอกตั้งแต่ตอนแรกว่า เมื่อเชื่อใครไม่ได้ก็ต้องเชื่อสมเด็จพระสังฆราช...” (เกรียงไกร ภูระย้า, สัมภาษณ์)

หรือความคิดเห็นคุณปริษา สุวรรณ ทัด คอลัมนิสต์ประจำคอลัมน์ 'ปริษา ' ทศน์ หน้า 2 ของหนังสือพิมพ์แนวหน้า ที่แสดงความคิดเห็นไม่เห็นด้วยทุกครั้งเมื่อเขียนเรื่องภิกษุณี ด้วยเหตุผลที่ว่า เรื่องการบวชควรจะยึดพระธรรมวินัย ไม่ใช่รัฐธรรมนูญ

ฉะนั้นความสำคัญที่หนังสือพิมพ์ฝ่ายคัดค้านมีต่อข่าวสามเณรีรัชมรรคชาติ คือ ไม่เห็นด้วยกับการตัดสินใจออกบวชของสามเณรีรัชมรรคชาติและไม่ยอมรับถ้าผู้หญิงจะมาบวชในสถานะสามเณรี/ภิกษุณี หรือจะยอมรับได้เมื่อเป็นการบวชของนิกายอื่นซึ่งไม่ใช่ในกายเถรวาทแบบไทย

ความน่าสนใจ หมายถึงคุณลักษณะของข่าวที่ผู้อ่านมีความตั้งใจและต้องการจะอ่านมากที่สุด ตัวอย่างกรณีข่าวพินพิธิบรรพชาสามเณรีที่วัดทรงธรรมกัลยาณี เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2545 ที่ผ่านมาเป็นเหตุการณ์ข่าวที่ต่อเนื่องมาจากข่าวสามเณรีรัชมรรคชาติ คือ หลังจากภาค “ภิกษุณีพิพาท” สามเณรีรัชมรรคชาติหยุดการให้สัมภาษณ์ ดังนั้นเหตุการณ์ข่าวขาดความเคลื่อนไหว หนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ไม่ได้รายงานข่าวหรือรายงานข่าวน้อย จนกระทั่งมาถึงเหตุการณ์การบวชสามเณรีที่วัดทรงธรรมกัลยาณี ข่าวนี้จึงได้รับความสนใจจากหนังสือพิมพ์อีกครั้ง

ความน่าสนใจของข่าวพินพิธิบรรพชาสามเณรีที่วัดทรงธรรมกัลยาณี มีดังนี้

- ความรวดเร็ว (Immediacy) ความรวดเร็วในการรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซึ่งเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นสด ๆ ร้อน ๆ มักจะได้รับความสนใจเป็นพิเศษจากประชาชน และเป็นการแสดงถึงความเหนือกว่าหนังสือพิมพ์คู่แข่งในเรื่องของการได้ข่าวมาก่อน ซึ่งถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่หนังสือพิมพ์ฉบับอื่น ๆ อาจจะตัดสินใจไม่รายงานข่าวนี้อีก หรือให้ความสนใจต่อข่าวน้อยลง นั่นคือ

ผลที่ทำให้ปริมาณและตำแหน่งที่หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับจะนำเสนอมีความแตกต่างกัน ดังจะเห็นได้จากกรณีหนังสือพิมพ์สยามรัฐและเดลินิวส์ที่เสนอเป็นข่าวเล็กภายในฉบับ แต่สาระความสำคัญในการสนับสนุน/คัดค้านผู้หญิงบวชของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ ยังคงไม่เปลี่ยนแปลง

หนังสือพิมพ์มติชนเป็นหนังสือพิมพ์ที่รายงานข่าวนี้ก่อนหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น คือ รายงานวันเดียวกันกับเหตุการณ์การบรรพชาครั้งนี้ จึงเป็นเหตุให้มติชนวางข่าวนี้ไว้ที่หน้าหนึ่ง มีพาดหัวข่าวหลักด้วยอักษรหนาและตัวใหญ่และรูปวัตรทรงธรรมกัลยาณีซึ่งเป็นสถานที่การบรรพชาครั้งนี้มาประกอบข่าว สำหรับพื้นที่ในส่วนเนื้อหาของข่าว พื้นที่ทั้งหมดเป็นข้อเท็จจริง/ข้อมูล/คำพูดของทางฝ่ายสนับสนุน ดังจะเห็นได้ ดังนี้

การรายงานข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์มติชนวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2545

ส่วนเนื้อหา

ต่อจากหน้า 1

สามแฉะ

เมื่อวันเสาร์ 9 กุมภาพันธ์ ผู้สื่อข่าวได้เดินทางไปที่วัดพระธรรมกายธานี โดยมี จ.น.ศ.พรหม เพ็ญสอาดซึ่งเช่ารถไว้รับใช้ว่า จะมีการบวงสรวงลมน้ำ ในวันที่ 30 กุมภาพันธ์ จึงได้รีบนำของจากสำนักงานวัฒนธรรมฯ หรือทางวัดอยู่มาด้วย กอปรอีกว่า อดีตนายกรัฐมนตรีสฤษดิ์และภริยาจะเสด็จเยือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการในวันที่ 31 จะมีการบวงสรวงลมน้ำบวงสรวงลมน้ำในสถานสงเคราะห์วัดพระธรรมกายด้วยลมน้ำจากอินเดีย ศรีลังกา และที่ประเทศลาว 30 รูป เป็นพระสงฆ์ร่วมพิธี และในวันนั้นจะไม่พร้อมที่จะให้สัมภาษณ์ เนื่องจากยังไม่ได้เตรียมเอกสารสำหรับแถลงข่าว และขอเปิดให้สัมภาษณ์ที่อื่นเมื่อทราบข่าวมากขึ้นในคืน

ผู้สื่อข่าวถามว่า ทางทางของสมาคมนักข่าวเห็นต่อความบวกร้อยนี้อย่างไร สามแฉะตอบว่า คือจะไปตามทางหน่วยงานของคณะฯ ขึ้นไปเพื่อทำลมน้ำพิธีที่อินเดีย ส่วนผู้ที่จะเข้าบวงสรวงสามแฉะได้เพียงว่าเป็นคนไทยคนเดียว

ผู้สื่อข่าวรายงานว่า บรรดาภิกษุสงฆ์ในบวรวัดพระธรรมกายต่างจัดระเบียบสวด จะมีก็เพื่ออุทิศบุญกุศลจากกุศลทาน เพื่อไม่ให้คนต่างชาติจับผิดไปได้ การบวงสรวงลมน้ำนี้กล่าวกันว่า รู้จักกับสมาคมนักวัฒนธรรมตั้งแต่เดือนสิงหาคมปีกลาย ศรีภักดิ์ต้องการปฏิบัติพิธีทั้งหมดข้างกล่าวเป็นลูกศิษย์ ส่วนคนที่จะบวงสรวงนี้ยังไม่ทราบชื่อแน่ชัดว่าใครบ้าง ไม่ค่อยพูดเพราะ เป็นพิธีบวงสรวงลมน้ำที่ถือเป็นสามแฉะ 3 ปี จึงจะเป็นภิกษุณี คนที่บวงสรวงบวงสรวงนี้ คือเคยบวชพระภิกษุอยู่สามชาติแล้วคนแล้ว ก็อยากจะได้บวชภิกษุณีบ้าง เพราะเป็นโอกาสที่ผู้หญิงจะได้ปฏิบัติธรรม และจะได้ดูแลที่วัดบ้าง นักบวชหญิงได้อย่างเต็มที่ ที่ว่ากันว่าลมน้ำเป็นศิครุกข์หรือพรหมจารี จีระ แล้วถูกใช้ในศิครุกข์หรือพรหมจารีหรือลมน้ำหรือลมน้ำ

นางสุพา พิชชาวณิช อายุ 38 ปี ชาวบ้านที่อยู่ใกล้เคียงมาวัดได้ทราบเห็นว่า วัดนี้เป็นวัดเก่าแก่ เคยมีภิกษุณีบวชอยู่รูปหนึ่ง แต่คนที่บวชแล้วสึก เธอก็ทราบทันทีว่าปฏิบัติผิดวินัยของคณะสงฆ์ เธอจึงรีบไปแจ้ง แต่ความเห็นส่วนตัวก็ไม่ค่อยเห็นด้วยเท่าไร เพราะมีภิกษุณีอยู่บ้างไม่ได้ผ่านกึ่งเขตที่บวชพระ ไม่ได้ผ่านเป็นโยคี เพราะอย่างพระที่บวชภิกษุณีก็สึกแล้วไม่ได้บวชแล้ว การบวชเป็นภิกษุณีคนละจะปลูก ศิลาต้นอนุสรณ์บุญ

นางสมถวิลศรี สุขใจตรง อายุ 48 ปี ย้ายมาอยู่ที่นี่ไม่นานเพราะลมน้ำก่อนบวชก็บวช

ประวัติบวชภิกษุณีไทย

เคียดขี้ขาว

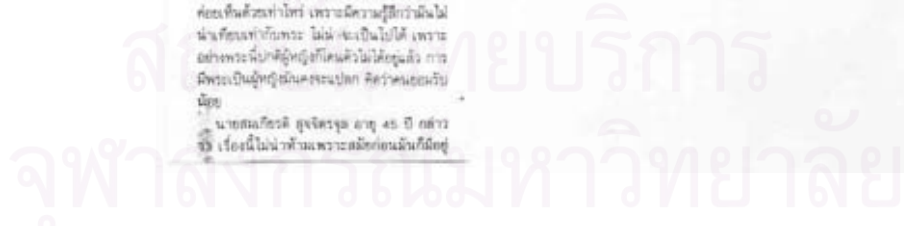
ในต้นปี 2470 เมื่อ นายพันตรีภักดิ์ หรือ นรินทรภักดิ์ บวชอุสาธา 2 คน คือ สาระ และ จงมี เป็นภิกษุณี โดยรับบวชเป็นสาวนารีก่อนแล้วต่อมาจึงบวชเป็นภิกษุณี แต่ถูกจากปฏิญญาที่ฝ่ายสงฆ์คณะสงฆ์ราชสำนัก เนื่องจากเขาเป็นคนที่มีความประพฤติดี มีคุณธรรมในการศึกษาพระคัมภีร์และภาษาบาลีอย่างอุสาหะที่มีอิทธิพลทางความคิดทางอารมณ์และการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องตรงต่อพระธรรมวินัยภักดิ์จึงถูกพระเจ้าและลูกของพระเจ้า บรรดาภิกษุณีอื่นๆ ประมาณ 7-8 รูป ที่มาบวชอยู่ที่วัดกันที่วัดพระศรีวัด จ.นนทบุรี ซึ่งเป็นสถานที่ที่เขานำพระภิกษุณีมาให้เป็นพระภิกษุณีที่วัดพระศรีวัด

เหตุการณ์นี้ทำให้นักบวชสงฆ์ออกคำสั่งให้พระบวชคณะสงฆ์ 2471 ห้ามมิให้ภิกษุณีให้การบวชพระภิกษุณีสงฆ์ในเป็นสาวนารี หรือภิกษุณีอีกเป็นต้น

30 ปีต่อมา นางวรมณี กปโปภิกข์ หญิงสาวที่บวชภิกษุณี ได้รับคำแนะนำจากภิกษุณีจันทราภิกษุณีให้ไปบวชที่วัดพระศรีวัด พ.ศ.2514 นางจึงไปบวชภิกษุณีและภิกษุณีที่วัดพระศรีวัด และกลับมาบวชที่วัดพระศรีวัดที่จังหวัดนครปฐม ซึ่งก็คือ "วัดพระธรรมกาย" นี้

กระทั่งปี 2544 นางบัวควงภักดิ์ กปโปภิกข์ บวชสาวภิกษุณีวรมณี ได้เจริญญาณตามแนวทางการบวชภิกษุณีของท้าวสุริยวงศา มาจำพรรษาที่เมืองจีน ซึ่งจะมีพิธีบวชภิกษุณีที่วัดพระศรีวัดไทยตามที่มีคำสั่งกัน ในวันที่ 20 กุมภาพันธ์นี้

แล้ว นางบวชได้ ถ้าเป็นพระภิกษุณีจะได้ไปบวชภิกษุณีได้โดยสะดวก มิฉะนั้นจะยาก อย่างพระภิกษุณีไปบวชภิกษุณี บวชที่ผู้หญิงตั้งตัวไม่แตกจะบวช ก็เป็นการก่อหายนะ จะทำให้เสียชื่อเสียง เป็นพระภิกษุณีที่ผู้หญิงมาสอนมันจะเข้าใจกัน ยากขึ้นได้ก็ เพราะลมน้ำก่อนบวชก็บวชได้

- ความร่ำอารมณ์ (Human – Interest) ข่าวที่สามารถทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกร่วมทางอารมณ์ไปกับบุคคลในข่าวด้วย เช่น เห็นใจ เข้าใจ อยากช่วยเหลือ ซึ่งเหตุการณ์เหล่านี้ อาจเกิดขึ้นได้กับทุกคนในวันใดวันหนึ่ง และทำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจใคร่รู้ กรณีข่าวพินพิชীবวชสามเณรีที่วัดทรงธรรมกัลยาณี ความสนใจ ใคร่รู้ของผู้อ่านต่อเนื่องมาจากข่าวสามเณรีธัมมนันทาในช่วง “ภาคภิกษุณีพิพาท”

ด้วยเหตุที่ข่าวการพินพิชীবวชสามเณรีที่วัดทรงธรรมกัลยาณีเป็นข่าวที่ต่อเนื่องมาจากข่าวสามเณรีธัมมนันทา ดังนั้นหนังสือพิมพ์ทุกฉบับเลือกที่จะติดตามและรายงานข่าวนี้ โดยให้เป็นข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์เกือบทุกฉบับ ยกเว้นหนังสือพิมพ์สยามรัฐ กับ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ที่เลือกข่าวนี้เป็นข่าวขนาดเล็กในฉบับ

หนังสือพิมพ์สยามรัฐรายงานข่าวนี้เพียงวันเดียว คือ วันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2545 หน้า 20 - - หน้าการศึกษา /วิทยาการของหนังสือพิมพ์สยามรัฐ และพื้นที่ในเนื้อหาข่าวเป็นของฝ่ายคัดค้าน ดังจะเห็นได้ ดังนี้

ก.ม.ระบุไม่รับรองสามเณรี

นายจำลอง ศรีสุข รมช.ศึกษาธิการ เปิดเผยถึงการจัดพิธีบรรพชาสามเณรีในสายสยามวงศ์ ที่วัดทรงธรรมกัลยาณี จ.นครปฐม เมื่อวันที่ 10 ก.พ.ที่ผ่านมา การบรรพชาดังกล่าวเป็นพิธีที่ทำได้ เพราะเป็นการบรรพชาในนิกายศรีลังกาไม่ได้เกี่ยวกับพุทธศาสนาในประเทศไทย ซึ่งรัฐธรรมนูญก็เปิดกว้างในการนับถือศาสนาอยู่แล้ว ถือเป็นเรื่องของศรัทธาที่จะเลือกนับถือ เรียกว่าถึงตอนนี้มีผู้ที่นับถืออีกนิกายหนึ่งเท่านั้น จึงไม่น่าจะเป็นปัญหา อย่างไรก็ตามเนื่องจากเรื่องนี้เป็นเรื่องใหม่และสำคัญ จึงมอบให้กรมศาสนาตั้งคณะกรรมการขึ้นมาศึกษา โดยมีนายสุทธีวงศ์ ตันตยาพิศกุลสุทธิ รองอธิบดีกรมการศาสนาเป็นประธาน ทำการ

ศึกษาถึงการบรรพชาสามเณรีในประเทศไทย ว่ามีความเหมาะสมหรือกระทบกับความมั่นคงในประเทศและพระพุทธศาสนาหรือไม่ รวมทั้งจะยกมัญจะให้อยู่ในชุดอย่างไร เป็นต้น

ตั้งนายสุทธีวงศ์ กล่าวว่า การบวชอย่างถูกต้องก็ต้องบวชกับพระอุปัชฌาย์ของไทยหนึ่งเหลือหนึ่งเหลือ แต่ถ้าจะมีการบรรพชาสามเณรีในเมืองไทยก็ถือเป็นเรื่องส่วนตัวแต่พ.ร.บ.คณะสงฆ์ก็ไม่ได้รับรองไว้ และการจำวัดก็ต้องเป็นไปตามประกาศกฎกระทรวงฉบับที่ 1

ทั้งนี้วัดทรงธรรมกัลยาณี เป็นวัดที่ตั้งขึ้นเองไม่ถูกต้องตามกฎหมายคณะสงฆ์ อย่างไรก็ตามคาดว่าจะดำเนินการให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว

สำหรับเดลินิวส์รายงานข่าวนี้เพียง 2 วัน คือ วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2545 หน้า 14 แม้เนื้อหาข่าวมีการเปิดพื้นที่ให้กับฝ่ายสนับสนุน (ในส่วนที่ขีดเส้นใต้) แต่ปริมาณที่ให้น้อยกว่า ฝ่ายคัดค้าน และอยู่ในลำดับท้ายสุดของเนื้อหาซึ่งเป็นส่วนที่มีระดับความสำคัญน้อยสุด อีกทั้ง การพาดหัวข่าวเป็นการพาดหัวข่าวที่สรุปสาระสำคัญให้กับฝ่ายคัดค้าน ดังจะเห็นได้ ดังนี้

ส่วนวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2545 หน้า 13 การนำเสนอข่าวก็ยังคงให้น้ำหนักและความสำคัญไปที่ฝ่ายคัดค้าน และไม่เปิดพื้นที่ให้กับทางฝ่ายสนับสนุน สาระสำคัญในพาดหัวข่าวก็ให้น้ำหนักไปที่ฝ่ายคัดค้านเช่นเดิม ดังจะเห็นได้ ดังนี้

เหตุผลอีกข้อหนึ่งที่หนังสือพิมพ์ให้ความสนใจรายงานเหตุการณ์นี้เพราะสื่อโทรทัศน์ได้เสนอข่าวนี้ในช่วงข่าวภาคค่ำ ดังนั้นประชาชนที่ได้ชมข่าวนี้ผ่านสื่อโทรทัศน์ต้องมีความสนใจ ใคร่รู้รายละเอียดมากกว่าที่ได้รับฟังหรือได้รับชมจากโทรทัศน์ และหวังที่จะหารายละเอียดเพิ่มเติมจากหนังสือพิมพ์ เพราะหนังสือพิมพ์สามารถให้รายละเอียดของข่าวได้ดีกว่าสื่อโทรทัศน์ ซึ่งข้อได้เปรียบในเรื่องพื้นที่บนหน้าหนังสือพิมพ์และการนำเสนอที่ไม่ต้องขึ้นอยู่กับเวลาเหมือนเช่นข่าวโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์จึงสามารถให้รายละเอียดของข่าวได้ดีกว่าสื่อโทรทัศน์ (รุจน์ โกมลบุตร, 2540: 2)

พบว่า หนังสือพิมพ์ฝ่ายสนับสนุนมีการเปิดพื้นที่ให้กับการรายงานข่าวนี้อย่างเต็มที่ ทั้งในส่วนข่าวหน้า 1 ข่าวหน้าใน คอลัมน์ บทความ บทบรรณาธิการ และภาพประกอบข่าว ในส่วนเนื้อหาพื้นที่เกือบทั้งหมดเป็นข้อเท็จจริง/ข้อมูล/ถ้อยแถลงของทางกลุ่มสนับสนุน ดังตัวอย่าง ต่อไปนี้

หนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์รายวัน วันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2545 ข่าวหน้า 9

พาดหัวข่าว	“เปิดใจรั้มรักชิตา”
พาดหัวข่าวรอง	สามเณรีรูปแรกที่บวชในไทย
ความนำ	สามเณรีรั้มรักชิตา สามเณรีรูปแรกที่บวชในประเทศไทยท่ามกลางภิกษุสงฆ์จากต่างประเทศเปิดใจบวชเพื่อสืบพุทธปณิธาน ชายหญิงล้วนมีสิทธิ์เป็นพระอรหันต์ได้เท่ากัน ด้านพระมโน เมตตานันโทชี้ ไม่ผิดพระธรรมวินัย แต่ยังไม่มีการหมายรองรับ
เนื้อหา	นับเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ประเทศไทยที่มีคณะภิกษุณีสงฆ์จากต่างประเทศ..... พระภิกษุณีศัทธา สุมนา ได้เปิดเผยเป็นภาษาผ่านล่ามคือสามเณรีรั้มมณฑา (ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์) เจ้าอาวาสวัดทรงธรรม กัลยาณี..... สามเณรีรั้มรักชิตาได้เปิดใจหลังจากที่เสร็จสิ้นพิธีบรรพชาว่า..... ทางด้านพระมโน เมตตานันโทแห่งวัดราชโอรส ซึ่งได้รับนิมนต์ให้มาร่วมโมทนาและแสดงธรรมในพิธีบรรพชาสามเณรีได้กล่าวว่า.....

หนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์รายวันวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2545

ข่าวหน้า 1 และ หน้า 2 ทั้งหน้า

พาดหัวข่าว	“๗๕ ปีที่รอคอย ‘สิทธิสตรี’ ‘หลวงแม่’ สู้ไม่ถอย ยึดพุทธบริษัท ๔ สืบศาสนา”
พาดหัวข่าวรอง	<ul style="list-style-type: none"> ● ‘พระพยอม’ สนับสนุน ‘หญิง’ บวช ● พ.ร.บ. ๒๔๗๑ ตันเหตุสูญญิกิกษุณีไทย ● ย้อนรอยพระอาจารย์ ‘ธัมมนนทนา’
ความนำ	“ภิกษุณี” สืบทอดพระพุทธรศาสนาอุบัติจริงหรือ ? กัการรอกอยมานาน ๗๕ ปี ที่ถูกกดขี่ “สิทธิสตรี” ในสังคมพุทธบนดินแดนสยามแห่งนี้ “ธัมมนนทนา” หรือ “รศ.ดร.ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์” จุดประเด็นขึ้นจนเกิดกระแสเสียงแตกเป็น ๒ ฝ่าย “เห็นด้วย – คัดค้าน” วันนี้พิธีบรรพชา “ธัมมรักชิตา” ตอกย้ำชัดสังคมพุทธแล้วว่าเริ่มเห็นพ้องกับ “หลวงแม่”!
เนื้อหา	<p>นับเป็นประวัติศาสตร์หน้าหนึ่งของชาติไทยที่เกิดอุบัติการณ์ขึ้นในวงการ “ดงผ้าเหลือง”</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>หลังจากพิธีบรรพชาสามเณรี “ธัมมรักชิตา” ผ่านพ้นไปได้เพียงชั่วข้ามคืน กระแสต้านได้ปะทุดังสนั่นขึ้น เริ่มจากเมื่อตอนสายของวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2545 พระเทพคุณาภรณ์ เจ้าคณะจังหวัดนครปฐม... กล่าวว่ เป็นการบวชที่ไม่ถูกต้องและผิดระเบียบบผิดกฎของสงฆ์ไทย</p> <p>นอกจากนี้ยังตั้งข้อสังเกตการใช้ชื่อสถานที่ว่า “วัดทรงธรรมกัลยาณี” มีเจตนาเลียนแบบคำว่า “วัดของสงฆ์”</p> <p>เป็นที่น่าสังเกตว่ คณะผู้คัดค้านการบวช “ภิกษุณี”</p> <p>.....</p> <p>ก่อนหน้า “พระภิกษุณีสงฆ์” มีกรบวชเป็นที่แพร่หลายทั้งในญี่ปุ่น ไต้หวัน.....</p> <p>.....</p> <p>กระนั้น ทางกรก็ได้คัดค้านเนื่องจากเกรงว่ สตรีเพศจะทำให้พระสงฆ์ (ชาย) เกิดปัญหาในการครองเพศบรรพชิต...ดั่งนั้นประเทศ</p>

ไทยจึงตราเป็น พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พ.ศ. 2471.....ถือเป็น
การปิดกั้นสตรีเรื่อยมาจวบจนปัจจุบัน

การปิดกั้นสิทธิสตรีไทยในการบวช.....

.....
.....
.....

ภาพแสดงการนำเสนอข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์รายวัน
ในวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2545

๗๕ ปีที่รอดคอย 'สิทธิสตรี'
ทางงามแม่ 'สุ่มเออย'
ยึดพุทธบริษัท ๔ สืบศาสนา

บวชจริง
ดิฉันทำได้ดี
ในนามบริษัท

- พระพยอม' สัมภาษณ์ 'หญิง' บวช
- พ.ร.บ.๒๕๓๑ ต้นเหตุ 'ตราบาป' ไทย
- ย้อนรอยพระอาจารย์ 'ฉิมมนึก'

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ภาพแสดงการนำเสนอข่าวในพื้นที่ข่าวหน้า 2 ของหนังสือพิมพ์อาทิตย์ไคราะห์รายวัน ประจำวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2545

● ข่าวด่วน ●

นับเป็นวาระพิเศษอย่างยิ่งของชาวยุโรป... ๗๕ ปีที่รอคอย 'สิทธิสตรี' 'หลวงแม่' สู้ไม่ถอย ยึดพุทธบริษัท ๔ สืบศาสนา

๗๕ ปีที่รอคอย 'สิทธิสตรี' 'หลวงแม่' สู้ไม่ถอย ยึดพุทธบริษัท ๔ สืบศาสนา

พระราชกฤษฎีกาของ "พระวรวงศ์เธอ" ๗๕ ปีที่รอคอย... พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้... พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้...

พัน 'หลวงแม่' สู้ไม่ถอย... นับเป็นวาระพิเศษอย่างยิ่งของชาวยุโรป... พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้...

หลวงแม่ สู้ไม่ถอย... นับเป็นวาระพิเศษอย่างยิ่งของชาวยุโรป... พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้...

ผู้หญิงบวช ดีกว่า ไปเสริมอก

๗๕ ปีที่รอคอย... พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้... พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้...

หลวงแม่ สู้ไม่ถอย... นับเป็นวาระพิเศษอย่างยิ่งของชาวยุโรป... พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้...

๗๕ ปีที่รอคอย... พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้... พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้...

๗๕ ปีที่รอคอย... พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้... พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้...

๗๕ ปีที่รอคอย... พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้... พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้...

๗๕ ปีที่รอคอย... พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้... พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้...

๗๕ ปีที่รอคอย... พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้... พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้...

๗๕ ปีที่รอคอย... พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้... พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้...

๗๕ ปีที่รอคอย... พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้... พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้...

๗๕ ปีที่รอคอย... พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้... พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้...

๗๕ ปีที่รอคอย... พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้... พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้...

บทบรรณาธิการ หน้า 3

(หนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์รายวัน ประจำวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2545)

“พระพุทธเจ้า” ประกาศเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยประดิษฐานไว้ที่พุทธบริษัท ๔ อันได้แก่ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา เพื่อความยั่งยืนชั่วนิรันดร์ “ภิกษุณี” ดับสูญไปจากประเทศไทยด้วยข้อจำกัดความเป็น “สตรีเพศ” ที่ต้องอยู่ใต้อาณัติของ “บุรุษเพศ” และมีการตรา พ.ร.บ. คณะสงฆ์ ๒๕๗๑ ออกมากำหนดห้าม ๗๕ ปีที่ผ่านมา ณ วันที่มีการบรรพชา “สามเณริฐัมมรักขิตา” ที่จังหวัดนครปฐม และเป็นยุคที่ “สิทธิสตรี” มีการกล่าวถึงพร้อมกันคำว่า “เสมอภาค” จึงเป็นเรื่องที่น่าคิด

คอลัมน์ “เม็ดทราย ในภูเขา” หน้า 4

(หนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์รายวัน ประจำวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2545)

“ถึงเวลามีพุทธบริษัท ๔ ครบในสังคมไทย”

วันหนึ่งผมได้เดินทางไป “วัดทรงธรรมกัลยาณี” เพื่อจะไปแสดง “ความเคารพ” ต่อผู้หญิงคนหนึ่งที่อยู่ในผ้าถุงห่มสีเหลืองเช่นเดียวกับ “พระภิกษุ”

“อาจารย์ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์” คือชื่อเดิมของ “สามเณริฐัมมณันทา” ซึ่งได้เดินทางไปบวชมาจากประเทศศรีลังกา กระแสการบวชของ “อาจารย์ฉัตรสุมาลย์” ได้รับการต่อต้านพอสมควรจาก “คณะสงฆ์” และผู้คนในสังคมไทย ด้วยเหตุผลง่าย ๆ คือ “ภิกษุณี” ไม่มีในประเทศไทย

เมื่อเดินทางไปถึงได้พบกับ “ผู้หญิง” คนหนึ่งนั่งเป็นสง่าในผ้าถุงห่มสีเหลืองเช่นเดียวกับ “พระภิกษุสงฆ์” ทั้งหลาย ก่อนจะก้มลง “กราบ” ผมเกิดอาการ “ชะงัก” และถามตัวเองว่า จะ “กราบ” ผู้หญิงคนนี้ในฐานะอะไร?

“สตรีสูงอายุ หรือว่าสาวกของพระพุทธเจ้า” ?

จากนั้นก็ “ก้มลงกราบโดยไม่ลังเล” ในฐานะที่ท่านเป็น “สาวกของพระพุทธเจ้า” เป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบที่จะช่วยกันเผยแผ่ธรรมะของพระบรมศาสดา “นำพาผู้คนพ้นจากกองทุกข์” เพราะสรุปได้ว่า “ฐานะและเพศ” ไม่ใช่เครื่องมือที่จะแบ่งชั้นกีดกันไม่ให้ใครมารับใช้พระศาสนา ยิ่งพิจารณา “ความตั้งใจ” และ “วัตรปฏิบัติ” บวกกับ “ความรู้ในพุทธศาสนา” ก็นับได้ว่าท่านก็เป็น “พระดี” องค์หนึ่ง ในขณะที่เพศชายทั้งหลายที่ถือตัวว่ามี “สิทธิ์บวช” เป็นสาวกของศาสนาอย่างชอบธรรมนั้น มีมากมายที่บวชเข้ามาก่อกรรมสร้างความเสื่อมให้พระศาสนา

ถึงเวลาแล้วครับ ที่เราจะมี “พุทธบริษัท 4” ครบในสังคมไทย!

สำหรับการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์ฝ่ายคัดค้าน ก็ได้เสนอเป็นข่าวหน้าหนึ่ง มีคอลัมน์ บทความ และภาพประกอบเช่นเดียวกัน แต่พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นข้อเท็จจริง/ถ้อยแถลง/ทัศนคติ ที่ไม่เห็นด้วยกับการฟื้นฟูพิธีในครั้งนี้ หรือบางฉบับไม่ได้สนใจกับข่าวนี้อีกนำเสนอเป็นข่าวเล็กข้างในฉบับ ได้แก่ หนังสือพิมพ์สยามรัฐ และ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ส่วนรายละเอียดของหนังสือพิมพ์ทั้งสองฉบับดังได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว

ตัวอย่างข่าวของหนังสือพิมพ์ฝ่ายคัดค้าน ดังนี้

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐกรอบบ่าย วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2545 ข่าวหน้า 1

พาดหัวข่าว	“หลวงแม่ตามจิก พระเอาแต่นอน”
พาดหัวข่าวรอง	เจ้าคณะจังหวัดระบุนการบวชไม่ถูกต้อง
ความนำ	เจ้าคณะจังหวัดนครปฐมชี้ การบวชหญิงที่อ้างเป็นสามเณรี เป็นการบวชที่ไม่ถูกต้อง ผิดระเบียบและผิดกฎของสงฆ์ แถมมีการเรียกตัวเองเป็น “หลวงแม่” เหมือนกับ “หลวงพ่อ” และสื่อเจตนาใช้คำว่า “วัตร” พ้องกับ “วัด” เป็นที่ปฏิบัติธรรมด้วย หากแพร่ระบาดต่อไป คงจะตั้งเป็นลัทธิหรือนิกาย มีหัวหน้าปกครองกันตามใจชอบ ในขณะที่กรมศ.ศึกษาสั่งตั้งคณะทำงานของกรมการศาสนาตรวจสอบว่ามีผลกระทบต่อวงการศาสนาและความมั่นคงของชาติหรือไม่ ด้านนักบวชหญิงบวชวันแรกห่มผ้าเหลืองคล้ายกับจีวรพระสงฆ์ พานักบวชต่างชาติเดินสายเที่ยวเมืองกรุงเก่าและองค์พระปฐมเจดีย์
เนื้อหา	จากกรณีนางวรารงคณา วรวิษยนทร์ อายุ 55 ปี...เข้าพิธีบวชอ้างตัวเป็นสามเณรีนุ่งเหลืองห่มเหลืองเหมือนพระสงฆ์..... ต่อมาตอนสายวันที่ 11 ก.พ. ผู้สื่อข่าวไปสังเกตการณ์ที่สถานปฏิบัติธรรมวัตรทรงธรรมกัลยาณี ขณะเดียวกันผู้สื่อข่าวเข้ามัสการพระเทพคุณาภรณ์ เจ้าคณะจังหวัดนครปฐม.....พระเทพคุณาภรณ์กล่าวว่า เป็นการบวชที่ไม่ถูกต้องและผิดระเบียบผิดกฎสงฆ์ไทย..... ผู้สื่อข่าวรายงานว่า ระหว่างเดินทางออกจากวัดวังตะกุ่มมาถึงบริเวณหน้าองค์พระปฐมเจดีย์ กลางเมืองนครปฐม ได้พบนางวรารงคณาที่บวช อ้างเป็นสามเณรี...เดินเกาะกลุ่มมากับสามเณรีชาวศรีลังกากับ

ชาวทิเบตและนักบวชหญิงคนไทยกลุ่มใหญ่รวม 8 คนพากันเดิน
 เลี้ยวไปเที่ยวชมองค์พระปฐมเจดีย์ และเป็นทีสนใจของชาวบ้านหลายคน
 ต้องหันมามอง เพราะไม่เคยเห็นนักบวชหญิงแต่งกายเหมือนกับพระ
 สงฆ์มาก่อน

นายจำลอง ครูชุนทศ รมช.ศึกษาธิการ.....การที่มีผู้บรรพชา
 เป็นสามเณรจากลัγκα ถือว่าเป็นสามเณรในนิกายอื่น ไม่ได้สังกัดคณะ
 สงฆ์ไทย.....

ด้านนายสุทธิวงศ์ ต้นตยาพิศาลสุทธิ รองอธิบดีกรมการศาสนา
 กล่าวว่า ได้ทำเรื่องเสนอนายสมายจิต ภิรมย์ริน อธิบดีกรมการศาสนา
 เพื่อลงนามแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อศึกษาเรื่องดังกล่าว.....

ผศ.ดร.บรรจบ บรรณรุจิ อาจารย์คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลง
 กรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวว่า ตามที่มีการจัดพิธีบรรพชาสามเณรขึ้น คงไม่
 ได้ใช้มิติของฝ่ายเถรวาทในบ้านเราเป็นหลัก....แต่เท่าที่ทราบสามเณร
 ธิมมนันทาเคยประกาศตนว่า ได้เข้าบวชเป็นสามเณรฝ่ายเถรวาทของศรี
 ลัγκα คงไม่มีผลกระทบต่อคณะสงฆ์ไทย.....

ส่วนพระมหาโชวี ทัสสนีโย กรรมการศูนย์พิทักษ์พระพุทธ
 ศาสนาแห่งประเทศไทย กล่าวว่า สมเด็จพระสังฆราชฯทรงวินิจฉัยไป
 แล้วว่า สามเณร หรือภิกษุณีหมดสาบสูญไปนานแล้ว.....

ด้านสามเณรธิมมนันทาเปิดเผยว่า ได้บวชมาแล้ว 1 ปี มี
 คนเรียกว่า “หลวงแม่” ถ้าบวชครบ 2 ปี ก็จะเป็นภิกษุณีสงฆ์เต็มรูป
 แบบ สำหรับหญิงที่บวชไม่ใช่เป็นเรื่องใหม่ ที่ประเทศศรีลังกา
 ทิเบต เขามีมานานแล้ว เพราะเห็นว่าชายกับหญิงมีสิทธิเท่าเทียม
 กัน ไม่เหมือนกับพระไทยที่เอาแต่นอนทั้งวัน มันหมดสมัยแล้ว
 คาดว่าจะมีหญิงมาบวชตามเป็นจำนวนมาก

สุภาวดี อึ้งอัมพรวิไล
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพแสดงการนำเสนอข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ กรอบป้าย
ประจำวันที 13 กุมภาพันธ์ 2545

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

▲ ได้นกขุฑ์ทวาร
นางระดม นาง
เขนทร์ (อุบลราช) หรือ
คณะสงฆ์พุทธเถรวาท
ที่จังหวัดขอนแก่นที่วัด
รัตนารามไปให้พระ
ชุมชนสงฆ์ และสถาบัน
ศาสนาซึ่งวัดรัตนาราม
และวัดวิมลหรือพระ
เมตตาธรรมสงฆ์

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2545 คอลัมน์ "ซักธงรบ" หน้า 3

สามเณรี?

ผมนั่งอึดอึดใจแทนคุณถวิล สมัครรัฐกิจ ผู้อำนวยการสำนักงานมหาเถรสมาคม เต็มที่ ตอบก็คำถาม บวชสามเณรี ผิดหรือไม่ ..ก็ไม่สะเด็ดน้ำ

ดูเหมือนจะทิ้งเงื่อนอยู่ว่า ถ้าบวชในฝ่ายนิกายเถรวาท ถือตาม พ.ร.บ.สงฆ์ ก็ผิด แต่ถ้าบวชฝ่ายนิกายมหายาน แยกนิกายกันให้ชัด ๆ ไปเลย ก็อาจจะไม่ผิด ที่ผมอึดอึด ก็ตรงที่มาของกฎหมายคณะสงฆ์นั้นแหละครับ คุณถวิลทำงานใหญ่ ใกล้ชิดกับพระผู้ใหญ่ แต่ไม่หลุดออกมาว่า ที่มาของกฎหมายสงฆ์ มาจากพระวินัยที่บัญญัติไว้ใน พระปาติโมกข์

อธิบายเสียหน่อย เด็กรุ่นนี้อาจไม่รู้ว่า พระปาติโมกข์คืออะไร ... คือ พระวินัยที่ พระพุทธเจ้าบัญญัติเป็นข้อห้าม

ไม่ให้สงฆ์ประพฤติ

ทุกวันพระ 15 คำ สงฆ์ต้องลงโบสถ์สวดพระปาติโมกข์ ทบทวนไม่ให้หายหกตก หล่น

ความเป็นเถรวาท สงฆ์ฝ่ายไทยแตกต่างจากนิกายอื่นก็อยู่ตรงนี่คือเคร่งครัด ถือเอาวัตรปฏิบัติตามพระวินัย เดินตรงแนวตามพระพุทธเจ้าถ่ายทอดกันไม่เคยขาดตอน

.....
.....
.....
.....
.....

วินัย...การบวชภิกษุณี มีว่า...ภิกษุณีต้องบวชจากสงฆ์สองฝ่าย คือ ฝ่ายพระสงฆ์ด้วย

สงฆ์ฝ่ายภิกษุณีด้วย

.....
.....
.....
.....

ประวัติศาสตร์สงฆ์ไทย สำนักวัดใช้คำว่า ภิกษุณีขาดวงศไปแล้ว

ไม่เหลือเชื้อไฟให้จุดใหม่อีกแล้ว

ถือตามพระวินัย...ภิกษุณีไม่มี...นี่คือที่มาของกฎหมายสงฆ์ ที่ห้ามไม่ให้มีการ
บวชภิกษุณี ถ้าบวช ถือว่าผิดกฎหมาย

ถ้าเป็นภิกษุณีที่บวชจากนิกายอื่น...จากลังกา จีน ได้หวัน ฯลฯ ก็บวชกันไป ไม่มี
ใครว่า อย่างที่วัตรทรงธรรมกัลยาณี บวชกันไปแล้ว ก็ทักท้วงกันทำนอง

ไม่ใช่พวกฉัน เท่านั้นแหละ

เรื่องสามเณรีก็เหมือนกัน ผมไม่แน่ใจว่าจะมีศีลมากกว่าสามเณรซึ่งมีสิบข้อหรือ
ไม่ เพราะไม่มีใครพูดถึง

ศีลสามเณร..แม้จะมีสิบข้อ แต่โดยเนื้อหา ก็เพิ่มอีกข้อเดียว จากอุโบสถศีล ศีลที่
อุบาสกอุบาสิกาปวารณาในวันพระ ไม่กินข้าวเย็น ไม่ฟ้อนรำ ขับร้อง ประแป้งแต่งตัว ไม่นอนเตียง
ใหญ่...เท่านั้นแหละครับ

ไม่ได้วิเศษวิโส...แสดงความเหนือ ความยิ่งใหญ่อะไรเลย

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

**ถือศีล มีกฎหมายรองรับ...แต่ยังยึดติด ติดทั้งตัณหา มานะ ทิฐิ ติดตัวกฎ
ของกฎ พวกกฎ...ใจแคบ ใครข้องแวะเป็นไม่ได้ ศีลมากแค่ไหน ศรัทธาเกิดยากครับ**

● ความขัดแย้ง (Conflict) เป็นข่าวที่เกิดความไม่ลงรอยกันหรือปะทะกัน ไม่
โดยร่างกายก็โดยคารม ยิ่งเป็นความขัดแย้งในเรื่องที่คนกำลังสนใจก็ยิ่งมีคุณค่าของข่าวสูง อย่าง
ไรก็ตาม ความขัดแย้งจะได้รับการตัดสินว่ามีคุณค่าของข่าวเพียงใดย่อมต้องอาศัยองค์ประกอบ
อื่นในการตัดสินด้วย คือ อะไรเป็นต้นเหตุความขัดแย้ง ทำไมจึงเกิดความขัดแย้ง ใครคือคู่ต่อสู้ของ
ความขัดแย้ง ทั้งสองฝ่ายมีความคิดเห็นอย่างไร และความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเกี่ยวข้องกับผู้อ่านมาก
น้อยเพียงใดและเป็นที่น่าสนใจของประชาชนหรือไม่

อย่างกรณีข่าวสามเณรี/ภิกษุณีนี้ เป็นข่าวความขัดแย้งที่มีคุณค่าข่าวสูงเพราะ
เป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจ ใครู้จากผู้อ่าน

“...กรณีข่าวรั่มมันทา ยังเป็นประเด็นถกเถียงกันในสังคมอยู่ ฉะนั้นเวลานำเสนอ แม้เราจะสนับสนุนให้มีการบวชได้ แต่เราก็ไม่ควรเพิกเฉยกับฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย ซึ่งก็คือ ทางมหาเถรสมาคม แต่เราควรเสนอคำพูดหรือข้อเท็จจริงของทั้งสองฝ่าย เพื่อให้ผู้อ่านใช้ดุลพินิจ ตัดสินข้อถกเถียงนี้ด้วยตัวผู้อ่านเองด้วย..” (อภิชาติ ศักดิเศรษฐ์, สัมภาษณ์)

แต่จากการวิเคราะห์เนื้อหาบนหน้าหนังสือพิมพ์ แม้จะมีการนำเสนอข้อมูล/ข้อเท็จจริง/ถ้อยแถลง ของทั้งสองฝ่ายในข่าวขึ้นเดียวกัน แต่ปริมาณพื้นที่ที่ไม่เท่ากัน คือ หนังสือพิมพ์ที่คัดค้านจะให้ปริมาณพื้นที่กับทางกลุ่มคัดค้านมากกว่ากลุ่มสนับสนุน และหนังสือพิมพ์ที่สนับสนุนจะให้ปริมาณพื้นที่กับทางกลุ่มสนับสนุนมากกว่ากลุ่มคัดค้าน

- เพศ (Sex) ข่าวที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับเพศ ไม่ว่าจะจะเป็นความผิดปกติของพฤติกรรมเนื่องจากความสนใจในเพศตรงข้ามในตัวมนุษย์มีอยู่เสมอและเรื่องเพศก็เป็นเรื่องใกล้ตัวมนุษย์อยู่แล้ว จะเห็นได้ชัดเจนสำหรับกรณีข่าวนี้ เพราะบุคคลที่เป็นหัวข้อในการถกเถียงคือ “สามเณรรั่มมันทา” ผู้หญิงที่ออกมาเรียกร้องสิทธิบนพื้นที่ศาสนา

พบว่ากรรณางานข่าวของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ กับ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ มีการหยิบประเด็นเรื่องเพศมาเสนอเป็นข่าวที่แตกต่างจากหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น สาเหตุอาจจะเป็นที่ทั้งสองฉบับเป็นหนังสือพิมพ์ประเภทเชิงปริมาณ ลักษณะแง่มุมการรายงานข่าวจึงเน้นไปที่ข่าวประเภทเจ้าอารมณ์ แปลกประหลาด ดังนั้นการรายงานข่าวนี้ของสองหนังสือพิมพ์จึงมีการเสนอคุณค่าข่าวเรื่องเพศผสมกับคุณค่าข่าวเรื่องความแปลกประหลาด (Unusualness) คือ มองเหตุการณ์การออกมาเรียกร้องขอสิทธิในการบวชของผู้หญิงว่าเป็น เหตุการณ์ที่ผิดปกติไปจากธรรมดาหรือธรรมชาติของการบวชทั่วไป จะเห็นได้จากคำสัมภาษณ์ของคุณพลพิบูล เพ็ญแจ่ม หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ และ คุณเกรียงไกร ภูระย้า หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ดังคำสัมภาษณ์ข้างล่างนี้ตามลำดับ

“ข่าวที่จะลงหนังสือพิมพ์หรือไม่นั้น จะเป็นในลักษณะนี้มากกว่า คือ เรื่องนี้คนสนใจ พอพูดถึงเรื่องสามเณร ภิกษุณีมีคนสนใจ แนนอน ชั้นแรกลงแน่ เพราะทุกคนสนใจ และอยากรู้รายละเอียด ...ลักษณะแนวของข่าวที่เสนอคือ สามเณรเมื่อหาข้อเท็จจริงว่าคืออะไร พบว่าเป็นเรื่องความแปลกใหม่...หลังจากเมื่อเขากลับมาจากการบวชที่ศรีลังกา ก็ได้มาพักอยู่ในสำนักของเขาเอง เพียงแต่เรียกชื่อคล้ายจาก “วัด” มาเป็น “วัตร” เป็นข้อเท็จจริงเป็นเรื่องความเชื่อความศรัทธาที่ไม่สามารถไปห้ามกันได้ ถ้าอย่างบางคนศรัทธาเสาไฟ

ฟ้า หรือ ไปไหว้จอมพลวก จะไปบอกว่าเขาบ้าไม่ได้ เช่นเดียวกันกับธัมมัทนทา คือมัน เป็นเรื่องความเชื่อส่วนตัว ต้องปล่อยเขาไป...”

“...อย่างไทยรัฐเนี่ย ก็จะเล่นข่าวเรื่องพระ เพราะเป็นข่าวที่มีผลกระทบต่อชาวบ้าน ต่อประชาชนในวงกว้าง กรณีผู้หญิงบวชพระ ก็เป็นเรื่องที่คนควรน่าจะรับรู้ว่ามันเป็นอย่างไร เพราะโดยปกติแล้วมีแต่พระผู้ชาย ...การบวชเป็นสามเณรี ในส่วนของไทยเนี่ย กระบวนการขั้นตอนการบวชต้องผ่านใครต่อใครหลายคน ซึ่งแต่ละขั้นตอนต้องใช้เวลาเป็นหลาย ๆ ปีกว่าจะบวชได้ ...ซึ่งคณะสงฆ์ก็ได้ปฏิบัติตามที่พระพุทธเจ้าได้วางไว้ แต่กรณีธัมมัทนทา ไปบวชจากลังกา กลับมาเรียกตัวเองว่า “หลวงแม่” ให้คล้ายกับ “หลวงพ่อ” ... “วัดร” ให้คล้ายกับ “วัด”..”

จากคำสัมภาษณ์ และบทความพิเศษ “ปุ่จฉา – วิสัยนา... ‘ภิกษุณี’ สตรีห่มจีวร!! บั้นทอน – สืบทอดศาสนา??” ของหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ฉบับวันที่ 14 พฤษภาคม 2544 หน้า 1 และ 3 หรือ บทความพิเศษฉบับวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2545 หน้า 1 และ 3 เรื่อง “บวชแล้ว.. บนแผ่นดินไทย สามเณรี!! ปู่ทางสร้างพุทธรูปใหม่!?” จะเห็นว่ามีการใช้คำว่า “สตรีห่มจีวร” “พุทธรูปใหม่” และมีการใช้เครื่องหมายอัศเจรีย์กับปรศนีย์ซึ่งเป็นนัยยะบอกความรู้สึกว่า ตกใจ งุนงง และสงสัย ไร่ข้างหลังคำว่า “สตรีห่มจีวร” “สามเณรี” และ “พุทธรูปใหม่” หรือ

จากคำประกอบได้ภาพและลูกศรที่ชี้ไปที่สามเณรีธัมมัทนทาของข่าวหนังสือพิมพ์ไทยรัฐวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2545 หน้า 1 ดังภาพข้างล่างนี้

สุดพิลึก

นางวรางคณา วนวิชเยนทร์ (ศรีซี้) ในชุดหม่มเหลืองคล้ายสงฆ์ พากลุ่มนักบวชหญิง ทั้งคนไทยและต่างชาติเที่ยวชมองค์พระปฐมเจดีย์ จ.นครปฐม ท่ามกลางความกังขาถึงการออกบวชเลียนแบบพระสงฆ์

ภาพเดียวกันนี้ ของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐกรอบบ่าย วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2545 หน้า 1 มีการเขียนคำประกอบใต้ภาพว่า

ไลน์หญิงทวาร

นางวรางคณา วนวิชเยนทร์ (ลูกศรีซี้) พร้อมคณะสตรีนุ่งหม่มเหลืองทั้งคนไทยและต่างชาติเดินทางไปเยี่ยมชมพระปฐมเจดีย์ จ.นครปฐม ท่ามกลางเสียงวิพากษ์วิจารณ์และข้อกังขาเรื่องการบวชเลียนแบบพระสงฆ์

คำขึ้นต้น “สุดพิลึก” และ “ไลน์หญิงทวาร” ก็เป็นข้อยืนยันได้ว่า การรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐเน้นการรายงานคุณค่าข่าวเรื่องความแปลกประหลาด ดังจะเห็นได้จากการเขียนข่าวตอบโต้การกระทำที่ไม่เหมาะสมนี้ของหนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์ ฉบับวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2545 หน้า 9 ไว้ดังนี้

จาบจ้วง ‘หลวงแม่’

● พระเถระระบุคำ ‘ไลน์หญิง’ หมิ่นศาสนา

พระมหาไชว์ และ พระมหาเดวิทย์ ท้วงหนังสือพิมพ์ใช้คำ “ไลน์หญิง” ไม่เหมาะสมต่อนักบวชหญิง เข้าข่ายจาบจ้วง เป็นการดูหมิ่นศาสนา เพราะถึงแม้จะเป็นสตรี แต่ก็เป็นผู้ถือศีลของพระพุทธเจ้าและเป็นคนละเอียดเรื่องการตรวจสอบว่าควรยอมรับหรือไม่ ดังนั้นจึงสมควรต้องให้เกียรติ อย่าเป็นผู้พิพากษาเองและหวังแต่ขายข่าวไม่คำนึงถึงความเสื่อมเสียของพระพุทธศาสนา พระสงฆ์และประชาชนควรตรวจการทำงานของสื่อให้อยู่ในจรรยาบรรณ ถ้าปล่อยผ่านไปผ่านเลยไปเท่ากับปล่อยให้คนคิดน้อยจาบจ้วงคนคิดมาก

เช่นเดียวกับกับข่าวหนังสือพิมพ์มติชนในวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2545 หน้า 14 ที่มีการลงถ้อยแถลงของนางสาววิลาสินี พิพิธกุล อาจารย์คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัยได้แสดงความคิดเห็นต่อกรณีการบวชสามเณรที่วัตรทรงธรรมกัลยาณีและการกระทำของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ว่า

“..ในฐานะผู้หนึ่งที่เข้าร่วมพิธีไม่เห็นว่าจะทำให้พุทธศาสนาเสื่อมเสียตรงไหน และไม่ใช้การสร้างนิกายใหม่ตามที่มีพระผู้ใหญ่บางรูปแสดงความคิดเห็น การบวชเป็นไปตามจารีตประเพณีของพุทธศาสนา นิกายเถรวาทแบบสยามวงศ์...

...ดิฉันเสียใจต่อการเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งตีพิมพ์ภาพถ่ายขณะที่คณะภิกษุณีกำลังนมัสการพระปฐมเจดีย์ และใช้ลูกศรชี้ที่สามเณรรัชมรกชิตา พร้อมระบุว่า ‘สุดพิลึก’ จึงอยากจะขอร้องให้ยุติการเสนอข่าวแบบสร้างความประหลาดพิสดารเพราะนอกจากทำร้ายความเป็นมนุษย์แล้ว ยังสร้างกระแสแตกแยก ความเข้าใจผิดในสังคม”

ที่กล่าวมาข้างต้นเป็นการใช้ปัจจัยเรื่องคุณค่าข่าวมาเป็นปัจจัยในการตัดสินใจว่าข่าวนั้นมีความสำคัญและน่าสนใจมาก/น้อยเพียงใด เพื่อที่จะตัดสินใจได้ว่าจะนำเสนอเป็นข่าวหน้าหนึ่ง หรือข่าวหน้าใน หรือไม่นำเสนอเลย แต่ความสำคัญและคุณค่าของข่าวไม่ใช่เหตุผลทั้งหมด เนื่องจากทัศนคติหรือความสนใจของผู้ทำหน้าที่คัดเลือกข่าว และ นโยบายของหนังสือพิมพ์ก็มีอิทธิพลต่อปริมาณและตำแหน่งของการนำเสนอข่าวด้วยเช่นกัน

5. การเลือกประเด็นขึ้นพาดหัวข่าว

หากเปิดดูที่หน้าข่าวของหนังสือพิมพ์ ลักษณะทางกายภาพที่สามารถเห็นได้ชัดเจนคือ แต่ละข่าวจะมีพาดหัวข่าวขนาดใหญ่บ้างเล็กบ้าง และมีข้อความจำนวนหนึ่งต่อจากพาดหัวข่าวดังกล่าว หากพิจารณาโดยละเอียดลงไป จะพบข่าวแต่ละชิ้นประกอบด้วย พาดหัวข่าว ความนำ ส่วนเชื่อม และเนื้อหา

“ส่วนแรกสุดคือพาดหัวข่าวที่มองเห็นได้ง่ายมาก ส่วนที่ถัดตามมาเรียกตามโครงสร้างการเขียนข่าว จะประกอบไปด้วย ความนำ ส่วนเชื่อม และเนื้อหา ในส่วนของพาดหัวข่าวนั้นเป็นความรับผิดชอบของบรรณาธิการที่จะทำขึ้นตามข่าวที่ได้รับมาจากผู้สื่อข่าว การพาดหัวข่าวมักจะอาศัยผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานข่าวมากพอสมควร และไม่ใช่ว่าหน้าที่ของผู้สื่อข่าว ผู้สื่อข่าวรับภาระหน้าที่ในการเขียนข่าว เมื่อบรรณาธิการอ่านข่าวที่ได้มาจากนักข่าวหรือผู้เรียบ

เรียงข่าวแล้ว จึงตัดสินใจเขียนหัวข่าวประเภทต่างๆ...ขึ้นให้เหมาะสมกับความจำเป็น ข้อจำกัดของพื้นที่กระดาษ..." (อภิชาติ ศักดิเศรษฐ์ , สัมภาษณ์)

ดังนั้นส่วนที่มองเห็นได้ชัดเจนที่สุดของข่าว คือ “พาดหัวข่าว” เนื่องจากพาดหัวข่าวจะใช้ตัวอักษรที่มีขนาดใหญ่กว่าธรรมดา หรือใหญ่กว่าเนื้อเรื่อง ข้อความของพาดหัวข่าวจะสั้น กระชับ และสรุปสาระสำคัญของข่าว หรือสรุปแนะนำเรื่อง วัตถุประสงค์ของพาดหัวข่าวคือเพื่อให้ข่าวสารอย่างรวดเร็วแก่ผู้อ่าน ขณะเดียวกันก็สะท้อนลำดับความสำคัญของข่าวแต่ละชิ้น เพราะข่าวที่ถูกคัดเลือกเป็นข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ จะมีประมาณวันละ 7 – 8 ข่าว ซึ่งแต่ละข่าวก็จะถูกจัดลำดับความสำคัญอีกครั้งหนึ่ง ว่าข่าวใดมีความสำคัญและน่าสนใจควรเป็นข่าวที่ถูกพาดหัวข่าวใหญ่ที่สุด

“เมื่อในที่ประชุมข่าวตกลงว่าข่าวสามเณรี ควรจะนำเสนอขึ้นหน้าหนึ่ง ก็มาตัดสินใจว่าขึ้นหน้าหนึ่งแล้วจะอยู่ในระดับไหน คือ จะเป็นข่าวที่พาดหัวใหญ่ หรือ พาดหัวรองลงมา หรือว่าเป็นข่าวเล็ก แต่ว่ายังอยู่หน้าหนึ่ง...” (อภิชาติ ศักดิเศรษฐ์ , สัมภาษณ์)

การรายงานข่าวสามเณรีธัมมนันทาของหนังสือพิมพ์ทุกฉบับ ไม่ว่าจะเป็ภาค “ภิกษุณีรายวัน” หรือ ภาค “ภิกษุณีพิพาท” ทัวไปแล้วจะถูกเสนอเป็นข่าวภายในฉบับ , บทความ และคอลัมน์ ถ้าเป็นข่าวในส่วนหน้าหนึ่งจะเป็นเพียงข่าวที่มีพาดหัวข่าวขนาดเล็กเท่านั้น ดังตัวอย่างข่าวข้างล่างนี้

ตัวอย่าง : หนังสือพิมพ์แนวหน้าวันที่ 5 มิถุนายน 2544

กรมการศาสนา	กรมการศาสนาซึ่งออกกฎหมาย พ.ร.บ.
จัดพรบ.คณะสงฆ์	คณะสงฆ์ ไม่ได้กล่าวถึงภิกษุณีและ
ตอกย้ำชัดเจน	รับรองสถานภาพไว้ ระบุชัดภิกษุณีหมด
ภิกษุณีหมดนานแล้ว	จากพุทธศาสนาไปกว่า 1,000 ปีแล้ว
	และการบวชเป็นภิกษุณีจะต้องบวช
	จากพระอุปัชฌาย์ทั้งฝ่ายภิกษุณีและ
	อุปัชฌาย์ฝ่ายพระภิกษุ

ต่อ : ภิกษุณี – หน้า 5 ▶

ตัวอย่าง : หนังสือพิมพ์มติชนวันที่ 9 พฤษภาคม 2544

‘พระศรีปริยัติโมลี’
เร่งคณะสงฆ์ชี้ขาด
หาทางออก ‘ภิกษุณี’

พระศรีปริยัติโมลีโยนประเด็นร้อนใส่คณะสงฆ์ จะเลือกอะไรระหว่างพระธรรมวินัยกับประโยชน์ที่จะได้จากการให้ผู้หญิงบวช ซึ่งพุทธพจน์เปิดทางไว้ให้แล้ว ควรประชุมผู้รู้หาทางออกให้ผู้หญิงระบุดึงกล้าตัดสินใจ (อ่านหน้า 23)

แต่เหตุการณ์ข่าวการฟื้นสามเณรีที่วัดทรงธรรมกัลยาณี เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2545 ที่ผ่านมามีหนังสือพิมพ์เพียง 4 ฉบับที่เสนอเหตุการณ์ข่าวนี้เป็นพาดหัวข่าวใหญ่ของหนังสือพิมพ์ หนังสือพิมพ์ที่เหลือก็ยังคงการรายงานข่าวที่ใช้พาดหัวข่าวขนาดเล็กเหมือนการรายงานข่าวในช่วงภาค “ภิกษุณีรายวัน” และภาค “ภิกษุณีพิพาท” อยู่ หนังสือพิมพ์ 4 ฉบับที่กล่าวคือ

- หนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์รายวัน ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ที่ให้การสนับสนุน “สามเณรีธัมมันทา” อย่างเห็นได้ชัดเจนกว่าหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น ๆ แม้แต่ภายในหนังสือพิมพ์กลุ่มสนับสนุนด้วยตนเอง เหตุผลก็คือ (สัมภาษณ์คุณอรุณี มุศิริ)

ประการแรกแนวของหนังสือพิมพ์เน้นข่าวทางด้านศาสนา ตลอดทั้งบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ก็มีความสนใจทางด้านศาสนาเช่นเดียวกัน จะสังเกตได้จากการพาดหัวข่าวใหญ่ในวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2545 ที่ว่า “ 75 ปีที่รอคอย สิทธิสตรี หลวงแม่ ผู้ไม่ถอย ยึดพุทธบริษัท 4 สืบศาสนา” เป็นการให้ข้อสนับสนุนที่หนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์ เขียนสนับสนุนสามเณรีธัมมันทามาตลอดมาเป็นสรุปสาระสำคัญของพาดหัวข่าวเหตุการณ์ฟื้นพิธีสามเณรีที่วัดทรงธรรมกัลยาณี ซึ่งแตกต่างกับหนังสือพิมพ์ 3 ฉบับที่เหลือ จะใช้คุณค่าข่าวเป็นเกณฑ์ในการเขียนพาดหัวข่าว (ผู้วิจัยจะกล่าวต่อไป)

ประการที่สองความสัมพันธ์ระหว่างสามเถรีธัมม่นันทากับทางหนังสือพิมพ์ก็มี
ความสัมพันธ์ที่ดี เนื่องจากสามเถรีธัมม่นันทาเคยเขียนผลงานให้กับทางหนังสือพิมพ์

ประการที่สามทางหนังสือพิมพ์พิจารณาแล้วว่าการบวชของสามเถรีธัมม่นันทา
สามารถกระทำได้ ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัยหรือกฎใดในสังคัม

ประการที่สี่หนังสือพิมพ์รายงานข่าวของสามเถรีธัมม่นันทาอย่างสม่ำเสมอ จะ
เห็นได้จาก ตั้งแต่สามเถรีธัมม่นันทาเป็นข่าวครั้งแรกจนกระทั่งเหตุการณ์พื้นสามเถรีที่วัดทรง
ธรรมกัลยาณี คือ เริ่มตั้งแต่เดือนเมษายน 2544- กุมภาพันธ์ 2545 (ช่วงระยะเวลาที่ผู้วิจัยทำการ
ศึกษา) พบว่า ข่าวสามเถรีธัมม่นันทาไม่ได้ปรากฏบนหน้าหนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์ เพียงแค่
2 เดือน ได้แก่ เดือนสิงหาคม และ เดือนพฤศจิกายน

ประการสุดท้ายปริมาณพื้นที่ที่ให้กับข่าวประชาสัมพันธ์โฆษณาของท่าน
สามเถรีธัมม่นันทา, กิจกรรมของวัดทรงธรรมกัลยาณี และหนังสือที่ท่านเป็นผู้เขียน ปรากฏบน
หน้าหนังสือพิมพ์มากกว่าหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น ๆ

- หนังสือพิมพ์มติชน ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ในกลุ่มที่สนับสนุนสามเถรี
ธัมม่นันทาอีกหนึ่งฉบับ ได้เสนอเหตุการณ์พื้นสามเถรีที่วัดทรงธรรมกัลยาณี เป็นพาดหัวข่าว
ใหญ่ของหนังสือพิมพ์ เพราะนอกจากทางหนังสือพิมพ์จะมองว่าข่าวสามเถรีธัมม่นันทามีความ
สำคัญแล้ว แต่เหตุผลหลักที่ทางหนังสือพิมพ์ตัดสินใจให้ขึ้นเป็นข่าวใหญ่ของหน้าหนึ่ง คือ ความ
รวดเร็วที่หนังสือพิมพ์ได้ทราบเหตุการณ์นี้ก่อนหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น สังเกตได้จากการพาดหัวข่าว
ดังนี้

พาดหัวข่าวหลัก: **พื้นที่ในเมืองไทย บวช 'สามเถรี'**
พาดหัวข่าวรอง: **วันนี้ที่วัดทรงธรรมนครปฐม พระอินเดีย - ลังกา - ทิเบตร่วม**
ความนำ: **วัดทรงธรรมกัลยาณี พื้นที่บวชสามเถรีในไทยวันนี้ 'ธัมม่นันทา' เผยมี
คณะสงฆ์จากอินเดีย - ลังกา - ทิเบตเข้าร่วมนับสิบลูป**

จะเห็นว่าที่พาดหัวข่าวรองมีการใช้คำว่า “วันนี้” ขึ้นนำประโยค ตลอดทั้งการ
สัมภาษณ์คุณอภิชาติ ศักดิ์เศรษฐ์ หัวหน้าข่าวหน้าหนึ่งหนังสือพิมพ์มติชน ที่ได้กล่าวประโยคว่า

“กรณีการฟื้นฟูพิธีสามเณรีที่วัดทรงธรรมกัลยาณี มีมติชนเสนอข่าวนี้เป็นฉบับแรก” โดยน้ำเสียงที่กล่าวสื่อความหมายได้ว่า หนังสือพิมพ์มติชนมีความภาคภูมิใจที่ได้เสนอข่าวนี้เป็นฉบับแรก

อีกทั้งในวันถัดๆมา หนังสือพิมพ์มติชนก็ได้เสนอเหตุการณ์ข่าวนี้เป็นเพียงข่าวเล็กๆ ภายในฉบับ และข่าวหน้าหนึ่งที่พาดหัวข่าวเล็กเท่านั้น สรุปว่าหนังสือพิมพ์มติชนพาดหัวข่าวใหญ่ที่หน้าหนึ่งเพียงวันเดียว ก็คือ วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2545 ด้วยเหตุผลคุณค่าข่าวเรื่องความรวดเร็วในการได้ข่าวก่อนหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น

- หนังสือพิมพ์ข่าวสด ซึ่งเป็นหนึ่งในหนังสือพิมพ์ที่เสนอข่าวในเชิงสนับสนุนสามเณรีรั้มนันทาอีกหนึ่งฉบับ ก็ได้พาดหัวข่าวเหตุการณ์นี้เป็นพาดหัวข่าวใหญ่ของหนังสือพิมพ์ในวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2545 ดังนี้

พาดหัวข่าวหลัก: **บวชครั้งแรกในไทย สามเณรี! ‘ภิกษุณี’ อุบัติมา**

พาดหัวข่าวรอง: **ฉายาธัมมรักขิตา แม่ชีฉัตรสุมาลย์ประกอบพิธีให้ ส.ศิวรักษ์ ระบุสิทธิชาย-หญิง**

ความนำ: **บรรพชา ‘สามเณรี’ ครั้งแรกในเมืองไทย สีกาวัย 55 ปีเข้าพิธีบวชที่ ‘วัดทรงธรรมกัลยาณี’ ซึ่ง ‘ดร. ฉัตรสุมาลย์’ สามเณรีรูปแรกของไทยเป็นผู้ก่อตั้ง เผย...**

เช่นเดียวกับหนังสือพิมพ์มติชน ที่ในวันถัด ๆ ไป ก็เสนอข่าวนี้เป็นข่าวเล็กๆ ภายในฉบับ และ ข่าวหน้าหนึ่งแต่พาดหัวข่าวเล็ก ดังนั้นเหตุผลของการรายงานข่าวนี้เป็นข่าวใหญ่ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสด จะมีความคล้ายคลึงกับหนังสือพิมพ์มติชน คือ คุณค่าข่าว แต่ข่าวสดเน้นเหตุการณ์ข่าวนี้ที่คุณค่าข่าวเรื่องความแปลกใหม่เป็นหลัก ดังจะเห็นได้จากคำในพาดหัวข่าวที่ใช้คำว่า “บวชครั้งแรก” ขึ้นต้น

- หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เป็นเพียงหนังสือพิมพ์ฝ่ายคัดค้านที่รายงานเหตุการณ์นี้ด้วยพาดหัวข่าวใหญ่ในหน้าหนึ่งเพียงฉบับเดียวและรายงานเพียงวันเดียว คือ วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2545 กรอบป้าย

พาดหัวข่าวของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐเน้นคุณค่าข่าวระหว่างคุณค่าข่าวเจ้าอารมณ์ กับ ความขัดแย้ง สังเกตได้จากสรุปสาระสำคัญของข่าว และแนวการคัดเลือกข่าวของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ดังนี้

พาดหัวข่าวหลัก: **หลวงแม่ตามจิก พระเอาแต่นอน**
 พาดหัวข่าวรอง: **เจ้าคณะจังหวัดระบุงการบวชไม่ถูกต้อง**
 ความนำ: **เจ้าคณะจังหวัดนครปฐมชี้การบวชหญิงที่อ้างเป็นสามเณรี เป็นการบวชที่ไม่ถูกต้อง ผิดระเบียบและผิดกฎของสงฆ์**

ในพาดหัวข่าวจะเน้นไปที่ความขัดแย้ง กล่าวคือ จากที่กล่าวไว้ข้างต้น ว่า พาดหัวข่าวจะมีลักษณะสรุปสาระสำคัญของข่าว ซึ่งเมื่อได้อ่านพาดหัวข่าวโดยที่ยังไม่ต้องไปอ่านเนื้อหาข่าว จะเข้าใจได้ทันทีว่า ระหว่างหลวงแม่และเจ้าคณะจังหวัดมีความคิดเห็นที่ไม่ลงรอยกัน

สำหรับเหตุผลแนวการคัดเลือกข่าวของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ จากการสัมภาษณ์คุณเกรียงไกร ภูระย้า นักข่าวหน้าการศึกษาและศาสนาของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ พบว่า ข่าวที่เกี่ยวข้องกับพระ จะเป็นข่าวหลักหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ แต่สำหรับกรณีสามเณรีหมั้นนันทา ประชาชนสนใจ มองว่าเป็นเรื่องแปลกขัดกับค่านิยมของสังคมไทยที่จะเห็นสตรีห่มผ้าเหลือง ดังนั้นเหตุการณ์ข่าวนี้จึงเป็นข่าวใหญ่หน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

การพาดหัวข่าวของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ ไม่ว่าจะพาดหัวข่าวใหญ่ในหน้าหนึ่ง หรือ พาดหัวข่าวเล็กในหน้าหนึ่ง หรือ พาดหัวข่าวของข่าวเล็กในฉบับ พบว่า สรุปสาระสำคัญในพาดหัวข่าว เน้นนำหนักไปที่กลุ่มหนังสือพิมพ์ฉบับนั้น ๆ ให้การสนับสนุน

แม้ว่าในช่วงภาค “ภิกษุณีพิพาท” หนังสือพิมพ์จะเปิดพื้นที่ให้ข่าวของฝ่ายตรงข้ามสามารถปรากฏบนหน้าหนังสือพิมพ์ แต่การเขียนพาดหัวข่าวดังกล่าวจะเป็นการเขียนในเชิงลบเป็นส่วนใหญ่ หรือประเด็นสำคัญของฝ่ายตรงข้ามจะไม่ปรากฏในพาดหัวข่าวนั้นเลย จะมีเพียงข่าวที่มีเนื้อหาสนับสนุนความคิด/อุดมการณ์ของหนังสือพิมพ์นั้นๆ เท่านั้น ที่สามารถสรุปขึ้นเป็นพาดหัวข่าวในแต่ละข่าวได้

หนังสือพิมพ์ที่ผู้วิจัยได้ไปสัมภาษณ์ เป็นหนังสือพิมพ์ 4 ฉบับที่มีการพาดหัวข่าวให้ผู้อ่านได้เห็นอย่างชัดเจนว่าให้นำหนักกับฝ่ายไหน กล่าวคือ

หนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์รายวัน กับ หนังสือพิมพ์มติชน ให้นำหน้ากับฝ่ายสนับสนุน ดังจะเห็นได้จากพาดหัวข่าวที่สื่อความหมายว่าสนับสนุนการมีอภิชนูณี ตามตัวอย่างพาดหัวข่าวข้างล่างนี้

หนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์ : 75 ปีที่รอคอย “สิทธิสตรี” “หลวงแม่” ผู้ไม่ถอยยี้ด
พุทธบริษัท 4 สืบศาสนา (13 กุมภาพันธ์ 2545, หน้า 1
และ 2)

: ฝ่ายกำแพง ด้าน “อภิชนูณี”! (14 กุมภาพันธ์ 2545,
หน้า 1 และ 3)

หนังสือพิมพ์มติชน : ส.ศิริรักษ์ หนุนอภิชนูณี ชี้หาระบบไม่รู้จริง
(18 พฤษภาคม 2544, หน้า 1 และ 26)

: พันพิธิในเมืองไทยบวชสามเณรี (10 กุมภาพันธ์
2545, หน้า 1 และ 12)

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ กับ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ให้นำหน้ากับฝ่ายคัดค้าน ดังจะเห็นได้จากพาดหัวข่าวที่สื่อความหมายว่าคัดค้านกับการมีอภิชนูณี ตามตัวอย่างพาดหัวข่าวข้างล่างนี้

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ : สามเณรีฉัตรสุมาลย์ บวชผิดขั้นตอน
(17 พฤษภาคม 2544 , หน้า 15)

: เจ้าคณะจังหวัดชี้หญิงบวชไม่ถูกต้อง เรียกตัว ‘หลวง
แม่’ (12 กุมภาพันธ์ 2545 , หน้า 1 และ 19)

หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ : อธิปไตยศาสนา ย้ำชัดยังไม่รับรองอภิชนูณี
(10 พฤษภาคม 2545 , หน้า 12)

: พระสังฆราชรับสั่งห้ามบวชอภิชนูณี - สามเณรี
(3 มิถุนายน 2544 , หน้า 2)

ในจำนวนหนังสือพิมพ์รายวัน 8 ฉบับที่ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหา พบว่า มีหนังสือพิมพ์ที่แสดงจุดยืนของหนังสือพิมพ์ตนเองได้อย่างเด่นชัดเพียง 2 ฉบับ คือ หนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์รายวัน กับ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เพราะว่า แม้ว่าผู้อ่านจะหยิบหนังสือพิมพ์ 2 ฉบับนี้ มาอ่านข่าวสามเดี๋ยวมั่นนทาเพียงวันเดียว หรืออ่านบ้างไม่อ่านบ้าง หรือติดตามอ่านทุกวัน แม้ว่าจะระยะเวลาของผู้อ่านแต่ละคนจะไม่เหมือนกัน แต่สารที่ผู้อ่านทุกคนจะได้รับเหมือนกัน คือ หนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์รายวัน “สนับสนุน” และ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ “คัดค้าน” ดังตารางเปรียบเทียบปริมาณการรายงานข่าวระหว่างข่าวสนับสนุนสามเดี๋ยวมั่นนทา และ ข่าวคัดค้านสามเดี๋ยวมั่นนทาของแต่ละหนังสือพิมพ์ ได้ดังต่อไปนี้

ตารางเปรียบเทียบปริมาณการรายงานข่าวระหว่างข่าวสนับสนุนและข่าวคัดค้านสามเดี๋ยวมั่นนทาของหนังสือพิมพ์รายวันทั้ง 8 ฉบับ ตั้งแต่เดือนเมษายน 2544 – เดือนมีนาคม 2545

หนังสือพิมพ์	ฝ่ายสนับสนุน	เป็นกลาง	ฝ่ายคัดค้าน
1. อาทิตย์วิเคราะห์			
• ข่าว (รวมทั้งหมด 16 ชิ้น)	12	2	2
• คอลัมน์ (รวมทั้งหมด 11 คอลัมน์)	11	-	-
• บทความ (รวมทั้งหมด 24 บทความ)	19	4	1
• บทบรรณาธิการ (1 บทบรรณาธิการ)	1	-	-
2. ไทยโพสต์			
• ข่าว (รวมทั้งหมด 17 ชิ้น)	12	-	5
• คอลัมน์ (รวมทั้งหมด 4 คอลัมน์)	4	-	-
• บทความ	-	-	-

(ไม่มีบทความ) • บทความวิชาการ (ไม่มีบทความวิชาการ)	-	-	-
3. ข่าวสด • ข่าว (รวมทั้งหมด 8 ชิ้น) • คอลัมน์ (1 คอลัมน์) • บทความ (รวมทั้งหมด 6 บทความ) • บทความวิชาการ (ไม่มีบทความวิชาการ)	5 1 3 -	1 - 3 -	2 - - -
4. มติชน • ข่าว (รวมทั้งหมด 22 ชิ้น) • คอลัมน์ (รวมทั้งหมด 2 คอลัมน์) • บทความ (รวมทั้งหมด 16 บทความ) • บทความวิชาการ (1 บทความวิชาการ)	12 2 15 1	4 - 1 -	6 - - -
5. ไทยรัฐ • ข่าว (รวมทั้งหมด 5 ชิ้น) • คอลัมน์ (รวมทั้งหมด 4 คอลัมน์)	- -	- -	5 4

<ul style="list-style-type: none"> ● บทความ (ไม่มีบทความ) ● บทความวิชาการ (1 บทความวิชาการ) 	-	-	-
<p>6. แนวนวน้ำ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ชำว (รวมทั้งหมด 11 ชำว) ● คอลัมน์ (รวมทั้งหมด 2 คอลัมน์) ● บทความ (ไม่มีบทความ) ● บทความวิชาการ (ไม่มีบทความวิชาการ) 	2	-	9
<ul style="list-style-type: none"> ● คอลัมน์ (รวมทั้งหมด 2 คอลัมน์) 	-	-	2
<ul style="list-style-type: none"> ● บทความ (ไม่มีบทความ) ● บทความวิชาการ (ไม่มีบทความวิชาการ) 	-	-	-
<p>7. เศลนัวส์</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ชำว (รวมทั้งหมด 5 ชำว) ● คอลัมน์ (ไม่มีคอลัมน์) ● บทความ (รวมทั้งหมด 3 บทความ) ● บทความวิชาการ (ไม่มีบทความวิชาการ) 	-	-	5
<ul style="list-style-type: none"> ● บทความ (รวมทั้งหมด 3 บทความ) 	1	-	2
<ul style="list-style-type: none"> ● บทความวิชาการ (ไม่มีบทความวิชาการ) 	-	-	-
<p>8. สยามรัฐ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ชำว (รวมทั้งหมด 5 ชำว) ● คอลัมน์ (รวมทั้งหมด 3 คอลัมน์) 	-	-	5
<ul style="list-style-type: none"> ● คอลัมน์ (รวมทั้งหมด 3 คอลัมน์) 	2	-	1

<ul style="list-style-type: none"> • บทความ (รวมทั้งหมด 15 บทความ) 	5	-	10
<ul style="list-style-type: none"> • บทบรรณาธิการ (ไม่มีบทบรรณาธิการ) 	-	-	-

ในส่วนภาพรวมของหนังสือพิมพ์แต่ละฝ่าย เนื้อหาข่าวที่มีความหมายในแนวเดียวกับความต้องการของหนังสือพิมพ์ จึงมีแนวโน้มที่จะได้รับคัดเลือกให้ปรากฏเป็นข่าวบนหน้าหนังสือพิมพ์ได้ เพราะการจัดสรรพื้นที่และน้ำหนักที่หนังสือพิมพ์กำหนดให้แหล่งข่าวของทางฝ่ายที่หนังสือพิมพ์ให้การสนับสนุนมีมากกว่าหรือโดดเด่นกว่าฝ่ายอื่น

“...หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับจะมีเอกลักษณ์ในการจัดลำดับความสำคัญของข่าวที่ไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับผู้ที่ทำหน้าที่คัดเลือกข่าวหรือบรรณาธิการของแต่ละฉบับ ที่จะให้ความสำคัญกับคุณค่าของข่าวและปัจจัยอื่น ๆ ที่มาเกี่ยวข้องอย่างไร...สำหรับอาทิตย์ฯ บรรณาธิการและแนวของหนังสือพิมพ์ให้ความสนใจกับเรื่องทางด้านศาสนา และก็สนับสนุนกับการที่จะมีพระผู้หญิง” (อรุณี มุศิริ , สัมภาษณ์)

“...ความสำคัญและคุณค่าของข่าว ไม่ใช่เหตุผลทั้งหมดของการคัดเลือกข่าวนำเสนอในหน้าหนึ่ง ทั้งนี้ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการนำเสนอข่าวในหน้าหนึ่งอีกหลายประการ เช่น ทศนคติหรือความสนใจของผู้ทำหน้าที่คัดเลือกข่าว... แนวนโยบายของหนังสือพิมพ์ ความสนใจของผู้อ่านในข่าวแต่ละประเภทที่เปลี่ยนแปลงไป การนำเสนอข่าวเพื่อต่อเนื่องจากข่าวที่เคยเสนอไปแล้ว และ ความทันสมัยในระหว่างหนังสือพิมพ์ด้วยกัน ...” (พลพินุล เพ็งแจ่ม , สัมภาษณ์)

“ข้อจำกัดเรื่องเนื้อที่ของหนังสือพิมพ์ มีส่วนในการกำหนดว่าข่าวแต่ละข่าวควรจะมีเนื้อหาเท่าใดและข่าวใดอาจจะได้ลงพิมพ์หรือไม่ได้ลงพิมพ์ตามข้อจำกัดด้านเนื้อที่ของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ ซึ่งก็ต้องเลือกข่าวที่ผู้อ่านแต่ละหนังสือพิมพ์ให้ความสนใจ มีความสำคัญ...โดยปกติแล้วการเขียนข่าวจะอยู่ที่ประมาณไม่เกิน 1 หน้า ขนาด A 4 การเขียนข่าวไม่ควรเขียนข่าวยาว ยกเว้นข่าวที่สำคัญ ๆ และมีความน่าสนใจ สำหรับไทยรัฐในแต่ละวันจะมีทั้งหมด 8 ข่าวที่เป็นข่าวใหญ่ ซึ่งก็ดูที่ประเด็นของข่าวนั้น และก็แบ่งพื้นที่ในการลงข่าว...อย่างกรณีข่าวสามเณร ถ้าไม่มีการเคลื่อนไหว ก็เป็นข่าวที่ไม่มีความใหม่เพราะอยู่เนืองกับที่ ก็อาจไม่นำเสนอ หรือไปนำ

เสนอเป็นข่าวสั้นขนาด 4 บรรทัด ลงเป็นข่าวข้างในฉบับแทน ทั้งนี้ทั้งนั้นขึ้นอยู่กับหัวหน้าข่าวและบรรณาธิการข่าว...(เกียรติ ไกร ภูระย้า, สัมภาษณ์)

อภิชาติ ศักดิ์เศรษฐ์ หัวหน้าข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์มติชนได้ให้ความคิดเห็นที่มาจากประสบการณ์การทำงานและการทำงานวิจัยเรื่อง “ปัจจัยในการเสนอข่าวสารพัดพลาด และการยอมรับของหนังสือพิมพ์” สามารถสรุปได้ว่า นักข่าว หัวหน้าข่าว หรือผู้อยู่ในกระบวนการผลิตข่าวของหนังสือพิมพ์ มีส่วนสำคัญในการทำให้ข่าวสารพัดพลาด ด้วยการตีความหมายของเหตุการณ์หรือข้อมูลที่ได้รับมาบิดเบือนไปจากข้อเท็จจริง ไม่ว่าจะด้วยเจตนาหรือไม่ก็ตาม ซึ่งแสดงออกให้เห็นทั้งในรูปของการพาดหัวข่าว หรือ การเลือกให้รายละเอียดเนื้อหาข่าวที่เป็นไปในทิศทางที่ผิดพลาด อีกทั้งการตัดสินใจในการเลือกแหล่งข่าวหรือข้อมูลมาใช้ในการอ้างอิง ก็เป็นความผิดพลาดอีกอย่างหนึ่งของคนทำข่าว ความผิดพลาดเหล่านี้จะปรากฏให้เห็นเป็นรูปธรรมที่สามารถเห็นได้ชัดเจนบนหน้าหนังสือพิมพ์ ว่าข่าวนั้นจะได้ปริมาณและตำแหน่งของการนำเสนอข่าวที่ไม่ยุติธรรมและไม่สมมูลกัน

แม้ว่าฝ่ายผู้บริหารจะไม่ค่อยมายุ่งเกี่ยวเรื่องการทำงานข่าว แต่ก็ต้องยอมรับว่าองค์กรหนังสือพิมพ์เป็นองค์กรธุรกิจเอกชน ซึ่งมีรูปแบบของธุรกิจการค้าที่จะต้องมีผลกำไรเพื่อให้ธุรกิจอยู่รอด

“บางครั้งที่ประชุมโต๊ะข่าวประจำวัน ทางฝ่ายบริหารก็อาจจะส่งตัวแทนมาร่วมรับฟังและชี้แนวทางการตัดสินใจให้กับที่ประชุมโต๊ะข่าว” (อภิชาติ ศักดิ์เศรษฐ์, สัมภาษณ์)

สะท้อนให้เห็นว่า การทำงานของนักข่าวยังคงตกอยู่ภายใต้นโยบายขององค์กรที่กำหนดจากนายทุนเจ้าของหนังสือพิมพ์ ที่มีผลประโยชน์ทางธุรกิจเป็นเป้าหมายสูงสุด

“บ่อยครั้งที่นักข่าวต้องเผชิญกับการตัดสินใจต้องเลือกระหว่างประโยชน์ของผู้อ่านกับผลกำไรขององค์กร หรือ ระหว่างความถูกต้องเป็นธรรมกับความโน้มเอียงเพื่อประโยชน์ขององค์กร ซึ่งนักข่าวก็อาจต้องเลือกยืนอยู่ข้างประโยชน์ขององค์กรเป็นหลักก่อน รวมทั้งปัจจัยการแข่งขันทางธุรกิจระหว่างหนังสือพิมพ์ด้วยกันเอง นักข่าวก็จำเป็นต้องเลือกยืนอยู่ข้างหนังสือพิมพ์ของตัวเองเช่นกัน” (อภิชาติ ศักดิ์เศรษฐ์ , สัมภาษณ์) ดังนั้น กรณีข่าวสามเณรวิธัมมันทา ทั้งฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายคัดค้าน อาจจะถูกนักข่าวล้วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ด้วยการเสนอข่าวและภาพที่ไม่เหมาะสม เสนอข่าวให้เป็นเรื่องความผิดปกติหรือความแปลกพิสดารหรือเน้นไปที่การ

ปะทะกันระหว่างสองฝ่าย ซึ่งล้นแล้วแต่เป็นการขายข่าวเพื่อผลประโยชน์ทางการค้าขององค์กร ซึ่งการแข่งขันกันนำเสนอเรื่องเหล่านี้ จะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อ่าน

ผู้วิจัยได้รวบรวมความคิดเห็นของฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายคัดค้านที่มีต่อการนำเสนอข่าวสามเดวี/ภิกษุณี ของหนังสือพิมพ์ ได้ดังต่อไปนี้

“...ช่วงหลังที่มีการบวชที่วัดเรา หนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ให้ความเป็นธรรม แล้วเขียนข่าวค่อนข้างจะถูกต้อง ...แต่มีบางฉบับที่อาจจะไม่เป็นเพราะไม่ทราบข่าว แล้วมาตามข่าวในวันอื่น ซึ่งเป็นวันที่ไม่มีใครอยู่ที่วัด ก็ทำให้เกิดการเขียนข่าวขึ้นเอง แต่นั่นก็ต้องเป็นความรับผิดชอบของเขาต่อไปว่าจะทำอะไรหรือไม่ และจะทำอย่างไร” (สามเดวีธัมมันทา)

“...ความรู้พื้นฐานทางด้านศาสนาของสื่อ่นั้นมีน้อย บางคนมาสัมภาษณ์ผมยังไม่รู้เลยว่าสามเดวีคืออะไร ภิกษุณีคืออะไร แค่ว่าประเด็นง่าย ๆ อย่างนี้ยังไม่เข้าใจ เรื่องก็เลยผิดไปกันใหญ่ ตอนนั้นก็เขียนปนกันไปหมดระหว่างสามเดวีกับภิกษุณี...” (อาจารย์เสฐียรพงษ์ วรรณปก)

“...สื่อไทยไม่เคยให้ความรู้เรื่องภิกษุณี หรือ ไม่ส่งเสริม การที่เป็นข่าวขึ้นมา ก็เพราะสามเดวีธัมมันทาบวชแค่นั้นเอง แต่สื่อจะไปเน้นเรื่องพระเครื่อง ความศักดิ์สิทธิ์ ความมีชื่อเสียงของพระ/พระเครื่อง แค่นั้นเอง ไม่ได้ติดตามว่าเมื่อพระบวชแล้วพระทำอะไรให้กับสังคมบ้าง แล้วผู้หญิงมีสิทธิบวชได้ไหม หรือบวชสามเดวีทำได้หรือเปล่า และเมื่อผู้หญิงบวชจะสร้างอะไรหรือทำอะไรให้กับสังคมหรือประเทศชาติได้บ้าง การเสนอข่าวศาสนาของหนังสือพิมพ์ไม่ได้สร้างสรรค์อะไรให้กับสังคม อย่างกรณีข่าวสามเดวีก็จะไปถูกวางไว้ที่หน้าสตรี แต่ถ้าเป็นข่าวหน้าหนึ่งก็จะเขียนข่าวในลักษณะที่ว่า ผู้หญิงบวช เป็นเรื่องแปลก น่าตื่นเต้น อะไรทำนองนี้เสียมากกว่า” (คุณทองใบ ทองเปาด์)

“...การเสนอข่าวสามเดวีธัมมันทาของหนังสือพิมพ์ ก็อาจจะไม่เป็นเพราะหนังสือพิมพ์เป็นพวกของฉัตรสุมาลย์ หรือ หนังสือพิมพ์คงจะหาเรื่องเล่นอะไรตามประสาหนังสือพิมพ์ไป หรือ พวกอาจารย์ฉัตรสุมาลย์ มีการเชียร์ให้หนังสือพิมพ์เปิดประเด็นอะไรบางอย่าง ดังนั้นหนังสือพิมพ์จะนำเสนอเรื่องนี้อย่างไรนั้น ก็ขึ้นอยู่กับว่าข้อมูลที่หนังสือพิมพ์เสนอนั้น ได้มาจากฝ่ายไหน น้ำหนักที่นำเสนอ ก็จะเอนเอียงไปทางฝ่ายนั้น...” (พระเทพดิลก หรือ ท่านเจ้าคุณมหาระเบบ)

“อยากจะเสนอแนะให้หนังสือพิมพ์ต้องมีความรู้จริง รู้ถูกต้องก่อนการนำเสนอ ไม่ใช่รู้แบบงู ปลาปลา เมื่อรู้จริง ก็รู้ว่าคนไหนเขาพูดผิด แต่ในทางตรงกันข้ามแนวคิดของหนังสือพิมพ์คือ ผู้ให้ข่าวให้ข่าวมาอย่างไรก็ลงไปอย่างนั้น” (พันเอก ทองขาว พ่วงรอดพันธุ์)

จากความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ข้างต้น กับ ผลที่ปรากฏบนหน้าหนังสือพิมพ์สรุปได้ว่า กรณีความขัดแย้งเรื่องสามเณรีรั้มนันทา แม้หนังสือพิมพ์จะเปิดพื้นที่ให้กับทั้งสองฝ่าย แต่ผู้อ่านก็สามารถรับรู้ “สาระ” ที่หนังสือพิมพ์ต้องการสื่อสารได้ เพราะ “สาระ” ของหนังสือพิมพ์ทั้งสองฝ่าย ถูกเน้นด้วยการให้ข้อเท็จจริง/ข้อมูล/รายละเอียดในปริมาณที่แตกต่างกันมาช่วยสนับสนุน/คัดค้าน “สาระ” นั้น อีกทั้งตำแหน่งของ “สาระ” นั้นยังถูกวางในที่มีระดับหรือลำดับความสำคัญมากน้อยลดหลั่นกันไป

“สาระ” ในข่าวสามเณรี/ภิกษุณี ที่หนังสือพิมพ์แต่ละฝ่ายต้องการสื่อสารมายังผู้อ่านนี้ อาจไม่สามารถทำให้ผู้อ่านมีความคิดตามหนังสือพิมพ์ได้ทันที แต่อย่างน้อยก็สามารถทำให้ผู้อ่านควรคิดอย่างไรเกี่ยวกับประเด็นสามเณรี/ภิกษุณี

การเลือกข่าวและวิธีการเสนอข่าวในแต่ละวันของหนังสือพิมพ์ทำให้อ่านทราบ ว่า อะไรคือ “สาระ” สำคัญ และ “สาระ” ที่โดดเด่นในข่าวจะถูกมองว่ามีความสำคัญในสายตาของผู้อ่าน ครั้นเวลาผ่านไปช่วงหนึ่ง “สาระ” นั้นก็อาจกลายเป็นปัญหาที่มีลำดับความสำคัญสูงสำหรับผู้อ่าน จนกลายเป็นวาระสาธารณะ (Public agenda) ได้

หนังสือพิมพ์รายงาน “ข่าวสามเณรีรั้มนันทา” เพราะเห็นว่าประเด็นปัญหานี้กำลังมีพฤติกรรมผิดปกติเกิดขึ้น และพฤติกรรมผิดปกตินั้นมักเกี่ยวข้องกับรัฐบาล เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือสถาบันสาธารณะ แต่การที่เรื่องราวหรือเหตุการณ์จะถูกหนังสือพิมพ์รายงานเป็นข่าว เรื่องราวหรือเหตุการณ์นั้นต้องมีความน่าสนใจในตัวของมันเอง หรือมีฉะนั้นก็เป็นที่น่าสนใจของประชาชนจำนวนมากพอที่จะทำให้มันมีความสำคัญทางสังคม

หนังสือพิมพ์แต่ละฝ่ายจะทำการหาข้อเท็จจริง/ข้อมูล/รายละเอียด/ถ้อยแถลงต่างต่งนานามาเสริม “สาระ” ในข่าว โดยการจัดวางไว้ในตำแหน่งที่โดดเด่นในข่าว เพื่อจะได้ผ่านสายตาผู้อ่านเป็นอันดับต้น ๆ หรือ สามารถมองเห็นได้ในทันทีเมื่อหยิบหนังสือพิมพ์ขึ้นมาอ่าน

ปริมาณและตำแหน่งในการนำเสนอเป็นการให้นำน้ำหนักความสำคัญแก่ชื่อนั้น ในแง่ของการกระตุ้นและเตือนความจำผู้อ่านให้ระลึกถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ “สาระ” สำคัญของชื่อนั้น ซึ่งข้อมูลข่าวสารนั้นสามารถถูกนำมาใช้สร้างความคิดเห็นเกี่ยวกับบุคคล กลุ่ม หรือสถาบันที่เกี่ยวข้องกับปัญหานี้ ดังจะเห็นได้จากการจัดประชุมของคณะกรรมการสิทธิที่ได้รับมอบหมายงานจากทางคณะกรรมการกิจการสตรี เยาวชน และผู้สูงอายุ ให้รับผิดชอบในการพิจารณาศึกษาเกี่ยวกับประเด็นปัญหาสิทธิในในประเทศไทย เพื่อร่วมหาทางออกให้กับปัญหานี้ โดยเชิญผู้แทนจากทั้งฝ่ายคัดค้านและฝ่ายสนับสนุน เข้าร่วมประชุม ในช่วงเดือนพฤษภาคม – สิงหาคม 2545 ณ ห้องประชุมคณะกรรมการหมายเลข 113 ชั้น 1 อาคารรัฐสภา 2 ที่ผ่านมา

การรายงานข่าวสามเดี๋ยวมั่นนทาของหนังสือพิมพ์ที่ผู้วิจัยได้รับการไปสัมภาษณ์กลุ่มสนับสนุนและกลุ่มคัดค้าน พบว่า อคติ (bias) ของหนังสือพิมพ์ เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้การให้นำหนักในข่าวแต่ละฝ่ายไม่สมดุลกัน

แต่อคติของหนังสือพิมพ์ที่ทั้งสองฝ่ายวิจารณ์นั้นมีความแตกต่างกัน คือ

กลุ่มสนับสนุน มีความเห็นว่า อคติของหนังสือพิมพ์ที่มีต่อการรายงานข่าวสามเดี๋ยวมั่นนทา คือ ประเด็นเรื่องเพศสภาพ (gender), การไม่มีความรู้หรือรู้ไม่จริงเกี่ยวกับเรื่องศาสนาของนักข่าว และเรื่องการเมืองทั้งจากฝ่ายรัฐและฝ่ายสงฆ์ที่บีบบังคับการทำงานของหนังสือพิมพ์

กลุ่มคัดค้าน มีความเห็นว่า อคติของหนังสือพิมพ์ที่มีต่อการรายงานข่าวสามเดี๋ยวมั่นนทา คือ ความเป็นพรรคเป็นพวกหรือการเข้าข้างกัน ซึ่งเป็นพฤติกรรมขององค์กร โดยองค์กรมีนโยบายที่จะบิดเบือนข่าวเพื่อประโยชน์ของกลุ่มสามเดี๋ยวมั่นนทา หรือ อาจเป็นพฤติกรรมของปัจเจกบุคคล กล่าวคือ เป็นลีลาของนักข่าวแต่ละคนในการเลือกและเขียนข่าว

จากการสัมภาษณ์กลุ่มหนังสือพิมพ์ พบว่า สาระสำคัญ และ ความน่าสนใจของข่าวสามเดี๋ยวมั่นนทา เป็นปัจจัยหลักที่หนังสือพิมพ์ใช้ตัดสินใจในการเลือกรายงานข่าวนี้ แต่ที่หนังสือพิมพ์ทั้งสองฝ่ายให้ปริมาณและตำแหน่งในการนำเสนอข่าวที่แตกต่างกันนั้น เนื่องจากทัศนคติในการประเมินคุณค่าข่าว ความคิดที่ใช้ในการเขียนและเรียบเรียงข่าวของนักข่าว ที่แตกต่างกันไปตามอิทธิพลที่ได้รับการปลูกฝังหรือการกล่อมเกลาเกี่ยวกับงานของตนทั้งจากที่ได้เรียนรู้ในสถาบันการศึกษาและประสบการณ์การทำงานจริง และความแตกต่างของปัจเจกบุคคลที่ทำให้

พฤติกรรมของนักข่าวมีความแตกต่างกัน ดังนั้นการประเมินคุณค่าข่าวซึ่งเกิดจากความรู้สึกของมนุษย์ย่อมต้องมีอคติเกิดขึ้นได้

อคติในระดับนโยบาย/วัฒนธรรมขององค์กรที่มาจากลักษณะของการเขียนข่าว และรายงานข่าว ลีลาหรือลักษณะการบรรยายของหนังสือพิมพ์ในแบบฉบับขององค์กรที่นักข่าวผู้นั้นสังกัดก็มีอิทธิพลต่อการให้ปริมาณและตำแหน่งในการนำเสนอข้อเท็จจริงในข่าว เช่น

นโยบายของหนังสือพิมพ์มติชน 'ไทยโพสต์' แนวหน้า และสยามรัฐ เป็นหนังสือพิมพ์ที่อยู่ในข่ายหนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพที่มักเสนอข่าวที่มีสาระหนัก เช่น ข่าวสารการเมือง เศรษฐกิจ หรือที่เรียกว่า "ข่าวหนัก" เพราะผู้อ่านต้องใช้ความคิด ความรู้ในการทำความเข้าใจมากกว่าพอสมควร ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งให้ความรู้และความเข้าใจ แต่ให้ผลทางด้านจิตใจซ้ำ ทำให้รูปแบบในการจัดหน้าของหนังสือพิมพ์ประเภทนี้ ก็จะเป็นแบบเรียบ ๆ มีภาพประกอบไม่มากนัก มักจะไม่ใช้สีอื่นนอกจากขาว - ดำ ยอดจำหน่ายจะไม่สูง ผู้อ่านจำกัดอยู่ในแวดวงของผู้มีระดับการศึกษาค่อนข้างสูง

"มติชน เป็นหนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพ ที่เน้นข่าวการเมือง และเป็นสื่อสะท้อนความคิดเห็นทางการเมืองและสังคม กลุ่มเป้าหมายอยู่ที่คนชั้นกลาง..." (อภิชาติ ศักดิ์เศรษฐ์ , สัมภาษณ์)

นโยบายของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เดลินิวส์ ข่าวสด และอาทิตย์ เป็นหนังสือพิมพ์ประเภทประชาชนนิยมมักเสนอข่าวประเภทข่าวเบา เช่น ข่าวอาชญากรรม ข่าวที่มนุษย์สนใจ ได้แก่ ข่าวตื่นเต้น หวาดเสียว สนุกสนาน สะเทือนอารมณ์ และข่าวอื่น ๆ ที่ไม่หนักจนเกินไป เสนอเนื้อหาสาระที่คนอ่านได้ทุกระดับ ตั้งแต่มีการศึกษาน้อยจนถึงผู้มีการศึกษาสูง ให้ความรู้สึกทางด้านจิตใจทันทีที่ภายหลังที่อ่าน และผู้อ่านไม่ต้องใช้ความรู้ หน้าแรกจะประกอบด้วยพาดหัวข่าวใหญ่ ๆ หลายอัน มีภาพประกอบหลาย ๆ ภาพ ทั้งที่เป็นภาพประกอบข่าวและภาพข่าว มีการใช้สีอื่น ๆ นอกจากขาว - ดำ เข้าประกอบในหน้าด้วย เช่น สีเขียว ชมพู เป็นต้น ซึ่งแต่ละสีได้กลายเป็นสัญลักษณ์ของหนังสือพิมพ์ฉบับนั้น ๆ ยอดจำหน่ายของหนังสือพิมพ์ค่อนข้างสูง

"...หนังสือพิมพ์ไทยรัฐค่อนข้างจะเป็นหนังสือพิมพ์ที่อนุรักษ์นิยม ไม่ได้มีบุคลิกเหมือนกับหนังสือพิมพ์มติชน ที่ค่อนข้างจะเปิดกว้าง..." (เกรียงไกร ภูระย้า , สัมภาษณ์)

ดังนั้นตลอดระยะเวลาการรายงานข่าวสามเดี๋ยวมันนทาของหนังสือพิมพ์ฝ่ายสนับสนุนจะวางข่าวสามเดี๋ยวมันนทาไว้ที่หน้าหนึ่ง (แม้จะเป็นพาดหัวข่าวเล็ก) มากกว่าหนังสือพิมพ์ฝ่ายคัดค้าน เพราะเป็นหน้าที่มีลำดับความสำคัญมากที่สุด เป็นหน้าที่สรุปข่าวที่สำคัญ ๆ ของหนังสือพิมพ์ไว้ดึงดูดความสนใจให้ผู้อ่านซื้อหนังสือพิมพ์ เหตุที่หนังสือพิมพ์ฝ่ายสนับสนุนได้ให้ความสำคัญกับข่าวนี้นี้มากกว่าหนังสือพิมพ์ฝ่ายคัดค้าน เนื่องจากเล็งเห็นว่าการบวชของสามเดี๋ยวมันนทาเป็นการกระทำที่ขัดกับความเชื่อ/ค่านิยมหลักของสังคมไทยเท่านั้น ไม่ได้ขัดกับกฎใดใดในสังคม อีกทั้งกลุ่มผู้สนับสนุนสามเดี๋ยวมันนทาเป็นกลุ่มที่มีอำนาจทางการเมือง/การปกครองน้อยกว่ากลุ่มคัดค้าน ดังนั้นความช่วยเหลือที่หนังสือพิมพ์สามารถจะให้ก็คือการคัดเลือกและเสนอข่าวที่ให้อรรถประโยชน์/ข้อเท็จจริง/ถ้อยแถลงจากทางฝ่ายสนับสนุนในปริมาณที่มาก และในทีละลำดับสำคัญก่อนฝ่ายคัดค้าน ตลอดทั้งการกระทำเช่นนี้ไม่ผิดจากจรรยาบรรณของการทำข่าวมากนัก เพราะเป็นบทบาทหน้าที่หนึ่งของสื่อที่ต้องแสดงความคิดเห็นให้แก่ผู้อ่าน ฉะนั้นหนังสือพิมพ์สามารถรายงานข่าวที่แสดงจุดยืนว่าสนับสนุนผู้หญิงบวชได้ ด้วยการให้ข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นข่าว โดยการเชื่อมโยงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและวิเคราะห์ตีความพร้อมทั้งเสนอแนะว่าควรทำเช่นไรกับสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นให้แก่ผู้อ่านในสวนคอลัมน์ บทความและบทบรรณาธิการ ส่วนผู้อ่านจะเห็นด้วยกับหนังสือพิมพ์หรือไม่นั้นคิดว่าผู้อ่านสามารถใช้วิจารณญาณของผู้อ่านเองได้ หนังสือพิมพ์เพียงทำหน้าที่ตามบทบาทของสื่อที่ดี (อภิชาติ ศักดิ์ เศรษฐ์ และ อรุณี มุศิริ , สัมภาษณ์)

สำหรับหนังสือพิมพ์ฝ่ายคัดค้าน จะวางข่าวนี้อีกที่หน้าข่าวการศึกษา/ศาสนา และข่าวสังคม/สตรี ซึ่งเป็นหน้าที่ผลิตขึ้นมาสำหรับผู้อ่านเฉพาะกลุ่มที่สนใจข่าวทางด้านนี้ จนกระทั่งเมื่อข่าวสามเดี๋ยวมันนทาเป็นข้อถกเถียงในสังคม หนังสือพิมพ์ฝ่ายคัดค้านจึงได้รายงานข่าวนี้อีกที่หน้าหนึ่ง (ข่าวพาดหัวข่าวเล็ก) ของหนังสือพิมพ์ ดังนั้นจุดสนใจของการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์ฝ่ายคัดค้านคือ “ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในข่าว” ซึ่งจะแตกต่างจากการรายงานข่าวทางหนังสือพิมพ์ฝ่ายสนับสนุนที่ให้ความสำคัญไปที่ “ท่านสามเดี๋ยวมันนทา” สังเกตได้จากช่วงการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์ใน”ภาคภิกษุณีรายวัน” ที่เป็นการเปิดตัวสามเดี๋ยวมันนทาครั้งแรกบนหน้าหนังสือพิมพ์รายวัน การรายงานของหนังสือพิมพ์สนับสนุนในช่วงนี้ เป็นการรายงานข่าวที่ให้ความสำคัญกับสามเดี๋ยวมันนทาในฐานะที่เป็นผู้หญิงเก่งคนหนึ่งที่จะมาช่วยส่งเสริมศาสนา แต่ทางหนังสือพิมพ์คัดค้านเลือกที่จะไม่รายงานข่าวนี้อีกหรือรายงานเป็นข่าวเล็กในฉบับ

ในส่วนเนื้อหาของข่าวถ้าดูตามหลักโครงสร้างการเขียนข่าวที่เราอ่านกันส่วนใหญ่จะมีโครงสร้างการเขียนข่าวที่มีลักษณะยอดค้วาง ฐานแคบ หรือ รูปแบบการเขียนข่าวแบบปิรามิด

ห้วงลับ คือ ในแต่ละข่าวนั้น หนังสือพิมพ์จะนำเสนอเนื้อหาหรือประเด็นที่สำคัญมากที่สุดเสียก่อน ต่อจากนั้นจะทยอยนำเสนอประเด็นที่มีระดับความสำคัญรองลงมาเรื่อย ๆ จนกระทั่งจบเรื่องหรือสุดพื้นที่ที่กำหนดไว้ ดังนั้น นอกจากปริมาณที่ให้ฝ่ายสนับสนุนมากกว่าฝ่ายคัดค้านภายในข่าวหนึ่งชิ้นแล้ว หนังสือพิมพ์ฝ่ายสนับสนุนยังเสนอข้อเท็จจริง/ข้อมูล/ถ้อยแถลงของฝ่ายสนับสนุนสามเดี๋ยวมั่นทนทาไว้ในช่วงแรก ๆ ของเนื้อหาข่าวอีกด้วย แม้ว่าทางฝ่ายหนังสือพิมพ์คัดค้านได้ติดตามรายงานข่าวนี้น้อยกว่าทางหนังสือพิมพ์ฝ่ายสนับสนุน แต่ทุกครั้งที่เป็นข่าว หนังสือพิมพ์คัดค้านก็จะมีกาให้ปริมาณและตำแหน่งไปทางฝ่ายคัดค้านมากกว่าฝ่ายสนับสนุนสามเดี๋ยวมั่นทนทา

บทบรรณาธิการ และคอลัมน์ เป็นส่วนความคิดเห็นของหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับสถานการณ์หรือเรื่องที่เป็นข่าวขณะนั้น โดยบรรณาธิการเป็นเสมือน “เสียง” ของหนังสือพิมพ์นั้น ๆ ซึ่งสามารถดำเนินลีลาของตนได้อย่างอิสระ และวิพากษ์วิจารณ์ได้อย่างกว้างขวาง ไม่มีนามปากกาของผู้เขียน

ส่วนคอลัมน์ คือ บทความหรือข้อเขียนเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ลงพิมพ์เป็นประจำวันในหนังสือพิมพ์ มักใส่นามปากกาไว้ด้วย และผู้วิจารณ์ต้องใส่ทำที่ และความคิดเห็นลงในคอลัมน์ด้วย

ทั้งหนังสือพิมพ์สนับสนุนและคัดค้านถ้าฉบับใดมีการเขียนบทบรรณาธิการ ก็แสดงจุดยืนออกมาอย่างเด่นชัด ซึ่งพบเพียง 3 ฉบับเท่านั้น คือ หนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์ หนังสือพิมพ์มติชนและหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

หนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์ ใช้ข้อสนับสนุน เรื่อง “พุทธบริษัท 4” ที่ประกอบไปด้วย ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก และอุบาสิกา มาสนับสนุน สาระที่ว่า “ให้ผู้หญิงบวชได้”

หนังสือพิมพ์มติชน ใช้ข้อสนับสนุนเรื่อง “สิทธิเสรีภาพที่เท่าเทียมกันระหว่างหญิง – ชาย” มาสนับสนุน สาระที่ว่า “ให้ผู้หญิงบวชได้”

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เป็นการให้เหตุผลว่าทำไมผู้หญิงไม่สามารถบวชสามเดี๋ยว/ภิกษุณีในสายเถรวาทแบบไทยได้ เหตุผลดังกล่าว ก็คือ คณะสงฆ์ไทยไม่รับรอง และ สายภิกษุณี

เดรวาทไม่มีอีกแล้ว ดังนั้นการบรรพชาจึงไม่สามารถเกิดขึ้นได้เพราะการบวชเป็นภิกษุณีต้องได้รับการบวชจากสงฆ์ 2 ฝ่าย คือ ภิกษุณี และ ภิกษุสงฆ์

แม้ว่าหนังสือพิมพ์ไทยรัฐจะใช้บทบรรณาธิการมายืนยันความคิดที่ไม่เห็นด้วยกับการมีสามเณรี/ภิกษุณีในประเทศไทย แต่พลังของเสียงนั้นไม่เท่ากับพลังเสียงของหนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์ และ หนังสือพิมพ์มติชน เพราะหนังสือพิมพ์ทั้งสองฉบับให้ความสำคัญกับการติดตามข่าวเพื่อนำมารายงานข่าวให้ผู้อ่านอยู่เป็นระยะๆ ไม่ใช่การรายงานข่าวตามกระแส จะเห็นได้จากปริมาณข่าวที่รายงาน (ตารางหน้า 154 –157) หรือ ความรวดเร็วในการได้ข่าวว่าจะมีพิธีบรรพชาสามเณรีที่วัดทรงธรรมกัลยาณิของมติชน หรือ จากคำสัมภาษณ์ของคุณอรุณี มุศิริ นักข่าวอาทิตย์ว่าจะไปที่วัดระฆังอยู่เสมอเพื่อคอยหาข้อมูล/ข่าวสาร มารายงานให้กับผู้อ่านที่มักจะโทรศัพท์หรือเขียนจดหมายเข้ามาถามถึงกิจกรรมหรือสถานที่ตั้งของวัดระฆังอยู่เสมอ อีกทั้งความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ/คอลัมน์ของหนังสือพิมพ์ทั้งสองฉบับ จะคงไว้ซึ่งจุดยืน คือ “พุทธบริษัท 4 ที่ขาดหายไป” ของ อาทิตย์วิเคราะห์ และ “สิทธิเสรีภาพ/สิทธิสตรี” ของ มติชน ที่กล่าวมาทั้งหมดสามารถสรุปได้ว่าหนังสือพิมพ์ทั้งสองซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ฝ่ายสนับสนุนได้มุ่งแสดงจุดยืนของหนังสือพิมพ์มากกว่าหนังสือพิมพ์ฝ่ายคัดค้านซึ่งจะเสนอออกมาในรูปของข่าวความเคลื่อนไหวและความคิดเห็นตามกระแสมากกว่า

ในส่วนของคอลัมน์ ทุกหนังสือพิมพ์มีการเขียนแสดงความคิดเห็นและทำที่เป็นแนวสอดคล้องไปกับฝ่ายที่หนังสือพิมพ์ตนเองให้การสนับสนุน คือ

คอลัมน์ในหนังสือพิมพ์ฝ่ายสนับสนุนก็เขียนสนับสนุนให้ผู้หญิงบวชได้ ซึ่งข้อสนับสนุนก็มีด้วยกันหลายประการ ดังนี้

- พุทธบริษัท 4 ที่ยังไม่ครบ
- สิทธิเสรีภาพทางศาสนาที่เท่าเทียมกันระหว่างชาย – หญิง
- ในสมัยพุทธกาล พระพุทธเจ้าอนุญาตให้ผู้หญิงสามารถบวชได้
- ความลำบากและปัญหาต่าง ๆ ของแม่ชี และอุบาสิกที่เข้าวัด

คอลัมน์ในหนังสือพิมพ์ฝ่ายคัดค้านก็เขียนคัดค้านเรื่องและผู้หญิงจะบวช ว่า

- การบวชนั้นขัดกับพระธรรมวินัยตามแบบพุทธเถรวาทของไทย
- ภิกษุณีได้สาบสูญไปนานแล้ว ดังนั้นการบวชภิกษุณีจึงเป็นไปได้ เพราะไม่มีอุปัชฌาย์ หรือ ปวัตินี (ภิกษุณีที่สามารถเป็นอุปัชฌาย์ทำการบวชพาได้) ที่จะบวชพาให้ได้ (ตามหลักการบวชภิกษุณีจะต้องบวชจากสงฆ์สองฝ่าย คือ บวชจากภิกษุณี และ บวชจากพระภิกษุ)
- ความไม่เหมาะสมที่พระผู้ชายกับพระผู้หญิงจะอยู่ร่วมกันภายในวัดเดียวกัน และผิดวินัยถ้าผู้หญิงจะแยกไปอยู่ต่างหากโดยไม่มีภิกษุอยู่ด้วย
- ผู้หญิงที่ต้องการปฏิบัติธรรม สามารถเลือกที่จะบวชในรูปแบบของแม่ชี ที่เป็นรูปแบบที่มีอยู่แล้วในสังคมไทย
- พระวินัยและข้อห้ามที่มากมาย ซึ่งเป็นการยากที่ผู้หญิงต้องการจะบวชจะปฏิบัติได้
- พระราชบัญญัติ 2471 ของกรมหลวงชินวราลงกรณที่ห้ามพระ เณรทำการบวชให้ผู้หญิง

๒๑๗

บทความ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของเนื้อหาหนังสือพิมพ์ เนื้อหาประเภทนี้จะลงคละไปกับข่าวตลอดทั้งฉบับ เป็นการเพิ่มเติมเนื้อหาให้ผู้อ่านนอกเหนือจากข่าว เนื้อหาประเภทนี้จะมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ ประเภทและนโยบายของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ ซึ่งบทความของหนังสือพิมพ์ทั้งสองฝ่ายก็จะหยิบยกบทความที่มาสับสนุน/คัดค้าน กับเหตุผลต่างๆที่ถกเถียงกัน หรือเป็นการใช้ข้อเท็จจริงในบทความมายืนยันเหตุผลหรือประเด็นที่หนังสือพิมพ์เลือกมารายงานข่าวให้มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

สุดท้ายคือการให้รูปภาพมาช่วยสร้างจุดสนใจให้ผู้อ่านรู้สึกสนใจ ซึ่งทางหนังสือพิมพ์ฝ่ายสนับสนุนให้ความสำคัญกับการให้ปริมาณและวางตำแหน่งในการนำเสนอรูปภาพมาก

กว่าหนังสือพิมพ์ฝ่ายคัดค้าน ตลอดทั้งเปิดพื้นที่ให้กับข่าวโฆษณาประชาสัมพันธ์ฝ่ายสนับสนุนอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์รายวันที่มีการเสนอกิจกรรมของวัตรทรงธรรม กัลยาณี การดำเนินชีวิตประจำวันของสามเณรวิธัมมมัทธาและผลงานเขียนหนังสือของท่านสามเณรวิธัมมมัทธาอยู่สม่ำเสมอ

การสร้างแบบแผนในการเขียนข่าว

“...ที่หนังสือพิมพ์เขียนว่าเป็นตัวประหลาด และใช้คำว่า ‘โล้นหญิง’ ก็ไม่ได้ถือว่าเป็นการจบบ้าง เพราะท่านไม่ได้เป็นนักบวช เป็นเพียงผู้หญิงห่มเหลืองธรรมดา และก็ไม่ใช่การเขียนที่หือหาว ก็อย่างที่บอกไปก่อนหน้านี้ว่า ไทยรัฐจะยึดกฎระเบียบเป็นหลัก และเมื่อไปศึกษา ดูจะรู้ว่าการจะบวชเป็นสามเณรในส่วนของไทย ยังมีกระบวนการขั้นตอนของการบวชซึ่งต้องผ่านหลายขั้นตอน...แล้วเขาเรียกแทนตัวเองว่าหลวงแม่อย่างนี้นะ...กรณีข่าวนี้ ลักษณะของไทยรัฐคือจะมีลักษณะใครมาจบบ้างต่อสถาบันหลัก ๆ ไม่ได้...เป็นหนังสือค่อนข้างอนุรักษ์นิยมไม่ได้มีบุคลิกเหมือนกับมติชน ที่ค่อนข้างจะเปิดกว้าง ถ้านำมาเทียบกันนะ... กรณีนี้จะเห็นชัดว่าจุดยืนหนังสือพิมพ์ไทยรัฐเป็นอย่างไร แต่ไม่ใช่เรื่องของการขายได้น้อย เพราะไทยรัฐเป็นหนังสือพิมพ์ที่ขายได้เยอะอยู่แล้ว มันเป็นคำที่สะท้อนในสิ่งที่สามเณรทำ ว่าการกระทำนั้นมันไม่ถูกต้องตามระเบียบหรือกฎของสงฆ์ไทย อีกทั้งละเมิดลิขิตสังฆราช และละเมิดมติของมหาเถรสมาคม อย่างนี้แล้วจะให้เรียกว่าอะไร...” (เกรียงไกร ภูระย้า, สัมภาษณ์)

จากคำสัมภาษณ์ข้างต้น จะเห็นว่า การเรียกชื่อบุคคลในข่าว สามารถแสดงให้เห็นถึงความคิดเห็น/ทัศนคติ/อุดมการณ์ของหนังสือพิมพ์ที่มีต่อสามเณรวิธัมมมัทธาได้ส่วนหนึ่ง เพราะการเลือกคำเรียก (label) บุคคลที่ปรากฏในข่าวมาใช้ประกอบในการเขียนข่าวนั้น ได้ผ่านกระบวนการตัดสินใจของนักข่าวผู้รับผิดชอบในการเขียนข่าวนี้แล้วว่าเหตุใดถึงเลือกคำเรียกบุคคลในข่าวเช่นนั้น ตัวอย่าง เช่น หนังสือพิมพ์ไทยรัฐที่เลือกคำเรียก “สามเณร” ว่า “โล้นหญิง” หรือ “สตรี/ผู้หญิงห่มจีวร” นั้น เนื่องจากเห็นว่าการบรรพชาของสามเณรวิธัมมมัทธา (รวมถึงธัมมรักชิตา) ขัดกับมติของคณะสงฆ์ไทย เป็นต้น

การเรียกชื่อบุคคล

การเขียนรายละเอียดหรือเอกลักษณ์ของบุคคล ที่ปรากฏในข่าว ถ้าเขียนอย่างเป็นทางการก็จะสร้างความน่าเชื่อถือให้กับบุคคลที่ปรากฏในข่าว แต่ลักษณะหนังสือพิมพ์ที่ต้องเขียนข่าวให้ดึงดูดใจผู้อ่าน หรือสร้างความใกล้ชิด หรือความคุ้นเคยระหว่างผู้อ่านกับบุคคลที่ปรากฏเป็นข่าว จึงใช้วิธีการเรียกชื่อบุคคลโดยใช้สมญา ชื่อเล่น หรือการเรียกเพียงชื่อเท่านั้น คำเรียกดังกล่าวนอกจากจะไม่เป็นทางการแล้ว บางครั้งยังมีนัยยะแสดงการล้อเลียนเสียดสี ซึ่งเป็นการสร้างภาพลักษณ์เชิงลบให้กับผู้ที่ได้รับตราประทับ (label) นั้น ๆ ได้

กรณีสามเณรรัชมมณีนทา เป็นเรื่องความขัดแย้งระหว่างอดีตดร.ดร.ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์ที่ไปบรรพชาสามเณรที่ศรีลังกา และมีชื่อทางธรรมว่า “รัชมมณีนทา” กับ สถาบันปกครองสงฆ์ที่เรียกว่า “มหาเถรสมาคม” ซึ่งสงฆ์ระดับชั้นราชาคณะเป็นคณะกรรมการโดยมีพระสังฆราชเป็นประมุขสูงสุด ดังนั้นการเขียนข่าวของหนังสือพิมพ์จะต้องมีความระมัดระวังในการใช้คำเรียกเพื่อไม่ให้ประชาชนเห็นว่าหนังสือพิมพ์หลบหลู่สถาบันสงฆ์หรือศาสนา (สถาบันอันเป็นที่เคารพรัก ศรัทธา และยึดเหนี่ยวจิตใจของคนไทย ตลอดทั้งไม่ต้องทำให้ผู้ใดมาหลบหลู่ ดูหมิ่น หรือนำมาพูดเล่น ก็คือ สถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ , สัมภาษณ์คุณทองใบ ทองเปาร) คำเรียกสงฆ์หรือมหาเถรสมาคมในเชิงลบจึงปรากฏบนหน้าหนังสือพิมพ์น้อยมากหรือไม่ปรากฏเลย ถ้าปรากฏจะไม่เจาะจงว่าเป็นพระรูปไหน หรือ ปรากฏในรูปของคำพูดจากแหล่งข่าวแทน ดังตัวอย่างข่าวข้างล่างนี้ตามลำดับ

เปิดวิวาทะ “ภิกษุณี” กรณีสามเณรรัชมมณีนทา อดีตดร.ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์ **“พระภิกษุ”บางรูปประกาศ** ขวางการกำเนิดสงฆ์หญิงสายเถรวาทไทย “พลิก” พระไตรปิฎกตีความเจตนารมณ์ “พระพุทธเจ้า” ปัญญาล้าลี้กด้วยเหตุและผลไม่ชี้มูลไม่เต็มใจ

(หนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์รายวัน ประจำวันที่ 7 พฤษภาคม 2544 หน้า 1)

นายศักดิ์ชัย อภินัยนาถ โปรดิวเซอร์รายการ “ขอคิดด้วยคน” กล่าวถึงคอนเซ็ปต์ในการเตรียมบันทึกเทปรายการในประเด็นร้อนของการบวชภิกษุณีในเมืองไทย โดยยกกรณีสามเณรรัชมมณีนทาเป็นกรณีศึกษาว่า.....

นายศักดิ์ชัยกล่าวว่า “การพูดคุยในครั้งนี้นี้เดิมที่ตั้งใจว่าจะเชิญอ.เสฐียรพงษ์ วรรณปก และพระทางสายวิชาการในมหาจุฬาลงกรณฯมาร่วมมากกว่าที่จะเชิญพระในสาย

ปฏิบัติ หรือพระในส่วนคณะกรรมการของมหาเถรสมาคมมาร่วม ด้วยเหตุผลที่ว่าอยากเชิญพระที่มีความรู้ทางวิชาการมาร่วมคิดร่วมถกกันมากกว่าการนำเสนอรายการให้ออกมาในภาพของการโต้เถียงขัดแย้งกัน

ที่เราตั้งใจไว้เราอยากทำรายการออกมาให้เป็นรูปแบบของการให้ความรู้เป็นหลัก ซึ่งตอนแรกก็มองไว้หลายท่านเหมือนกันสำหรับแขกที่จะเชิญมา แต่ที่เราเลือกแต่พระสายวิชาการ เพราะเรามองว่าน่าจะดีกว่าตรงที่ท่านมีความรู้ เวลาจะพูดหรือถกเถียงกันก็เอาในส่วนของเหตุผลทางวิชาการมาพูดมากกว่า

ที่เราไม่เชิญพระในมหาเถรสมาคมก็เพราะรู้ดีว่าคงได้รับการปฏิเสธแน่นอน ส่วนอย่างพระมหาระเบบ (พระเทพดิลก ประธานศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย แกนนำคัดค้านการรื้อฟื้นภิกษุณีขึ้นในประเทศไทย) ก็ไม่ใช่อย่างที่เรต้องการ ก็อย่างที่บอกว่าเราอยากได้คนที่มีความรู้ และรู้อะไร เราไม่อยากจะคนที่มาพูดกันแล้วใส่อารมณ์ส่วนตัวกันเองอย่างนั้นคงไม่ได้ ...”

(หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ ส่วน x – cite ประจำวันที่ 19 พฤษภาคม 2544 หน้า 4)

จากตัวอย่างข่าวของหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ข้างต้นนี้ จะพบว่าคำพูดของคุณศักดิ์ชัย ซึ่งเป็นแหล่งข่าวในข่าวชิ้นนี้ ได้บอกเป็นนัย ๆ ว่า พระเทพดิลก เป็นพระที่ใช้อารมณ์ ไม่มีเหตุผล หรือมีความรู้ที่น้อย ซึ่งหนังสือพิมพ์ฝ่ายสนับสนุนจะใช้วิธีการสองแบบข้างต้นนี้ เมื่อต้องการจะพาดพิงถึงกลุ่มที่คัดค้านการมีสามเณรี/ภิกษุณีในเมืองไทย

เมื่อเปรียบเทียบกับหนังสือพิมพ์ฝ่ายคัดค้าน จะแตกต่างกันเพราะหนังสือพิมพ์ฝ่ายคัดค้านสามารถเขียนข่าวที่ใช้คำเรียกฝ่ายสนับสนุนให้เกิดภาพลักษณ์ในเชิงลบได้ง่ายกว่า ดังจะเห็นได้จากเหตุผลในคำสัมภาษณ์ข้างต้นของคุณเกรียงไกร ภูระยา นักข่าวหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

จากการวิเคราะห์เนื้อหา พบว่า ความผิดพลาดของหนังสือพิมพ์ในเรื่องการใส่รายละเอียดและการใช้คำเรียกของบุคคลที่ปรากฏในข่าวมีความผิดพลาดน้อย ความผิดพลาดที่ปรากฏเกิดจากความไม่รู้ของนักข่าวเป็นหลัก (จากคำสัมภาษณ์ของฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายคัดค้าน)

นักข่าวเป็นคนหรือกลุ่มคนที่ทำหน้าที่ในการผลิตข่าวสาร ข้อมูล เป็นผู้ป้อนเนื้อหาสาระเข้าไปในหนังสือพิมพ์ เพื่อนำไปสู่การเผยแพร่ออกไปสู่สังคม ดังนั้นเมื่อนักข่าวเป็นคนที่มีความคิด จิตใจ มีวิจารณ์ญาณ มีสติสัมปชัญญะ รู้ดี รู้ชั่ว หากมีความรู้เข้าใจในแก่นแท้ของพระ

.....

.....

จากตัวอย่างของข่าวชิ้นนี้จะเห็นได้ว่า การใช้คำเรียกสามเณรรัทมมณันทาจะมี คำเรียกแตกต่างกันออกไปในแต่ละส่วนของชิ้นข่าว ได้แก่

ในพาดหัวข่าวรอง เรียกว่า “แม่ชีฉัตรสุมาลย์”

ในความนำข่าว เรียกว่า “ดร.ฉัตรสุมาลย์ สามเณรรูปแรกของไทย

ในเนื้อหาข่าว เรียกว่า “สามเณรรัทมมณันทา” และ “แม่ชีฉัตรสุมาลย์”

ความผิดพลาดเช่นนี้ เกิดจากความไม่รู้ของนักข่าวว่า จะใช้คำเรียกสามเณร รัทมมณันทาว่าอย่างไรดี เหมือนดังคำกล่าวของคุณเสฐียรพงษ์ วรรณปก ที่ได้ให้แง่คิดในเรื่องนี้ไว้ว่า การเรียกของนักข่าวปนเปกันไปหมด นั้นเพราะเกิดจากความไม่รู้เรื่องสามเณรและภิกษุณีว่าคือ อะไรแล้วยังเป็นความไม่รู้ที่ตั้งอยู่บนความไม่แน่ใจของนักข่าวว่าจะเอาอย่างไรดี ประมาทว่าใน เมื่อทางคณะสงฆ์ กรมการศาสนายังไม่ให้การรับรอง แต่ผู้รู้ทางศาสนาและประชาชนยอมรับใน ตรงจุดนี้ ก็เลยไม่รู้จะเขียนข่าวอย่างไรดี ก็เลยเรียกกันมั่วไปหมด ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความ สับสนได้ (เสฐียรพงษ์ วรรณปก , สัมภาษณ์)

ในส่วนผู้ที่ได้รับตราประทับ (label) จากหนังสือพิมพ์มากที่สุด คือ สามเณร รัทมมณันทา อย่างที่กล่าวไว้ก่อนหน้านี้ว่า มีหนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์รายวัน กับ หนังสือพิมพ์ ไทยรัฐ ที่แสดงจุดยืนของหนังสือพิมพ์ตนเองได้อย่างเด่นชัด ซึ่งจะเห็นได้ว่าการใช้คำเรียกสามเณร รัทมมณันทาก็เป็นไปในทำนองสอดคล้องกับจุดยืนของสองหนังสือพิมพ์นี้ อีกทั้งมีสองหนังสือพิมพ์นี้ เท่านั้นที่ภายในฉบับมีการใช้คำเรียกที่มีความหลากหลายมากกว่าหนังสือพิมพ์ฉบับอื่นๆดังตาราง แสดงตัวอย่างคำเรียกและการให้รายละเอียดสามเณรรัทมมณันทาเปรียบเทียบในหนังสือพิมพ์ อาทิตย์วิเคราะห์รายวันกับหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ดังต่อไปนี้

หนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์	หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ
<ul style="list-style-type: none"> ● “ธัมมกันทา” ภิกษุณีหนึ่งเดียวของโลก (28 เมษายน 2544 ,หน้า 1) ● นักบวชหญิงคนแรกที่จบปริญญาเอกทางพุทธศาสนาถึง 2 สถาบัน คือ มหาวิทยาลัยแมคมาสเตอร์ ประเทศแคนาดา และ มหาวิทยาลัยมคธ ประเทศอินเดีย ซึ่งมีนามเดิมว่า รศ.ดร.ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาปรัชญา ศาสนาและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และอาจารย์พิเศษ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฯลฯ (28 เมษายน 2544 , หน้า 3) ● ภิกษุณีเถรวาทรูปแรกและรูปเดียวของไทย (28 เมษายน 2544 , หน้า 15) ● สามเณรีธัมมกันทา ศาสน - บุคคลแห่งปี 2544 ผู้หาญกล้าเบนกงล้อประวัติศาสตร์สงฆ์ไทย (28 ธันวาคม 2544 , หน้า 9) ● เจ้าอาวาสวัดทรงธรรมกัลยาณี (12 กุมภาพันธ์ 2545 , หน้า 9) ● หลวงแม่ (13 กุมภาพันธ์ 2545 , หน้า 1) ● พระอาจารย์ (13 กุมภาพันธ์ 2545 , หน้า 1) <p style="text-align: right;">ฯลฯ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● นางฉัตรสุมาลย์ (วันที่ 17 พฤษภาคม 2544 ,หน้า 15) ● หญิงบวชไม่ถูกต้องเรียกตัว “หลวงแม่” (วันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2545 , หน้า 1) ● นุ่งชุดหม้อเหลืองคล้ายสงฆ์ (วันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2545 หน้า 19) ● โฉนหญิง, สตรีนุ่งหม้อเหลือง (วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2545 ครอบคลุม ภาพข่าวหน้า 1) ● ไม่มีการให้รายละเอียดกับสามเณรีธัมมกันทา <p style="text-align: right;">ฯลฯ</p>

การรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์ จะเรียกว่า “สามเณรีธัมมกันทา” ทุกครั้ง และมักจะเขียนด้วยว่าในอดีตท่านเคยมีตำแหน่งหน้าที่ในสังคมอย่างไรบ้าง เพื่อเป็นการเพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับสามเณรีธัมมกันทา ดังจะเห็นได้จากตาราง ซึ่งการให้รายละเอียดในข่าวหนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์ในวันที่ 28 เมษายน 2544 หน้า 3 นั้นเป็นการบรรยายให้เห็นถึงความเชี่ยวชาญและความมีชื่อเสียงด้านศาสนาทั้งในระดับประเทศและในระดับนานาชาติของสามเณรีธัมมกันทา ในการให้รายละเอียดแบบนี้ในหนังสือพิมพ์ฝ่ายสนับสนุน ไม่ว่าจะ เป็นมติชน ข่าวสดและไทยโพสต์ ก็ได้เขียนให้รายละเอียดในลักษณะนี้เช่นเดียวกันหรือแม้แต่ทางฝ่ายหนังสือพิมพ์คัดค้าน ได้แก่ แนวหน้า สยามรัฐ และเดลินิวส์ ก็ได้ให้รายละเอียดเช่นเดียวกัน ซึ่งเป็นไปตาม

หลักของแบบแผนการเขียนข่าวที่ถูกต้อง มีเพียงหนังสือพิมพ์ไทยรัฐฉบับเดียวที่ไม่มีกาให้รายละเอียดกับสามเนรัธมมณัฒนาอยู่เพียงฉบับเดียวเท่านั้น

ข่าวสามเนรัธมมณัฒนา เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับศาสนา ความเชื่อและความศรัทธาของแต่ละกลุ่มแต่ละบุคคล หรือเป็นเรื่องละเอียดอ่อน มีผลกระทบต่อจิตใจผู้อ่าน ซึ่งทางหนังสือพิมพ์ไม่อาจจะคาดเดาได้ ฉะนั้น หนังสือพิมพ์จึงไม่เห็นสมควรที่จะมีการตั้งฉายาให้บุคคลที่ปรากฏเป็นข่าวมากนัก (พลพิบูล เพ็ญแจ่ม , สัมภาษณ์)

การเรียกชื่อบุคคลสำหรับกรณีข่าวสามเนรัธมมณัฒนา จึงไม่มีกาใช้คำหรือกาตั้งฉายาแบบมีสีสันเหมือนเช่นกาตั้งฉายาให้กับเหล่านักการเมืองไทยที่หนังสือพิมพ์ไทยทำเป็นธรรมเนียมปฏิบัติอยู่เสมอ

“...ถ้าหนังสือพิมพ์รายงานข่าวโดยเขียนข่าวไปในทำนองเดียวกัน อย่างกรณีข่าวธัมมณัฒนา เป็นข่าวที่มีประเด็นได้เถียงเกิดขึ้นในสังคม และนักข่าวรายงานแต่ข้อเท็จจริงที่เป็นถ้อยคำจากแหล่งข่าวมารายงานตรง ๆ ให้ผู้อ่าน จะยกตัวอย่างกรณีความคิดเห็นของแหล่งข่าวที่มีต่อข่าวนี้ ซึ่งก็มีทั้งในเชิงบวก , เชิงลบ , เชิงเป็นกลาง หรือ เฉย ๆ ถ้าหนังสือพิมพ์รายงานออกไปตรง ๆ ไม่มีกา นำข้อเท็จจริง หรือ ข้อมูลที่ได้รับมาเรียบเรียงเขียนข่าวใหม่ ผลของการรายงานข่าวนี้อาจเป็นที่น่าเบื่อ” (เกรียงไกร ภูระย้า , สัมภาษณ์)

“ข่าวในแต่ละวันมักเป็นข่าวที่น่าสนใจ มีความแปลก ประหลาด ผิดปกติ หรือข่าวที่บุคคล/สถาบันที่กำลังมีความขัดแย้งกัน กรณีสามเนรัธม เป็นเรื่องความเชื่อของคน ซึ่งเราก็ไม่สามารถที่จะไปว่าเขาได้ แต่ความเชื่อของคนคนนี้เป็นคนดังและเป็นประเด็นความขัดแย้งที่ต้องมาถกเถียงกันในสังคม ดังนั้นประชาชนย่อมให้ความสนใจ อยากรู้เรื่องราวแน่นอน เมื่อประชาชนสนใจ ทางหนังสือพิมพ์ก็ต้องรายงานข่าวนี้อย่างเป็นเรื่องราวของการทำข่าว แต่การรายงานควรจะรายงานข่าวออกมาในรูปแบบไหนถึงจะดึงดูดใจผู้อ่านก็ต้องมาลงมตึกกันว่าจะทำรายงานข่าวนี้ออกมาในลักษณะอย่างไร หรือ จะเขียนข่าวอย่างไรให้น่าสนใจก็ต้องว่ากันอีกที” (พลพิบูล เพ็ญแจ่ม, สัมภาษณ์)

สำนวนภาษาในการเขียนข่าว

จากคำสัมภาษณ์ข้างต้น จะเห็นได้ว่าการนำเสนอข้อเท็จจริงให้เป็นงานข่าว การเขียนข่าวก็ควรสร้างความใคร่รู้หรือความน่าสนใจให้ผู้อ่านอ่านข่าวต่อจนจบ การใช้สำนวนภาษาในการเขียนข่าวก็เป็นกลยุทธ์อย่างหนึ่งที่จะสร้างความน่าสนใจให้กับผู้อ่านได้

เมื่อนักข่าวได้รวบรวมข้อเท็จจริง ขึ้นตอนต่อไปก็จำเป็นต้องนำข้อเท็จจริงนั้นมาเรียบเรียงเขียนเป็นข่าวซึ่งสำนวนภาษาที่ปรากฏในข่าวขึ้นอยู่กับลีลา (style) หรือความถนัดของนักข่าวแต่ละคน (อภิชาติ ศักดิเศรษฐ์, สัมภาษณ์)

หลักการการเขียนข่าวจะมีหลักกว้าง ๆ อันเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่ใช้ในการเขียนข่าว ซึ่งโครงสร้างพื้นฐานดังกล่าวนี้ประกอบด้วย 3 ส่วนที่สำคัญคือ ความนำหรือวรรณำ (Lead) หรือโปรย (Intro) ส่วนเชื่อมหรือความเชื่อม (Neck) และเนื้อข่าวหรือเนื้อเรื่อง (Body , Detail)

สำนวนภาษาสามารถปรากฏได้ทุกส่วนของโครงสร้างการเขียนข่าว แต่เป็นที่รู้กันดีว่า สำนวนภาษาที่ดีที่สุดจะปรากฏที่ความนำซึ่งนักข่าวถือว่าเป็นหัวใจของการเขียนข่าว เพราะเป็นส่วนที่ใช้ดึงดูดความสนใจผู้อ่านให้อ่านข่าวชิ้นนั้นๆ (พลพิบูล เพ็ญแจ่ม, สัมภาษณ์)

ความนำ (Lead) คือ ข้อความที่เป็นประโยคสั้น ๆ หรือย่อหน้าสั้น ๆ ที่สรุปสาระสำคัญของข่าวนั้น ๆ ว่า ใคร (who) ทำอะไร (what) เมื่อไร (when) ที่ไหน (where) ทำไม (why) และอย่างไร (how) หรือ 5 W ' s + 1 H โดยเนื้อหาของความนำจะบอกเฉพาะประเด็นที่สำคัญที่สุดของข่าว เพื่อเป็นการดึงดูดความสนใจแก่ผู้อ่าน อีกทั้งยังเป็นการประหยัดเวลาความนำพื้นฐานที่ใช้กันอยู่ทั่วไปเรียกว่า ความนำแบบสรุปเรื่อง (Summary Lead) สามารถสังเกตได้ชัดเจนว่า ประเด็นใดที่สำคัญที่สุดใน 5W ' s + 1 H นักข่าวก็จะเขียนนำประเด็นนั้นขึ้นไว้ในตอนต้นของความนำ แล้วก็เรียกชื่อความนำตามประเด็นนั้น ซึ่งมีด้วยกัน 6 ชนิด คือ The Who Lead , The What Lead , The When Lead , The Where Lead , The Why Lead และ The How Lead

สำหรับ Who นอกจากจะหมายถึงบุคคล กลุ่มบุคคล หรือนิติบุคคลแล้ว ในบางกรณียังหมายรวมถึง ตำแหน่ง อาชีพ หรือสังกัดของบุคคลก็ได้ แล้วแต่ว่าแง่มุมใดที่นำเสนอแล้วจะทำให้ผู้อ่านรู้สึกใกล้ชิดหรือคุ้นเคยหรือน่าสนใจว่า นักข่าวก็จะนำเสนอในแง่มุมนั้น เช่น กรณีสามเณรวิธัมมนันทา นักข่าวจะเสนอในแง่มุมของ “สถานภาพ หรือ ตำแหน่ง” ของบุคคลที่ถูกอ้างถึง มากกว่าชื่อของบุคคล เพราะผู้อ่านส่วนมากคุ้นเคยกับตำแหน่งมากกว่าชื่ออีกทั้งทำให้เกิดความน่าเชื่อถือให้กับผู้อ่านได้อีกด้วย ตัวอย่าง เช่น

รองประธาน กมธ.ศึกษาและวัฒนธรรม สภาสูง น้อมรับพระดำรัส
สมเด็จพระสังฆราชฯที่ห้ามพระเณรทุกนิกายบวชหญิงเป็นสามเณร ภิภษุณี ยัน
ไทยนับถือศาสนาพุทธแบบหินยาน ขณะนี้ไม่มีภิภษุณี สามเณรแล้ว แต่ยอมรับ
หากบวชมาจากต่างประเทศสามารถพำนักอยู่ในไทยได้แต่ต้องไม่จำวัดอยู่ร่วมกับ
พระสงฆ์ เตรียมนำเรื่องเข้าหารือในคณะกรรมการ เพื่อวางกรอบและนำ
เสนอฝ่ายรัฐบาล...

(หนังสือพิมพ์แนวหน้า วันที่ 4 มิถุนายน 2544 หน้า 1)

นายแมกไซไซ ซี เรื่องพระศรีปริยัติโมลีแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้
หญิงปฏิบัติธรรม เป็นเสรีภาพทางความคิดที่ไม่น่าจะผิดอะไร ย้ำชัดเจนหากมี
การถอดสมณศักดิ์จริงถือเป็นการจำกัดเสรีภาพกันเกินไป...

(หนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์รายวันประจำวันที่ 25 กรกฎาคม 2544 หน้า 9)

จากตัวอย่างแรก จะเป็นลักษณะการเขียนข่าวที่ใช้ภาษาเชิงทางการ โดยเขียนข่าวอ้างอำนาจของฝ่ายปกครองผู้มีส่วนรับผิดชอบในประเด็นนี้ว่า ทั้งฝ่ายปกครองรัฐและฝ่ายปกครองสงฆ์ไม่ยอมรับการบวชของสามเณรวิธัมมนันทา ซึ่งเป็นลักษณะการเขียนข่าวในสวนความนำของหนังสือพิมพ์ฝ่ายคัดค้านทุกฉบับที่เปิดพื้นที่ให้กับทางฝ่ายคัดค้านมากกว่าฝ่ายสนับสนุน ลักษณะความนำเช่นนี้จะทำให้ประชาชนหรือผู้อ่านเห็นว่าการกระทำของสามเณรวิธัมมนันทาเป็นการกระทำที่ผิด ตลอดทั้งผู้อ่านก็เกิดความเชื่อถือเพราะแหล่งข่าวที่หนังสือพิมพ์อ้างมีสถานะและตำแหน่งที่สูงในสังคม ซึ่งจะแตกต่างจากแหล่งข่าวทางหนังสือพิมพ์ฝ่ายสนับสนุนที่ใช้ผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญของสังคมออกมาสนับสนุนในแง่การให้ความรู้ และความเป็นไปได้ที่สังคมควรจะเปิดรับสตรีในบทบาทใหม่ ดังนั้นภาษาที่ใช้ก็จะเป็นวิชาการซึ่งสามารถสร้างความน่าเชื่อถือให้เกิดขึ้นได้เช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามตัวอย่างข่าวข้างต้นใช้ภาษาวิชาการทางด้านกฎหมายโดยอ้าง

แหล่งข่าวที่มีชื่อเสียงทางด้านกฎหมายและได้รับการยอมรับจากสังคมว่าผู้ที่ออกมาให้ข่าวนี้เป็นบุคคลที่นอกเหนือจากจะสร้างชื่อเสียงให้กับประเทศด้วยผลงานที่ไปคว้ารางวัลระดับแมกไซไซ แล้วบุคคลผู้นี้ออกมาให้ข่าวก็ไม่ได้หวังประโยชน์อะไรอีกด้วยเพราะรางวัลแมกไซไซที่นายทงไบทองเปาว์ได้รับเป็นรางวัลที่มอบให้กับบุคคลที่สร้างประโยชน์ให้กับสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทนหรือทำงานโดยไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย ดังนั้นผู้อ่านก็จะเกิดความเชื่อถือ แต่เป็นความเชื่อถือที่แตกต่างกันออกไป เป็นต้น

ความนำข่าวสามถณวีธัมมันทาในหนังสือพิมพ์มักจะมีแต่ The Who Lead และ The What Lead เพราะการรายงานข่าวจะเน้นไปที่เรื่องความน่าสนใจ ความแปลกประหลาด และความขัดแย้ง ซึ่งความนำทั้งสองแบบเป็นความนำที่สามารถจับประเด็น และลำดับความสำคัญของประเด็นให้แก่ผู้อ่านได้ง่ายและชัดเจนที่สุดแต่ความดึงดูดใจผู้อ่านของความนำพื้นฐาน บางครั้งถ้าประเด็นไม่มีความน่าสนใจ ก็จะทำให้ผู้อ่านรู้สึกไม่สนใจที่จะอ่านข่าวนั้นต่อได้ จึงต้องมีการเขียนความนำแบบซับซ้อนขึ้น ซึ่งความนำแบบซับซ้อนนี้เองที่นักข่าวต้องใช้ความสามารถในการเขียนข่าวให้มีลีลาสำนวนภาษาที่เข้าใจได้ง่าย ชัดเจน เห็นภาพ เห็นความเคลื่อนไหว หรือเห็นเรื่อง (story) ที่เกิดขึ้นภายในข่าวชิ้นนั้น และความนำซับซ้อนก็เปรียบได้กับเรื่องย่อ (นิยาย) ที่นำมาใช้สร้างความน่าสนใจให้ผู้อ่านติดตามอ่านข่าวชิ้นนั้นจนจบ (รุจน์ โกมลบุตร , 2540: 5 – 10) ความนำแบบซับซ้อนที่ใช้ในการเขียนข่าวสามถณวีธัมมันทา มีดังต่อไปนี้

The Colorful Lead หรือ The Picture Lead เหมาะสำหรับเหตุการณ์ที่มีความเคลื่อนไหว มีสีสัน เมื่อนำมาเขียนเป็นความนำ จะสามารถทำให้เหตุการณ์เหมือนมีชีวิตจนผู้อ่านมองเห็นภาพของเหตุการณ์ได้ เช่น

เช้าตรู่...ที่ตลาดบ้านเพ...ระยอง บนถนนคับคั่งไปด้วยอาหารสดจากทะเล ชาวบ้านรีบลุกเตรียมอาหารมาใส่ “บาตร” เพราะเช้าวันเสาร์ 19 พฤษภาคมจะมี พระ เณร และแม่ชี จากวัดเขาสาปมารับบาตรเป็นจำนวนกว่า ๕๐ รูป และเป็นครั้งแรกที่ “สามถณวีธัมมันทา” ออกบิณฑบาต...

(หนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์รายวัน ประจำวันที่ 24 พฤษภาคม 2544 หน้า 9)

ประเด็นของข่าวนี้คือ “การออกกบิลทบาตครั้งแรกของสามเณรธัมมฉันทา” แต่การเขียนความนำของข่าวนี้ได้สร้างจุดสนใจที่มีการใช้คำหรือภาษาที่มีสีสันและบรรยายให้เห็นความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ให้กับผู้อ่านได้เห็นภาพว่า การออกกบิลทบาตครั้งแรกของสามเณรธัมมฉันทาได้รับการยอมรับจากชาวบ้านมากมาย ซึ่งเป็นกลยุทธ์ทางจิตวิทยาในแง่ความศรัทธา โดยยกตัวอย่างความศรัทธาของชาวบ้านเพื่อบ่งชี้หนังสือพิมพ์ฝ่ายสนับสนุนเขียนให้เห็นภาพความกระตือรือร้นที่ชาวบ้านเตรียมของหรือจัดของอย่างดีเพื่อมาใส่บาตร แสดงให้เห็นถึงการตอบรับของชาวบ้านว่ามีความศรัทธาและชื่นชมในการที่จะได้ใส่บาตรกับพระผู้ทรงเป็นครั้งแรกโดยการเขียนข่าวให้เห็นภาพเหตุการณ์ เพื่อสร้างแรงสนับสนุนภายในใจผู้อ่านให้เกิดความชอบสามเณรธัมมฉันทาไปที่ละนิดทีละนิด ในที่สุดก็เกิดการยอมรับ เป็นต้น

The Question Lead เป็นความนำที่ตั้งคำถามกับผู้อ่าน มักจะใช้กับเหตุการณ์ที่มีเงื่อนงำ ไกลจะถึงจุดคลี่คลายที่ผู้อ่านรอคอยและต้องการคำตอบ เช่น

“ภิกษุณี” สืบทอดพระพุทธศาสนาอุบัติจริงหรือ?กับการรอคอยมานาน ๗๕ ปี ที่ถูกกกดขี่ “สิทธิสตรี” ในสังคมพุทธบนดินแดนสยามแห่งนี้ “ธัมมฉันทา” หรือ “รศ.ดร.ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์” จุดประเด็นขึ้นจนเกิดกระแสเสียงแตกเป็น 2 ฝ่าย “เห็นด้วย – คัดค้าน” วันนี้พิธีบรรพชา “ธัมมรักขิตา” ตอกย้ำชัดสังคมพุทธแล้วว่าเริ่มเห็นพ้องกับ “หลวงแม่”!...

(หนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์รายวันประจำวัน 13 กุมภาพันธ์ 2545, หน้า 1)

จากตัวอย่างข่าว เป็นการเขียนข่าวที่ให้อ่านตอบคำถามภายในใจ แต่มีการใช้ภาษาและการเน้นคำให้สังเกตง่าย ว่า หนังสือพิมพ์คิดอย่างไร แต่ก็ไม่บังคับให้อ่านติดตาม เพราะมีเนื้อหารายละเอียดที่ผู้อ่านต้องการคำตอบซึ่งผู้อ่านก็ต้องไปอ่านต่อในส่วนเนื้อหา ที่มีลักษณะสอดคล้องไปกับบรรณานุกรม ดังนั้นสาระที่ผู้อ่านได้รับก็จะเป็นไปตามที่หนังสือพิมพ์ได้เขียนไว้ นั่นเอง

The Contrast Lead ใช้กับข่าวที่มีองค์ประกอบของความขัดแย้ง โดยจะสรุปเนื้อหาที่ขัดแย้งกัน ไว้ในย่อหน้าเดียว เช่น

วัดทรงธรรมกัลยาณี นครปฐม จัดพิธีบวช“สามเณรี” รูปแรกในประเทศไทยแล้ว “ส.ศิวรักษ์” โดดร่วมวงทำท่ายอานาจมหาเถรสมาคมอ้างทำตามพระธรรมวินัยถูกต้อง ขณะที่อธิบดีกรมการศาสนาระบุเป็น การแต่งกายเลียนแบบสงฆ์ เตรียมส่งฝ่ายสังฆการีตรวจวัดต้นเรื่องเพราะยังไม่ได้รับอนุญาตให้ตั้งเป็นวัดอย่างถูกต้อง...

(หนังสือพิมพ์แนวหน้าวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2545 หน้า 1)

แม้ว่าในความนำจะเขียนไปทางสนับสนุนแต่พื้นที่ที่เปิดให้ หนังสือพิมพ์ได้เปิดให้กับฝ่ายคัดค้านมากกว่า ดังนั้นข้อมูลที่ผู้อ่านจะได้รับก็จะเป็นข้อมูลของทางฝ่ายคัดค้าน

The Quotation Lead ใช้กับข่าวที่มีคำพูดน่าสนใจ มีความหมายดี ชัดเจน เช่น

ส.ศิวรักษ์ออกโรงหนุนภิกษุณี ระบุ สามเณรี ‘ธัมมนันทา’ บวชมาถูกต้องแล้ว ควรยึดพุทธพจน์มากกว่านิกาย มส.ไม่จำเป็นต้องยอมรับ ชี้มหาระเบียบชอบทำเสียงเซื่อง...

(หนังสือพิมพ์มติชนวันที่ 18 พฤษภาคม 2544 หน้า 1)

คำพูดที่นำมาอ้างอิงไว้ในความนำนี้มีความน่าสนใจ เพราะเป็นปฏิกิริยาของคุณสุลักษณ์ ศิวรักษ์ นักคิดนักเขียน ปัญญาชนคนสำคัญของประเทศคนหนึ่งที่มีต่อการตัดสินใจของมหาเถรสมาคม ซึ่งออกมาปฏิเสธไม่ยอมรับสถานะใหม่ของอาจารย์ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์ ที่ไปทำการบวชเป็นสามเณรีที่ประเทศศรีลังกา

The Background Lead เป็นความนำที่มีส่วนผสมของการให้ภูมิหลังของข่าวไปด้วย เพื่อช่วยให้ผู้อ่านติดตามข่าวได้รวดเร็วขึ้น มักใช้กับข่าวตาม (Follow up Story) ตัวอย่างเช่น

สามเณรีธัมมรักขิตา หญิงไทยคนแรกที่ยกบวชในประเทศไทย ผู้เขย่าเสียงวิพากษ์วิจารณ์จากวงการศาสนา หลังจากสามเณรี ธัมมนันทาจุดกระแสการวิพากษ์ให้เกิดขึ้นมาแล้ว...

(หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ ส่วน x – cite ประจำวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2545 หน้า 1)

The Punch Lead เป็นความนำที่ใช้กับเหตุการณ์ที่มีลีลาซึ่งซัง จริงจัง จึงมักจะใช้คำที่หนักแน่น และ แกร่ง หรือ อีกลักษณะหนึ่งของความนำประเภทนี้ คือ เป็นวลี หรือ ประโยคสั้น ๆ สร้างความพิศวง ประหลาดใจ มาขึ้นต้นที่ความนำ เพื่อเรียกร้องความสนใจจากผู้อ่าน ตัวอย่างเช่น

สถานีกองทัพบกช่อง 5 ผนวสถสถาบันสงฆ์เกิดปัญหาและผลกระทบต่อวงการศาสนา สังสายฟ้าแลบถึง 2 รายการดัง “เจาะใจ” และ “ที่นี่ประเทศไทย” งดสัมภาษณ์เปิดใจ “ธัมมนันทา” สามเณรหญิงดีกรีดอกเตอร์หนึ่งเดียวในไทย ด้านธัมมนันทาประกาศไม่หวั่นไหวเข้าใจสถานีทหาร ขอเดินหน้าทำงานเพื่อพระศาสนาต่อไป ใช้เวลาเป็นเครื่องพิสูจน์ความเป็นนักบวชหญิงแห่งพุทธศาสนา...

(หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ ส่วน x – cite ประจำวันที่ 26 เมษายน 2544 หน้า 1)

ความนำลักษณะนี้เหมาะกับการเขียนข่าวที่มีเหตุการณ์ที่มีการต่อสู้ หรือการปะทะโดยทางร่างกาย จะทำให้เห็นภาพได้ชัดเจนมากกว่าการเขียนข่าวในลักษณะที่ปะทะกันในแง่คารม

ความนำแบบซับซ้อน เป็นการเพิ่มสีสันหรือความน่าสนใจให้ผู้อ่านติดตามอ่านรายละเอียดของข่าวต่อไปจนจบ ซึ่งปัจจุบันนี้การเขียนความนำประเภทนี้กลายมาเป็นธรรมเนียมประเพณีด้านการเขียนข่าวของนักข่าวที่มักจะเขียนข่าวไปในทำนองการบรรยายหรือเป็นเรื่องเล่า กล่าวคือ ข้อเท็จจริงทั้งหมด ไม่ว่าจะ เป็นเอกสารต่างๆ ข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับเรื่อง “ภิกษุณี” ในข่าวไม่จำเป็นต้องนำข้อเท็จจริงทั้งหมดนั้นมาเสนอเป็นข่าวให้ประชาชนทราบก็ได้ ทั้งนี้เพราะข้อเท็จจริงบางอย่างไม่มีเรื่อง (story) ให้เขียนเป็นข่าว (จากการสัมภาษณ์กลุ่มนักหนังสือพิมพ์)

สำหรับภาษาที่ใช้ในการเขียนข่าวหรือถ่ายทอดสาระของข่าว นักข่าวจะใช้ภาษา กึ่งทางการ และภาษาพูดในการเขียนข่าวเพื่อให้ผู้อ่านทุกระดับชั้นสามารถเข้าถึงสาระที่หนังสือพิมพ์ต้องการเสนอได้อย่างเข้าใจ ตรงตามวัตถุประสงค์ของหนังสือพิมพ์ อีกทั้งเป็นไปตามกฎของภาษาที่ใช้ในการเขียนข่าว คือ กระชับ เข้าใจง่าย และได้ใจความ

ส่วนที่สองของโครงสร้างการเขียนข่าว คือ ส่วนเชื่อม (Neck) เป็นส่วนที่อยู่ระหว่างความนำและเนื้อเรื่อง วัตถุประสงค์ของส่วนเชื่อมคือ เพื่อสร้างความต่อเนื่องในการอ่านระหว่างความนำและเนื้อเรื่อง ไม่ให้เกิดการสะดุด และทำให้ผู้อ่านเข้าใจข่าวได้อย่างราบรื่น ในข่าวสามแถว จะเป็นส่วนเชื่อมที่บอกภูมิหลังของเหตุการณ์ , บอกรายละเอียดของแหล่งข่าว และ วัน / เวลา / สถานที่ของเหตุการณ์ข่าว

เนื้อเรื่อง (Body) เป็นส่วนสุดท้ายของโครงสร้างการเขียนข่าว มีหน้าที่ขยายความประเด็นต่าง ๆ ที่อยู่ในความนำ และให้รายละเอียดของประเด็นอื่น ๆ ที่ไม่ได้อยู่ในความนำด้วย โดยทั่วไปแล้วเมื่อนักข่าวลำดับประเด็นในความนำตามระดับความสำคัญจากมากไปน้อย ประเด็นในเนื้อเรื่องก็ควรเรียงลำดับก่อนหลังเช่นเดียวกับประเด็นที่อยู่ในความนำด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ความสะดวกแก่ผู้อ่านในการจับประเด็นของเรื่อง อีกทั้งยังมีส่วนช่วยผู้เขียนข่าวในการทบทวนลำดับประเด็นในข่าวให้ถูกต้องแม่นยำอีกครั้งหนึ่ง ส่วนประเด็นข่าวที่ไม่ได้อยู่ในความนำ เพราะมีความสำคัญรอง ๆ ลงไป ก็สามารถนำมาเรียบเรียงไว้ในเนื้อเรื่องต่อจากประเด็นสุดท้ายที่ถูกกล่าวถึงในความนำ แต่ก็ต้องพยายามลำดับความสำคัญก่อนหลังด้วยเช่นกัน เพื่อเป็นการช่วยผู้อ่านในการอ่านเพื่อเก็บประเด็นสำคัญ ๆ ก่อน และยังเป็นประโยชน์ในการจัดพิมพ์ เพราะฝ่ายผลิตโดยทั่วไปจะทำข่าวที่ยาวเกินไปให้สั้นลงเพียงพอกับพื้นที่ที่มีอยู่ โดยการตัดเอาหน้าท้าย ๆ ของข่าวทิ้งไป เพราะเป็นที่รู้กันว่ากองบรรณาธิการจะเรียบเรียงประเด็นข่าวจากสำคัญมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดอยู่แล้ว หากกองบรรณาธิการไม่ปฏิบัติตามแนวทางนี้อย่างเคร่งครัด อาจมีผลให้ประเด็นข่าวสำคัญ ๆ แต่ไปอยู่ท้ายสุดของเนื้อเรื่องถูกตัดหายไปจนข่าวนั้นสูญเสียดีความสำคัญไปด้วย ซึ่งก็เป็นข้อผิดพลาดในการเสนอข่าวอีกข้อหนึ่งของบรรณาธิการข่าว ถ้าตัดสินใจให้ความสำคัญกับประเด็นข่าวผิด หนังสือพิมพ์จะแก้ไขด้วยวิธีการไปเสนอเป็นข่าวของวันรุ่งขึ้น (อภิชาติ ศักดิเศรษฐ์ , สัมภาษณ์)

อย่างที่กล่าวในตอนต้นว่าส่วนสำนวนภาษาในการเขียนข่าวมักจะเน้นในส่วนของความนำของข่าวเพราะจุดประสงค์ของความนำเพื่อดึงดูดให้ผู้อ่านสนใจที่จะอ่านข่าวต่อจนจบ หรือเพื่อตอบคำถามที่สำคัญให้กับผู้อ่านที่ไม่มีเวลาในการอ่านหนังสือพิมพ์ ตลอดทั้งความนำจะเป็นจุดขายข่าวคือหนังสือพิมพ์แต่ละหนังสือพิมพ์มีเรื่องเหมือนกันแต่ผู้อ่านแต่ละคนชอบอ่านต่างกันเพราะลักษณะความชอบที่แตกต่างกันในการอ่านข่าว ผู้อ่านก็จะตัดสินใจจากการอ่านความนำว่าถ้าหนังสือพิมพ์ได้มีการเขียนความนำข่าวที่เน้นลักษณะหรือแง่มุมข่าวที่ได้ความรู้สึกลึกซึ้งทางข่าวที่ดี ผู้อ่านก็จะเลือกซื้อหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นๆ

จากการสัมภาษณ์กลุ่มหนังสือพิมพ์ พบว่า หลักการเขียนข่าวที่อยู่ในบทเรียนย่อมมีความแตกต่างจากการเขียนข่าวของหนังสือพิมพ์ ที่แต่ละฉบับและแต่ละนักข่าวจะมีเอกลักษณ์ในการเขียนข่าวที่เป็นของตนเอง เอกลักษณ์ที่กล่าวก็คือลีลาการใช้สำนวนภาษาในข่าวนั้นเอง

“...อย่างอาทิตย์วิเคราะห์ฯ เน้นการทำข่าวทางด้านศาสนา ดังนั้นคำทางด้านนี้นักข่าวก็จะทราบดี ว่าคำใดควร หรือไม่ควร หรือ จะใช้อย่างไร ...ไม่ได้คิดอะไรมาก ดูความเหมาะสมเป็นหลัก...” (อรุณี มุศิริ , สัมภาษณ์)

เหตุที่หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับจะต้องมีลีลาและการใช้ภาษาที่เป็นแบบฉบับของตนเอง เพื่อข่าวที่รายงานไปนั้นจะสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้อ่านที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของแต่ละหนังสือพิมพ์ ทั้งในแง่ของความเร็วในการทำความเข้าใจเรื่องราว และเคารพสิทธิของผู้อ่านที่ควรจะได้รับรู้ข้อเท็จจริงที่มีคุณสมบัติของความเป็นข่าวได้อย่างครบถ้วน ตรงจุดนี้คุณอภิชาติ ก็ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า

“...ความละเอียดไม่เอาใจใส่ของหนังสือพิมพ์ที่บิดความรับผิดชอบในเรื่องผลเสียหายอันอาจเกิดขึ้นจากการใช้ภาษาของตน ซึ่งถือว่าตนมีหน้าที่แต่เพียงเสนอข่าวสารและบันเทิงเท่านั้น หากทำได้ก็ถือว่าบรรลุเป้าหมาย นับว่าเป็นอันตรายอย่างมาก ดังนั้นปัญหาการใช้ภาษาที่ไม่ตรงกับความหมายที่แท้จริงนี้ นักข่าวยังคงต้องแก้ไขจุดนี้ซึ่งก็ต้องมีการพัฒนาระดับจิตใจของนักข่าวคู่ไปกับการพัฒนาทักษะในการทำงานข่าวไปพร้อม ๆ กัน...” (อภิชาติ ศักดิเศรษฐ์ , สัมภาษณ์)

งานข่าวเป็นงานที่รีบเร่ง ทุกฝ่ายต้องทำงานแข่งกับเวลาตลอด เพื่อแข่งขันในเรื่องความใหม่สดของข่าวกับหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น และให้ถึงมือผู้รับให้เร็วที่สุด การใช้ภาษาของหนังสือพิมพ์จึงต้องมีความกระชับ กะทัดรัด มีการใช้คำสำนวนแปลก ๆ ใช้ภาษาที่มีลักษณะง่ายเป็นระดับภาษาปากและภาษาถิ่นแบบแผนมากกว่าภาษาระดับมาตรฐาน เพราะนอกจากจะเขียนข่าวเพื่อให้สะดุดตาและสร้างความสนใจของผู้อ่านแล้ว หนังสือพิมพ์ยังต้องสามารถเป็นสื่อถึงคนได้ทุกระดับความรู้ ฉะนั้นเป็นเรื่องธรรมดาที่งานเขียนข่าวจึงขาดความประณีต ขาดการตรวจพิจารณา ซึ่งก็ปรากฏความบกพร่องในการใช้ภาษาของหนังสือพิมพ์อยู่เสมอ ซึ่งมีสาเหตุมาจาก (อภิชาติ ศักดิเศรษฐ์ ,2542: 16 –17) ความรีบร้อนในการเขียน เพื่อแข่งขันกันในเชิงธุรกิจ ความต้องการให้เด่น ใ้ใจให้ผู้อ่าน จึงใช้ถ้อยคำสำนวนที่โลดโผน บางครั้งก็หยาบคายหรือรุนแรงก้าวร้าว ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2545 ที่ใช้ถ้อยคำสำนวนใน

การเขียนข่าวจนกลายเป็นการเขียนข่าวที่มีนักวิชาการหรือภายในกลุ่มหนังสือพิมพ์ด้วยกันได้ออกมาตำหนิการเขียนข่าวลักษณะนี้ว่าเป็นการเขียนข่าวที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น

บางครั้งการใช้คำหรือสำนวนภาษาในการเขียนข่าว นักข่าวไม่ได้เขียนเพื่อจะไปดูหมิ่นหรือต้องการจะไปทำลายชื่อเสียงของใคร แต่เป็นเรื่องปกติของการเขียนข่าว ที่ต้องคิดหาคำว่าคำใดจะเป็นคำที่ติดปาก หรือกำลังเป็นที่นิยมในหมู่นักอ่าน ซึ่งเมื่อตัดสินใจได้แล้ว ก็มาดูว่าเข้ากับเรื่องที่กำลังเขียนได้ไหม เป็นสัญชาตญาณในส่วนการเขียนของนักข่าวที่ผุดขึ้นมาในหัวโดยอัตโนมัติ (เกรียงไกร ภูระย้า, สัมภาษณ์)

ตลอดทั้งสำนวนภาษาจากแต่ละโต๊ะข่าวก็อาจจะมี ความแตกต่างกันตามประเภทของข่าว อย่างกรณีธัมมนันทา จะจัดว่าเป็นข่าวด้านสตรี/สังคม ข่าวการศึกษา ข่าวศาสนา และข่าวภูมิภาค ดังนั้นนักข่าวที่กล่าวมาก็จะรับผิดชอบงานนี้ไปนั้นย่อมหมายถึงงานเขียนข่าวด้วย ซึ่งภาษาที่พบก็จะแตกต่างกันออกไป อย่างเช่นฝ่ายสตรีก็อาจจะใช้ภาษาที่เบาหย่อย เช่น คอฉิมน์ ค.คนในความทรงจำ หนังสือพิมพ์มติชน วันที่ 1 กรกฎาคม 2544 หน้า 11 ที่เขียนว่า

“การปฏิเสธสังคมกับการยอมรับตัวตนมักสวนทางกัน ดิฉันนั้นนับถือคนที่กล้าตัดสินใจเลือกทางเดินชีวิตเป็นของตัวเอง โดยไม่หวั่นเกรงสังคมรอบข้าง รู้จักมนุษยงานหลายคน ที่ปฏิเสธสังคมเมืองและเงินเดือนก้อนโต เพื่อไปใช้ชีวิตตามที่คิดฝัน ได้แต่ชื่นชมอยู่ในใจ ในความกล้าเลือก...กล้าตัดสินใจ แต่หากเปรียบกับผู้หญิงท่านนี้ ต้องเรียกว่า...น่าทึ่งกว่านัก...”

จะเห็นว่า สำนวนภาษาที่เขียนมีอารมณ์ความยกย่อง เชิดชูในความกล้าหาญของสามเณรีธัมมนันทา แต่ในทางกลับกัน นักข่าวทางด้านศาสนาหรือการศึกษาอาจจะมีความเป็นทางการมากกว่า โดยการยกคำจากคำพูดของแหล่งข่าวที่นักข่าวได้ไปสัมภาษณ์ขึ้นเป็นคำเด่นในวรรคนำเลยก็ได้ ดังนั้นภาษาเป็นภาษากึ่งทางการ หรือภาษาพูดเหมือนกันแต่อารมณ์ที่ถูกถ่ายทอดมากับสำนวนภาษาในข่าวก็จะแตกต่างกัน(อภิชาติ ศักดิเศรษฐ์ , สัมภาษณ์)

จากคำสัมภาษณ์ และผลที่ได้จากการวิเคราะห์ พบว่าสำนวนภาษาในการเขียนข่าวที่เป็นลักษณะเฉพาะของนักข่าวแต่ละคนเป็นไปโดยตามธรรมชาติของลักษณะสายงานข่าว และรูปแบบการทำงานข่าวที่ต้องแข่งกับเวลากำหนดส่งต้นฉบับ ดังนั้น นักข่าวรวมทั้งบรรณาธิการข่าวอาจจะมีเวลาตรวจสอบความผิดพลาดในเรื่องภาษา เพราะเวลาอ่านรู้สึกว่ามีรสอดคล้องหรือรับส่งกันภายในข่าวได้ดี (อภิชาติ ศักดิเศรษฐ์ , สัมภาษณ์)

การมอบหมายงานกับนักข่าวผู้ที่มีความชำนาญหรือถนัดกับการทำงานข่าวประเภทนั้นๆ (ไม่จำเป็นว่าต้องอยู่ในสายงานข่าวที่เกี่ยวข้องก็ได้) ในความเชื่อมั่นที่องค์กรมีต่อความสามารถและความชำนาญของนักข่าวผู้นั้นก็กลายมาเป็นข้อผิดพลาดอีกข้อหนึ่งที่หนังสือพิมพ์มองข้ามในเรื่องการตรวจสอบการใช้ภาษา ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าทัศนคติ/ความคิดของนักข่าวหรือบุคคลที่ทำข่าวก็เป็นสาเหตุของการเขียนข่าวที่ใช้ภาษาแสดงอารมณ์ร่วมไปกับข่าวโดยไม่รู้ตัว กล่าวคือ นักข่าวที่ไม่เห็นด้วย ก็อาจจะมีการใช้ภาษาเขียนข่าวที่แสดงออกว่าคัดค้านออกมาโดยไม่รู้ตัว อีกทั้งเวลาที่เร่งด่วนจึงทำให้ไม่มีการตรวจสอบการเขียนข่าวอีกครั้งหนึ่ง ความผิดพลาดจึงปรากฏออกมาให้เห็นในชิ้นข่าวนั้น ซึ่งก็อาจจะต้องมีการขอโทษถ้าคำนั้นทำให้ผู้ที่ปรากฏในข่าวได้รับความเสียหาย แต่ก็พบได้น้อยครั้ง เพราะนักข่าวจะระวังอยู่เสมอ (เกรียงไกร ภูระย้า , สัมภาษณ์)

W. Lippman (เสถียร เขยประทับ ,2541: 27 – 28) กล่าวว่า นักข่าวไม่ได้เฝ้าดูมนุษย์ทุกคน ข่าวมิใช่กระจกที่ส่องสะท้อนภาพของสังคม แต่เป็นรายงานเกี่ยวกับแง่มุมที่โดดเด่นโดยตัวของมันเอง ข่าวในแต่ละวันมักเป็นรายงานเกี่ยวกับความแปลกประหลาด หรือ ความขัดแย้ง ซึ่งการรายงานข่าวประเภทนี้ แต่ละเหตุการณ์ที่ถูกรายงานไม่ได้มีโอกาสเท่าเทียมกันที่จะปรากฏเป็นข่าวในแต่ละวัน เหตุการณ์ที่น่าตื่นเต้นที่สอดคล้องกับแนวหนังสือพิมพ์ มักได้รับความสำคัญในหนังสือพิมพ์มากกว่าเหตุการณ์ทั่วไป กล่าวอีกนัยหนึ่ง หนังสือพิมพ์ในปัจจุบันให้ความสำคัญกับเหตุการณ์ที่เปี่ยมเบน และ เหตุการณ์ที่ขัดแย้ง

ข่าวสามเดีวี่รัมม่นันทาในส่วนหน้าหนึ่ง จะเห็นได้ว่าหนังสือพิมพ์จะหยิบยกคุณค่าข่าวเรื่องความขัดแย้ง กับ ความแปลกประหลาด/ความเปี่ยมเบน เป็นจุดสร้างความสนใจให้กับผู้อ่าน แต่คุณค่าข่าวเรื่องความขัดแย้งเป็นคุณค่าข่าวที่ดึงดูดความสนใจให้กับหนังสือพิมพ์ตลอดทั้งผู้อ่านได้ดีที่สุด สังเกตได้จากในช่วงเวลาที่สามเดีวี่รัมม่นันทาปรากฏเป็นข่าวครั้งแรก (ยังไม่เป็นหัวข้อข่าวที่ต้องมาถกเถียงกันในสังคม) หนังสือพิมพ์ได้วางข่าวนี้ไว้ในฉบับ หรือ ในส่วนพิเศษ (ส่วน x – cite ของหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์) หรือ ไม่ได้รับความสนใจจากหนังสือพิมพ์ที่จะรายงานข่าวนี้ จนกระทั่งเกิดประเด็นปัญหาททบ.๕ ระบุว่ารายการสัมภาษณ์สามเดีวี่รัมม่นันทากับเหตุการณ์พินพิธิสามเดีวี่รัมม่นันทาที่วตรทงธรรมกัลยาณี หนังสือพิมพ์ถึงได้ให้ข่าวนี้เป็นข่าวหน้าหนึ่ง (ยกเว้นสยามรัฐ และ เดลินิวส์) และเน้นการเขียนข่าวไปที่การปะทะคารมระหว่างฝ่ายที่เห็นด้วยกับฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย ดังตัวอย่างข่าวข้างล่างนี้

มติชน

: นักสิทธิมนุษยชนค้านช่อง 5 แบน 2 รายการ
สัมภาษณ์ “สามเณรธัมมนันทา” ชัดเสรีภาพในการนับ
ถือศาสนาตามรัฐธรรมนูญ หนุนอดี้อาจารย์ธรรม
ศาสตร์ร้องผู้ตรวจการรัฐสภา “มหาระแบบ” ซ้ำตามพระ
ธรรมวินัยรับไม่ได้...

(วันที่ 27 เมษายน 2544 หน้า 1)

อาทิตย์วิเคราะห์รายวัน

: รุมจวก “บิกช่อง 5” แบนเจาะใจสามเณร “ธัมมนัน
ทา” ชัดรัฐธรรมนูญชัดเจน ยันระเบียบกองทัพต้องอยู่
ใต้กฎหมาย นักสิทธิมนุษยชนเชื้อ “ภิกษุณี” เผยแม่คำ
สอนได้ดีกว่า วอนมหาเถรสมาคมทบทวนคำสั่งห้ามผู้
หญิงบวช เ็นจีไอแหง “เรื่องละเอียดอ่อน”...

(วันที่ 28 เมษายน 2544 หน้า 1)

แนวหน้า

: สมเด็จพระสังฆราชฯทรงมีพระดำรัสยกพระบัญชา
ของ “กรมหลวงชินวราลงกรณ” ห้ามสามเณร – หญิง
บวชเป็นบรรพชิต ซ้ำผู้ใดฝ่าฝืนถือเป็นเสี้ยนหนามแก่
ศาสนาพร้อมเตือนสติพุทธศาสนิกชน อย่าบังอาจลบ
หลู่ด้วยการคิด พูด ทำใด ๆ อันไม่ถูกต้อง...

(วันที่ 2 มิถุนายน 2544 หน้า 1)

ไทยโพสต์

: สามเณรธัมมนันทาประสานเสียงพระศรีปริยัติโมลี
ผลักดันสังคมไทยให้กำเนิดภิกษุณีอีกครั้งด้วยรูปแบบ
เฉพาะตัว ธัมมนันทาระบุการคัดค้านการบวชภิกษุณี
ถือว่าชัดเจนารมณของพระพุทธเจ้า...

(วันที่ 10 กรกฎาคม 2544 หน้า 1)

ไทยรัฐ

: เจ้าคณะจังหวัดนครปฐมชี้การบวชหญิงที่อ้างเป็นสามเณรี เป็นการบวชที่ไม่ถูกต้อง ผิดระเบียบและผิดกฎของสงฆ์ แถมมีการเรียกตัวเองเป็น “หลวงแม่” เหมือนกับ “หลวงพ่อ” และสื่อเจตนาใช้คำว่า “วัตร” พ้องกับ “วัด” เป็นที่ปฏิบัติธรรมด้วย หากแพร่ระบาดต่อไปคงจะตั้งเป็นลัทธิหรือนิกาย มีหัวหน้าปกครองกันตามใจชอบ ในขณะที่ รมช.ศึกษา ฯ สั่งตั้งคณะทำงานของกรมการศาสนาตรวจสอบว่ามีผลกระทบต่อวงการศึกษาและความมั่นคงของชาติหรือไม่...

(วันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2545 หน้า 1 และ 19)

ข่าวสด

: คณะกรรมการกิจการสตรี เยาวชน และผู้สูงอายุ วุฒิสภา หนุนบวชสามเณรี อ้างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ ผู้หญิง - ผู้ชายมีสิทธิเท่าเทียมกัน เตรียมแปรญัตติในร่าง พ.ร.บ. สงฆ์ฉบับใหม่ เพื่อแก้ไขให้ผู้หญิงบวชได้ พร้อมเชิญราชบัณฑิต “เสฐียรพงษ์ วรรณปก” ให้ข้อมูลด้านนักวิชาการศาสนาชื่อดังยืนยันสตรีเข้าไปบวชเป็นสามเณรีได้ แต่ต้องไม่ตั้งเป็นก๊กเป็นแก๊ง ระบุข้อมูลที่ให้ไปตามสื่อมีความชัดเจนอยู่แล้ว คงไม่ต้องไปให้ข้อมูลกับคณะกรรมการของวุฒิสภาเพิ่มเติมอีก

(วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2545 หน้า 1 และ 16)

การสร้างแหล่งอ้างอิงในข่าว

จากตัวอย่างข่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า หนังสือพิมพ์มีการสร้างแหล่งอ้างอิงในข่าวซึ่งเป็นการทำงานของกลไกข่าวในการสร้างความหมายที่ดีให้กับหนังสือพิมพ์ตลอดทั้งฝ่ายที่หนังสือพิมพ์ตนให้การสนับสนุนอีกประการหนึ่ง คือ การสร้างให้สาระ/ความคิด/เหตุผลของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้รับความชอบธรรมและความน่าเชื่อถือในเนื้อหาข่าว ซึ่งมี 2 ลักษณะดังนี้

การอ้างอิงอำนาจของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไว้กับสถาบันสำคัญของประเทศ

จากการวิเคราะห์เนื้อหา พบว่า สถาบันที่นำมาอ้างอิงในข่าวสามเณริฐมนันทา ได้แก่ สถาบันศาสนา และรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็น 2 สถาบันหลักของสังคมไทย ค่านิยมและความรู้สึกนึกคิดของประชาชนจึงมีความผูกพัน และได้รับการกล่อมเกลาสั่งสอนสืบต่อมาให้ทอดทุนสถาบันดังกล่าวไว้ ดังนั้นการที่หนังสือพิมพ์ได้สร้างให้สถาบันดังกล่าวนี้ มีส่วนรับรองความชอบธรรมในการตัดสินใจของฝ่ายเดียวกับหนังสือพิมพ์ตน จึงเท่ากับตอกย้ำให้ความคิด/เหตุผลของฝ่ายเดียวกับหนังสือพิมพ์ตน ได้รับความเชื่อถือและศรัทธาจากผู้อ่านได้ดี ซึ่งสามารถแสดงเป็นตารางได้ ดังต่อไปนี้

ตารางแสดงการอ้างอิงสถาบันศาสนา และ สถาบันรัฐธรรมนูญในเนื้อหาข่าวสามเณริฐมนันทาของหนังสือพิมพ์ฝ่ายสนับสนุนและหนังสือพิมพ์ฝ่ายคัดค้าน

หนังสือพิมพ์	วัน/เดือน/ปี	รูปแบบการนำเสนอ	รายละเอียด	
			อ้างอิงไว้กับสถาบันศาสนา	อ้างอิงไว้กับสถาบันรัฐธรรมนูญ
อาทิตย์วิเคราะห์	28 เม.ย. 2544	ข่าว		จับตาศึกษาภิขุณี สิทธิสตรี “น้ำผึ้งหยดเดียว” ชาวลงเกี่ยวกับกรณีของ ททบ. 5 สั่งระงับการบันทึกเทปสัมภาษณ์สามเณรี
				ธัมมันทาในรายการเจาะใจ เนื้อหาข่าวโดยรวมอ่านแล้วได้ความว่า ไม่เห็นด้วยที่ช่อง 5 ทำเช่นนั้น เพราะถือว่าเป็นการละเมิดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการละเมิดสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนหรือผู้จัดการ และละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลตามรัฐธรรมนูญมาตรา 30 และ 39 ตลอดทั้งมีการตอกย้ำว่าไม่มีกฎใดละเมิดรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดได้
	1-2พ.ค. 2544	บทความพิเศษ	“สิทธิไปนิพพานของผู้หญิงกับการฝันพุทธประสงค์” ผู้เขียนได้เขียนว่าการห้ามสตรีบวชเป็นภิขุณี เป็นเรื่องที่ขัด	

			<p>พุทธดำรัสโดยตรง เพราะพระพุทธเจ้าให้ความเสมอภาคในสิทธิการพ้นไปจากสังสารวัฏฏ์(สิทธิที่จะถึงนิพพาน) แก่เพศหญิงเพศชายและบุคคลในวาระต่างๆเสมอกัน ถ้าผู้ใดลิดรอนสิทธิในการทำหน้าที่ภิกษุณีซึ่งเป็นบริษัทที่ 2 ของพุทธศาสนา ถือว่าผู้นั้นกระทำการสวนทางกลับพุทธประสงค์ภายในบทความได้ต่อย้ำเรื่องการห้ามสตรีให้เป็นภิกษุณีนั่นถือเป็นการฝ่าฝืนพุทธประสงค์</p>	
7-8 พ.ค. 2544	บทความ	<p>บทความได้ยกพุทธดำรัสของพระพุทธเจ้าไว้ว่า “ใครก็ตามที่ยังถือชาติ ถือโคตร ถือตัว ถือเพศ ย่อมไกลจากวิชาจรณ เมื่อใดละเหล่านี้ได้จึงจะทำให้แจ้งได้ถึง “วิชาจรณ” เพื่อเป็นการต่อย้ำว่าพระพุทธองค์ได้ให้สิทธิเท่าเทียมแก่คนทุกชาติ ทุกวรรณะ และทุกเพศในการเข้าถึงพระธรรม พระองค์ตรัสเช่นนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการแบ่งแยกต่งนั้นใครคัดค้านการมีภิกษุณีถือว่าหมิ่นแคลนปัญญาพระพุทธเจ้า</p>		
23 พ.ค. 2544	บทความ	<p>บทความได้เขียนว่าถ้าจะมีพระพุทธเจ้า กว่าจะมีพระพุทธศาสนา เจ้าชายสิทธัตถกุมารต้องบำเพ็ญบารมีด้วยความอุทิศตน และด้วยหัวใจที่เมตตา ไม่ใช่เป้าหมายเอาเฉพาะ “มนุษย์ผู้ชาย” ให้พ้นทุกข์ถึงพระอรหันต์ แต่เป้าหมายเพื่อให้ “เพื่อน” ร่วมทุกข์พ้นจากความทุกข์ทั้งปวง ถึงพระนิพพานเท่า ๆ กัน สิ่งที่ต่อย้ำในบทความคือภิกษุณีแม่ชี และผู้หญิง ไม่สามารถเป็นนักบวชทั้งรูปธรรมและในจิตใจของคณะสงฆ์ ชาวบ้าน และรัฐเท่านั้น แต่ในพุทธศาสนาผู้หญิงเหล่านี้มีความเสมอภาคในการไปถึงพระนิพพานหรือหลุดจากโลกสมมตินี้ได้เท่าเทียมกันกับผู้ชาย เพราะทั้งหญิงและชายก็เป็นมนุษย์ที่มีสติปัญญาและความสามารถเหมือนกัน</p>		

	5 ก.ค. 2544	บทความ	บทความได้ต่อยอดเรื่องสิทธิไปนิพนพานเท่าเทียมทุกรรณะ โดยกล่าวว่สิทธิแห่งการบรรลุคุณธรรมยอมเป็นของบริษั้ทั้ง 4 โดยชอบ ไม่ควรคิดว่าภิกษุเท่านั้นจึงจะสามารถบรรลุคุณธรรมชั้นสูงในพระพุทธศาสนาได้	
	13 ก.พ. 2545	ข่าว บทความ คอลัมน์ และบทความ บรรณาธิการ	ทั้งข่าว บทความ คอลัมน์ และบทความบรรณาธิการ ได้ต่อยอดเรื่องพุทธประสงค์ที่ให้พุทธบริษัท4ช่วยดูแลรักษาและสืบทอดพระธรรมให้มีความมั่นคงและยั่งยืนต่อไป	
	14 ก.พ. 2545	ข่าว	พ.ร.บ. สงฆ์ 2471 ออกโดยบุรุษผู้ใช้อิทธิทธิมากกว่าสตรีทั้งในทางนิตินัยและพฤตินัย หรือแม้แต่การดำเนินกิจการใดๆยอมขึ้นอยู่กับบุรุษเพศทั้งสิ้นซึ่งหนึ่งในนั้นก็คือ “การศาสนา” การต่อยอดของข่าวนี้คือพุทธศาสนาไม่ใช่สมบัติเฉพาะของใคร แต่เป็นของคนในโลกนี้	
ไทยโพสต์	28 เม.ย. 2544	คอลัมน์	ผู้เขียนได้เขียนเรื่องก้าวใหม่ในไทยพุทธกาล โดยมีเนื้อหาว่า พุทธบริษัท 4 ที่พระพุทธเจ้าตรัสว่าจะเป็นผู้ช่วยกันสืบสานพุทธศาสนาให้มั่นคง ยืนยาวต่อ ๆ ไป ประกอบด้วย ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก และอุบาสิกา แต่กิจกรรมพุทธศาสนาในไทยที่ผ่านมามีเพียง พุทธบริษัท 3 เท่านั้น ไม่มีภิกษุณี และเราก็ได้สรุปรวมเป็นที่รับรู้ทางพฤตินัยมายาวนานว่าพุทธศาสนาเมืองไทยอนุญาตให้แต่ผู้ชายบวชเป็นพระภิกษุ ไม่อนุญาตและไม่ยอมรับผู้หญิงบวชเป็นภิกษุณี หรือกล่าวว่ “พระผู้หญิง” มีปรากฏในช่วงที่ชาวบ้านกำลังหน่ายกับความวุ่นวายของพระผู้ชาย แล้วจะบ่ายหน้าไปทำบุญค้ำจุนวัดภิกษุณีกันหมด ถ้าใจลึกๆของบางคน ยังติดทำนองนี้ว่าภิกษุณีจะมาเป็นตัว “แบ่งลาภ” นั้นก็ชัดเจนว่ “พระผู้ชาย” บวช	

			มาหวังอาศัยผ้าเหลืองเลี้ยงชีพเพราะภิกษุณีนั้นตามพุทธบัญญัติว่าจะบวชกันได้อาศัยสอภาย – สอใจ หลายชั้น คั้นจนได้ “กะทิแห่งธรรม” ไม่ง่ายอย่างผู้ชาย ที่บางคนมาอาศัยผ้าเหลืองคลุมการตอกย้ำของคอฉันทินิสต์คือ พุทธศาสนาเป็นของทุกคน ไม่ใช่ของเพศใดเพศหนึ่ง	
	29 พ.ค. 2544	ข่าว	การรายงานข่าวสัมภาษณ์สามเณรีธัมมนันทา ถึงเรื่องที่มีคนโต้แย้งว่าการบวชนั้นไม่ถูกต้อง ผิดพระธรรมวินัย ในข่าวสามเณรีก็ได้กล่าวว่า การบวชของตนนั้นไม่ได้ผิดพระธรรมวินัยแน่นอน การตอกย้ำคือพุทธบริษัท 4 ที่พระพุทธเจ้าได้ฝากพระธรรมให้บริษัททั้ง 4 ได้ทะนุบำรุงและเผยแผ่ต่อไป	
	10 ก.ค. 2544	ข่าว	การรายงานข่าวสัมภาษณ์พระศรีปริยัติโมลีกับสามเณรีธัมมนันทา ในเนื้อหาข่าวจะตอกย้ำเรื่องพุทธประสงค์ของพระพุทธเจ้าที่ไม่ได้กีดกันผู้หญิงให้บวชเป็นพระภิกษุณี	
ข่าวสด	18 พ.ค. 2544	คอลัมน์	เป็นการบอกกล่าวว่าการบวชไม่ได้ของสามเณรีธัมมนันทานั้นขึ้นอยู่กับความแบ่งสายนิกายเป็นมหายานหรือเถรวาทที่หลังเมื่อพระพุทธเจ้าปรินิพพาน ซึ่งถือว่าการแบ่งนิกายนี้เป็นการกระทำที่ผิดตามพระธรรมวินัยของพระพุทธเจ้าดังนั้นเมื่อไม่มองเรื่องนิกาย การบวชของสามเณรีธัมมนันทาตามหลักการของพุทธศาสนาจึงเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ไม่ได้ขัดกับพระธรรมวินัยแต่อย่างใด เป็นการตอกย้ำด้วยคำสอนของพระพุทธเจ้าที่ไม่ให้ยึดติดกับการแบ่งพรรคแบ่งฝ่าย	

	18 มิ.ย. 2544	บทความ	บทความได้เขียนว่าการบวชของสามเณรรัชมนันทาควรวีตหลักพระวินัยในพระไตรปิฎกไม่ใช่รัฐธรรมนูญซึ่งหลักการใด ๆ หรือ แม้แต่พระพุทธศาสนา ล้วนแต่ได้รับการก่อตั้งมาเพื่อประโยชน์สุขของมหาชน โดยนัยนี้หลักการและประโยชน์สุขของมหาชนต้องไปด้วยกันเสมอ ถ้าเกิดมีกรณีขัดแย้งกัน หลักการย่อยก็อาจถอนได้บ้าง คือควรปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมเพื่อเอื้ออำนวยต่อการดำรงอยู่แห่งหลักการเองและความพอกพูนของงานขึ้นแห่งประโยชน์สุขอย่างมหาศาลอย่างนี้จึงจะเรียกว่าเป็นคนมีหลักการอย่างแท้จริง เป็นการตอกย้ำคำสอนของพระพุทธเจ้าในเรื่องการไม่ยึดติด	
มติชน	28 เม.ย. 2544	บทความ	บทความได้เขียนถึงการที่ผู้หญิงจะหวังนิพพาน ทำไม่ต้องขึ้นอยู่กับผู้ชาย ซึ่งในพระไตรปิฎกไม่ได้กล่าวไว้เช่นนี้และไม่รู้ว่าใครเป็นผู้คิด แล้วคิดไว้เมื่อใด เพราะความเป็นจริงคากยมนี้อนุญาตให้หญิงบวชเป็นภิกษุณี เป็นการตอกย้ำพุทธประสงค์ของพระพุทธเจ้า	
	29 เม.ย. 2544	ข่าว		สมาคมนักข่าวหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ได้กล่าวว่าการกระทำของททบ.5 เป็นการละเมิดรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจนในเรื่องสิทธิเสรีภาพของประชาชนในเรื่องการพูด การแสดงออกความคิดเห็นและนับถือศาสนา
	26 พ.ค. 2544	บทความ	บทความได้เขียนว่าถึงเวลาแล้วที่ผู้หญิงจะได้รับโอกาสฝึกฝนพัฒนาทางธรรมได้อย่างเต็มที่ การเปิดโอกาสนี้ไม่ได้อยู่ที่ความเสมอภาคทางด้านสิทธิระหว่างเพศหรือการยกสถานะของผู้หญิงให้เท่าเทียมชาย หากอยู่ที่การส่งเสริมให้ผู้หญิงได้มีโอกาสได้รับการฝึกฝนพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มที่ เพื่อความเจริญงอกงามแห่งธรรม	

2 มิ.ย. 2544	บทความ	บทความเห็นว่าไม่ควรยึดติดพระวินัย เพราะความศักดิ์สิทธิ์ เพราะพระวินัย เป็นสิ่งที่ถูกเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมตัด ทอนได้ตามสถานการณ์ของสังคมใน สมัยของพระพุทธเจ้า เพราะกฎเกณฑ์ เป็นสิ่งที่ยึดโยงอยู่กับสภาพสังคมที่ เป็นจริง ไม่ใช่ศีลธรรมหรือศีลธรรมสูง สุด กล่าวคือ เป็นการตอกย้ำแก่นแท้ ของพุทธศาสนาที่ว่าไม่มีอะไรเป็นหลัก ที่ตายตัว	
21 ก.ค. 2544	บทความ	บทความเห็นว่าการบวชสามเณรรัจฉิม นันทา เป็นการปวารณาตนของพุทธ สาวิกาก็จะเป็นกำลังเสริมสร้างให้สัง กษะเข้มแข็งขึ้น แม้พระผู้หญิงจะไม่เคย มีในสังคมไทยแต่เชื่อว่าไม่มีในครั้ง พุทธกาล และการแบ่งว่าเป็นมหายาน หรือเถรวาทก็มาแบ่งในภายหลังตาม วัฒนธรรมต่างหาก แต่การแบ่งกลาย มาเป็นเส้นแบ่งถาวรภายในใจของ ประชาชน ดังนั้นภิกษุณีที่ขาดหายไป จึงอยู่ที่อุบาสกและอุบาสิกาที่จะเข้ามา มีบทบาทในการรังสรรค์สังฆะให้ถึง พร้อม ตามวิสัยทัศน์แห่งองค์สัมมาสัม พุทธเจ้าที่ได้ฝากธรรมไว้กับพุทธบริษัท 4 บทความตอกย้ำด้วยพุทธบริษัท 4	
3 ส.ค. 2544	บทความ		เป็นการพูดถึงความเสมอภาคระหว่าง ชายกับหญิงโดยอ้างสิทธิตามรัฐธรรมนูญ
12 ก.พ. 2545	บท บรรณาธิการ	เป็นการตอกย้ำพุทธวัจนะที่ผู้หญิง สามารถถึงพระนิพพานได้เท่าเทียมกับ ผู้ชาย	เป็นการตอกย้ำสิทธิเสรีภาพที่เท่าเทียม กัน ดังนั้นผู้หญิงสามารถจะใช้สิทธิในการ ขอบวชได้เหมือนกับผู้ชาย
17 ก.พ. 2545	บทความ	ตอกย้ำว่าพระพุทธเจ้าอนุญาตให้ ผู้หญิงสามารถบวชได้เช่นเดียวกับผู้ชาย เพราะความสามารถที่มีเท่าเทียมกันในการบรรลุนิพพาน	

ไทยรัฐ	29 เม.ย. 2544	คอลัมน์	ตอกย้ำด้วยการอ้างพุทธวจนะที่ตรัสห้ามพระนางปชาบดีโคตมี พระน้านางที่เข้ามาขอบวชเป็นภิกษุณี และยกพระวินัยเรื่องการบวชภิกษุณีที่ถูกตั้งควร จะได้รับการรับรองจากทั้งภิกษุและภิกษุณี แต่ภิกษุณีในสายเถรวาทได้ขาดหายไป ดังนั้นการบรรพชาของสามเณรีธัมมนันทาจึงไม่ถูกต้อง	
	14 ก.พ. 2545	บทบรรณาธิการ และคอลัมน์	ตอกย้ำด้วยการอ้างพุทธบัญญัติ พระปาติโมกข์ พระวินัย ทั้งหมดเป็นที่มาของกฎหมายสงฆ์ที่ว่าในการบวชภิกษุณีต้องได้รับการบวชจากสงฆ์ 2 ฝ่าย แต่เมื่อภิกษุณีขาดสาย การบวชสามเณรีภิกษุณีจึงไม่สามารถจะกระทำได้ และอ้าง พ.ร.บ. สงฆ์ 2471 ที่ไม่ให้พระ เณรทุกนิกายบวชผู้หญิงเป็นบรรพชิต	
แนวหน้า	7 พ.ค. 2544 และ 18 ก.พ. 2545	คอลัมน์	คอลัมน์นี้สต่ออกย้ำด้วยการอ้างพระธรรมวินัยว่าควรจะอยู่เหนือรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ใช้กับฆราวาส เพราะพระธรรมวินัยเป็นข้อสำหรับประเพณี ที่พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงบัญญัติเอาไว้ แต่กฎหมายสำหรับฆราวาสแม้รัฐธรรมนูญที่เป็นกฎหมายสูงสุด ก็ถูกบัญญัติหรือตราขึ้นมา โดยปุถุชนที่ยังมีกิเลสตัณหาอยู่มาก ดังนั้นการมีภิกษุณีจึงไม่สามารถจะทำได้ถ้าว่ากันตามพระธรรมวินัย	
	2 มิ.ย. 2544	ข่าว	อ้างวรรกรรมคดีของพระสังฆราชที่ได้เหยียบยกดพระบัญชาของกรมหลวงสิริวัฒน์ หรือ พ.ร.บ. สงฆ์ 2471 ว่าด้วยการห้ามพระ เณร ทุกนิกายบรรพชาให้หญิงเป็นภิกษุณี	

เดลินิวส์	14 พ.ค. 2544	บทความ	อ้างพุทธวจนของพระพุทธองค์กับพระอานนท์เรื่องที่ว่าห้ามพระน้านางปชาบดีโคตมีบรรพชาเป็นภิกษุณีถึง 3 ครั้ง เพราะการให้สตรีบวชจะเป็นเหตุให้พรหมจรรย์คือ พระศาสดาหรือ สัทธรรมตั้งอยู่ได้ไม่ยั่งยืน จะมีอายุสั้นเข้า และ อ้างพระธรรมวินัยเรื่องการบรรพชาของภิกษุณีต้องได้รับการบวชจากสงฆ์สองฝ่าย แต่ภิกษุณีในสายเถรวาทได้ขาดหาย ดังนั้นหญิงที่ต้องการบวชเป็นภิกษุณีตามพระธรรมวินัยของเถรวาทไทยจึงไม่สามารถกระทำได้	
สยามรัฐ	8 พ.ค. 2544	ข่าว	การที่พระสงฆ์ไม่ยอมรับผู้หญิงที่บวชเป็นพระนั้นเพราะบทบัญญัติของพุทธเจ้าที่เป็นพระธรรมวินัย กล่าวคือ เป็นการตอกย้ำด้วยการอ้างพระธรรมวินัย เรื่องการบรรพชาของภิกษุณีที่ต้องได้รับการรับรองจากสงฆ์ 2 ฝ่าย	
	19 พ.ค. 2544	บทความ	ในบทความได้ยกอ้างพระธรรมวินัยกับพระดำรัสของสมเด็จพระสังฆราชที่ได้หยิบยกพระบัญชาของกรมหลวงสิริวัฒนมาอ่านในงานประสาธพิธิ ปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	

หมายเหตุ :

หนังสือพิมพ์ฝ่ายสนับสนุน

หนังสือพิมพ์ฝ่ายคัดค้าน

การให้บุคคลที่น่าเชื่อถือรับรองความชอบธรรม

กรณีข่าวสามเณรรัจฉิมนันท์ทาการตอกย้ำให้เหตุผลของฝ่ายเดียวกันกับหนังสือพิมพ์ได้รับความเชื่อถือและศรัทธาจากผู้อ่าน นอกจากหนังสือพิมพ์จะใช้วิธีการอ้างอิงสถาบันศาสนาและรัฐธรรมนูญ พบว่า การตัดสินใจเลือกบุคคลมาเป็นแหล่งข่าวหรือแหล่งอ้างอิงของหนังสือพิมพ์ ก็สามารถทำให้ทิศทางของเรื่อง (story) ในข่าวเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ นั้นหมายความว่า ความน่าเชื่อถือและความชอบธรรมที่ฝ่ายเดียวกับหนังสือพิมพ์ตนจะได้รับจากผู้อ่านนั่นเอง ดังจะเห็นได้จากตาราง ดังต่อไปนี้

ตารางแสดงการอ้างอิงบุคคลที่น่าเชื่อถือในข่าวสามเดี๋ยวมบนหน้าของหนังสือพิมพ์ฝ่ายสนับสนุน

บุคคลที่หนังสือพิมพ์ใช้อ้างอิง	การให้รายละเอียดกับบุคคล	ข้อความ	ความหมายของข้อความ
นายจรัล ดิษฐาอภิชัย	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หนึ่งในองค์กรอิสระที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญ	เปิดเผยว่า “...การตัดสินใจของผู้บริหาร ททบ.๕ ในเรื่องดังกล่าวว่า เรื่องนี้ น่าจะเป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนหรือผู้จัดรายการ และละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ...แม้ว่าททบ.๕ จะอ้างคำสั่งหรือกฎระเบียบใด ๆ ของกองทัพ แต่ก็ต้องคำนึงว่ากองทัพเป็นส่วนหนึ่งของรัฐ ซึ่งมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพตามที่บัญญัติไว้ ...ยืนยันความเชื่อว่าผู้หญิงน่าจะเผยแพร่คำสอนได้ดีกว่าผู้ชาย จึงเห็นว่ามหาเถรสมาคมควรจะทบทวนหรือรับฟังความคิดเห็นรอบข้างให้มากยิ่งขึ้น เพราะก่อนหน้านี้ตนได้เคยสอบถามถึงเหตุผลที่ผู้หญิงไม่สามารถบวชเป็นภิกษุณีได้ แต่ก็เงียบหายไป” (อาทิตยฯ 28 เมษายน 2544 หน้า 3)	<ul style="list-style-type: none"> เป็นการตอกย้ำสิทธิอันพึงได้จากรัฐธรรมนูญที่ให้การรับรองสิทธิของผู้หญิงในการที่จะบรรพชาเป็นสามเณรี/ภิกษุณี ตำหนิสถาบันปกครองสูงสุดของสงฆ์ (มหาเถรสมาคม) ที่ไม่มีเหตุผล
พ.อ. (พิเศษ) สัณชัย บุญทวีสวัสดิ์	นักวิจัยเรื่องพุทธศาสนาในเชิงปฏิบัติ	“...แท้จริงแล้วคำสั่งห้ามมิให้ผู้หญิงบวชเป็นภิกษุณีนั้น เป็นเรื่องที่มีขึ้นในปี 2471 โดยคำสั่งของมหาเถรสมาคมที่ห้ามมิให้พระสงฆ์บรรพชาหรืออุปสมบทแก่สตรีไทย ซึ่งบางคนอาจเข้าใจว่าพระพุทธเจ้าห้ามมิให้ผู้หญิงบวช...” (อาทิตยฯ 28 เมษายน 2544 หน้า 3)	ตอกย้ำเรื่องพระเจ้าไม่ได้ห้ามให้ผู้หญิงบวชเป็นภิกษุณี
นายเสฐียรพงษ์ วรรณปก	ราชบัณฑิตปธ.9 ผู้เชี่ยวชาญทางด้านศาสนา	“...ในฐานะนักวิชาการด้านพุทธศาสนา และเคยร่วมงานกับดร.ฉัตรสุมาลย์ในราชบัณฑิตยสภา พบว่าดร.ฉัตรสุมาลย์เคยแสดงความคิดเห็นและพูดมาตลอดในเรื่องภิกษุณี นับตั้งแต่ที่ดร.ฉัตรสุมาลย์ยังไม่ได้บวช และตนร่วมสนับสนุนเต็มที่จะมีภิกษุณีหญิงในพุทธศาสนาเมืองไทย เพราะเชื่อมั่นว่าน่าจะเป็นทิศทางที่ดีที่จะมีการฟื้นฟูให้มีการบวชภิกษุณีในเมืองไทยต่อไปในอนาคต...”	เป็นการตอกย้ำความแน่นอนในการจะปฏิบัติธรรมและชื่นชมความสามารถของสามเณรีธัมมันทา

		สำหรับตัวดร.ฉัตรสุมาลย์ก็เป็นคนที่มี การศึกษาดี มีความรู้ เรียนมาสูง ...”(ไทยโพสต์ x-cite 28 เมษายน 2544 หน้า 4)	
นายทองใบ ทองเปาว์	สมาชิกวุฒิสภานาย ความเจ้าของรางวัลแมกไซไซ	“..การบวชเพื่อเป็นภิกษุณีของสามเณรี ัฒมন্নทา..ไม่ขัดต่อกฎหมาย และไม่มี กฎหมายใดห้ามปรามเรื่องเกี่ยวกับการ บวช...การที่ท่านมาบวชเป็นสามเณรี ท่านก็มีความชัดเจนในตัวเอง..ยิ่งพอมี โอกาสได้สัมภาษณ์บอกเล่าข้อเท็จจริง ต่างๆผ่านสื่อแล้ว รู้เลยว่าเสียงตอบรับ สูงมากกว่าที่คิด เพราะดูจากความสนใจ ของคนที่โทรศัพท์เข้าไปถามได้แสดง ความคิดเห็นต่างๆทำให้ผมเชื่อว่าจะมี โอกาสฟื้นฟูการบวชภิกษุณีในเมืองไทย ได้...ที่เป็นอย่างนี้ก็เพราะประเพณี ดั้งเดิมของเราทำให้ผู้หญิงถูกตัดสิทธิใน เรื่องศาสนา ไม่สามารถบวชได้...”(ไทย โพสต์ x-cite 5 พฤษภาคม 2544 หน้า 4)	ตอกย้ำด้วยรัฐธรรมนูญ และการบวชไม่ได้เพราะ ค่านิยมหลักที่ผู้หญิงมัก เสียเปรียบผู้ชายอยู่เสมอ สุดท้ายการรับรองความ สามารถของสามเณรี ัฒมন্নทา
แม่ชีจำเนียร รัตนบุรี	จากสมาคมส่งเสริม สถานภาพสตรี และอดีต อาจารย์สถาบันแม่ชีไทย	“...บวชเป็นแม่ชีมาประมาณ 7-8 ปีแล้ว และจากการที่ได้ติดตามภิกษุณีลี ทำให้ เห็นว่าการเป็นภิกษุณีนั้นมีประโยชน์ มาก ตนกับเพื่อนแม่ชีหลายคนค้นพบสิ่ง ที่ดีหลายอย่าง หนึ่งในที่ผ่านมาสังเกตว่า การใช้ชีวิตภิกษุณีไม่ยาก ดังนั้นจึงคิด อยากรบวชเป็นตัวอย่าง...ดิฉันมีความ ศรัทธาในศาสนา แต่เมื่อบวชเป็นแม่ชี และดูสภาพปัญหาแม่ชีไทยแล้ว ความรู้ น้อย การอบรมมีน้อย ในฐานะที่พอจะมี ความรู้อยู่บ้างจึงอยากทำให้สถานภาพ แม่ชีไทยได้ยกระดับขึ้น ...ก็ได้มีการพูดคุย กับสามเณรีฉัตรสุมาลย์...”(มติชน 9 พฤษภาคม 2544 หน้า 20)	ตอกย้ำเรื่องความลำบาก ของแม่ชีไทย
นางมาลี พงศ์ พงศ์	ประธานโครงการสตรี และเยาวชนศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	“...ผู้หญิงที่ต้องการบวชภิกษุณีถูก ปฏิเสธโดยสถาบันสงฆ์ เป็นปัญหาอคติ ทางเพศ ทั้งที่ผู้หญิงไปบวชเป็นภิกษุณี และปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธ เจ้าเพื่อความเจริญในทางธรรม และเพื่อ ประโยชน์ในสังคม อย่างนี้จะทำให้พุทธ ศาสนาเสื่อมได้อย่างไร ยอมรับว่านิกาย	การสร้างความหมายให้ ภิกษุณีเป็นผู้มีบทบาท สำคัญในการทะนุบำรุง ศาสนาและพัฒนาสังคม และมีกรอ้างอิงบุคคลที่ เป็นพระสงฆ์ชื่อดังของ ไทยมารับรองความคิด

		<p>เถรวาทต้องใช้เวลาทำความเข้าใจ อย่างไรก็ตามในหมู่สงฆ์เองมีภิกษุที่หนุนการบวชเป็นภิกษุณีของผู้หญิง นอกจากพระศรีปริยัติโมลี พระไพศาล วิสาโล แล้วยังมีท่านพุทธทาส แห่งวัดสวนโมกขผลาราม จ.สุราษฎร์ธานี เพราะสิ่งหนึ่งที่ท่านฝากก่อนละสังขาร คือ โครงการธรรมะมาตาที่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงปฏิบัติธรรมเป็นนักบวช...” (มติชน 15 พฤษภาคม 2544 หน้า 19)</p>	<p>เห็นที่สนับสนุนอยากให้มีภิกษุณีในเมืองไทย</p>
<p>นายสุลักษณ์ ศิวรักษ์</p>	<p>นักคิดนักเขียนหรือปราชญ์สยาม</p>	<p>“...กระแสคัดค้านที่ออกมาในทางลบนั้นส่วนมากมาจากพระที่หัวโบราณ ซึ่งตนเองก็เห็นใจท่านเพราะภิกษุณีหมดไปตั้งแต่สมัยลังกา เราเลยไม่รู้จัก เมื่อเป็นสิ่งที่เราไม่รู้จักก็เลยกลัว...ทั้งนี้ที่ภิกษุณีหมดไปจากลังกาเป็นเพราะพระลังการั้งแก..ภิกษุณีเป็นเรื่องให้เกียรติผู้หญิง พระพุทธเจ้าเป็นศาสดาองค์แรกของโลกที่ประกาศพระศาสนาโดยยอมให้มีการบวชภิกษุณีในบริบทของสังคมอินเดียในขณะนั้นที่รังเกียจผู้หญิง...คนไทยไม่เคยทราบเรื่องภิกษุณีเลยกลัว แล้วที่กลัวนี้ลึกๆแล้วรังเกียจผู้หญิง...การบวชของฉัตรสมาลย์มีความถูกต้องแน่นอนครับ...” (ไทยโพสต์ x-cite 21 พฤษภาคม 2544 หน้า 4)</p>	<p>ค่านิยมหลักของไทยที่ผู้หญิงไม่ได้รับความเท่าเทียมกับผู้ชายหรือการกดขี่ทางเพศ</p>
<p>ภิกษุณี ดร. ลี</p>	<p>พระภิกษุณีชาวต่างประเทศ</p>	<p>“...ดิฉันไม่เข้าใจว่าทำไมต้องมีการต่อต้านพระภิกษุณี ทำไมเราต้องแบ่งแยกว่าเราเป็นนิกายไหน ทั้งๆที่เราเป็นชาวพุทธเหมือนกัน ปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้าองค์เดียวกัน...” (อาทิตยฯ 22 พฤษภาคม 2544 หน้า 9)</p>	<p>พุทธศาสนาไม่ใช่ของผู้ใดผู้หนึ่ง แต่เป็นของทุกคนที่ต้องการปฏิบัติให้เข้าถึงพระธรรม</p>
<p>พระกิตติศักดิ์ กิตติโสภโณ</p>	<p>พระหนุ่มแห่งเสขิยธรรม (องค์กรพุทธศาสนา)</p>	<p>“...สังคมกำลังหลงประเด็นเรื่องภิกษุณี ขอให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องเข้ามาดูหัวใจตนเองว่ายอมรับว่าผู้หญิงสามารถเป็นพระนักบวชได้หรือไม่ ตอบตนเองให้ชัดเจน และตอบตนเองให้ได้ว่าหัวใจของพระพุทธเจ้าอยู่ที่ไหน กว่าจะมีพระพุทธเจ้ากว่าจะมีพระพุทธศาสนา เจ้าชายสิทธัตถะถกumarต้องบำเพ็ญบารมีมาไม่รู้กี่แสนอสงไขย ด้วยหัวใจเมตตาไม่ใช่เป้าหมาย</p>	<p>ห้ามบวชภิกษุณีเป็นเรื่องของการกดขี่ทางเพศ</p>

		เอาเฉพาะมนุษย์ผู้ชายให้พ้นทุกข์ถึงพระอรหันต์แต่เป้าหมายเพื่อให้เพื่อนร่วมทุกข์พ้นจากความทุกข์ทั้งปวง ถึงพระนิพพานเท่าๆกัน” (อาทิตย์ฯ 23 พฤษภาคม 2544 หน้า 9)	
ดร.เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง	ผู้ดำเนินรายการ “ขอคิดด้วยคน” สว.กรุงเทพมหานคร	“ในการบันทึกเทปขอคิดด้วยคนเรื่องภิกษุณี ผลของการวิเคราะห์จะทำให้ผู้หญิงไทยได้สติ จะทำให้สังคมไทยได้สติ ทำให้ผู้ชายไทยได้สติ ไม่กีดกันไม่กดขี่ผู้หญิง มันเป็นอันสงฆ์ของการวิเคราะห์ แต่ไม่ได้มีเจตนาที่จะเคลื่อนไหวโดยให้รายการนี้ ผมอยากจะให้สังคมเข้าใจความจริง”(อาทิตย์ฯ 28 พฤษภาคม 2544 หน้า 9)	ห้ามบวชภิกษุณีเป็นเรื่องการกดขี่ทางเพศ
พระศรีปริยัติโมลี	รองอธิการฝ่ายกิจการต่างประเทศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	“...เรื่องการบวชภิกษุณีนั้นไม่ได้รับความสนใจจากพระสงฆ์ในบ้านเมืองเท่าใดนัก มหาเถรสมาคมก็ไม่เคยออกมาตอบรับหรือปฏิเสธ คนที่ออกมาพูดและเคลื่อนไหวกลายเป็นเรื่องของฝ่ายหญิงฝ่ายชาย ที่ออกมาพูดแบบรู้บ้าง ไม่รู้บ้าง จนกลายเป็นข้อถกเถียงที่ค่อนข้างรุนแรง..” (ไทยโพสต์ 10 กรกฎาคม 2544 หน้า 4)	<ul style="list-style-type: none"> • บอกเป็นนัยว่าสถาบันปกครองสูงสุดของสงฆ์หรือมหาเถรสมาคมจริง ๆ แล้วไม่ได้ปฏิเสธการที่ผู้หญิงจะบวช แต่เป็นตัวบุคคลในองค์กรต่างหากที่ออกมาปฏิเสธ • ต่าหนิการทำหน้าที่ของมหาเถรสมาคม
นายทวีวัฒน์ ปุณฺทริกวินวัฒน์	อาจารย์จากคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล	“...สังคมน่าจะเปิดใจให้กว้าง ในการให้โอกาสผู้หญิงบวชเป็นภิกษุณี หรือสามเณรี เรื่องของกฎหมายควรจะมาทีหลัง เช่นเดียวกับการบวชภิกษุสงฆ์ ซึ่งเดิมเป็นการบวชตามประเพณี แต่ต่อมาก่อมีการตรากฎหมาย...ผมไม่สามารถเดาใจของมหาเถรสมาคมได้ว่าเห็นอย่างไรกับเรื่องนี้ แต่คิดว่าถ้าสังคมไทยเข้าใจประเด็นเหล่านี้ มหาเถรสมาคมคงจะดูความรู้สึกของคนไทยโดยทั่วไป...การสนับสนุนจากพระนักวิชาการบางรูปหรือการที่พระภิกษุไปร่วมงานก็ถือว่าเป็นการส่งสัญญาณที่ดี และเชื่อว่าหากมีการส่งเสริมให้การบวชสามเณรีภิกษุณี ในสังคมไทยขึ้นมาได้จะเป็นผลดี และแก้ปัญหาเด็กผู้หญิงในชนบทได้”	<ul style="list-style-type: none"> • การสร้างความหมายให้ภิกษุณีเป็นสถาบันการศึกษาที่สำคัญอีกแหล่งหนึ่ง • จากข้อข้างต้น มีนัยยะว่าสามเณรี/ภิกษุณีที่บวชเป็นผู้มีความรู้และความสามารถ • การที่มหาเถรสมาคมไม่แสดงการกระทำใดเพราะประชาชนส่วนใหญ่เน้นให้การยอมรับกับการที่จะมี

		<p>โดยเฉพาะกลุ่มที่ยากจนและที่ใช้แรงงาน เพราะจะเพิ่มโอกาสให้เด็กผู้หญิงเหล่านี้ที่ขาดโอกาสทางการศึกษา มีช่องทางการศึกษา โดยผ่านทางบวช ซึ่งจะทำให้ได้รับการอบรมบ่มเพาะขัดเกลาจิตใจให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม”(มติชน 12 กุมภาพันธ์ 2545 หน้า 15)</p>	<p>ภิกษุณี</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การสร้างความหมายให้การบวชคือ ความศรัทธาของประชาชน (จารีตประเพณีต่างๆในสังคมเกิดจากความเชื่อและความศรัทธาของสมาชิกในสังคม) ดังนั้นไม่มีกฎหมายใดที่จะมาตัดสินว่าการบวชภิกษุณีเป็นการกระทำที่ผิดหรือถูก แต่ประชาชนคือผู้ตัดสิน ฉะนั้นมหาเถรสมาคมจึงไม่มีการเคลื่อนไหวอันใดต่อกรณีสามเณรี/ภิกษุณี
น.ส.วิลาลินี พิพิธกุล	<p>อาจารย์คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และผู้ที่เข้าร่วมพิธีบวชสามเณรีที่วัดทรงธรรมกัลยาณี</p>	<p>“...ในฐานะผู้ที่เข้าร่วมพิธีไม่เห็นว่าจะทำให้พุทธศาสนาเสื่อมเสียตรงไหน และไม่ใช่ว่าการสร้างนิกายใหม่ตามที่พระผู้ใหญ่บางรูปแสดงความคิดเห็น การบวชเป็นไปตามจารีตประเพณีของพุทธศาสนา นิกายเถรวาทแบบสยามวงศ์ ซึ่งสืบทอดจากประเทศไทย...การที่คณะสงฆ์ไทยไม่รับรอง ทำให้มองว่ามีอคติทางเพศเจือปนอยู่...”(มติชน 13 กุมภาพันธ์ 2545 หน้า 14)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● การตอกย้ำถึงความถูกต้องของการบวชสามเณรีในไทย ● ภิกษุณี เป็นเรื่องของการกดขี่ทางเพศ
นายวัลลภ ตังคณานูรักษ์	<p>สว.กรุงเทพฯ และประธานคณะกรรมการกิจการสตรี เยาวชนและผู้สูงอายุ วุฒิสภา เพื่อพิจารณาเรื่องการบวชสามเณรี</p>	<p>“...แม้ว่าจะมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์จากหลายฝ่าย แต่กรรมวิธีการถือฐานของกฎหมายรัฐธรรมนูญเป็นหลัก เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสตรีในการทำความดี กรรมวิธีการจึงต้องยืนหยัดแม้ว่าจะมีผลกระทบตามมาก็ตาม อย่างไรก็ตาม กรรมวิธีการเห็นร่วมกันว่าควรไขว่คว้า พ.ร.บ.สงฆ์ฉบับใหม่ ที่เปิดโอกาสให้พื้นที่กับสตรีในการเข้าไปในทางพุทธศาสนาให้เท่าเทียมกับผู้ชาย เพราะวุฒิสภามีหน้าที่กลั่นกรองแก้ไขกฎหมาย...”</p>	<p>ตอกย้ำว่ารัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ดังนั้นกฎหมายของสงฆ์ก็สามารถเปลี่ยนแปลงได้ถ้าขัดกับรัฐธรรมนูญ</p>

		(ข่าวสด 16 กุมภาพันธ์ 2545 หน้า 16)	
นางระเบียบรัตน์ พงษ์พานิช	สว.ขอนแก่น รองประธาน คณะกรรมการกิจการสตรี เยาวชน และผู้สูงอายุ วุฒิสภาเพื่อพิจารณาเรื่องการบวชสามเณรี	“...การบวชสามเณรีถือว่าเปิดโอกาสให้สตรีได้เข้าสู่พระพุทธศาสนามากขึ้น... ควรเปิดโอกาสให้สตรีได้แสดงบทบาท ตรงนี้ไม่ใช่กีดกัน ถึงเวลาแล้วในการให้โอกาสทางจิต วิญญาณที่จะรู้ธรรม อย่าแบ่งแยกเพศและฐานะ เพราะผู้หญิงมีสิทธิตามรัฐธรรมนูญเท่าเทียมกับผู้ชาย เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของพระพุทธศาสนา ที่ต้องการให้มีพุทธบริษัท 4... เป็นการสืบทอดพระพุทธศาสนาต่อไป... สำหรับรูปแบบของการบวชหรือกฎเกณฑ์ต่างๆในร่าง พ.ร.บ.สงฆ์สามารถแก้ไขได้ (ข่าวสด 16 กุมภาพันธ์ 2545 หน้า 16)	การสร้างความหมายให้รัฐธรรมนูญมีอำนาจเหนือพระราชบัญญัติคณะสงฆ์

ตารางแสดงการอ้างอิงบุคคลที่น่าเชื่อถือในข่าวสามเณรีรั้งมนันทาของหนังสือพิมพ์ฝ่ายคัดค้าน

บุคคลที่หนังสือพิมพ์ใช้อ้างอิง	การให้รายละเอียดกับบุคคล	ข้อความ	ความหมายของข้อความ
นายไพบูลย์ เสี่ยงก้อง	อธิบดีกรมการศาสนา	“...การที่มีกลุ่มบุคคลออกมาเคลื่อนไหวเพื่อให้คณะสงฆ์ไทยให้การรับรองภิกษุณีในเมืองไทยนั้นถือเป็นสิทธิที่สามารถทำได้ตามรัฐธรรมนูญ แต่โดยความเห็นส่วนตัวคิดว่าไม่สามารถรับรองได้ เนื่องจากเรื่องนี้ไม่มีการบัญญัติไว้ใน พ.ร.บ.คณะสงฆ์ ขณะเดียวกันเท่าที่ได้รับฟังจากผู้รู้ให้ความเห็นตรงกันว่าภิกษุณีไม่มีมานานับพันปีแล้ว...”(เดลินิวส์ 10 พฤษภาคม 2544 หน้า 12)	การสร้างความหมายให้กฎหมายของสงฆ์ (พระราชบัญญัติคณะสงฆ์) มีอำนาจเหนือกฎหมายของรัฐ (รัฐธรรมนูญ)
พ.อ.(พิเศษ) ทองขาว พ่วงรอดพันธ์	เลขาธิการสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	“...ตามหลักฐานที่ปรากฏ ภิกษุณีรูปแรกคือ พระมหาปชาบดีโคตมี...เมื่อครั้งที่พระนางทูลขอออกบวชพระพุทธเจ้าทรงตรัสห้ามถึง 3 ครั้ง แต่พระนางก็ไม่ละความพยายาม...แต่สุดท้ายก็ทรงยอมด้วยปลุจฉาพระอานนทที่ว่า สตรีออกบวชในพระธรรมวินัยแล้วก็สามารถบรรลุโสดาปัตติผลจนถึงอรหันตผลได้เช่นกัน แต่ครั้งนั้นพระพุทธเจ้าก็ได้ทรงตรัสกับพระอานนทว่า...การให้สตรีบวชจะเป็นเหตุให้พรหมจรรย์ คือ พระศาสนา	การสร้างความหมายให้ผู้หญิงเป็นผู้ทำให้ศาสนาเสื่อมลง

		หรือสัตว์ธรรมดาตั้งอยู่ได้ไม่ยั่งยืน จะมีอายุสั้นเข้า เปรียบเหมือนตระกูลที่มีบุตรน้อย มีสตรีมากถูกผู้ร้ายทำลายได้ง่าย หรือเหมือนนาข้าวที่มีหนอนชอกกลาง หรือเหมือนไร่ข้าวที่เพลี้ยลงย่อมอยู่ได้ไม่ยืนนาน..." (เดลินิวส์ 14 พฤษภาคม 2544 หน้า 19)	
พระศรีปริยัติโมลี *	รองอธิการบดีฝ่ายกิจการต่างประเทศมจร.	“...เราต้องยึดพระธรรมวินัยเป็นเกณฑ์ เพราะพุทธศาสนานิกายเถรวาท เราเชื่อในมติที่พระมหาเถระ 500 รูป มี พระมหากัสสปเถระ เป็นประธาน ที่ได้สังคายนาพระธรรมวินัยเมื่อคราวปฐมสังคายนา สืบทอดมาจนถึงปัจจุบันนี้ เถรวาทไม่มีมติจะถอนสิกขาบทใดๆออกซึ่งแม้ไม่อยากให้ผู้หญิงบวชเป็นภิกษุณี แต่ก็เป็นไปได้อยู่ดี เพราะพระวินัยขัดข้องไม่ใช่เพราะพระไทยหวงหรือจำกัดสิทธิผู้หญิง เพียงแต่พระวินัยได้ระบุดุคสมบัติของภิกษุณีไว้ว่า ผู้ที่จะบวชเป็นพระภิกษุณีได้ต้องเป็น “สามเณรี” คือรักษาศีล 10 ข้อไม่ให้บกพร่อง จากนั้นก็ประพฤติสิกขามาตราเตรียมตัวเพื่อที่จะบวชอีก 2 ปี โดยการบวชต้องบวชกับพระสงฆ์ทั้ง 2 ฝ่าย คือทั้งพระภิกษุสงฆ์ และพระภิกษุณีสงฆ์ จะบวชกับสังฆ์ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่ได้ ดังนั้นการบวชภิกษุณีในส่วนิกายเถรวาท จึงเป็นไปได้ เพราะปัจจุบันไม่มีภิกษุณีเหลืออยู่เลย คงมีแต่นิกายมหายานเท่านั้นที่ยอมรับและยังมีการบวชกันอยู่”(เดลินิวส์ 14 พฤษภาคม 2544 หน้า 3)	การตอกย้ำพระธรรมวินัยสายเถรวาทไทยที่ไม่สามารถให้การบวชภิกษุณีได้เพราะการขาดสายของภิกษุณี
นายชานาญ นิสารัตน์	อาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	“...การบวชเป็นสามเณรีของอาจารย์ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์ ถือว่าขัดพระธรรมวินัย เพราะขั้นตอนการบวชของผู้หญิงที่จะอุปสมบทด้วยได้ต้องผ่านพิธีบวชถึง 4 ครั้ง...ในขั้นตอนแรก นางฉัตรสุมาลย์ก็ทำผิดก่อนแล้ว เพราะอุปัชฌาย์ที่นางฉัตรสุมาลย์อ้างว่าไปบวชที่ได้หวั่น หลักฐานก็ไม่ปรากฏ ที่สำคัญนางภิกษุณีหาย	การสร้างความหมายให้ผู้บวชหรือบวชให้สามเณรีเป็นผู้ทำลายศาสนา

* กรณีข่าวสามเณรีรั้มนันทา พระศรีปริยัติโมลี ได้แสดงความคิดเห็นทั้งด้านสนับสนุนและคัดค้าน

		<p>สาบสูญจากพุทธศาสนาในประเทศไทยไปนานแล้ว...เพราะฉะนั้น ผู้ที่ให้บรรพชาเป็นสามเณรถือเป็นสิ่งที่พระพุทธรเจ้าไม่ได้บัญญัติ จะเป็นเลี่ยนหนามกับพระพุทธรศาสนา..."(ไทยรัฐ 17 พฤษภาคม 2544 หน้า 15)</p>	
สมเด็จพระสังฆราชฯ		<p>"วันนี้จะขอเป็นพระผู้เฒ่า ที่ทันสมัยคือจะนำพระบัญชาขององค์กรมหลวงชินวราลริวัฒน์ มาอ่านให้ที่ประชุมพระสำคัญทั้งหลายฟัง เป็นพระบัญชาที่ทันสมัย มีคุณยิ่งใหญ่แก่จิตใจผู้ได้ยินได้ฟังแน่นอน พระบัญชานี้ทรงประกาศเป็นลายลักษณ์อักษรลงวันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2471 มีข้อความดังนี้..."(แนวหน้า 2 มิถุนายน 2544 หน้า 3)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● ในสังคมไทยสมเด็จพระสังฆราชฯเป็นสัญลักษณ์หรือเป็นตัวแทนของสถาบันศาสนาที่ทุกคนให้ความเคารพ ดังนั้นจึงไม่จำเป็นที่หนังสือพิมพ์ต้องบอกรายละเอียด ● มีการต่อยอดค่านิยมเรื่องวัฒนธรรมไทยที่ต้องให้ความเคารพผู้ใหญ่ ตรงคำว่า "พระผู้เฒ่า" ● คำว่า "พระบัญชาที่ทันสมัย" ในที่นี้ไม่ได้หมายถึงคำประกาศของกรมหลวงชินวราลริวัฒน์ (เพราะคำประกาศนี้มีมาตั้งแต่ 2471) แต่หมายถึงประเด็นเรื่องสามเณรธัมมันทา ซึ่งผู้ฟังและผู้อ่านประกาศนี้จะโยงเข้าเรื่องสามเณรธัมมันทาได้ทันทีทั้งที่ในเนื้อหาข่าวไม่ปรากฏชื่อสามเณรธัมมันทา
พระเทพคุณาภรณ์	เจ้าคณะจังหวัดนครปฐม	<p>"...การบวชที่วัดทรงธรรมกัลยาณี เป็น การบวชที่ไม่ถูกต้องและผิดระเบียบผิดกฎของสงฆ์ไทย การบวชในลักษณะนี้อาจทำให้เกิดการเข้าใจผิดได้...และหากแพร่ระบาดต่อไปมากๆ ก็คงจะมีหัวหน้าลัทธิหรือหัวหน้าิกายปกครองกันเองตามใจชอบ..." (ไทยรัฐ 12 กุมภาพันธ์ 2545 หน้า 19)</p>	<p>เปรียบสามเณรเป็นเหมือนโรคติดต่อหรือเชื้อโรคที่จะมาทำลายศาสนาหรือเป็นตัวก่อความวุ่นวายให้ศาสนาพุทธ</p>
พระมหาไชวี ทัสสนีโย	กรรมการศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย	<p>"...สมเด็จพระสังฆราชฯทรงวินิจฉัยไปแล้วว่า สามเณร หรือภิกษุณีหมดสาบสูญไปนานแล้ว การกระทำดังกล่าว</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● การสร้างให้กลุ่มสามเณรธัมมันทาเป็นกลุ่มที่ก่อความสงบสถาบัน

		<p>ถือว่าหมิ่นต่อสมเด็จพระสังฆราชฯ พระสงฆ์ไทยเองก็คงยอมไม่ได้ ยิ่งกว่านั้น ผู้ที่เข้าร่วมพิธียังกล่าวจาบจ้วงดูหมิ่นคณะสงฆ์ไทยอย่างร้ายแรงว่า เรื่องการบวชสามเณรีไม่ต้องผ่านคณะสงฆ์ เพราะที่ผ่านมา คณะสงฆ์ไทยยังจัดการต่อคณะสงฆ์ไทยไม่ได้ เท่ากับเป็นการดูหมิ่นคณะสงฆ์ให้ได้รับความเสียหาย กรมการศาสนาต้องเข้ามารับผิดชอบ ในฐานะที่เป็นหน่วยงานรับสนองงานคณะสงฆ์...”(ไทยรัฐ 12 กุมภาพันธ์ 2545 หน้า 19)</p>	<p>ศาสนา</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ตอนท้ายของคำพูดได้บอกเป็นนัยว่าสถาบันสงฆ์มีอำนาจปกครองมากกว่ากลุ่มปกครองของรัฐ
นายจำลอง คุรุฑูชนทด	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ	<p>“...การบวชสามเณรีที่วัดทรงธรรม กลายเป็น ว่าเป็นเรื่องใหม่ในประเทศไทย เนื่องจากคณะสงฆ์ไทยไม่มีภิกษุณีมาหลายร้อยปีแล้วเพราะตามหลักธรรมวินัยกำหนดว่าถ้าใครจะเป็นสามเณรีจะต้องบวชกับภิกษุณี ดังนั้นการบวชสามเณรีในประเทศไทยครั้งนี้ผู้บวชให้ก็มาจากประเทศศรีลังกาจึงถือว่าเป็นสามเณรีในนิยามศรีลังกา ซึ่งไม่ถือว่าอยู่ในคณะสงฆ์ไทย..”(แนวหน้า 12 กุมภาพันธ์ 2545 หน้า 5)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● การให้ความหมาย “สามเณรี” เป็น “สิ่งแปลกปลอม” ของสถาบันสงฆ์ไทย ● “เรื่องใหม่” ในเนื้อหาข่าวไม่ได้มีความหมายโดยตรง แต่เป็นความหมายโดยอ้อมว่า “สามเณรีเป็นเรื่องแปลกประหลาด” ซึ่งไม่สามารถจะบอกได้ว่าเป็นเรื่องที่ดีหรือไม่
นายสุทิววงศ์ ดันตยาพิศาลสุทธิ	รองอธิบดีกรมการศาสนาและประธานทำการศึกษาดูงานบวชสามเณรีในประเทศไทย	<p>“...การบวชอย่างถูกต้องก็ต้องบวชกับพระอุปัชฌาย์ของไทยนุ่งเหลืองห่มเหลือง แต่ถ้าจะมีการบวชสามเณรีในเมืองไทยก็ถือเป็นเรื่องส่วนตัวแต่ พ.ร.บ. คณะสงฆ์ก็ไม่ได้รับรองไว้ และการจำวัดก็ต้องเป็นไปตามประกาศกฎกระทรวงฉบับที่ 1 ทั้งนี้วัดทรงธรรมกลายเป็นวัดที่ตั้งขึ้นเองไม่ถูกต้องตามกฎหมาย คณะสงฆ์อย่างไรก็ตามคาดว่าจะดำเนินการให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว...” (สยามรัฐ 12 กุมภาพันธ์ 2545 หน้า 20)</p>	<p>การสร้างความหมายให้สามเณรีธรรมนันทาเป็นภิกษุณีหรือลัทธิ ซึ่งไม่ใช่ส่วนหนึ่งของคณะสงฆ์ไทย หรืออีกนัยยะหนึ่งคือสิ่งแปลกปลอมในสถาบันศาสนา</p>

ข้อนำสังเกตจากรายทั้งของฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายคัดค้านข้างต้น คือ การให้พระศรีปริยัติโมลีเป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือในข่าวเหมือนกัน แต่หนังสือพิมพ์ทั้งสองฝ่ายมีการเสนอทัศนคติของท่านในข่าวที่แตกต่างกัน เหตุผลก็คือ “...ชื่อของพระศรีปริยัติโมลีเป็นชื่อที่คุ้นหูกันดีในวงการศึกษาคณะสงฆ์ เพราะท่านเป็นถึงรองอธิการบดีฝ่ายกิจการต่างประเทศ ของ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร.) เครื่องพิสูจน์ความสามารถของท่าน นอกจากจะเป็นพระธรรมทูตเดินทางไปสัมมนาต่างประเทศบ่อยครั้ง ยังพบว่าท่านได้เขียนผลงานด้านวิชาการทางพุทธศาสนามากมายจนได้รับพระราชทานแต่งตั้งให้เป็นรองศาสตราจารย์ของมจร. ...” (สุลักษณ์ ศิวรักษ์, สัมภาษณ์)

ทางด้านสังคมนั้น พระศรีปริยัติโมลียังคงดำรงตำแหน่งรองประธานศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย (ศพท.) ร่วมกับพระเถระและฆราวาสผู้มุ่งมั่นในการปกป้องพระพุทธศาสนาไม่ให้ใครมาทำอันตรายกับสถาบันศาสนา และยังร่วมในการผลักดันให้รัฐบาลเล็งเห็นถึงความสำคัญของพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องการปฏิรูปการศึกษา และการร่างพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ แต่สิ่งที่ปรากฏเด่นชัดที่สุดของพระศรีปริยัติโมลีก็คือจุดยืนของท่านในเรื่องการส่งเสริมให้สตรีได้มีโอกาสในการปฏิบัติธรรม ดังผลงานที่ออกมาชื่อ “สตรีในพระพุทธศาสนา” ซึ่งท่านได้กล่าวว่า ในสังคมปัจจุบันสถานภาพของนักบวชสตรีหรือแม่ชีนั้นยังไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม ซึ่งท่านเองก็เสนอแนะให้มีการแก้ไขร่างพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ให้มีการรับรองนักบวชสตรี แม่ชี ว่าเป็นไปภายใต้การปกครองดูแลของคณะสงฆ์เช่นเดียวกับพระสงฆ์ในนิกายอื่น เพื่อเป็นการรองรับสิทธิของนักบวชสตรีให้มั่นคงกว่าเท่าที่เป็นในปัจจุบัน (เรียบเรียงจากคำสัมภาษณ์อาจารย์เสฐียรพงษ์ วรรณปก และ คุณทองใบ ทองเปาว์)

แม้แต่ในกรณีของเรื่องสามเณรรัทมมันทา ซึ่งกระแสจากคณะสงฆ์ส่วนใหญ่หรือในคณะกรรมการศูนย์พิทักษ์พุทธฯ เองก็ไม่เห็นด้วย แต่พระศรีปริยัติโมลีเองก็ยังคงจุดยืนด้วยเจตนาอันบริสุทธิ์ของท่านในเรื่องการสนับสนุนการให้สตรีบวชจนทำให้เกิดการเข้าใจผิดว่าท่าน “หนุนภิกษุณี” และขัดกับ “พระวรธรรมคติ” ของสมเด็จพระสังฆราชถึงกับมีข่าวออกมาชู้ว่าจะถอดสมณศักดิ์

ท่านมองเรื่องสามเณรรัทมมันทาว่าเป็นเรื่องที่คณะสงฆ์ควรหยิบยกมาเป็นประเด็นศึกษา และชี้แนะว่าจะอนุเคราะห์พวกเขาได้น้อยแค่ไหนและอย่างไร ดังคำกล่าวของท่านในอาทิตยวิเคราะหฺรายนสัปดาห์ ปีที่ 23 ฉบับที่ 1172 : 7 – 3 มิถุนายน 2544 หน้า 16 ว่า

“เรื่องนี้เป็นประเด็นขึ้นมาเพราะผู้หญิงไทยมีการศึกษาก้าวหน้า ส่วนใหญ่ผู้หญิงไทยที่เข้ามาบวชมักมีการศึกษาจากตะวันตก ผู้หญิงตะวันตกที่บวชเป็นภิกษุณีสงฆ์แบบมหานิกาย เคยพูดว่า ผู้หญิงไทยทำไมต้องยอมสยบไม่ลุกขึ้นมาบวช นั่นเป็นแนวโน้มของคนอยากบวช...

พระผู้ใหญ่มิได้พูดถึงเรื่องนี้ อาตมาคิดว่า ผู้หญิงที่อยากบวชก็น่าจะได้บวช
เงื่อนไขวินัยก็ว่าตามวินัย อยากให้คณะสงฆ์เปิดกว้าง ให้มีชุมชนนักบวชสตรี แต่จะมีแค่ไหนก็อยู่
ที่มติดคณะสงฆ์ทั้งหมด และการยอมรับของสังคม...

การบวชภิกษุณีในเมืองไทย ควรมีการเสนอผ่านไปที่ทางอธิบดีกรมการศาสนาเพื่อ
รื้อฟื้นการบวชภิกษุณีและนำเสนอไปยังมหาเถรสมาคม พระผู้ใหญ่เถระ อาจจะพิจารณาตั้งคณะ
กรรมการ ทำประชาพิจารณ์ เพราะเท่าที่ผ่านมาอาตมาเคยคุยกับท่านทะเลาะเรื่องการบวช
ภิกษุณีสงฆ์ ท่านตรัสว่า ไม่ใช่...ไม่เห็นด้วย แต่อยากให้เป็นไปตามขั้นตอน มีการประชุมของผู้รู้
ทั้ง 3 นิการ คือ เถรวาท มหายาน และวัชรยาน เพื่อตกลงเรื่องพระธรรมวินัย หาทางออกให้กับผู้
หญิง...

เท่าที่ปรากฏ พุทธศาสนาในศรีลังกามีพระภิกษุห้วก้าหน้าไมใช่น้อย มีการตั้ง
ศูนย์ฝึกภิกษุณีสงฆ์ และได้รับการสนับสนุนจากพระเถระผู้ใหญ่ ดังนั้นหากพุทธศาสนาศรีลังกาเข้ม
แข็ง ก็มีแนวโน้มว่าคณะสงฆ์ไทย มีความง่ายในการตัดสินใจในเรื่องนี้”

จากทัศนคติของพระศรีปริยัติโมลีข้างต้นนี้จึงทำให้หนังสือพิมพ์ฝ่ายสนับสนุนให้
ท่านเป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือในข่าว

แต่หนังสือพิมพ์ฝ่ายคัดค้านเลือกทัศนคติของท่านที่ว่า “...ท่านสนับสนุนเรื่องให้
นักบวชหญิงในประเทศไทยมีโอกาสและสถานะที่ดีกว่าที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ แต่ไม่ได้สนับสนุนเรื่อง
ภิกษุณี เพราะท่านก็เห็นว่าตามพระธรรมวินัยแล้วย่อมไม่สามารถบวชภิกษุณีให้แก่สตรีได้
...”(จากคำสัมภาษณ์พันเอกทองขาว พ่วงรอดพันธุ์ และ นายกมล ศรีนอก) ดังนั้นจะพบว่าใน
หนังสือพิมพ์ฝ่ายคัดค้านมีการเสนอทางออกให้ผู้หญิงที่มีความประสงค์อยากบวช ให้มาบวชใน
รูปแบบของแม่ชีหรือทาสีลมาตาซึ่งเป็นข้อเสนอของพระศรีปริยัติโมลีที่สอดคล้องกับค่านิยมหลัก
ของสังคมที่มีอยู่แล้ว ตลอดทั้งการที่ท่านได้ไปเข้าร่วมเสวนากับชมรมพิทักษ์พุทธฯ ในฐานะสมาชิก
ของชมรม หนังสือพิมพ์ฝ่ายคัดค้าน จึงเหมารวม (stereotype) ว่าท่านเป็นฝ่ายเดียวกันหรือพวก
เดียวกัน

อีกทั้งการเปิดโอกาสให้เสียงประชาชนที่ชื่นชมผลงานหรือแสดงทัศนคติในทิศทาง
เดียวกับหนังสือพิมพ์ของตนปรากฏในข่าว ตัวอย่าง เช่น

“ไม่เห็นจำเป็นต้องบวชเลย ไม่ต้องเป็นพระภิกษุณี ผู้หญิงก็บรรลุธรรมได้เหมือนกัน ...คุณรัตนา สิมะสกุล พนักงานสาวออฟฟิศกรุงเทพฯ เธอเป็นผู้หนึ่งที่สนใจในการปฏิบัติธรรม ได้ยอมรับว่าประโยคนี้อ้าเป็นเมื่อก่อน เราเห็นด้วยทันที เพราะเรายังไม่ปฏิบัติธรรม พอเริ่มมาปฏิบัติธรรมรับปากกับพระพุทธเจ้าว่าจะรักษาศีล ๕ แต่การรักษาศีล ๕ ในขณะที่ยังใช้ชีวิตประจำวัน เสี่ยงต่อการบกพร่องของศีล...ก็ลองมาสังเกตดูตัวเอง เวลาเข้าวัดบวชเนกขัมมะ...จะเห็นว่าชีวิตชาวโลกกับชีวิตนักบวชแตกต่างกัน เมื่อมาบวชเนกขัมมะก็เท่ากับเราอยู่ในวัด วัดและนักบวชคือสถานที่และวิถีที่มีสิ่งแวดล้อมที่สัมพันธ์กับการเจริญธรรม เราสามารถปฏิบัติธรรมเจริญสมาธิได้ก้าวหน้า แตกต่างอย่างสิ้นเชิงเมื่อกลับมาใช้ชีวิตในโลกสังคัม เพราะฉะนั้นชีวิตนักบวชเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติธรรมให้ก้าวหน้ามากกว่าชีวิตฆราวาส...คำถามที่เกิดขึ้นในใจก็คือ ถ้าพระสงฆ์พูดว่า บรรลุได้ไม่ต้องบวช แล้วสถานภาพที่ท่านมีอยู่นั้นคืออะไร หรือในอีกแง่หนึ่งจะบวชกันไปทำไม ทั้งภิกษุ และภิกษุณี ชุมชุมสงฆ์ดูเหมือนว่าไม่มีสถานภาพสำคัญไปด้วยหรือ เป็นปัญหาที่น่าขบคิด...ที่พูดมาทั้งหมดว่า ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน จะเป็นเพศอะไร ก็สามารถบรรลุธรรมได้ เป็นเพียงการเล่นสำนวนเท่านั้น เพราะกว่าจะปฏิบัติจนบรรลุธรรมไม่ง่ายอย่างที่คิด...ใครที่มีสิทธิที่จะพูดอย่างนี้ได้ต้องไม่ใช่คนธรรมดาแล้วเป็นพระอรหันต์เท่านั้น” (อาทิตย์ฯ 21 พฤษภาคม 2544 หน้า 9)

ความหมายของข้อความคือ ตอกย้ำว่าเพศนักบวชสามารถทำให้การศึกษาและปฏิบัติธรรมนั้นง่ายกว่าการเป็นฆราวาส อีกทั้งพระภิกษุสงฆ์ก็เป็นเพียงสิ่งสมมติเช่นเดียวกับพระภิกษุณีสงฆ์ (พระสงฆ์ในแบบสมัยพุทธกาลไม่มีอีกแล้ว ปัจจุบันนี้คือสมมติสงฆ์, อาจารย์สุลักษณ์ ศิวรักษ์) ดังนั้นคำพูดของพระสงฆ์ก็เป็นเพียงข้อคิดเห็นทั่วไปที่ท่านมีสิทธิในการที่จะออกความคิดเห็นได้ แต่คำพูดนั้นไม่ใช่ข้อบังคับที่จะมาห้ามไม่ให้ผู้หญิงบวชเป็นภิกษุณี

ข้างต้นเป็นตัวอย่างจากหนังสือพิมพ์ฝ่ายสนับสนุน สำหรับหนังสือพิมพ์ฝ่ายคัดค้านก็มีการใช้เสียงของประชาชนมาแสดงทัศนคติในข่าวเช่นเดียวกัน ดังนี้

“เขตต์ สุานทัฬ พระเอกละครเรื่อง แหวนทองเหลือง ของช่อง 7 ที่กำลังถ่ายทำอยู่ขณะนี้ เปิดเผยขณะไปร่วมงานทำบุญครบรอบอายุ 90 ปี หลวงพ่อพูล อัครโช เจ้าอาวาสวัดไผ่ล้อม อ.เมือง นครปฐม ว่า เป็นเรื่องแปลกมากที่ผู้หญิงบวชเป็นพระ ต่อไปประชาชนคงสับสนอย่างแน่นอน ส่วน เจี๊ยบ ชมพูนุท ปิยะธรรมชัย นักแสดงละครเรื่อง รักข้ามคลอง ให้สัมภาษณ์ลักษณะเดียวกันว่า “ไม่เห็นด้วยที่ผู้หญิงนุ่งห่มจีวรเหมือนพระทั่วไป ทางที่ดีควรจะนุ่งขาวห่มขาวจะดีกว่า” (ไทยรัฐ 13 กุมภาพันธ์ 2545 หน้า 19)

ความหมายของข้อความคือ การสร้างความหมายให้สามเณรีเป็นผู้นำความเดือดร้อนมาให้สถาบันศาสนาซึ่งหมายรวมไปถึงสังคมไทย ด้วยการใช้นักแสดงซึ่งเปรียบได้กับประชาชนทั่วไป (นักแสดงเป็นเพียงอาชีพหนึ่งในหลายอาชีพ) มาแสดงทศนะที่เป็นการตอกย้ำการกระทำของสามเณรีธัมมันทาและธัมมรักขิตาว่าเป็นเรื่องประหลาด เป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง เพราะที่ถูกต้องคือการบวชเป็นแม่ชี

จะเห็นได้ว่า ทั้งหนังสือพิมพ์ฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายคัดค้านมีการให้รายละเอียดบุคคลที่เป็นตัวแทนจากฝ่ายประชาชนว่า มีความสนใจทางด้านศาสนา รักการศึกษาและปฏิบัติธรรม หรือกรณีตัวอย่างชาวไทยรัฐที่ใช้ทศนะจากนักแสดง โดยปกติในความเข้าใจทั่วไปผู้อ่านสามารถคิดว่านักแสดงไม่เห็นจะเกี่ยวข้องกับประเด็นนี้ ดังนั้นนักข่าวจึงได้ใส่รายละเอียดว่า นักแสดงให้ความเห็นกับนักข่าวขณะที่กำลังร่วมพิธีทำบุญ ซึ่งมีความน่าเชื่อถือมากกว่าการให้รายละเอียดว่า นักแสดงทั้งสองไปโหวตตัวที่งานครบรอบอายุ 90 ปี หลวงพ่อพูล อุตตโร เจ้าอาวาสวัดไผ่ล้อม (จากการสอบถามฝ่ายประชาสัมพันธ์บริษัท Cool Hunter บริษัทที่ดูแลรับผิดชอบการรับงานและกิจกรรมต่างๆของหนุ่มสาวดชชีบอยแอนด์เกิลส์ ซึ่งงานนี้มีดารานักแสดงไปร่วมงานหลายคน)

ทั้งหมดที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าวิธีการของหนังสือพิมพ์ที่ต้องการให้ข่าวสามเณรีธัมมันทาออกมาในแนวความคิดเดียวกับหนังสือพิมพ์นั้น นอกจากการตัดลั้นใจเลือกบุคคลที่มีความน่าเชื่อถือมาปรากฏในข่าว ยังพบว่าทัศนคติของบุคคลที่ถูกอ้างอิงเหล่านี้ถูกตัดทอน บิดเบือนและเรียบเรียงถ้อยคำหรือข้อความให้เป็นไปในแนวทางเดียวกับความคิดของนักข่าวหรือหนังสือพิมพ์ เพื่อตอกย้ำให้สาระที่หนังสือพิมพ์ต้องการถ่ายทอด มีความชอบธรรมและได้รับความเชื่อถือจากผู้อ่าน

การใช้ภาษาสร้างความหมาย

การทำงานของกลไกประการสุดท้าย คือ การสร้างความหมายด้วยการใช้ภาษา โดยหนังสือพิมพ์ได้สร้างภาษาขึ้นมา 2 ลักษณะ ในกระบวนการทำข่าวสามเณรีธัมมันทา ได้แก่

การใช้ภาษาที่เข้าใจยาก

ลักษณะการใช้ภาษาที่เข้าใจยากในข่าวสามเณรรั้มมนันทา พบว่าหนังสือพิมพ์ฝ่ายสนับสนุนมีการทำงานที่ไม่สอดคล้องกับคุณสมบัติของการเขียนข่าวของสื่อหนังสือพิมพ์ ในการที่ไม่สามารถใช้ภาษาที่กระชับ กะทัดรัด เข้าใจได้ในทันทีเมื่ออ่าน และเข้าถึงผู้อ่านได้ทุกระดับการศึกษา

ภาษาที่หนังสือพิมพ์ฝ่ายสนับสนุนใช้ในการเขียนอาจนำไปสู่ความเข้าใจที่กำกวม สับสน หรือยากแก่การเข้าใจเพียงอ่านครั้งหรือสองครั้ง นัยยะการใช้ภาษาที่เข้าใจยากนี้ ไม่ใช่เพื่อสร้างความเข้าใจให้ผู้อ่านแต่จุดประสงค์หลักในการใช้คือเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับสาระในข่าวที่หนังสือพิมพ์ฝ่ายสนับสนุนต้องการจะถ่ายทอดมาสู่ผู้อ่าน

กรณีสามเณรรั้มมนันทา พบว่า หนังสือพิมพ์ฝ่ายสนับสนุนมีการใช้ภาษาวิชาการ ภาษากฎหมาย ภาษาต่างประเทศ และภาษาทางด้านศาสนา/ปรัชญา เพื่อให้สาระในข่าวเกิดความน่าเชื่อถือ ทั้งนี้ลักษณะของการใช้ภาษาที่เข้าใจยากดังกล่าวเป็นการทำงานของกลไกการเขียนข่าวที่ต้องการให้ผู้อ่านเกิดการยอมรับในฝ่ายที่หนังสือพิมพ์ให้การสนับสนุนมากกว่าเกิดความเข้าใจ โดยในประเด็นนี้สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของหนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์ กับหนังสือพิมพ์มติชนซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ฝ่ายสนับสนุน ที่ว่า

“ทำไมบ่อยครั้งที่เนื้อหาข่าวหรือบทความพิเศษกรณีสามเณรรั้มมนันทาในหนังสือพิมพ์ เต็มไปด้วยศัพท์เฉพาะทางวิชาการ ส่วนวนที่เป็นภาษาราชการ เรียบเรียงกันอย่างซับซ้อนจนกลายเป็นความคลุมเครืออันไม่อาจเข้าใจได้ เพราะว่าข่าวนี้นี้เป็นเรื่องศาสนา

แม้ว่าประเทศไทยจะเป็นเมืองพุทธ แต่เชื่อว่าทุกคนจะต้องเข้าใจเรื่องศาสนาทุกเรื่อง ดังนั้นควรให้ผู้ที่มีความรู้ในเรื่องนี้ให้ข้อมูล แล้วหนังสือพิมพ์ก็ถ่ายทอดข้อเท็จจริงนั้นตามที่ผู้รู้คนนั้นเขาเสนอมาอีกที เพื่อสร้างน้ำหนักความน่าเชื่อถือให้เกิดกับสาระที่หนังสือพิมพ์ต้องการเสนอไปสู่ผู้อ่าน

อีกทั้งเรื่องนี้เป็นเรื่องละเอียดอ่อน มีผลกระทบต่อทัศนคติ/ความคิด/ความรู้สึกของผู้อ่านที่มีอยู่เดิม ดังนั้นความน่าเชื่อถือเพื่อให้ผู้อ่านยอมรับในสาระที่หนังสือพิมพ์ต้องการถ่ายทอดจึงเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกสำหรับการเสนอข่าวสามเณรรั้มมนันทา”

จากการวิเคราะห์เนื้อหา พบว่า ระดับความยากง่ายการใช้ภาษาที่เข้าใจยากของหนังสือพิมพ์ฝ่ายสนับสนุนมีระดับที่แตกต่างกัน สามารถเรียงลำดับได้ดังนี้

ลำดับที่หนึ่งคือหนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์รายวัน ที่มีการใช้ภาษาวิชาการ ภาษากฎหมาย โดยเฉพาะภาษาทางด้านศาสนา/ปรัชญาที่ปรากฏบนพื้นที่หนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์มากที่สุด(รวมทั้งมากกว่าหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น ๆ)

“ภาษาทางด้านศาสนา/ปรัชญาถือเป็นภาษาที่มีระดับความยากเกินความสามารถที่บุคคลทั่วไปจะทำความเข้าใจได้ เพราะคำศัพท์ส่วนใหญ่จะมีรากฐานมาจากภาษาบาลี/สันสกฤต เป็นภาษาที่ผูกพันกับคนไทยตั้งแต่เกิดจนตาย ดังจะเห็นได้จากการสวดในพิธีกรรมต่างๆในสังคมไทย ถ้าในอดีตจะเป็นภาษาของคนชั้นสูงที่จะต้องศึกษา ความศักดิ์สิทธิ์ และความขลังของภาษาทางด้านศาสนา/ปรัชญาจึงสามารถสร้างความน่าเชื่อถือได้ดี” (เสฐียรพงษ์ วรรณปก, สัมภาษณ์)

ฉะนั้นผู้วิจัยจึงให้อาทิตย์วิเคราะห์เป็นหนังสือพิมพ์ที่ใช้ภาษาที่มีระดับความเข้าใจได้ยากมากที่สุด ตัวอย่างภาษาที่เข้าใจยากของหนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

...การลด “พุทธบริษัท ๔” ลงเหลือ ๓ นี้เป็นเรื่องใหญ่หลวงมากเพราะเป็นการลดรอนสิทธิสตรีอันยอมเกี่ยวกับการบรรลุนิคมขั้นสูงในหมู่มหาชนที่เป็นสตรี ทั้งยังเป็นการลบล้าง “ภิกษุณี” ซึ่งเป็นกำลังสำคัญส่วนหนึ่งในการประกาศพุทธธรรมเมื่อขณะที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังทรงดำรงพระชนม์ชีพอยู่ แม้แต่ในที่ประชุมพระอรหันต์ ๕๐๐ รูปในถ้ำสัตตบพาลเพื่อชำระพระธรรมวินัยนั้น... โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อพุทธศาสนิกชนผู้หวังพึ่งพุทธศาสนามาเป็นเวลากว่า ๒,๕๐๐ ปี...สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า...ทรงประกาศอย่างอาภัพสาธุชนกระแสวิกขิตติของชาวอินเดียในครั้งนั้นว่าเพศก็ดี วรรณะก็ดี เป็นสิ่งที่สมมติกันในโลก(โลกสมมติ) ไม่อาจนำมาใช้แบ่งแยกบุคคลในทางพุทธศาสนาเพราะทุกเพศทุกวรรณะก็ล้วนเป็นเพื่อนทุกข์ที่ต้องถูกกักขังอยู่ใน “โสมสังสาร” ด้วยกันทั้งนั้น และทั้งหญิงชาย นักบวชหรือผู้ครองเรือนทุกชั้นวรรณะต่างก็มีสิทธิ์ที่จะบำเพ็ญภาวนาเพื่อบรินิพพานคือพ้นไปจากสังสารวัฏ...

(อาทิตย์วิเคราะห์รายวัน วันที่ 1 พ.ค. 2544 หน้า 22)

ตัวอย่างบทความข้างต้นนี้ จะเห็นว่ามีคำยากที่เห็นเด่นชัดอยู่ 2 คำ คือ โสมสังสาร กับ สังสารวัฏฏ ความหมายของ 2 คำนี้ความหมายคล้ายคลึงกัน คือ การเวียนเกิดเวียนตายอยู่ในโลกนี้ โดยปกติคำว่า “สังสารวัฏฏ” ผู้อ่านจะพบเห็นได้บ่อยครั้งกว่าคำว่า “โสมสังสาร”

ลำดับถัดมาคือ หนังสือพิมพ์มติชน ที่มีการใช้ภาษาวิชาการ ภาษากฎหมาย ภาษาต่างประเทศ และภาษาทางด้านศาสนา/ปรัชญา แต่ด้วยเหตุที่หนังสือพิมพ์มติชนเป็นหนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพที่เน้นผู้อ่านระดับคนชั้นกลางหรือมีความรู้ ดังนั้นผู้รับสารก็สามารถที่จะทำความเข้าใจได้ระดับหนึ่ง ตลอดทั้งคำศัพท์ทางด้านศาสนาที่หนังสือพิมพ์เลือกใช้ เป็นคำที่สามารถพบเห็นได้บ่อยครั้งมากกว่าคำศัพท์ทางด้านศาสนาที่หนังสือพิมพ์อาทิตย์เลือกใช้ เช่นเลือกใช้สังสารวัฏฏ (การเวียนเกิดเวียนตายอยู่ในโลกนี้) แทนคำอื่นที่มีความหมายเดียวกัน เป็นต้น

ตัวอย่างการใช้ภาษาที่เข้าใจยากของหนังสือพิมพ์มติชน ดังต่อไปนี้

...รากฐานทางกฎหมายของความเสมอภาคในสิทธิและโอกาสของชายและหญิงนั้นชัดเจนจนไม่มีอะไรจะขัดอีกแล้ว เอกสารสำคัญฉบับหนึ่งของต่างประเทศที่เรียกว่าปฏิญญาสากล ว่าด้วยสิทธิมนุษยชนอันเป็นหลักมูลในศักดิ์ศรีและคุณค่าของความเป็นมนุษย์ และในสิทธิเท่าเทียมกันของชายและหญิง และในข้อ 1 และข้อ 2 นั้นพูดถึงหลักความเสมอภาคที่ไม่ยอมรับความแตกต่างในเรื่องเพศและมาเลือกปฏิบัติทำให้เกิดผลร้ายต่อเพศชายและเพศหญิง

ยิ่งไปกว่านั้นยังมีอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ พ.ศ. 2523 ประเทศไทยเราได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญานี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2528 แต่ยั้งตั้งข้อสงวนอยู่บางข้อที่จะเรียกร้องให้รัฐบาลชุดนี้ถอนข้อสงวนออกไปให้หมด ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่แท้จริงไม่ใช่ตัวกฎหมายแต่ๆเนื่องจากเป็นเพียงคำประกาศแต่ว่าทุกชาติทุกภาษาเคารพ จึงกลายเป็นจารีตประเพณีระหว่างประเทศไป เพราะฉะนั้นรากฐานในทางกฎหมายระหว่างประเทศเรื่องความเสมอภาคชายหญิง ได้กลายเป็นหลักสากลไปแล้ว

รากฐานภายในประเทศของเรารัฐธรรมนูญฉบับหลัง ๆ เกือบทุกฉบับ ยืนยันมาตลอดว่าชายหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกันมีความเสมอภาครัฐธรรมนูญฉบับนี้ในมาตรา 5 มาตรา 30 วรรคสอง พูดไว้ชัดเจนว่าชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน และมาตรา 30 วรรคสาม การเลือกปฏิบัติเพราะเหตุอื่นไม่เป็นธรรมเพราะเหตุอื่นแตกต่างทางเพศทำไม่ได้ มาตรา 80....พระจำนวนหนึ่งเคลื่อนไหวให้ถอดพระศรีปริยัติเมธีเพราะเหตุสนับสนุนให้สตรีบวชเป็นภิกษุณี โดยอ้างว่าขัด

ต่อบัญชาของสมเด็จพระสังฆราช นี่คือกระบวนการทางจารีตประเพณีทางสังคม ทางวัฒนธรรมที่
ทำลายแม่บรูษะที่ต้องการเข้ามาเชิดชูเรื่องบางเรื่อง ตรงนี้เราไม่มีทางที่จะเขียนกฎหมายถนอมไปได้
นอกจากจะต้องใช้เวลาและจะต้องหากลยุทธ์ยุทธศาสตร์ดี ๆ ในการเคลื่อน การนำ

ทั้งหมดนี้ ถ้าเรื่องสตรีขึ้นมาเป็นวาระของสังคม ไม่ได้เป็นวาระของสมาคมแม่
บ้าน ความหวังยังมี...

(มติชนวันที่ 3 สิงหาคม 2544 หน้า 6)

จากตัวอย่างบทความนี้ จะเห็นว่าใช้ภาษาวิชาการ และภาษากฎหมายในการ
สื่อสารไปยังผู้รับ ดังนั้นไม่สามารถเข้าถึงผู้อ่านในระดับทั่วไปได้ทุกคน (เป็นผู้อ่านอีกกลุ่มหนึ่งของ
มติชน ด้วยเหตุการณ์แข่งขันภายในธุรกิจหนังสือพิมพ์ การทำข่าวของมติชนต้องมีการปรับเปลี่ยน
หรือเพิ่มกลุ่มเป้าหมาย โดยการทำข่าวที่สามารถเข้าถึงผู้อ่านทั่วไป ดังนั้นบางครั้งข่าวที่เน้นความ
บันเทิงก็อาจได้ลงข่าวหน้าหนึ่ง ถ้าข่าวนั้นมีความน่าสนใจ, สัมภาษณ์ อภิชาติ ศักดิ์เศรษฐ์)

ปัจจุบันหนังสือพิมพ์รายวันของเมืองไทย มีลักษณะของหนังสือพิมพ์ประเภทผสม
ผสานระหว่างหนังสือพิมพ์คุณภาพ และ ประชาานิยม กล่าวคือ หน้าแรกจะมีลักษณะคล้ายหนังสือ
พิมพ์ประชานิยมทั่วไป คือ มีสีสัน มีรูปภาพประกอบหลายภาพ มีพาดหัวขนาดใหญ่ เสนอข่าวเบา
เร้าอารมณ์ แต่เนื้อหาภาพในเล่ม จะมีสาระค่อนข้างหนักที่ต้องใช้ความรู้ความคิดในการอ่านมาก
เช่น เสนอข่าวเศรษฐกิจ การเมือง สังคม การศึกษาในเนื้อที่มากกว่า และให้สาระหนักกว่าที่นำ
เสนอในหนังสือพิมพ์ประชานิยมทั่วไป (ดร.ณิ หิรัญรักษ์ , 2531: 20 – 21) ฉะนั้นหนังสือพิมพ์
มติชนนอกจากจะเน้นผู้อ่านที่มีความรู้แล้ว กลุ่มผู้อ่านทั่วไปก็เป็นกลุ่มเป้าหมายที่หนังสือพิมพ์ให้
ความสำคัญเช่นเดียวกัน ดังนั้นบทความนี้ไม่สามารถเข้าถึงผู้อ่านทุกคน เพราะระดับการศึกษาที่
แตกต่างกันนั่นเอง

อีกทั้งการเสนอข่าวสามเณรรัธมน์นทาของหนังสือพิมพ์มติชน ไม่ได้ใช้ภาษาทาง
ด้านศาสนา/ปรัชญามากเท่ากับหนังสือพิมพ์อาทิตย์ แต่เน้นการใช้ภาษาวิชาการ ภาษากฎหมาย
และภาษาต่างประเทศแทน ซึ่งภาษาทั้งสามสามารถทำความเข้าใจได้ง่ายกว่าภาษาทางด้าน
ศาสนา/ปรัชญา ดังนั้นความเข้าใจในภาษาจึงทำความเข้าใจได้ง่ายขึ้นกว่าภาษาที่ถูกใช้ในหนังสือ
พิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์

สุดท้ายหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ และ หนังสือพิมพ์ข่าวสด ที่เน้นการใช้ภาษาวิชาการ และภาษากฎหมาย ดังตัวอย่างการใช้ภาษาที่เข้าใจยากของสองหนังสือพิมพ์ ตามลำดับได้ดังต่อไปนี้

...หากอิงด้วยรัฐธรรมนูญใหม่ ในมาตรา 38 ที่ว่าบุคคลย่อมมีเสรีภาพในการนับถือศาสนาิกายของศาสนา หรือลัทธิในทางศาสนา และย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติตามศาสนบัญญัติ หรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือของตน เมื่อไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่พลเมือง และไม่ขัดต่อความสงบหรือศีลธรรมของประชาชน ควบคู่กับปฏิญญาสากล ข้อที่ 18 ที่ว่า ทุกคนมีสิทธิในการนับถือศาสนาแล้ว มองไม่เห็นว่าจะมีอะไรเสียหายกับการที่...บวชเป็นภิกษุณี

(ไทยโพสต์ ส่วน x – cite วันที่ 5 พฤษภาคม 2544 หน้า 1 และ 4)

เป็นการรายงานข่าวที่ใช้ภาษาทางกฎหมายมาใช้กล่าวอ้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้อ่านว่าแม้ในแง่กฎหมายก็มีการรับรองว่าการกระทำของสามเณรธัมมนันทาไม่ได้ผิดกฎใด เพราะว่ามันด้วยตามบทกฎหมาย จะพบว่าไม่มีกฎใดมาขัดกับรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศได้

...การจะตีความอธิบายความหรือวินิจฉัยถูกผิดของข้อธรรมนั้นๆผู้ตีความอธิบายจะต้องเข้าใจหลักอย่างน้อยก็สองข้อ คือ ธัมมะ และอัตตะให้ตีให้ชัดเจนเสียก่อนเรียกว่า ให้จับประเด็นปัญหา สาเหตุ ตัวแปร ทิศทางให้ตีเสียก่อน จึงจะพูดถูก แสดงถูก และวินิจฉัยถูก ไม่ผิดพลาดคลาดเคลื่อน

เมื่อกล่าวถึงเรื่องประโยชน์สุขนั้น คงต้องเป็นประโยชน์สุขของมหาชน (พหูชน หิตายะ พหูชนสุขายะ) ตรงนี้หลักการ(ธรรมหรือธรรมวินัยทางพระพุทธศาสนา)จะต้องมีเพื่อประโยชน์สุข ความสงบร่มเย็น(อรรถ)ของพหูชนคนจำนวนมาก หลักการกับประโยชน์สุขของประชาชนหมู่มาต้องไปด้วยกัน ไม่อาจแยกออกจากกันได้...ดังนั้นหลักการใดๆที่ไม่เป็นประโยชน์แก่พหูชน ขัดขวางหรือหักรานประโยชน์ของมหาชน หลักการนั้นไม่เป็นประโยชน์ใดๆควรยกเลิกหรือถอดถอนเสีย

(ข่าวสด วันที่ 17 มิถุนายน 2544 หน้า 23)

เป็นการให้เหตุผลโดยใช้ภาษาวิชาการที่มีการใช้ภาษาทางด้านศาสนาสอดแทรก
 ในรูปของวงเล็บ แม้ผู้อ่านไม่อ่านข้อความภายในวงเล็บก็สามารถเข้าใจเนื้อหาของบทความนี้
 ได้เช่นเดียวกันว่า ถ้าหลักการใดขัดกับความสงบสุขของประเทศหรือประชาชนแล้ว ก็สามารถที่จะ
 ปรับเปลี่ยนกันได้

ที่กล่าวมาเป็นการใช้ภาษาที่เข้าใจยากของหนังสือพิมพ์ฝ่ายสนับสนุนในการอ้าง
 ความน่าเชื่อถือ สำหรับทางฝ่ายหนังสือพิมพ์คัดค้านก็มีการใช้ภาษาที่เข้าใจยาก แต่เน้นน้ำหนักไป
 ที่การใช้คำที่มีความหมายนัยยะแฝง เชิงลบ และแสดงอคติทางเพศ เพื่อได้กลับฝ่ายสนับสนุน
 ไม่ใช่เพื่อการอ้างความน่าเชื่อถือ ดังจะเห็นได้จากคำสัมภาษณ์หนังสือพิมพ์ไทยรัฐซึ่งเป็นหนังสือ
 พิมพ์ฝ่ายคัดค้านว่า การเลือกใช้คำเพื่อแสดงให้เห็นว่าการกระทำของสามเณรวิธมน์นันทาไม่ถูก
 ต้องตามระเบียบของสงฆ์ไทย

ตัวอย่างการใช้คำที่มีความหมายนัยยะแฝง เชิงลบ และแสดงอคติทางเพศของ
 หนังสือพิมพ์ฝ่ายคัดค้าน ดังต่อไปนี้

...ล่าสุดที่กำลังเป็นข่าวครึกโครม ก็คือ มีกลุ่มนักวิชาการเรียกร้องขอแก้ไข พ.ร.บ.
 สงฆ์ ให้ผู้หญิงสามารถบวชเป็น “ภิกษุณี”

อ้างว่าไม่ควรกีดกันทางเพศสำหรับผู้ประสงค์จะทำความดี

ระวังมันจะบานไม่หุบนะโยม

ลองจินตนาการดูเถอะ ถ้าพระชาย พระหญิงอยู่วัดเดียวกัน อยู่กุฏิใกล้กัน ห่มจีวร
 สีเดียวกัน โคนหัวโคนคิ้วเหมือนกัน ไม่รู้ว่าใครเป็นหญิง ใครเป็นชาย

มันจะพองหนออย่างเดียว ไม่ยุบหนอแน่นอน!!

...แต่การจะ “อัฟเกรด” ตัวเองมาครองสถานะเป็น “ภิกษุณี” จะมีปัญหาในทาง
 ปฏิบัติตามมาอีกมากมาย

ข้อสำคัญ...จะปฏิบัติกิจของสงฆ์รวมกันได้อย่างไรที่จะดูแลรักษากลิ่น? ดูแลแล้วไม่
 ประเดิดประเด้อ? ดูแลแล้วไม่จี้ก๊ะจี้ จี้ก๊ะเดียม? ดูแลแล้วไม่เกิดข้อครหานินทา??

สรุปว่าอย่าเอาเรื่องยุ่งไปโยนใส่วัดเพิ่มขึ้นอีกเลย

ไม่เห็นแก่ความสงบของพระก็เห็นแก่ผ้าเหลืองเถอะนะ...นะ...นะคุณโยม.

(ไทยรัฐ วันที่ 11 พฤษภาคม 2544 หน้า 2)

จากคอลัมน์ข้างบนจะเห็นว่า นักคอลัมน์นิสต์ผู้นี้มีการใช้คำที่มีความหมายนัยยะแฝง เริงลบ และแสดงอคติทางเพศที่เห็นได้ชัดเจน คือคำว่า บาน, พอง, อัมเกรด และผ้าเหลือง ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

ความหมายเดิม	ความหมาย(ของคอลัมน์นิสต์)ที่ เปลี่ยนไปจากความหมายเดิม
บาน : เมยออก , คลี่ออก , ขยายออก	สื่อไปถึงอวัยวะเพศของผู้หญิง
พอง : บวมขึ้นมา , โป่งขึ้นมา	การตั้งครรรภ์
อัมเกรด : การทำให้ดีขึ้น	การยกตัวเองโดยที่ไม่สมควร
ผ้าเหลือง : เครื่องนุ่งห่มของพระหรือจีวร	สถาบันศาสนา

จะเห็นได้ว่าความหมายโดยแฝงที่มากับคำต่างๆข้างต้น เป็นคำที่แฝงอคติทางเพศและไม่เหมาะสมสำหรับจะใช้กับชาวศาสนา เพราะทำให้เรื่องทางศาสนาถูกตีความแบบทางโลกีย์ธรรม

หนังสือพิมพ์สยามรัฐวันที่ 24 สิงหาคม 2544 บทความหน้า 21 ที่เปรียบ “การบวชภิกษุณี” เป็น “ขยะปนเปื้อน” จะเห็นได้จากเนื้อหาบทความที่เขียนไว้ว่า

ภิกษุณีสตรีนางหนึ่งไปบวชมาจาก ประเทศศรีลังกา แล้วเรียกตนเองว่าสามเณรี และประพฤติตนอยู่ในช่วงสิกขมานา แปลว่า กำลังรอเวลาให้ครบสองปีเพื่อขอบวชหรืออุปสมบทเป็นภิกษุณี...ความเชื่อของนางไม่มีใครขัดขวางได้ แม้แต่รัฐไม่อาจแทรกแซงได้ อย่างไรก็ตามแต่คณะสงฆ์ไทยเลย

...ความคิดดังกล่าวถูกถ่ายโอนมายังคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา ขบวนการบอนไซทำลายพระพุทธรูปศาสนาได้ดำเนินการอย่างเงียบๆ เหมือนปลวกขึ้นบ้าน กว่าเจ้าของบ้านจะรู้ก็กินไปถึงหลังคาแล้ว ทุกกระบวนการทำงานประสานกัน ไม่ว่าจะการทำลายศรัทธาต่อพระเถระ การใช้ “นารีพิฆาต” การปลอมตัวเข้ามาบวชแล้วทำกรรมวินัยให้วิปริต สอนเพี้ยนไป จากหลักการของศาสนา การออกไปทำลายศรัทธาเหยียบย่ำศาสนาเรียกว่า ตามหาแก่นธรรม การยกย่องพระภิกษุ นอกกรีตให้เด่นดังเป็นพระหัวก้าวหน้า

พระภิกษุและมหาเปรียญรู้เท่าไม่ถึงการณ์ก็ร่วมขบวนเขาไป อย่างกรณีการเรียกร้องให้คณะสงฆ์ยอมรับและบวชให้นางที่อ้างว่าเป็นสามเณรี บวชจากศรีลังกา เป็นภิกษุณี นักวิชา

การ นักกฎหมาย ราชบัณฑิต พระภิกษุ มหาเปรียญ บางคนก็เข้าขบวนแห่กับเขาไปด้วย ปีบบังคับ ให้คณะสงฆ์ไทยดำเนินการให้นางบวช

...เป็นที่น่าสังเกตว่า นักวิชาการ นักกฎหมาย ยึดรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 วรรคสอง และวรรคสามเป็นหลัก รัฐธรรมนูญดังกล่าว บัญญัติว่า

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

...สิทธิดังกล่าวนี้ ประเทศเราก็เพิ่งมีเมื่อปี พ.ศ. 2540

แต่นักวิชาการผู้ใดเขลา เป็นรองศาสตราจารย์ เป็นศาสตราจารย์ เพราะเย็บซีท เศษกระดาษแปลจากตำราฝรั่งตื่นสิทธินี้ บังอาจกล่าววิพากษ์พระพุทธเจ้า พระอรหันต์ ย้อนหลังไปเป็นเวลาเกือบสามพันปี โดยไม่ศึกษาให้เข้าใจว่า สังคมยุคพระพุทธเจ้าเขาคิดเขาถือกันอย่างไร

ไม่ต้องไปไกลมาก เอาแค่สังคมไทยปี พ.ศ. 2475 หลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง สถานะของสตรีเป็นอย่างไร มีสตรีคนใดเข้ามาเป็น ส.ส. ได้กี่คน

การวิพากษ์วิจารณ์โดยไม่ตั้งอยู่บนฐานความเป็นจริง และข้อเท็จจริง คงไม่ใช่ “เสรีภาพทางวิชาการ” ตามมาตรา 42 แต่เป็น “เสรีภาพในการโปรยขยะเน่าๆ” ให้สกปรกสังคม...

จะเห็นได้ว่า การใช้ภาษาวิชาการ ภาษากฎหมาย ภาษาต่างประเทศ หรือ ภาษาทางด้านศาสนา/ปรัชญาของหนังสือพิมพ์ฝ่ายคัดค้านไม่ใช่เพื่ออ้างความน่าเชื่อถือ เพราะภาษาที่เข้าใจยากดังกล่าวถูกแปลงเป็นภาษาพูดหรือภาษาถิ่นแบบแผนที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ง่าย และจากการไปสัมภาษณ์นักข่าวไทยรัฐและเดลินิวส์ ทั้งสองท่านมองว่าเป็นเรื่องความเชื่อ ความศรัทธาส่วนตัวของสามเณรวิมมมันทาที่ขัดกับค่านิยมหรือจารีตประเพณีเดิมของไทย อีกทั้งแหล่งข่าวที่หนังสือพิมพ์ทั้งสองฉบับไปหาข้อมูลหรือข้อเท็จจริงมีความน่าเชื่อถือเนื่องจากเป็นสถาบันปกครองสูงสุดของสงฆ์(มหาเถรสมาคม) ฉะนั้นการใช้คำต่างๆจึงเป็นเพียงการแสดงออกทางความคิดว่าไม่เห็นด้วยกับการกระทำของสามเณรวิมมมันทา

การใช้ภาษาสร้างความสัมพันธ์แบบ “เรา” กับ “เขา”

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหนังสือพิมพ์กับผู้อ่าน เป็นส่วนที่ภาษาของข่าวทำงานเพื่อต่อยอดความรู้สึกความเห็นพ้องต้องกัน (consensus) ในลักษณะที่ว่า ความคิดของหนังสือพิมพ์กับฝ่ายที่ตัวเองสนับสนุนและผู้อ่านเป็น “เรา” และฝ่ายตรงข้ามกับตัวเองนั้นเป็น “เขา” ดังตารางแสดงตัวอย่างการสร้างความหมายในลักษณะ “เรา” และ “เขา” กรณีข่าวฟันพิธี่สามเณรที่วัดทรงธรรมกัลยาณี เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2545 ได้ดังต่อไปนี้

หนังสือพิมพ์ฝ่ายสนับสนุน : อาทิตยวิเคราะห์ , มติชน , ไทยโพสต์ และ ข่าวสด

เรา			เขา		
แหล่งข่าว	ข้อความ	การสร้างความเป็น "เรา"	แหล่งข่าว	ข้อความ	การสร้างความเป็น "เขา"
ส.ศิวรักษ์ นัก ปราชญ์ไทย	"...บทบาทของ สามเณรีเป็น สัญลักษณ์ที่สืบต่อ มาจากพระพุทธ เจ้า.." (ข่าวสด วัน ที่ 11 ก.พ.2545 หน้า 13)	การสร้างให้ สามเณรีเป็นส่วน หนึ่งที่มีบทบาท สำคัญในการทะนุ บำรุงศาสนา			
ภิกษุณีสิทธา สุนณา (อุปัชฌาย์ ในการบวช สามเณรีธัมม รักชิตา)	"...การเคลื่อนไหว ผลักดันให้มีผู้มา ร่วมงานก็เป็นแนว ทางส่งเสริมให้มี การบรรพชา สามเณรีใน ประเทศไทยได้ กว้างขวางขึ้น" (อาทิตยฯ 12 ก.พ. 2545 หน้า 9)	การสร้างให้ผู้มา ร่วมงานเป็นแนว ร่วมในการส่งเสริม ให้มีสามเณรี			
สามเณรีธัมม รักชิตา (ผู้ที่ บรรพชาเป็น สามเณรีที่วัดทรง ธรรมกัลยาณี)	"...พระภิกษุณีก็ เป็นรูปแบบหนึ่ง ของพระ..." (อาทิตยฯ 12 ก.พ. 2545 หน้า 9)	การสร้างให้ประชา ชนยอมรับว่า ภิกษุณีก็เหมือน กับภิกษุณีสงฆ์	สามเณรีธัมม รักชิตา (ผู้ที่ บรรพชาเป็น สามเณรีที่วัดทรง ธรรมกัลยาณี)	"...ความไม่เท่า เทียมกันของหญิง และชายในสังคม เพราะสังคมนี้มีมา นานแล้ว ผู้ที่ออก กฎหมายคือผู้ ชาย.." (อาทิตยฯ 12 ก.พ. 2545 หน้า 9)	การสร้างภาพให้ผู้ ชายเป็นผู้ที่ใช้ อำนาจคดีผู้หญิง ไม่ให้แสดงความ สามารถ

พระมโน เมตตนั้น โท (ภิกษุที่เข้าร่วม พิธีบรรพชา)	“...สำหรับพิธีบวช สามเณรที่เอาตมา ไปเห็น ไม่มีอะไร ผิดในแง่จารีต ประเพณี...อยาก ให้สิทธิระหว่างผู้ หญิงกับผู้ชายใน การบวชในพุทธ ศาสนาเท่ากัน... ถ้าการไปร่วมพิธี ของตนจะมีการ สอบสวนก็ยินดี “ไม่ หนีไปไหน” (มติชน 12 ก.พ. 2545 หน้า 15)	การสร้างความรู้ สึกให้เห็นว่าการ บวชของสามเณร ธัมมรักขิตาที่วัตร ทรงธรรมกัลยาณี ไม่ได้ผิดอะไร จะ เห็นได้ว่าตัวท่านก็ เป็นพระสงฆ์ไทย รูปหนึ่งที่เห็นว่าการ บวชครั้งนี้ทำ ได้ หรือ การสร้าง ให้สามเณรเป็น พลังสำคัญที่จะ ช่วยบำรุงศาสนา ได้เท่าเทียมกับ พระผู้ชาย	พระมโน เมตตนั้น โท (ภิกษุที่เข้าร่วม พิธีบรรพชา)	“...ก็ไม่ใช่เรื่อง แปลกที่จะมีพุทธ หัวเก่าออกมาคัด ค้านเรื่องการบวช สามเณรส่วนมาก ก็อ้างเรื่องพระ ภิกษุณีหมดไป แล้ว ผิดพระธรรม วินัย...แต่การบวช พระภิกษุณีหรือ สามเณรเป็นของ เก่าที่พระพุทธเจ้า ทรงอนุญาต...” (อาทิตย์ 12 ก.พ. 2545 หน้า 9)	การสร้างให้ภิกษุที่ ไม่เห็นด้วยว่าเป็น ผู้ที่ไม่สืบทอด ปณิธานของพุทธ เจ้า
เสฐียรพงษ์ วรรณ ปก ราชบัณฑิต	“...ถ้ามองในแง่ บวก การเปลี่ยน แปลงอันนี้น่าจะ ยอมรับกันว่ามี ประโยชน์ คือ ให้ผู้ หญิงมีบทบาททาง ปัญญา ให้ศึกษา พระพุทธศาสนา ให้มาก ๆ...” (มติ ชน 12 ก.พ. 2545 หน้า 15)	การสร้างให้ผู้หญิง เป็นผู้มีบทบาท สำคัญทางด้าน ศาสนาเช่นเดียว กันกับผู้ชาย	เสฐียรพงษ์ วรรณ ปก ราชบัณฑิต	“...ผู้หญิงที่เกี่ยวข้อง กับศาสนา ปัจจุบันเป็นคนใช้ พระ ไม่มีบทบาท ทางปัญญาเลย...” (มติชน 12 ก.พ. 2545 หน้า 15)	การสร้างให้พระ เป็นผู้กตและผู้หญิง

<p>นายวัลลภ ตังคณานุกีรัช ส.ว.กทม. ประธานคณะกรรมการ กรรมการสตรี เยาวชน และผู้สูงอายุ วุฒิสภา</p>	<p>“...กรรมการได้นำเรื่องดังกล่าวขึ้นมาพิจารณาซึ่งกรรมการเห็นด้วยสำหรับการบวชเป็นสามเณรี...เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสตรีในการทำความดี กรรมการจะต้องยืนหยัดแม้ว่าจะมีผลกระทบตามมาก็ตาม...” (ข่าวสด วันที่ 16 ก.พ. 2545 หน้า 16)</p>	<p>การสร้างความรู้สึกรับให้กับการบวชสามเณรีตลอดทั้งสามเณรีไม่ใช่สิ่งที่แปลกแยกในสังคม</p>			
<p>สามเณรีรั้มมันทา</p>	<p>“...เราทำในสิ่งที่ถูกต้อง เราทำไปก็ไม่ได้เรียกร้องอะไร ถ้าผู้หญิงเราอยากปฏิบัติธรรมก็เป็นเรื่องที่ดีและถูกต้อง เราก็ทำถูกต้องพระธรรมวินัยหลังจากมีข่าวออกไป สังคมไทยเราก็ให้การตอบรับด้วยดี...” (ไทยโพสต์ ส่วน x – cite วันที่ 18 ก.พ. 2545 หน้า 3)</p>	<p>การสร้างให้สามเณรีได้รับการยอมรับจากประชาชน หรือการสร้างให้ประชาชนยอมรับการบวชของผู้หญิง</p>			

หนังสือพิมพ์ฝ่ายคัดค้าน : ไทยรัฐ , แนวหน้า , เดลินิวส์ และสยามรัฐ

เรา			เขา		
แหล่งข่าว	ข้อความ	การสร้างความเป็น "เรา"	แหล่งข่าว	ข้อความ	การสร้างความเป็น "เขา"
สมานจิต ภิรมย์ริน (อธิบดีกรมการศาสนา)			สมานจิต ภิรมย์ริน (อธิบดีกรมการศาสนา)	"...การบวชสามเณรีเป็นการกระทำไม่ถูกต้องเพราะทางด้านกฎหมายไม่ได้รองรับการบวชสามเณรีและภิกษุณีไว้ และถือว่าเป็นการแต่งกายเลียนแบบสงฆ์ ไม่มีสิทธิเท่าเทียมพระสงฆ์และไม่อยู่ในฐานะนักบวชตามกฎหมาย..." (แนวหน้า วันที่ 11 ก.พ.2545 หน้า 6)	การสร้างความรู้สึกล้มใจยอมรับว่าสามเณรีหรือภิกษุณีเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทยและการสร้างให้สามเณรีไม่มีความสามารถและการสร้างความไม่ถูกต้องให้กับพิธีการบวชสามเณรี
สุทธิวงศ์ ตันตยาพิศาลสุทธิ (รองอธิบดีกรมการศาสนา)	"...ทางมหาเถรสมาคมเองก็ไม่ได้ขอข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวมาที่กรมการศาสนา..." (แนวหน้าวันที่ 18 ก.พ. 2545 หน้า 2)	การสร้างภาพความนิ่งเฉยให้กับมหาเถรสมาคมซึ่งเป็นลักษณะที่สร้างความน่าเคารพให้กับประชาชนได้ดี	สุทธิวงศ์ ตันตยาพิศาลสุทธิ (รองอธิบดีกรมการศาสนา)	"...การที่พระเมตตานันโท จากวัดราชโอรส ที่เป็นสักขีพยานการบวชนั้นต้องมีการตรวจสอบและรายงานให้คณะเจ้าปกครองทราบถึงพฤติกรรมการเพื่อวินิจฉัยว่าจะลงโทษอย่างไร ซึ่งผิดพระธรรมวินัย..." (แนวหน้า วันที่ 12 ก.พ.2545 หน้า 6)	การสร้างให้พระสงฆ์ที่เห็นชอบกับการมีพระภิกษุณีเป็นพระสงฆ์ที่ประพฤติผิดวินัย อีกทั้งเป็นพระสงฆ์ที่นำความเดือดร้อนมาสู่คณะสงฆ์

				<p>“...ทั้งนี้วัดทรงธรรมกัลยาณี เป็นวัดที่ตั้งขึ้นเองไม่ถูกต้องตามกฎหมายคณะสงฆ์..” (สยามรัฐ วันที่ 12 ก.พ.2545 หน้า 20)</p>	<p>การสร้างวัดทรงธรรมกัลยาณี (สถานที่ที่จัดพิธี) ว่าเป็นสถานที่ที่ไม่ได้รับการรับรองหรือสร้างความรู้สึกร่วมกันกับประชาชนว่าไม่สมควรไป ณ สถานที่แห่งนี้</p>
<p>พระเทพคุณาภรณ์ (เจ้าคณะจังหวัดนครปฐม)</p>	<p>“...พระสงฆ์ไทยไม่ค่อยสนใจวัตรปฏิบัติ เอาแต่นอนนั่น ยอมรับว่ามีพระบางรูปทำตัวไม่เหมาะสมจริง แต่ถือว่าเป็นส่วนน้อย พระสงฆ์ส่วนใหญ่ที่ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบมีจำนวนมาก...” (ไทยรัฐ วันที่ 13 ก.พ. 2545 หน้า 19)</p>	<p>การสร้างความรู้สึกร่วมกันเกี่ยวกับคณะสงฆ์ไทย</p>	<p>พระเทพคุณาภรณ์ (เจ้าคณะจังหวัดนครปฐม)</p>	<p>“...เป็นการบวชที่ไม่ถูกต้องและผิดระเบียบผิดกฎสงฆ์ไทย การบวชในลักษณะนี้อาจทำให้เกิดการเข้าใจผิดได้...หากแพร่ระบาดต่อไปมากกว่าก็จะมีหัวหน้าลัทธิหรือหัวหน้านิกายปกครองกันเองตามใจชอบ” (ไทยรัฐ วันที่ 12 ก.พ.2545 หน้า 19)</p>	<p>การสร้างให้สามเณรเป็นสิ่งประหลาดหรือไม่ใช่ส่วนหนึ่งของศาสนาในแบบสังคมไทย</p>
<p>นายจำลอง ครุฑขุนทด (รมช.ศึกษาธิการ)</p>	<p>“...การบวชสามเณรถือว่าเป็นเรื่องใหม่จึงต้องมีการพิจารณาหาทางศึกษาข้อขัดข้องของคณะสงฆ์ไทย...” (แนวหน้า 12 ก.พ. 2545 หน้า 5)</p>	<p>การสร้างภาพให้คณะสงฆ์ไทยว่ามีเหตุผลซึ่งเป็นลักษณะที่ดีของผู้มีอำนาจการปกครองว่าจะต้องมีเหตุและผลเพื่อเป็นที่น่าเคารพแก่ผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชา</p>	<p>นายจำลอง ครุฑขุนทด (รมช.ศึกษาธิการ)</p>	<p>“...คณะสงฆ์ไทยไม่มีภิกษุณีและสามเณรมานานหลายร้อยปีแล้ว...” (เดลินิวส์ วันที่ 12 ก.พ. 2545 หน้า 13)</p>	<p>การสร้างความรู้สึกร่วมกันยอมรับให้กับสามเณร</p>

			พระมหาโชวี ทัตส นियो กรรมการศูนย์ พิทักษ์ฯ	“สมเด็จพระ สังฆราชฯทรง วินิจฉัยไปแล้วว่า สามเณรีหรือ ภิกษุณีหมด สาบสูญไปนาน แล้ว...” (ไทยรัฐ วันที่ 12 ก.พ. 2545 หน้า 19)	การสร้างความรู้ สึกไม่ยอมรับว่า สามเณรีหรือ ภิกษุณีเป็นส่วน หนึ่งในคณะสงฆ์ ไทย
--	--	--	--	---	---

จากตาราง จะเห็นว่า การให้ความสนับสนุนของหนังสือพิมพ์ฝ่ายสนับสนุนที่ผ่าน
ข่าวในการสร้างความรู้สึกเป็น “เรา” ระหว่างหนังสือพิมพ์/กลุ่มสนับสนุนกับผู้อ่าน ด้วยคำ “ผู้
หญิง” คือ การขอความเห็นชอบจากกลุ่มผู้อ่านโดยเฉพาะกลุ่มผู้อ่านผู้หญิงซึ่งเป็นเพศเดียวกันกับ
สามเณรีธัมมนันทาว่า ให้เห็นคุณค่าความสำคัญของความเป็นหญิงที่มีอยู่ตลอดทั้งความสามารถ
ของผู้หญิงที่ไม่ได้ด้อยไปกว่าความสามารถของผู้ชาย ดังนั้นคำที่ใช้ในการสร้างความรู้สึกเป็น
“เขา” ในที่นี้ก็คือ “ผู้ชาย (พระสงฆ์)” คือ กลุ่มที่ให้โอกาสน้อยหรือไม่ให้โอกาสผู้หญิง ได้แสดง
ความสามารถที่ผู้หญิงมีเท่าเทียมกับผู้ชายบนพื้นที่ศาสนา

ส่วนหนังสือพิมพ์ฝ่ายคัดค้าน มีการใช้ภาษาสร้างความสัมพันธ์แบบ “เรา” กับ
“เขา” เพื่อตอกย้ำการไม่รับรองการบวชของสามเณรีธัมมนันทาและสามเณรีธัมมรักขิตา (ซึ่งก็คือ
“เขา” สำหรับหนังสือพิมพ์ฝ่ายคัดค้าน) ของคณะสงฆ์ไทย (ซึ่งก็คือ “เรา” สำหรับหนังสือพิมพ์ฝ่าย
คัดค้าน)

จะเห็นได้ว่า ทั้งหนังสือพิมพ์ฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายคัดค้าน จะสร้างภาพลักษณ์
ในเชิงลบให้กับฝ่ายที่อยู่ตรงข้ามกับหนังสือพิมพ์ตน กล่าวคือ หนังสือพิมพ์ฝ่ายสนับสนุน ให้ภาพ
กลุ่มคัดค้านว่าเป็นผู้ที่มีจิตใจคับแคบ และเป็นกลุ่มที่มีความคิดโบราณ ส่วนภาพที่หนังสือพิมพ์
ฝ่ายคัดค้านให้กับกลุ่มสนับสนุนคือผู้ที่พยายามก่อความเดือดร้อนให้กับสังคม ซึ่งในที่สุดความ
หมายที่เกิดขึ้นกับกลุ่มตรงข้ามกับหนังสือพิมพ์ตนนี้ ก็มีแนวโน้มที่จะเป็น “เขา” ซึ่งมีใช้พวกพ้อง
เดียวกับประชาชนส่วนใหญ่

อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่า ภาพรวมของกระบวนการใช้ภาษาสร้างความ
หมาย ทั้งในลักษณะภาษาที่ยากแก่การเข้าใจ และภาษาในลักษณะสร้างความสัมพันธ์ของ
หนังสือพิมพ์ มักจะเกิดขึ้นโดยความไม่ตั้งใจให้ผลผลิตออกมาเช่นนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นภาษาที่เข้า

ไฉยาก็จะสืบเนื่องมาจากคำให้สัมภาษณ์ เอกสาร บทความ หรือแถลงการณ์ที่ส่งมาจากแหล่งข่าวของทางฝ่ายตน ที่ยากแก่การเรียบเรียงให้สื่อความหมายได้ง่าย ๆ ในขณะที่ภาษาที่ให้ความใกล้เคียงใจ จะเป็นลักษณะที่สืบทอดมาเป็นประเพณีของการทำงาน ที่ใช้กันมาต่อเนื่องโดยไม่รู้สึกรู้สึ แต่อย่างใด เพราะฉะนั้นการทำงานของภาษาข่าว จึงเป็นไปเพราะสามัญสำนึก (common sense) โดยส่วนใหญ่ มากกว่าจะเป็นไปเพราะจงใจให้เป็น (ดังจะเห็นได้จากคำสัมภาษณ์ของนักข่าว ในหน้า 179 – 181)

ลักษณะการทำงานของกลไกข่าวสามเดวีร์ธัมมันทาของหนังสือพิมพ์ที่นำเสนอมาทั้งหมด เป็นกระบวนการในการสร้างความหมาย ที่ตอกย้ำและผลิตซ้ำภาพลักษณ์ที่ดีให้กับฝ่ายเดียวกันกับหนังสือพิมพ์ ตลอดทั้งเป็นการรับรองความชอบธรรมให้กับการแสดงจุดยืนของหนังสือพิมพ์ เมื่อเป็นเช่นนี้ ความหมายที่มีแนวโน้มจะเกิดขึ้น ก็อาจจะนำไปสู่บรรยากาศของความเห็นพ้องต้องกันของผู้อ่าน ที่อยู่ภายใต้กระแสความคิดของกลุ่มสนับสนุนและกลุ่มคัดค้านตลอดทั้งหนังสือพิมพ์ไปโดยปริยาย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปและอภิปรายผล

ขณะนี้สังคมไทยอยู่ในยุคที่สิทธิเสรีภาพกำลังแบ่งบาน เป็นยุคที่ประชาชนไม่เพียงต้องการความรู้และการเข้ามีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะเท่านั้น แต่ยังต้องการความเห็นพ้องว่าอะไรคือปัญหาสำคัญที่สุดของช่วงเวลานั้น ๆ ด้วย และเนื่องจากประชาชนไม่สามารถเข้าถึงปัญหาได้โดยตรง เพราะฉะนั้นจึงต้องอาศัยสื่อมวลชนเป็นแหล่งสารที่จะช่วยบอกว่าอะไรคือปัญหาสำคัญ สื่อที่ประชาชนเข้าถึงได้มากและง่ายที่สุด คือ หนังสือพิมพ์

ข่าวบนหน้าหนังสือพิมพ์มีบทบาทสำคัญในการกำหนดลำดับความสำคัญของวาระนั้นๆ ให้แก่ผู้อ่าน แต่หนังสือพิมพ์มิได้มีบทบาทมากมายหรือทรงพลังมากเท่าในการเป็นผู้กำหนดเพียงฝ่ายเดียว พบว่าความคิดหรือเจตนาของแหล่งสาร แรงจูงใจและความสนใจของผู้อ่านแต่ละคนมีอิทธิพลต่อวาระสาธารณะ (Public Agenda) ด้วย

กาญจนา แก้วเทพ (2542 : 10) กล่าวว่า สังคมทุกสังคมในทุกยุคทุกสมัย หากต้องการจะธำรงรักษาตนเองให้ยั่งยืนยาวนาน ก็จำเป็นต้องสร้างสถาบันสังคมต่าง ๆ ขึ้นมาทำหน้าที่น่านับการ เช่น ครอบครัว ที่ทำงาน โรงเรียน รัฐบาล ศาสนา ฯลฯ สถาบันเหล่านี้จะช่วยขับเคลื่อนให้สังคมหนึ่ง ๆ ดำเนินต่อไป อย่างไรก็ตามในสังคมแบบดั้งเดิม จะมีสถาบันศาสนาเป็นแกนกลางของดุมล้อทั้งหมด ที่สถาบันอื่น ๆ จะต้องมาเกาะเกี่ยวเคลื่อนไหวยภายใต้การอำนวยการของสถาบันศาสนา แม้แต่ระบบการปกครองก็ต้องถูกควบคุมจากสถาบันศาสนา

อุปสรรคสำคัญต่อความพยายามที่จะส่งเสริมบทบาทความก้าวหน้าของผู้หญิงในศาสนา ก็คือทัศนคติที่ฝังรากลึกของผู้หญิงและผู้ชายในสถานภาพเดิมของคนทั้ง 2 เพศ อันเป็นผลมาจากรูปแบบทางวัฒนธรรมซึ่งเป็นตัวกำหนดความคิด ความรู้สึกของคนในสังคม และทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ นี้ ก็ถูกปลูกฝังถ่ายทอดโดยสื่อต่างๆ รวมทั้งสื่อมวลชน มาสู่คนรุ่นแล้วรุ่นเล่า

งานวิจัยเรื่อง กระแสความคิดที่หยุดนิ่งและความคิดที่เคลื่อนไหวยกรณีสาวสามเณรีในหนังสือพิมพ์รายวัน มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาลักษณะและทิศทางของวาระสาธารณะที่

เป็นผลสืบเนื่องมาจากการเปิดพื้นที่ผ่านหนังสือพิมพ์ของฝ่ายที่คัดค้านกับฝ่ายที่สนับสนุนในกรณีการบวชสามเณรีและเพื่อวิเคราะห์หาปัจจัยและมาหาคติทางวิชาชีพอารศาสนาธรรมที่มีส่วนกำหนดรูปแบบและแนวทางการนำเสนอข่าวสามเณรีของหนังสือพิมพ์ ซึ่งผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. รูปแบบเนื้อหาในการรายงานข่าวสามเณรีของหนังสือพิมพ์

งานวิจัยเรื่องนี้ได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหาในกรณี “ข่าวสามเณรีธัมมันทา” จากหนังสือพิมพ์รายวัน 8 ฉบับ ซึ่งสามารถแบ่งได้ ดังนี้

- หนังสือพิมพ์ฝ่ายสนับสนุน ได้แก่ อาทิตยวิเคราะห์รายวัน , มติชน , ข่าวสด และ ไทยโพสต์
- หนังสือพิมพ์ฝ่ายคัดค้าน ได้แก่ ไทยรัฐ , เดลินิวส์ , แนวหน้า และสยามรัฐ

จากการวิเคราะห์รูปแบบเนื้อหาในการรายงานข่าวสามเณรีธัมมันทาของหนังสือพิมพ์ทั้งสองฝ่าย สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังต่อไปนี้

1.1 การคัดเลือกและการกำหนดวาระข่าว

ฝ่ายคัดค้าน

- คณะสงฆ์ไทยไม่รับรองผู้หญิงที่บวชเป็นสามเณรี/ภิกษุณีสงฆ์
- เสนอรูปแบบ “แม่ชี” ให้ผู้หญิงที่ต้องการบวช

ฝ่ายสนับสนุน

- ควรมีกฎหมายมารับรองสถานภาพสามเณรี/ภิกษุณีสงฆ์
- ผู้หญิงสามารถบวชเป็นสามเณรี / ภิกษุณีสงฆ์ ไม่จำกัดแต่เพียงรูปแบบ “แม่ชี” เพียงรูปแบบเดียว

1.2 การให้น้ำหนักในข่าวของแต่ละฝ่าย

ฝ่ายคัดค้าน

- ให้ความสำคัญของแหล่งข่าวที่เน้นเหตุการณ์มากกว่าเน้นความสำคัญบุคคล (สามแฉะรั้วมมันทา) ในส่วนข่าวที่เน้นความสำคัญบุคคลจะเขียนในเชิงลบ
- จากการแบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ภาค ได้แก่ ภาค ภิกษุณีรายวัน กับ ภาคภิกษุณีพิพาท พบว่า
 - ก. เขียนสนับสนุนการมีภิกษุณีในภาคภิกษุณีรายวัน แต่ภาคภิกษุณีพิพาทเขียนคัดค้าน ได้แก่ สยามรัฐ
 - ข. เขียนคัดค้านการมีภิกษุณีทั้งสองภาค ได้แก่ ไทยรัฐ
 - ค. ในภาคภิกษุณีรายวัน ไม่มีการนำเสนอข่าวมาเริ่มรายงานข่าวและเสนอคัดค้านในภาคภิกษุณีพิพาท ได้แก่ แนวหน้า และ เดลินิวส์
- ให้ปริมาณพื้นที่อันจำกัดหรือนำเสนอข้อเท็จจริง / ถ้อยแถลงที่มีภาพในเชิงลบแก่สามแฉะรั้วมมันทา หรือไม่นำเสนอข้อถกเถียงของฝ่ายตรงข้าม
- การรายงานข่าวเน้นไปที่เรื่องความแปลกประหลาด และความขัดแย้ง

ฝ่ายสนับสนุน

- ให้ความสำคัญของแหล่งข่าวที่เน้นเหตุการณ์มากกว่าเน้นความสำคัญบุคคล เช่นเดียวกันกับฝ่ายคัดค้าน แต่เขียนในเชิงบวกให้กับสามแฉะรั้วมมันทา
 - จากการแบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ภาค ได้แก่ ภาคภิกษุณีรายวัน กับ ภาคภิกษุณีพิพาท พบว่า ภาพรวมของหนังสือพิมพ์ฝ่ายสนับสนุนจะเขียนเชิงสนับสนุนทั้งสองภาค ได้แก่ อาทิตย์ฯ, มติชน, ข่าวสด และไทยโพสต์
 - มีการนำเสนอถ้อยแถลง ทศนคติ ความคิดเห็น จากผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญ บทความ ข่าวโฆษณา/ประชาสัมพันธ์ คอลัมน์ และบทบรรณาธิการเพื่อตอกย้ำว่าผู้หญิงสามารถบวชเป็นสามแฉะรั้วมมันทาได้
- 154 –157)

1.3 การสร้างแบบแผนในการเขียนข่าว

ฝ่ายคัดค้าน

- มีการใช้คำเรียกสามแฉะรั้วมมันทาในทำนองเชิง

ฝ่ายสนับสนุน

- มีการสร้างความคุ้นเคย หรือ ความ

ล้อเลียน เสียคดี

ใกล้ขีดระหว่างผู้อ่านกับสามเณรี
ธัมมนันทา

1.4 การสร้างแหล่งอ้างอิงในข่าว

ฝ่ายคัดค้าน

- มองศาสนาพุทธด้วยกรอบวัฒนธรรมไทย ฉะนั้น แหล่งอ้างอิงในข่าวสามเณรีธัมมนันทา คือ กฎของ คณะสงฆ์ไทย และมหาเถรสมาคม

ฝ่ายสนับสนุน

- มองศาสนาพุทธด้วยกรอบนานาชาติ ฉะนั้น แหล่งอ้างอิงในข่าวสามเณรีธัมมนันทานอกจากการอ้าง พระไตรปิฎก พระธรรม คำสอนของ พระพุทธเจ้าหรือพระวินัย ยังอ้างรัฐธรรมนูญเรื่องสิทธิเสรีภาพในการนับถือศาสนาของบุคคลมาสร้างความชอบธรรมให้กับการบวชสามเณรีธัมมนันทาว่าถูกต้อง

1.5 การใช้ภาษาสร้างความหมาย

ฝ่ายคัดค้าน

- มีการใช้คำที่มีความหมายนัยยะแฝง เชิงลบ เพื่อโต้กลับฝ่ายเคลื่อนไหว ตัวอย่าง : ผ้าเหลือง ความหมายเดิม : เครื่องนุ่งห่มของพระหรือจีวร ความหมายที่เปลี่ยนไป : สถาบันศาสนา สิ่งศักดิ์สิทธิ์

ฝ่ายสนับสนุน

- มีการใช้ภาษาที่เข้าใจยาก เช่น ภาษากฎหมาย ประชญา ภาษาบาลี/สันสกฤต ฯลฯ มาประกอบการรายงานข่าว

- มีการสร้างความสัมพันธ์ในลักษณะที่ว่า ความคิดของหนังสือพิมพ์กับฝ่ายที่ตนเองสนับสนุนและผู้อ่านเป็น “เรา” และฝ่ายตรงข้ามกับตัวเองนั้นเป็น “เขา” เพื่อตอกย้ำความรู้สึก ความเห็นพ้องต้องกัน

- มีการสร้างความสัมพันธ์ในลักษณะที่ว่า ความคิดของหนังสือพิมพ์กับฝ่ายที่ตนเองสนับสนุนและผู้อ่านเป็น “เรา” และฝ่ายตรงข้ามกับตัวเองนั้นเป็น “เขา” เพื่อตอกย้ำความเห็นพ้องต้อง

กัน ซึ่งในฝ่ายสนับสนุนสามารถทำได้ ดีกว่าฝ่ายคัดค้านเนื่องจากมีเรื่องของ ความน่าเชื่อถือในเรื่องการกดขี่ทาง- เพศ ตลอดจนทั้งการกระทำของสามเณรี ธิมมน์ทา สังคมยอมรับและเห็นว่าไม่ ใช่ว่าการกระทำที่ผิดหลักศาสนาพุทธ

ข่าว ในความหมายของนักวิชาชีพสื่อสารมวลชนนั้น จะต้องเป็นผลผลิตที่นำเสนอ สารสู่ผู้รับสาร โดยมีความเป็นกลางไม่เข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด และมีความสมดุลให้นำหนักเท่า เทียมกันทุกฝ่าย แต่จากการศึกษาผลผลิต “ข่าวสามเณรีธิมมน์ทา” ของหนังสือพิมพ์

พบว่าข่าวที่รายงานจะให้น้ำหนักแก่ฝ่ายเดียวกันกับหนังสือพิมพ์มากกว่าฝ่าย ตรงข้ามกับหนังสือพิมพ์ ซึ่งขัดแย้งกับการทำข่าวด้วยอุดมการณ์หรือตามบรรทัดฐานทางวิชาชีพ นักหนังสือพิมพ์

องค์กรของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ ได้สร้างระบบความคิด และมีการถ่ายทอด จน กระทั่งกลายเป็นสามัญสำนึกและความยินยอมของนักข่าวส่วนใหญ่ในองค์กร ในขณะที่เดียวกัน ภายในจิตใจของนักข่าวเองก็ต้องต่อสู้กับจรรยาบรรณของวิชาชีพความเป็นคนทำข่าวซึ่งมีส่วน สนับสนุนให้กระบวนการผลิตข่าวมีลักษณะที่ค่อนข้างเฉพาะตัว กล่าวคือ นักข่าวหรือผู้ทำข่าวส่วนใหญ่จะต้องทำงานโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับนโยบายขององค์กรเพื่อความอยู่รอดของตน เองเป็นสำคัญ อีกทั้งไม่ลืมที่จะสนองตอบความต้องการเฉพาะตัวของผู้ทำข่าวเองด้วย ซึ่งขัดแย้ง กับอุดมการณ์การทำงานแบบวิชาชีพของนักข่าว เพราะการคิดแบบนักวิชาชีพที่แท้จริงของนักข่าว นั้นไม่สามารถนำเสนอสาระที่เข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด หรือเลือกที่จะเข้าข้างฝ่ายกลุ่มสนับสนุน/ ฝ่ายคัดค้านสามเณรีธิมมน์ทา เพียงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เป็นฝ่ายเดียวในการรายงานข่าวได้ ดังนั้น ผลของการรายงานข่าวสามเณรีธิมมน์ทาของหนังสือพิมพ์จึงเป็นไปตามข้อสันนิษฐานของงาน วิจัยที่ว่า การรายงานข่าวสามเณรีธิมมน์ทาของหนังสือพิมพ์จะมีความแตกต่างกันในเรื่องของ การสร้างความหมายผ่านวิธีการ รูปแบบ และการใช้ภาษาในการนำเสนอ ซึ่งสามารถสรุป ได้ดังต่อไปนี้

1. มีการใช้เทคนิคในการสร้างความน่าเชื่อถือ โดยการใช้แหล่งข่าวให้มีความ

หลากหลาย แต่คัดเลือกแหล่งข่าวที่มีทักษะช่วยสนับสนุนให้ฝ่ายเดียวกันกับหนังสือพิมพ์มีภาพลักษณ์ที่ดี หรือถ้าในข่าวมีแหล่งข่าวของฝ่ายตรงข้ามปรากฏ ก็จะทำให้ปริมาณพื้นที่อันจำกัด หรือนำเสนอข้อเท็จจริง/ถ้อยแถลงที่มีภาพในเชิงลบ หรือไม่นำเสนอข้อถกเถียงของฝ่ายตรงข้ามเลย ถ้าข้อถกเถียงนั้นสร้างภาพลักษณ์ในเชิงลบให้กับฝ่ายเดียวกันกับหนังสือพิมพ์ตน

2. ถ้าในเนื้อหาข่าวมีความจำเป็นต้องนำเสนอข้อเท็จจริงที่สร้างภาพลักษณ์ในเชิงลบให้กับฝ่ายเดียวกัน หนังสือพิมพ์ในฝ่ายเดียวกันนี้ ก็จะมีการแก้ตัวให้กับข้อเท็จจริงดังกล่าว โดยการหยิบยกแหล่งข่าวที่มีความน่าเชื่อถือมารับรองข้อความที่แก้ตัวนั้น

3. มีการหยิบยกบทความที่เขียนโดยฝ่ายเดียวกันกับหนังสือพิมพ์ และคอลัมน์ มาให้ข้อสนับสนุน/ข้อคัดค้านภิกษุณี โดยในข้อสนับสนุน/ข้อคัดค้านนั้นๆจะมีการใช้สำนวนภาษา โดยเฉพาะภาษาบาลี/สันสกฤตที่ใช้ในพระไตรปิฎก หรือ พุทธวจนของพระผู้มีพระภาคเจ้า การใช้สำนวนภาษาที่ยากแก่ความเข้าใจนี้ ไม่ใช่เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจ แต่มุ่งสร้างความหมายให้บทความได้รับเชื่อถือ ความศรัทธา และความเคารพ

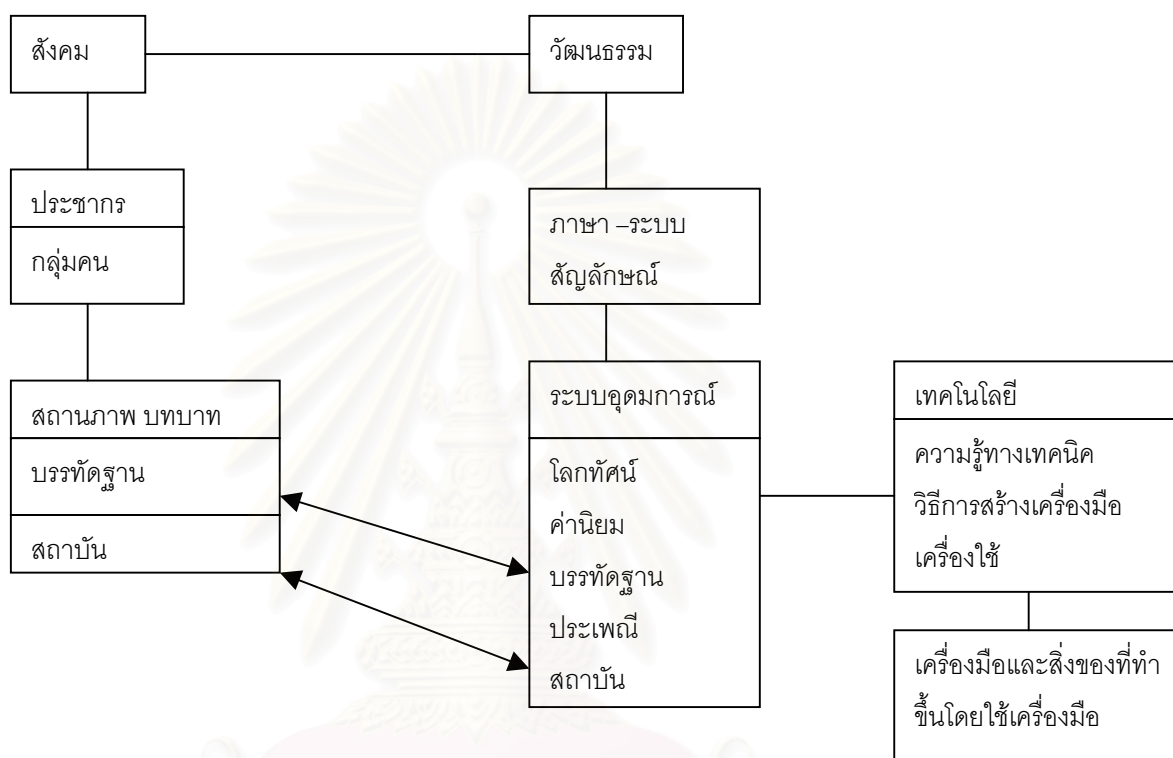
4. หนังสือพิมพ์มีการให้น้ำหนักข่าวแก่ฝ่ายเดียวกัน โดยอาศัยการจัดเรียงประเด็นความสำคัญตามโครงสร้างการเขียนข่าว ที่จะเรียงประเด็นความสำคัญจากมากไปหาน้อย และในขณะเดียวกัน หนังสือพิมพ์แต่ละฝ่ายก็ให้ความสำคัญกับการเสนอเหตุการณ์ข่าวของฝ่ายเดียวกันอย่างสม่ำเสมอ

5. มีการสร้างแหล่งอ้างอิงที่น่าเชื่อถือ โดยการกระจายแหล่งอ้างอิงจากคนทุกกลุ่มทุกอาชีพเพื่อให้หลากหลาย รวมถึงการนำเสนอเสียงของประชาชน แต่มีการคัดเลือกเนื้อหาของคำพูดให้สอดคล้องกับสิ่งที่หนังสือพิมพ์แต่ละฝ่ายต้องการนำเสนอ และขณะเดียวกันมีการใช้สถาบันสำคัญ 2 สถาบัน คือ องค์การสงฆ์ กับ รัฐธรรมนูญ มารับรองในความถูกต้องและความชอบธรรมให้กับข้อถกเถียงของฝ่ายเดียวกัน

6. ในข่าวมีการใช้ภาษาที่แบบแผน เพื่อสร้างความใกล้ชิด และดึงผู้อ่านมาเป็นพวกเดียวกันกับหนังสือพิมพ์ โดยการเสนอส่วนร่วมและส่วนต่างที่ผู้อ่านมีการรับรู้เหมือนกับสิ่งที่หนังสือพิมพ์ถ่ายทอดไปในข่าว อาทิ ความเป็นหญิงของผู้อ่านผู้หญิงกับสามเณริณีมมณันทา หรือ ความยึดมั่นในพระธรรมวินัยของผู้อ่านกับคณะสงฆ์ไทย เป็นต้น ดังนั้นเนื้อหาที่จะส่งไปยังผู้รับ จึงต้องมีความกระชับ กะทัดรัด แต่ได้ใจความ และสามารถสื่อสารกับผู้อ่านได้ทุกระดับการ

ศึกษา แต่ในส่วนการใช้ภาษาที่เข้าใจยาก ดังที่กล่าวข้างต้นเป็นการสร้างความหมายในเรื่องความน่าเชื่อถือ และตอกย้ำความชอบธรรมให้กับสาระในเนื้อหาข่าว

2. การทำหน้าที่เป็นพื้นที่ทางความคิดของหนังสือพิมพ์

ที่มา : ดัดแปลงจาก เอกสารประกอบการบรรยายวิชา ม.326 วัฒนธรรมและสังคมไทย ,จุไรรัตน์ จันทร์
ธำรง ,2530

จากแผนผังโครงสร้างสังคมข้างต้นนี้ จะเห็นว่าสังคมจะอยู่คู่กับวัฒนธรรมเสมอ เพราะเมื่อมีกลุ่มบุคคลในสังคมก็ย่อมต้องมีแบบแผนของการกระทำหรือแบบอย่างการดำเนินชีวิต เรียกว่า “วัฒนธรรม” ที่กลุ่มบุคคลสร้างขึ้นมาเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตร่วมกันได้อย่างผสมผสาน และมีความสุข ขณะเดียวกันวัฒนธรรมจะเกิดขึ้นอย่างลอยๆโดยปราศจากสังคมไม่ได้เช่นกัน ฉะนั้น “สังคม” ก็คือ “คน” และ “วัฒนธรรม” ก็คือ “ของ” ที่คนในกลุ่มนั้นๆสร้างหรือกำหนดขึ้นมา
นั่นเอง

สังคมเป็นกลุ่มขนาดใหญ่ที่ประกอบไปด้วยกลุ่มย่อย ซึ่งแต่ละกลุ่มย่อยต่างก็

มีระเบียบแบบแผนหรืออุดมการณ์ (ideology) ที่ยึดถือกันภายในกลุ่ม ซึ่งก็เปรียบได้กับความคิดที่หยุดนิ่ง (conservative ideology) และความคิดที่เคลื่อนไหว (progressive ideology) ของกลุ่มคัดค้านและกลุ่มสนับสนุนการมีสามเณรี/ภิกษุณี

สังคมไทย ศาสนาเป็นฟันเฟืองสำคัญที่ทำหน้าที่ให้สังคมอยู่รอดได้ เพราะใช้ศาสนาเป็นระเบียบแบบแผน กฎเกณฑ์ ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี หรือกลไกในการควบคุมระเบียบของสังคม แต่ในยุคสมัยใหม่ สถาบันอื่นๆ (ตัวอย่าง เช่น กฎหมาย รัฐธรรมนูญ) เข้ามามีบทบาทต่อคนในสังคมมากขึ้น นั่นเป็นสาเหตุทำให้เกิดระยะห่างของช่องว่างระหว่างศาสนากับคนในสังคมมากขึ้น

แม้ในสังคมจะเพิ่มสถาบันอื่นๆมาช่วยจัดระเบียบให้กับสังคม แต่หน้าที่หลักที่ทุกสถาบันมีร่วมกัน คือ ความคงอยู่ของความเป็นสังคมร่วมกันหรือการหล่อหลอมระบบค่านิยม (value system) ของคนในสังคมให้ไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสื่อมวลชนก็เป็นสถาบันที่สามารถทำหน้าที่นี้ได้

เช่นเดียวกันกับหนังสือพิมพ์ ที่นอกจากจะทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการให้ข้อมูลข่าวสารหรือความเคลื่อนไหวต่างๆแล้ว หนังสือพิมพ์ยังทำหน้าที่หล่อหลอมระบบค่านิยมของคนในสังคมได้ดีอีกด้วย แต่เป็นการหล่อหลอมระบบค่านิยมให้ไปในทิศทางเดียวกันกับหนังสือพิมพ์

ดังนั้นการเป็นพื้นที่ทางความคิดของหนังสือพิมพ์ต่อกรณีสามเณรีธัมมนันทาย่อมมีระบบค่านิยม/ความคิด/อุดมการณ์ของหนังสือพิมพ์แฝงไปกับพื้นที่ทางความคิดนี้ด้วย

จากผลสรุปรูปแบบเนื้อหาในการรายงานข่าวสามเณรีของหนังสือพิมพ์ข้างต้น จะเห็นได้ว่า ลักษณะการรายงานข่าวได้สะท้อนให้เห็นถึงการทำงานของข่าวหนังสือพิมพ์ในฐานะกลไกถ่ายทอดอุดมการณ์/ทัศนคติ/ความคิดของฝ่ายเดียวกันกับหนังสือพิมพ์ จะเห็นได้จากการเอื้ออำนวยให้ข้อสนับสนุน/ข้อคัดค้านสามเณรีที่หนังสือพิมพ์แต่ละฝ่ายนำเสนอผ่านออกมาในข่าว คอลัมน์ บทความและบทบรรณาธิการ ในขณะที่เดียวกันที่ไม่ให้โอกาสข้อถกเถียงในลักษณะตรงกันข้ามสามารถเสนอตัวได้อย่างเต็มที่ ทั้งหมดที่กล่าวมา หนังสือพิมพ์ต้องการนำผู้อ่านไปสู่บรรยากาศความเห็นพ้องต้องกันกับทัศนะของฝ่ายที่หนังสือพิมพ์เลือกให้การสนับสนุนอย่างชอบธรรม

ก. การเปิดพื้นที่ของการนำเสนอความคิดเห็นระหว่างฝ่ายที่หยุดนิ่ง(ฝ่ายคัดค้าน)กับฝ่ายที่เคลื่อนไหว(ฝ่ายสนับสนุน) กรณีสามเณรวิธัมมัตถาของหนังสือพิมพ์แต่ละฝ่าย

หนังสือพิมพ์ฝ่ายคัดค้าน

สรุปจากการวิเคราะห์เนื้อหาและการสัมภาษณ์กลุ่มคัดค้านทั้ง 4 ท่าน และนักข่าวฝ่ายหนังสือพิมพ์คัดค้าน 2 ท่าน ซึ่งสามารถอธิบายได้ ดังต่อไปนี้

กรณีสามเณรวิธัมมัตถา ฝ่ายที่หยุดนิ่งมีความต้องการที่จะสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนที่กำลังสับสนกับกรณีนี้ นั่นก็คือการสร้างความเห็นพ้องต้องกัน (consent) เพื่อรักษาความคิดที่ว่าคณะสงฆ์ของไทยไม่เคยมีสามเณร/ภิกษุณี เนื่องจากพุทธเถรวาทแบบไทยภิกษุณีได้ขาดสาย ดังนั้นตามหลักธรรมวินัยว่าด้วยเรื่องการบวชภิกษุณีจะต้องได้รับการรับรองจากสงฆ์สองฝ่าย แต่เมื่อมีการขาดสายของภิกษุณี จึงเป็นเหตุให้คณะสงฆ์ไทยไม่สามารถบวชและให้การรับรองภิกษุณีได้ แต่เมื่อมีบุคคลกลุ่มหนึ่งเกิดความรู้สึกไม่เห็นด้วยกับความคิดดังกล่าว ด้วยเหตุนี้ ข่าวของหนังสือพิมพ์ฝ่ายคัดค้านจึงออกมาในลักษณะการรายงานข่าวที่เป็นการตอกย้ำเสมอว่าคณะสงฆ์ไทยได้ทำกิจของสงฆ์อย่างถูกต้อง คือคณะสงฆ์ไม่ฝ่าฝืนพระธรรมวินัยเพื่อให้ผู้อ่านเกิดสำนึกว่าคณะสงฆ์ได้ทำหน้าที่ที่ควรจะเป็นได้อย่างสมบูรณ์ ลักษณะอันพึงปรารถนาที่ปรากฏอยู่ในข่าวหนังสือพิมพ์ฝ่ายคัดค้านเสมอ ๆ ได้แก่

- การหยิบยกพระบัญชาของกรมหลวงชินวราวุธวิวัฒน์ ว่าด้วยห้ามพระ เณรทุกนิกายบวชหญิงเป็นบรรพชิต ลงประกาศไว้ เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2471 ซึ่งทางฝ่ายหยุดนิ่งให้ความหมายกับพระบัญชากรมหลวงชินวราวุธวิวัฒน์ เป็น กฎสูงสุด (แม้แต่รัฐธรรมนูญก็ไม่สามารถที่จะทัดทานได้) สำหรับห้ามผู้หญิงบวชเป็นพระ อีกทั้งคำบัญชานี้ได้รับการตอกย้ำว่าเป็นเอกสารพระดำรัสของสมเด็จพระสังฆราชฯ ดังนั้นความหมายของคำบัญชานี้มีความชอบธรรมทันที

- การปฏิบัติตามพระธรรมวินัยที่พระพุทธเจ้าได้บัญญัติเรื่องการบวชของภิกษุณีไว้ว่า ต้องได้รับการบวชจากสงฆ์ 2 ฝ่าย ทั้งภิกษุณีสงฆ์และภิกษุสงฆ์ แต่เมื่อภิกษุณีได้ขาดสาย ดังนั้นจึงไม่มีอุปสรรคฝ่ายที่จะทำการบวชให้กับผู้หญิงที่ต้องการบวชเป็นภิกษุณีได้ ทางฝ่ายหยุดนิ่งได้นำพุทธวจนะนี้มาช่วยรับรองความชอบธรรมพระบัญชาของกรมหลวงชินวราวุธวิวัฒน์

- การนิ่งเฉยของพระเถระในมหาเถรสมาคม ที่หนังสือพิมพ์ฝ่ายคัดค้านตีความว่า เป็นการไม่ยอมรับ และให้เหตุผลในความนิ่งเฉยนั้นว่า พระเถระไม่เห็นว่าเป็นปัญหาของสามเณรรัทธมนันทา เป็นปัญหาสำคัญที่จะต้องนำมาถกเถียง ยังมีภาระกิจอื่นที่สำคัญกว่า หรือ ไม่ควรเสียเวลามาคิดเกี่ยวกับเรื่องนี้นั่นเอง ซึ่งทางฝ่ายหยุดนิ่ง (ทั้งพระมหาระเบบซึ่งเป็นพระสงฆ์และคุณทองขาว,คุณกมล และคุณชำนาญซึ่งเป็นฆราวาส) ก็ได้รับรองความคิดดังกล่าวของหนังสือพิมพ์ว่าตีความได้ถูกต้องแล้ว

- วิธีการประนีประนอมสำหรับกรณีสามเณรรัทธมนันทาของทางฝ่ายหยุดนิ่ง คือ สามเณรรัทธมนันทาจะได้รับการรับรองจากทางคณะสงฆ์ ก็ต่อเมื่อถ้าการบวชนั้นเป็นของพุทธนิกายอื่นที่ไม่ใช่ นิกายเถรวาทแบบไทยหรือควรบวชในรูปแบบแม่ชี / ทสสีลมาตา ซึ่งเป็นรูปแบบสำหรับผู้หญิงที่ต้องการบวชที่ไม่ขัดพระธรรมวินัยและค่านิยม / วัฒนธรรม / จารีตประเพณีของไทยที่มีอยู่เดิมแล้ว ซึ่งหนังสือพิมพ์ก็ได้ต่อยอดความคิดดังกล่าวอย่างสม่ำเสมอ

- เรื่องสามเณรรัทธมนันทา ไม่ควรนำสิทธิเสรีภาพ/สิทธิสตรีตามรัฐธรรมนูญมาใช้พิจารณาเห็นสมควรให้ผู้หญิงสามารถทำการบวชได้ กล่าวคือสิทธิเสรีภาพในรัฐธรรมนูญกับสิทธิที่ผู้หญิงจะบวชได้ตามพระธรรมวินัยไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกัน เป็นคนละส่วนกันนั่นเอง

- การเขียนข่าวขึ้นเอง โดยเฉพาะกรณีการเขียนข่าวด้วยการยกคำพูดของแหล่งข่าวฝ่ายเคลื่อนไหวด้วยตัวนักข่าวผู้รับผิดชอบในการทำข่าวนี้เอง หรือนำคำพูดของฝ่ายเคลื่อนไหวมาเรียบเรียงใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับความคิด ความเชื่อของตน กรณีตัวอย่างสามเณรรัทธมนันทา ได้ยืนยันว่าไม่ได้ให้สัมภาษณ์กับนักข่าวไทยรัฐ แต่พบว่ามีการสัมภาษณ์ของตนเองในข่าวไทยรัฐวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2545 หน้า 19 หรือ คุณเสฐียรพงษ์ ได้กล่าวว่า หนังสือพิมพ์บางฉบับได้ยกคำพูดหรือความคิดเห็นของตนไปเขียนในข่าวตามอำเภอใจ ซึ่งบางครั้งคุณเสฐียรพงษ์ไม่ได้พูดเช่นนั้น หรือ บางครั้งก็จำไม่ได้ว่าคำสัมภาษณ์ในหนังสือพิมพ์นั้น ตนเองได้ให้สัมภาษณ์ไว้เมื่อไร เมื่อสอบถามไปที่นักข่าว กลับพบว่า เป็นคำพูดที่ตนเองได้กล่าวไว้ในรายการ talk show ต่าง ๆ เป็นต้น

ภายในสังคมมีกลุ่มต่าง ๆ ที่รวมกันขึ้นเป็นหน่วยสังคมใหญ่ ซึ่งในแต่ละกลุ่มก็จะมีพื้นฐานความคิดที่แตกต่างกัน ดังนั้น การจะยึดพื้นที่ทางความคิดของฝ่ายหยุดนิ่งหรือกระบวนการยึดความยินยอมเพื่อนำไปสู่ความเห็นชอบ จึงเป็นงานที่ซับซ้อน ฉะนั้นการทำงานของข่าวหนังสือพิมพ์จึงต้องมีความหลากหลายเพื่อจะได้สอดคล้องกับแนวคิดของแต่ละกลุ่ม ดังต่อไปนี้

ในส่วนของฝ่ายที่เคลื่อนไหว ซึ่งเป็นกลุ่มพลังสังคมที่ทำทลายและเสนอทัศนคติตอบโต้กับฝ่ายที่หยุดนิ่ง ชาวหนังสือพิมพ์ฝ่ายคัดค้านได้พยายามที่จะไม่นำเสนอหรือนำเสนอข้อถกเถียงของฝ่ายนี้เพียงเล็กน้อย หรือมีฉะนั้นก็จะนำเสนอเฉพาะข้อถกเถียงที่ไม่กระทบกระเทือนภาพลักษณ์อันดีงามของคณะสงฆ์

ในขณะที่ถ้าเป็นกลุ่มประชาชนซึ่งเป็นกลุ่มใหญ่ของประเทศ การตอกย้ำความสัมพันธ์ในเชิงที่คณะสงฆ์คือตัวแทนของพระพุทธเจ้าในการรักษาและปกป้องศาสนาจากอันตรายต่างๆ เป็นสิ่งที่กลไกชาวหนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญมากที่สุด เพื่อให้ประชาชนส่วนใหญ่เกิดความยินยอมในความชอบธรรมของคณะสงฆ์ไปโดยปริยาย

ในอีกแง่หนึ่ง กลุ่มนักวิชาการหรือกลุ่มผู้มีการศึกษา ชาวหนังสือพิมพ์ฝ่ายคัดค้านจะใช้วิธีเขียนข่าวด้วยการสร้างแหล่งอ้างอิงความชอบธรรมให้ฝ่ายที่หยุดนิ่งมีความน่าเชื่อถือ โดยใช้ความหลากหลายของแหล่งข่าวโดยเฉพาะแหล่งข่าวที่เป็นเอกสาร ตำราทางด้านศาสนา หรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในฐานะเป็นผู้รู้ทางด้านศาสนาของสังคมไทย เป็นเทคนิคหลักในการนำเสนอ แต่หยิบยกเพียงบางประเด็นหรือทัศนคติบางส่วนที่แหล่งข่าวเหล่านี้มีความคิดเช่นเดียวกับฝ่ายที่หยุดนิ่งมาเสนอในข่าวเท่านั้น

สำหรับการสร้างความชอบธรรมกับกลุ่มที่อยู่ในโครงสร้างกลไกฝ่ายที่หยุดนิ่ง โดยเฉพาะเหล่าภิกษุสงฆ์ด้วยกันนั้น กลไกชาวหนังสือพิมพ์ทำหน้าที่สำคัญในการประนีประนอมไกล่เกลี่ยและตอกย้ำอย่างต่อเนื่อง เพื่อไม่ให้เกิดความตระหนักถึงสถานภาพอันแตกแยกที่มีขึ้นภายในกลไกของคณะสงฆ์ เช่น ภิกษุสงฆ์รูปใดทำการฝ่าฝืน ก็จะมีการเสนออภัยแก่หลวงจากพระเถระในสถาบันการปกครองสูงสุดของสงฆ์หรือผู้มีอำนาจหน้าที่ของทางฝ่ายรัฐที่รับผิดชอบงานทางด้านศาสนา โดยอภัยแกะนั้นจะมีลักษณะในเชิงตำหนิและตักเตือนหรือในเชิงขู่ที่กำลังหามาตรการต่าง ๆ เพื่อมาพิจารณาการกระทำของภิกษุสงฆ์ที่ขัดกับคำสั่งของคณะสงฆ์ แต่ไม่พบการรายงานข่าวผลการพิจารณาโทษของพระสงฆ์ดังกล่าวว่าได้รับผลเช่นไรบ้าง หรือการรายงานข่าวการออกมาแก้ต่างของฝ่ายที่หยุดนิ่งให้กับการกระทำของภิกษุสงฆ์บางรูปที่กระทำผิดคำสั่งจากคณะสงฆ์ว่าที่กระทำไปนั้นเพราะได้รับการชักจูงใจให้หลงผิดจากทางฝ่ายเคลื่อนไหว จะเห็นได้ว่าเป็นการกล่าวตำหนิทางฝ่ายเคลื่อนไหวนั่นเอง และเป็นการตอกย้ำอยู่ว่าทัศนคติภายในคณะสงฆ์ยังไม่มีแตกกลุ่ม หรือภายในคณะสงฆ์ยังมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันอยู่นั่นเอง

เมื่อเป็นเช่นนี้ การพยายามโน้มน้ำวให้ประชาชนซึมซับถึงคุณงามความดีของ คณะสงฆ์ จึงเป็นสิ่งที่ชาวได้ผลิตซ้ำ เพื่อมิให้เกิดปัญหาแก่ความชอบธรรมของคณะสงฆ์ โดยใน ด้านหนึ่งข่าวหนังสือพิมพ์ฝ่ายคัดค้านได้ทำหน้าที่ถ่ายทอดอุดมการณ์หลักของคณะสงฆ์ และใน อีกด้านหนึ่งก็ยังทำหน้าที่แสดงให้เห็นว่าคณะสงฆ์ได้ทำอะไรที่ดั่งามให้กับประชาชนบ้าง เป็นการ ทำงานของข่าวหนังสือพิมพ์ฝ่ายคัดค้านที่จะคงความชอบธรรมหรือคงความคิดห้ามผู้หญิงบวช เป็นภิกษุณีของฝ่ายที่หยุดนิ่งให้อยู่กับสังคมต่อไปนั่นเอง

หนังสือพิมพ์ฝ่ายสนับสนุน

สรุปจากการวิเคราะห์เนื้อหาและการสัมภาษณ์กลุ่มสนับสนุนทั้ง 4 ท่าน และนัก ข่าวฝ่ายหนังสือพิมพ์สนับสนุน 2 ท่าน ซึ่งสามารถอธิบายได้ ดังต่อไปนี้

ข่าวในหนังสือพิมพ์ฝ่ายสนับสนุนมีลักษณะเช่นเดียวกันกับข่าวในหนังสือพิมพ์ ฝ่ายคัดค้าน ที่ต้องสร้างความเห็นพ้องต้องกันระหว่างฝ่ายที่เคลื่อนไหวกับผู้อ่าน ในการที่จะเข้าใจ และยอมรับความสามารถบทบาทด้านศาสนาของผู้หญิงว่ามีเท่าเทียมกับผู้ชาย ดังจะเห็นได้ตั้งแต่ ในสมัยพุทธกาล ที่องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เห็นว่าไม่ว่าเพศหญิงหรือเพศชาย ก็สามารถที่จะ เข้าถึงพระธรรมได้เท่าเทียมกันในฐานะที่เป็นมนุษย์เหมือนกัน ดังนั้นจึงมีกลุ่มพลังสังคมขนาด ใหญ่ซึ่งประกอบด้วยผู้คนหลายกลุ่มอาชีพแม้แต่คณะสงฆ์หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้เสนอทศนะผู้ หญิงสามารถบวชเป็นภิกษุณีเผยแพร่กับประชาชน ดังนั้น ข่าวหนังสือพิมพ์ฝ่ายสนับสนุนจึงตอก ย้ำเสมอเพื่อให้ผู้อ่านเกิดสำนึกว่าผู้หญิงก็สามารถมีบทบาททางด้านศาสนาได้เท่าเทียมกับผู้ชาย ลักษณะอันพึงปรารถนาที่ปรากฏอยู่ในข่าวหนังสือพิมพ์เสมอ ๆ ได้แก่

- ความสามารถและคุณวุฒิทางวิชาการพุทธศาสนาของสามเณรีธัมมันทา ตลอดทั้งผลงานในอดีตที่ผ่านมา ๆ มา เพื่อตอกย้ำความแน่วแน่ในเรื่องการออกบวชของสามเณรี ธัมมันทาว่าเป็นด้วยจิตใจที่มุ่งมั่นมิใช่เพื่อผลประโยชน์อันใด ซึ่งคุณเสฐียรพงษ์ และ คุณ สุลักษณ์ ที่เป็นฝ่ายเคลื่อนไหวได้รับรองเช่นเดียวกัน เนื่องจากทั้งสองท่านเคยได้ร่วมงานทางด้าน ศาสนากับสามเณรีธัมมันทา

- พุทธบัญญัติที่พระพุทธรองค์ได้อนุญาตให้ผู้หญิงบวชเป็นพระภิกษุสงฆ์ได้ เพราะปัญญาและความสามารถของมนุษย์เพศหญิงและเพศชายที่จะเข้าถึงพระธรรมเท่าเทียมกัน ซึ่งทางฝ่ายเคลื่อนไหวได้สนับสนุนว่าการบวชภิกษุณี ต้องดูที่พุทธประสงค์ ในสมัยพุทธกาล ที่ทรง

ตั้งภิกษุณีสงฆ์ขึ้นนั้น ไม่มีนิกาย ดังนั้นการถือนิกาย เป็นเรื่องที่สังคมภายหลังพุทธกาลมาถือกันเอง แยกแขนงออกมาเอง ซึ่งถือเป็นการทำผิดกับพุทธประสงค์ ทั้งหมดที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า เป็นการสร้างความชอบธรรมให้กับการบวชของสามเณรวิมมันทา โดยการตอกย้ำด้วยพุทธประสงค์ของพระพุทธเจ้า อีกทั้งเป็นการโต้กลับคณะสงฆ์ที่เป็นผู้กระทำผิดพุทธประสงค์ของพระพุทธเจ้าเสียเอง

- การยกพุทธบริษัท 4 ได้แก่ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสกและอุบาสิกา ซึ่งทั้ง 4 บริษัทเป็นผู้ที่พระพุทธเจ้าได้ฝากให้ดูแลพุทธศาสนา ตลอดทั้งเผยแผ่พระธรรมให้สืบต่อไป ซึ่งทางฝ่ายเคลื่อนไหวได้ตอกย้ำด้วยพุทธบัญญัติในพระไตรปิฎกเรื่องพุทธบริษัท 4 และได้กล่าวถึงความลำบากของแม่ชีหรือผู้หญิงที่สนใจจะศึกษาพระธรรมว่าถูกกีดกัน และถูกเลือกปฏิบัติจากพระภิกษุ ดังนั้นข่าวหนังสือพิมพ์ได้สร้างความหมายให้ผู้หญิงเป็นเพศที่น่าเห็นใจ เพื่อเป็นข้อสรุปให้ผู้อ่านได้ตระหนักว่าการไม่ยอมรับสามเณรวิมมันทาของคณะสงฆ์เป็นเพียงเพราะอคติและการกีดกันทางเพศของสังคมนั่นเอง

- สิทธิเสรีภาพในส่วนบุคคลที่พึงกระทำได้ ถ้าการกระทำนั้นไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับสังคมตามที่รัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศได้บัญญัติไว้ สร้างความหมายให้รัฐธรรมนูญเหนือกว่ากฎต่างๆของคณะสงฆ์ รวมความถึงคำบัญชาของกรมหลวงชินวราลริวัฒน์ที่คณะสงฆ์ได้ใช้เป็นข้อห้ามการบวชภิกษุณีด้วย ซึ่งคุณทองใบที่เป็นฝ่ายเคลื่อนไหว รับรองว่าการตีความของหนังสือพิมพ์ถูกต้องแล้ว เพราะรัฐธรรมนูญคือสิทธิและเสียงของประชาชนทุกคนหรือเป็นข้อตกลงร่วมกันของประชาชนภายในประเทศ แม้แต่พระมหากษัตริย์ก็ยอมรับที่จะอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ ดังนั้นคณะสงฆ์ก็ควรที่จะยอมรับและเคารพในสิทธิของสามเณรวิมมันทาในการที่จะปฏิบัติดีปฏิบัติชอบเช่นเดียวกัน

การจะยึดความยินยอมเพื่อนำไปสู่ความเห็นชอบของฝ่ายเคลื่อนไหว ข่าวหนังสือพิมพ์ก็มีการทำงานที่คล้ายกับทางฝ่ายหยุดนิ่ง กล่าวคือ ในส่วนของฝ่ายที่หยุดนิ่ง ซึ่งเป็นกลุ่มอุดมการณ์หลักของสังคม ข่าวหนังสือพิมพ์นำเสนอข้อถกเถียงของฝ่ายนี้เพียงเล็กน้อย หรือมีจะนั้นก็นำเสนอเฉพาะข้อถกเถียงที่ไม่กระทบกระเทือนภาพลักษณ์อันดีงามของสามเณรวิมมันทา ในส่วนของประชาชน การตอกย้ำความสัมพันธ์ในเชิงที่ภิกษุณีคือส่วนหนึ่ง (ไม่ใช่ส่วนแปลกแยก) ของพุทธศาสนาที่พุทธบัญญัติได้กำหนดหน้าที่เช่นเดียวกับพระสงฆ์คือการทำนุบำรุงและรักษาพระพุทธศาสนาให้สืบทอดต่อไป เป็นสิ่งที่กลไกข่าวหนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญมากที่สุด เพื่อให้ประชาชนยอมรับในความชอบธรรมของภิกษุณีได้โดยปริยาย

ในกลุ่มนักวิชาการหรือกลุ่มผู้มีการศึกษา (รวมทั้งพระสงฆ์และฆราวาส) ซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่ของฝ่ายที่เคลื่อนไหว ชาวหนังสือพิมพ์จึงไม่ต้องทำงานหนักมากนัก แต่ส่วนที่ยากคือ การทำความเข้าใจกับนักวิชาการบางส่วนที่ยึดติดกับพิธีการของการบวชภิกษุณี กลุ่มคนเหล่านี้มีข้อกังขาเรื่องการขาดสายของภิกษุณีในประเทศไทย (ความเห็นจากคุณเสฐียรพงษ์ และ คุณสุลักษณ์) ดังนั้นนอกจากหนังสือพิมพ์ฝ่ายสนับสนุนจะใช้ความหลากหลายของแหล่งข่าวแล้ว ปริมาณข่าวที่มากและนำเสนอติดต่อกันเป็นระยะ ๆ อาจทำให้นักวิชาการกลุ่มนี้เริ่มเปิดใจรับความคิดของฝ่ายที่เคลื่อนไหวได้ ไม่วันใดก็วันหนึ่ง

สำหรับการสร้างความชอบธรรมกับภายในฝ่ายเคลื่อนไหวกันเอง ชาวหนังสือพิมพ์ฝ่ายสนับสนุนจะตอกย้ำให้เห็นถึงความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ความร่วมแรงร่วมใจและการระดมความคิดในการหาวิถีต่าง ๆ ที่มาผลักดันให้มีภิกษุณีในประเทศไทย

แต่การที่องค์กรหนังสือพิมพ์ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ทางธุรกิจ ทำให้หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับต้องมีการแข่งขันในการนำเสนอข่าวสารต่าง ๆ สูงมาก ฉะนั้นถ้าข่าวใดประชาชนไม่ให้ความสนใจหรือให้ความสนใจน้อยลง หรือไม่มีการเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ หนังสือพิมพ์ก็ต้องพิจารณาไม่นำเสนอข่าวนี้ทำให้กระบวนการสร้างความชอบธรรมของทั้งฝ่ายหยุดนิ่งและฝ่ายเคลื่อนไหวผ่านกลไกชาวหนังสือพิมพ์ต้องทำงานหนักขึ้นและเป็นไปได้ยากขึ้น ถึงกระนั้นทั้งสองฝ่ายก็ยังคงมีความจำเป็นที่ต้องอาศัยชาวหนังสือพิมพ์ในการประสานงานร่วมกับกลไกอื่น ๆ ในกระบวนการสร้างความชอบธรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อการอ้างไว้ซึ่งความคิด/อุดมการณ์/ทัศนคติในแบบฉบับของแต่ละฝ่ายให้คงอยู่กับประชาชนตลอดไป

ข. ปัจจัยของมายาคติทางวิชาชีพวารสารศาสตร์ของหนังสือพิมพ์ที่มีส่วนกำหนดรูปแบบและแนวทางการนำเสนอข่าวสามเณรี

จากลักษณะผลสรุปของรูปแบบการรายงานข่าวที่กล่าวมาข้างต้น ตลอดทั้งสรุปจากการสัมภาษณ์นักข่าว 4 ท่าน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข่าวนี้อันทั้งฝ่ายที่หยุดนิ่งและฝ่ายที่เคลื่อนไหวทั้ง 8 ท่าน พบว่า ปัจจัยของมายาคติที่ทำให้การเสนอข่าวสามเณรีมีมโนทัศน์ที่มีความผิดพลาด คือ นักข่าว , แหล่งข่าว และนโยบายองค์กรของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ

นักข่าวเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการเสนอข่าวสามเณรีมีมโนทัศน์ที่ผิดพลาดเนื่องจากนักข่าวเป็นกลไกสำคัญที่สุดในกระบวนการผลิตข่าวสารออกตีพิมพ์สู่สาธารณะ ไม่ว่าจะ

การกลั่นกรองเนื้อหาข่าวเพื่อคัดเลือกประเด็นข่าวขึ้นมานำเสนอ การเลือกใช้แหล่งข่าวหรือข้อมูลต่าง ๆ หรือรวมไปถึงขั้นตอนการตัดสินใจเลือกใช้คำ ภาษา ในเนื้อหาข่าวส่วนใดส่วนหนึ่ง หรือการพาดหัวข่าว ล้วนแล้วแต่เป็นการตัดสินใจของนักข่าวเป็นพื้นฐานทั้งสิ้น

มุมมองจากฝ่ายที่เคลื่อนไหวและฝ่ายที่หยุดนิ่ง พบว่า เป็นเพราะนักข่าวไม่มีความรู้ความเข้าใจในข่าวที่สมบูรณ์พอ ทำให้การวินิจฉัย/ตีความ/วิเคราะห์ ข่าวผิด ตลอดทั้งการได้ข่าวมาผิด หรือจับประเด็นผิด สร้างข่าวขึ้นมาเอง ไม่มีการตรวจสอบข้อมูลหรือข้อเท็จจริงให้รอบด้าน รวมถึงการมีอคติหรือผลประโยชน์กับแหล่งข่าว ทำให้เสนอข่าวสารที่ไม่เท่าเทียมกัน และเสนอผิดพลาด

มุมมองจากฝ่ายนักข่าว พบว่า สาเหตุที่นักข่าวเป็นต้นเหตุในการเสนอข่าวสารที่ไม่เท่าเทียมกันและผิดพลาด เพราะว่า นักข่าวตกอยู่ภายใต้ความกดดันเรื่องกำหนดเวลาในการทำข่าว , ผลประโยชน์ขององค์กร , ความสัมพันธ์ส่วนตัวกับแหล่งข่าวที่บางครั้งไม่สามารถหลีกเลี่ยงหรือปฏิเสธที่ไม่เสนอข่าวให้กับแหล่งข่าวดังกล่าวได้ และสนองความเชื่อมั่นในทัศนคติ/อุดมการณ์/ความคิด ของตนเอง

จากมุมมองของทุกฝ่าย และจากการวิเคราะห์เนื้อหาข่าวสามเดริธัมมันทา ผู้วิจัย พบว่า เรื่องเพศสภาพ (gender) เป็นหัวใจในการกำหนดรูปแบบข่าวของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ

ฝ่ายที่หยุดนิ่งและฝ่ายที่เคลื่อนไหว กล่าวต่าหานักข่าวเหมือนกัน ในเรื่องการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับสามเดริธัมมันทา ว่า ไม่ได้ศึกษาข้อมูล เรื่องราวที่จะทำข่าวอย่างละเอียดเพียงพอ ทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจที่สมบูรณ์ในเรื่องนั้น ๆ แต่การต่าหาเป็นลักษณะคนละแง่มุม กล่าวคือ

หนังสือพิมพ์ฝ่ายสนับสนุน จะนำเสนอข่าวสามเดริธัมมันทาได้ถูกต้องมากกว่าหนังสือพิมพ์ฝ่ายคัดค้าน แต่ไม่สามารถเสนอข่าวได้อย่างสมบูรณ์เนื่องจากการนำเสนอข่าวนี้มีผลกระทบโดยตรงกับสถาบันศาสนา ซึ่งเป็นสถาบันสำคัญของประเทศไทยมาตั้งแต่ครั้งในอดีต คำสอนและหลักธรรมต่าง ๆ จึงเป็นส่วนสำคัญในการหล่อหลอมจิตใจ และเป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติของชนในชาติตลอดมา

หลักคำสอนของพุทธองค์หรือแก่นของพระธรรมนั้นได้สนับสนุนความเท่าเทียมระหว่างหญิงและชายในการบรรลุธรรมหรือนิพพาน แต่เนื่องจากศาสนาพุทธเข้ามาพร้อมกับวัฒนธรรมแบบพราหมณ์ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่มีการแบ่งชนชั้น วรรณะและเพศ ดังนั้นประเทศไทยจึงไม่ได้รับเพียงแค่สารัตถะของพุทธศาสนาเพียงอย่างเดียว แต่ยังรับกระפיหรือวัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยมแบบพราหมณ์เข้ามาด้วย ฉะนั้น ลักษณะสังคม ความเป็นอยู่ ตลอดจนขนบธรรมเนียมจารีตประเพณี และวัฒนธรรมซึ่งมีการแบ่งชั้นวรรณะ และเพศของวัฒนธรรมพราหมณ์ย่อมจะคลุกเคล้าปะปนมากับพุทธศาสนาด้วย และค่อยกลายเป็นสิ่งจำเป็นโดยยึดถือเป็นปทัสถาน* (norm) เรื่อยมาทุกยุคสมัย จนแยกไม่ออก จะเห็นได้ว่าเรายังมีความเชื่อบางประการอยู่ เป็นต้นว่า ถ้าชายบวชเมื่อเป็นโสด พ่อแม่จะได้บุญกุศลมากกว่าบวชเมื่อสมรสแล้ว เพราะมีทัศนคติว่าภรรยาจะเป็นผู้มาแบ่งส่วนบุญไปเสียบ้าง หรือ วัตถุเล็ก ๆ บางแห่งโดยเฉพาะในชนบทจะติดป้ายว่าผู้หญิงที่มีระดูห้ามเข้าทำพิธีในอุโบสถ โดยสรุปคือค่านิยม ทัศนคติ และพฤติกรรมกำหนดโดยสังคมที่ชายเป็นใหญ่นั่นเอง ดังนั้น การเปิดพื้นที่ทางความคิดสนับสนุนให้มีภิกษุณีในประเทศไทยของหนังสือพิมพ์ฝ่ายสนับสนุนไม่สามารถเปิดได้สมบูรณ์ เนื่องจากมีผลกระทบกับสถาบันศาสนาซึ่งเป็นสถาบันที่คณะสงฆ์(ชาย) เป็นใหญ่

ส่วนหนังสือพิมพ์ฝ่ายคัดค้าน เป็นการรายงานข่าวสามเณรรัจฉิมมันทา ที่เน้นการตอกย้ำค่านิยม ทัศนคติ และพฤติกรรมที่เกี่ยวกับความควรไม่ควรของผู้หญิงหรือการจำกัดพื้นที่ที่ผู้หญิงสมควรอยู่ ดังนั้น เมื่อนักข่าวเห็นว่าการกระทำของสามเณรรัจฉิมมันทาขัดกับค่านิยม จารีตประเพณีและวัฒนธรรมของสังคมไทย หนังสือพิมพ์ฝ่ายคัดค้านจึงตีความและเสนอข่าวในลักษณะเป็นเรื่องแปลกประหลาดมากกว่าเป็นการให้ความรู้กับผู้อ่าน

จึงกล่าวได้ว่า การรายงานข่าวหนังสือพิมพ์กรณีความขัดแย้งสามเณรรัจฉิมมันทาหรือกรณีที่ผู้หญิงตกเป็นข่าวหนังสือพิมพ์ ไม่สามารถที่จะถูกต้องสมบูรณ์ได้ เนื่องจากหนังสือพิมพ์ยังยึดติดอยู่กับค่านิยมและทัศนคติ ความเชื่อแบบชายเป็นใหญ่

จากผลสรุปข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การเปิดพื้นที่ทางความคิดของหนังสือพิมพ์เป็นไปตามข้อสันนิษฐานของงานวิจัยชิ้นนี้ คือ การเปิดพื้นที่ทางความคิดของหนังสือพิมพ์ให้

* หมายถึง ระเบียบ กฎเกณฑ์ แบบพฤติกรรม หรือคตินิยมที่สังคมกำหนดไว้ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับบุคคลหรือสมาชิกในสังคมนั้นยึดถือปฏิบัติในสถานการณ์ต่าง ๆ

กับทั้งสองฝ่ายปรากฏในลักษณะที่ไม่สมดุลกัน อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากปัจจัยของมายาคติทางวิชาชีพและมายาคติทางเพศของหนังสือพิมพ์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

สรุปลักษณะของการเป็นพื้นที่ทางความคิดและมายาคติที่พบในหนังสือพิมพ์ มีด้วยกัน 3 แบบ ได้แก่ พื้นที่ทางความคิดแบบหยุดนิ่ง , พื้นที่ทางความคิดแบบเปิด และ พื้นที่ทางความคิดแบบเคลื่อนไหว

แบบที่ 1 พื้นที่ทางความคิดแบบหยุดนิ่ง

มีลักษณะอนุรักษ คือ การรักษาค่านิยม ความคิด อุดมการณ์เดิมที่ว่า ผู้หญิงไม่สามารถบวชได้หรือการปิดโอกาสผู้หญิงเข้ามามีบทบาทในศาสนา ด้วยเหตุผลที่ว่า

- ประกาศของกรมหลวงชินวราวุฒินิพนธ์ที่ห้ามพระ เณรนิกายใดบวชให้ผู้หญิง เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2471
- ผู้หญิงที่ต้องการจะอยู่ในรูปสมณเพศ ก็ควรจะบวชในรูปแบบ “แม่ชี” ซึ่งเป็น การบวชสำหรับผู้หญิงแบบเดิมของสังคมไทย

มายาคติที่พบในพื้นที่ทางความคิดแบบหยุดนิ่ง

มายาคติหลักที่พบ คือ มายาคติทางเพศ จากหลักการของแนวคิดสตรีนิยม (Feminism) ที่ให้ความสำคัญในเรื่อง “ความเท่าเทียมกัน ทั้งสิทธิเสียง เสรีภาพ และศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์” จึงสะท้อนให้เห็นว่า

- การครอบงำเชิงอำนาจแบบชายเป็นใหญ่ในสังคม (ศาสนา) ที่ปิดกั้นไม่ให้ผู้หญิงมีสิทธิ มีเสียงที่จะบวชได้เหมือนกับผู้ชาย เพียงเพราะความแตกต่างหรือความไม่เหมือนกันทางสรีระร่างกาย
- การมองผู้หญิงที่บวชเป็นสามเณรี/ภิกษุณีสงฆ์เป็นเรื่องของ “ความแปลก

ใหม่” หรือ “ความขัดแย้ง” หรือ “ความแตกต่าง” ในสังคม ซึ่งที่จริงแล้วเรื่องสามแฉงรี/ภิกษุณีสงฆ์ เป็นเรื่องที่มีในสังคมอยู่เดิมแล้ว ดังนั้นจึงไม่ใช่ความแปลกใหม่หรือความแตกต่าง แต่เป็นทางเลือก/วิธีการบวชที่หลากหลายสำหรับผู้หญิง

แบบที่ 2 พื้นที่ทางความคิดแบบเปิด

การเป็นพื้นที่ทางความคิดแบบเปิดในที่นี้ มีด้วยกัน 2 ลักษณะ คือ

1. การเปิดแบบเล็กน้อย คือ ถ้อยแถลงหรือข้อถกเถียงของฝ่ายที่อยู่ตรงข้ามกับหนังสือพิมพ์ ได้มีโอกาสอยู่บนพื้นที่หน้าหนังสือพิมพ์ แต่ในปริมาณที่น้อย

2. การเปิดแบบมีเงื่อนไข สำหรับกรณีข่าวสามแฉงรีรั้มนันทา เป็นข่าวที่มีเงื่อนไขสำคัญ ๆ อยู่ 2 เงื่อนไขด้วยกัน คือ

- เงื่อนไขของอุดมการณ์ทางวิชาชีพหนังสือพิมพ์กับคุณภาพข่าวที่ดี คือ การรายงานข่าวที่มีความขัดแย้ง หนังสือพิมพ์ควรจะเสนอข้อเท็จจริงของทั้งสองฝ่าย

- เงื่อนไขของคุณค่าข่าว กล่าวคือ ข่าวสามแฉงรีรั้มนันทามีความสำคัญและน่าสนใจ ตลอดทั้งประชาชนให้ความสนใจ ดังนั้นหนังสือพิมพ์จึงต้องรายงานข่าวนี

มายาคติที่พบในพื้นที่ทางความคิดแบบเปิด

มายาคติหลักที่พบ คือ มายาคติทางวิชาชีพ จากหลักการของแนวคิดข่าวและการกำหนดวาระสาธารณะ (Public Agenda) การกำหนดวาระสาธารณะไม่สามารถที่จะรายงานหรือสะท้อนเหตุการณ์ความเป็นจริงของข่าวได้อย่างถูกต้อง ครอบคลุมได้เพราะ หนังสือพิมพ์ (Agenda Setter) มีข้อจำกัดทางด้านเวลา , พื้นที่ในการรายงานข่าว , การคัดเลือกแหล่งสาร , ทักษะ / ความคิด / ประสบการณ์ของผู้ทำข่าว และ นโยบายของหนังสือพิมพ์

แบบที่ 3 พื้นที่ทางความคิดแบบเคลื่อนไหว

คือ พื้นที่ที่ยอมรับและเรียนรู้ว่า ผู้หญิงมีความสามารถและบทบาทเท่าเทียมกับผู้ชาย ตลอดทั้งหลักการของศาสนาพุทธหรือคำสอนของพระพุทธเจ้า อนุญาตให้มนุษย์ทั้งเพศหญิงและเพศชายสามารถบวชได้ เพราะมนุษย์ทุกคนมีความสามารถในการจะศึกษาและบรรลุพระธรรมเท่าเทียมกัน ความแตกต่างทางด้านสรีระร่างกายไม่ใช่อุปสรรคในการที่จะศึกษาและบรรลุพระธรรม ดังนั้นผู้หญิงสามารถบวชเป็นสามเณรี/ภิกษุณีสงฆ์ได้

มายาคติที่พบในพื้นที่ทางความคิดแบบเคลื่อนไหว

มายาคติหลักที่พบ คือ มายาคติทางวิชาชีพ จากหลักการของแนวคิดการครอบงำเชิงอำนาจและการช่วงชิงพื้นที่ทางความคิด (Hegemony) ที่ว่า การถ่ายทอดอุดมการณ์จะได้รับการยอมรับจากสังคมนั้น ขึ้นอยู่กับเครื่องมือสร้างความยินยอมของผู้ถ่ายทอดอุดมการณ์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า

- การเป็นพื้นที่ทางความคิดแบบเคลื่อนไหว ก็เป็นการเปิดโอกาสฝ่ายหยุดนิ่งในการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นหรืออุดมการณ์ กล่าวคือ จำกัดขอบเขตความคิด/ความสนใจของผู้อ่านมาที่ฝ่ายเคลื่อนไหวเพียงฝ่ายเดียว

- นอกจากการสร้างวาทกรรมต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะปรากฏในรูปแบบบทความบนหน้าหนังสือพิมพ์แล้ว ยังมีการโฆษณา/ประชาสัมพันธ์ให้ผู้อ่านได้รู้จักและสนใจในหนังสือที่ฝ่ายเคลื่อนไหวเป็นผู้แต่งหรือเรียบเรียง ตลอดทั้งการส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ ของฝ่ายเคลื่อนไหว อยู่สม่ำเสมอ ทั้งหมดล้วนแล้วเป็นเครื่องมือในการสร้างความยินยอมของผู้ถ่ายทอดอุดมการณ์หรือฝ่ายเคลื่อนไหวนั่นเอง

สรุปได้ว่าการเป็นพื้นที่ทางความคิดของหนังสือพิมพ์ต่อกรณีข่าวสามเณรี ทัศนันทา มีความไม่เท่าเทียมกัน ด้วยมายาคติทางวิชาชีพและมายาคติทางเพศของหนังสือพิมพ์

3. ลักษณะวาระทางสาธารณะที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการเปิดพื้นที่ผ่านหนังสือพิมพ์

ในอดีตศาสนาถูกทำให้เป็นเรื่องต้องห้าม แต่การแทรกแซงของสื่อมวลชนด้วยการเสนอข่าวที่สะท้อนถึงความเสื่อมหรือความชั่วร้ายต่างๆในวงการศาสนา จึงทำให้เรื่องศาสนาสามารถเป็นเรื่องที่พูดในพื้นที่สาธารณะได้มากขึ้น อย่างไรก็ตามศาสนาก็ยังไม่สามารถเป็นพื้นที่ทางสาธารณะที่แท้จริงได้ เพราะประชาชนยังคงให้ความเคารพและความนับถืออยู่ อีกทั้งความไม่มั่นใจในการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนว่าเป็นไปด้วยเหตุผลทางธุรกิจหรือความเชื่อส่วนตัวของสื่อมวลชนหรือเพื่อความหวังดีต่อสังคม จึงทำให้พื้นที่สาธารณะนี้ยังไม่เป็นพื้นที่สาธารณะที่แท้จริง

อีกทั้งการที่หนังสือพิมพ์มักมองเรื่องต่างๆด้วยกรอบของการเป็นข่าวหรือคุณค่าข่าว เช่นเดียวกันกับกรณีข่าวสามเณรรั้งมณฑลที่ถูกเสนอเป็นเรื่องความขัดแย้งในสังคม จึงทำให้วาระสาธารณะเรื่องสามเณร/ภิกษุณีไม่ก่อเกิดประโยชน์ต่อสังคมหรือความรู้ทางด้านสติปัญญาที่แท้จริง

แต่อย่างน้อยการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ในประเด็นนี้ ก็สามารถทำให้เรื่องการบวชสามเณร/ภิกษุณีของผู้หญิง เป็นที่รับรู้ของคนในสังคม ซึ่งมีผลให้ประชาชนต้องการข้อสรุปของประเด็นนี้ว่า “ในสังคมไทยผู้หญิงสามารถบวชเป็นสามเณร/ภิกษุณีได้หรือไม่” และจากมูลเหตุนี้ทำให้คณะกรรมการกิจการสตรี เยาวชน ผู้สูงอายุ วุฒิสภา ได้จัดให้มีการประชุมเพื่อศึกษากรณีภิกษุณีในประเทศไทย โดยได้เชิญทั้งฝ่ายที่หยุดนิ่งและฝ่ายที่เคลื่อนไหว เพื่อหาข้อสรุปจากประเด็นปัญหาดังกล่าว ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นว่าการเปิดพื้นที่ทางความคิดของหนังสือพิมพ์มีส่วนผลักดันให้ผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบหาข้อยุติให้กับสังคม

อย่างไรก็ตามการเป็นวาระสาธารณะที่ผ่านพื้นที่ทางความคิดของหนังสือพิมพ์มากกว่าผ่านพื้นที่ทางความคิดอื่น (เนื่องจากหนังสือพิมพ์ทำให้ประเด็นนี้เป็นเรื่องความขัดแย้งในสังคม) ทำให้เป็นการปิดโอกาสในการที่จะถกเถียงประเด็นนี้ในพื้นที่ทางความคิดสาธารณะอื่น ๆ อาทิ สถาบันวิชาการ มหาวิทยาลัย หน่วยงานทั้งในภาครัฐและเอกชน แม้กระทั่งหน่วยงานที่ไม่แสวงหากำไร (NGO) ต่าง ๆ ที่มีส่วนช่วยส่งเสริมหรือพัฒนากรณีศึกษานี้โดยเฉพาะ เกิดความระมัดระวังและไม่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมมากนัก

ข้อสรุป

ความคิดที่หยุดนิ่งของหนังสือพิมพ์ คือ ความคิดเห็นของฝ่ายหยุดนิ่ง และความคิดเห็นของหนังสือพิมพ์ ที่คัดค้านสามเดวีร์ัมมันทาตลอดทั้งผู้หญิงที่ต้องการบรรพชาเป็นภิกษุณี เหตุผลของการคัดค้าน ได้แก่ การบวชภิกษุณีแบบเถรวาทไทยต้องบวชจากสงฆ์สองฝ่าย แต่ภิกษุณีสงฆ์ขาดสายไปนานแล้ว ฉะนั้นจึงไม่สามารถบวชให้ผู้หญิงเป็นภิกษุณีได้ ซึ่งเหตุผลนี้ทำให้คณะสงฆ์ไม่สามารถรับรองภิกษุณีและการอนุญาตให้ตั้งวัดสำหรับภิกษุณีอยู่กันเองได้ โดยเป็นไปตามกฎในพระราชบัญญัติของคณะสงฆ์ไทย แต่คณะสงฆ์ไทยสามารถยอมรับหญิงที่บวชในรูปแบบของแม่ชีได้

ความคิดที่เคลื่อนไหวของหนังสือพิมพ์ คือ ความคิดเห็นของฝ่ายที่เคลื่อนไหว และความคิดเห็นของหนังสือพิมพ์ ที่สนับสนุนสามเดวีร์ัมมันทาตลอดทั้งผู้หญิงที่มีความประสงค์ต้องการบวชเป็นภิกษุณี เหตุผลของการสนับสนุน ได้แก่ พุทธศาสนาเห็นความสำคัญของผู้หญิงและผู้ชายในการบรรลุนิพพานหรือสามารถเข้าถึงแก่นแท้ของพระธรรมได้อย่างเท่าเทียมกัน ดังนั้นพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ไทยควรมีการพิจารณาและแก้ไขหรือยกร่างใหม่เพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับผู้หญิงที่มีความประสงค์จะบรรพชาเป็นภิกษุณี ตลอดทั้งเป็นการยกสถานภาพของแม่ชีให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

หนังสือพิมพ์ทำหน้าที่เป็นพื้นที่ทางความคิดให้กับทั้งสองฝ่ายได้แสดงความคิดเห็นหรือเหตุผลและถ่ายทอดความคิดเห็นเหล่านั้นไปสู่การรับรู้ของประชาชนอีกที ซึ่งประชาชนก็ให้ความสนใจกับประเด็นนี้ ดังจะเห็นได้ว่า ตั้งแต่เดือนมีนาคมจนเรื่อยมาขณะนี้ (ซึ่งเป็นช่วงเวลาหลังจากที่ผู้วิจัยทำการศึกษา) การนำเสนอข่าวสามเดวีร์ัมมันทาของหนังสือพิมพ์ยังได้รับการรายงานเป็นระยะ ๆ นั่นสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของประเด็นนี้ว่าได้รับความสนใจจากประชาชนเป็นอย่างมาก และประเด็นนี้กลายมาเป็นวาระสาธารณะที่สังคมต้องหาคำสรุปร่วมกัน

แม้การเปิดพื้นที่ของหนังสือพิมพ์มีส่วนผลักดันให้ประเด็นนี้กลายมาเป็นวาระสาธารณะ ที่กระตุ้นให้ผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบหรือตัวแทนของประชาชน มาหาข้อยุติและทางออกร่วมกัน แต่ข้อยุตินั้นจะเป็นในลักษณะใดนั้น การนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ก็มีอิทธิพลเพราะการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์แต่ละฝ่ายจะมีการตอกย้ำค่านิยมและความเชื่อของฝ่ายเดียวกันกับหนังสือพิมพ์ ดังนั้นการรายงานข่าวที่มีมายาคติของวิชาชีพหรือมายาคติทางเพศสามารถส่งผลกระทบต่อข้อสรุปของประเด็นภิกษุณีในสังคมไทยได้

สุดท้าย พบว่า ข้อสรุปของงานวิจัยชิ้นนี้ ได้สอดคล้องกับข้อสันนิษฐานของผู้วิจัยที่ว่า รูปแบบเนื้อหาในการรายงานข่าวสามเดีวี่ในหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ มีความแตกต่างกันในเรื่องของการสร้างความหมายผ่านวิธีการ รูปแบบและการใช้ภาษาในการนำเสนอ และการเปิดพื้นที่ทางความคิดของหนังสือพิมพ์เป็นในลักษณะไม่สมดุล อันเนื่องมาจากมายาคติทางวิชาชีพและมายาคติทางเพศของหนังสือพิมพ์

ข้อเสนอแนะต่อหนังสือพิมพ์

1. หนังสือพิมพ์ไม่ควรรายงานข่าวสตรีที่เป็นการตอกย้ำบทบาทเก่า ๆ หรือ ภาพดั้งเดิมของผู้หญิง เช่น ภาพผู้หญิงที่วางกิริยาท่าทางเรียบร้อย อ่อนแอ ไม่สามารถพึ่งพาตัวเองได้ หรือไม่มีความสามารถ เพราะจะเป็นการทำให้ผู้หญิงยอมรับสภาพของความไม่เท่าเทียมกันอย่างหนึ่งเฉยอย่างยินยอม ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญที่จะทำให้ผู้หญิงไม่สามารถเปลี่ยนแปลงบรรทัดฐานบทบาท และรูปแบบพฤติกรรมที่สังคมกำหนดอันเป็นเงื่อนไขนำไปสู่การเอาตัวเปรียบระหว่างเพศ

2. การรายงานข่าวศาสนา หนังสือพิมพ์ต้องแสวงหาความรู้ความเข้าใจอย่างจริงจังก่อนการนำเสนอข่าว และด้วยเหตุว่าศาสนาเป็นเรื่องของความเชื่อของแต่ละบุคคล ดังนั้นการรายงานข่าวจะต้องสร้างความสมดุลให้ได้ระหว่างความมีเหตุมีผล และความไม่มีเหตุไม่มีผล หรือนักข่าวต้องเข้าใจเนื้อหาของศาสนาในความเข้าใจของแต่ละบุคคล ดังนั้นข่าวที่ถูกรายงานในหนังสือพิมพ์จึงไม่ควรใช้คำที่เป็นการหลบหลู่ ดูหมิ่นความคิด ความเชื่อทางด้านศาสนาของผู้อื่น

3. หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับควรมีการประสานกันเป็นเครือข่าย ให้มีชมรมนักข่าวสายศาสนาขึ้นมา โดยบทบาทหน้าที่ของผู้สื่อข่าวกลุ่มนี้ไม่ใช่ให้ความสนใจและความสำคัญแต่เรื่องเกี่ยวกับความอื้อฉาวทางศาสนา แต่ควรเสนอข่าวศาสนาในเชิงลึก เพื่อให้ผู้อ่านรู้จักจริงในเนื้อหาสาระ คำสอน และวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักศาสนาพุทธ

4. หนังสือพิมพ์ไม่ควรยึดถือหรืออ้างอิงอยู่กับบุคคลหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จนก่อให้เกิดความลำเอียงในการนำเสนอข่าว และไม่ควรปฏิบัติต่อข่าวศาสนาเช่นเดียวกับข่าวความขัดแย้งทั่ว ๆ ไป เช่น ข่าวการเมือง หรือข่าวอาชญากรรม ที่นักข่าวมุ่งเจาะจงหาปมของสาเหตุ หรือขุดคุ้ยหาความแปลกประหลาดในเหตุการณ์ และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ไม่สร้างข่าวขึ้นเอง เพราะข่าว

ศาสนาเป็นข่าวที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ ความศรัทธาของประชาชน การสร้างหรือแต่งสถานการณ์ขึ้นเองย่อมนำไปสู่วิกฤติศรัทธาทางศาสนาได้

ข้อเสนอแนะต่อสังคม

1. สังคมควรเปิดโอกาสให้ผู้หญิงมีส่วนร่วมหรือบทบาทในการพัฒนาสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และศาสนา
2. สังคมควรปรับเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อผู้หญิงด้วยการยอมรับศักยภาพของผู้หญิงให้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะทางวิชาการ

1. การวิจัยเรื่อง “กระแสความคิดที่หยุดนิ่งและความคิดที่เคลื่อนไหวกรณีข่าวสามเณรีในหนังสือพิมพ์รายวัน” มุ่งศึกษาการเป็นพื้นที่ทางความคิด มายาคติทางวิชาชีพและมายาคติทางเพศ ตลอดจนท้าวาระสาธารณะที่เกิดจากการเปิดพื้นที่ทางความคิดของหนังสือพิมพ์รายวันเพียงอย่างเดียว ดังนั้น ควรมีการศึกษาวเคราะห์ในสิ่งพิมพ์ประเภทอื่น ๆ เพิ่มเติม โดยเฉพาะหนังสือ หรือ บทความที่ถูกรวบรวมและตีพิมพ์ออกมาในรูปแบบพ็อกเก็ตบุ๊กที่แต่ละฝ่ายได้แต่งหรือเรียบเรียงขึ้นเอง
2. ควรมีการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เพิ่มเติม ทั้งสื่อมวลชน นักวิชาการ นักกฎหมาย รัฐบาล นักบวชทั้งชายและหญิง ตลอดจนประชาชนกับกรณีการมีสามเณรี/ภิกษุณีในประเทศไทยให้มากกว่านี้ เพื่อข้อเท็จจริง ความรู้ ข้อมูล และความคิดเห็นที่หลากหลายมาช่วยประกอบกรวิเคราะห์กรณีนี้ ซึ่งจะมีผลให้ข้อสรุปที่ได้รับมีความถูกต้องมากยิ่งขึ้น
3. ในภาคหน้า เรื่องศาสนาอาจมีความเป็นพื้นที่สาธารณะที่สามารถพูดได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งอาจมีผลให้หนังสือพิมพ์มีการเปลี่ยนแปลงการรายงานข่าวสามเณรี/ภิกษุณี ดังนั้นควรมีการศึกษาข้อจำกัดของการรายงานข่าวสามเณรี/ภิกษุณีของหนังสือพิมพ์ เพราะข้อจำกัดดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของมายาคติหนังสือพิมพ์

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กาญจนา แก้วเทพ. ม่านแห่งอคติ : ความสัมพันธ์ระหว่างสตรีกับสถาบันสังคม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เจนเดอร์เพรส , 2540.
- กาญจนา แก้วเทพ. ภาพลักษณ์ของผู้หญิงในสื่อมวลชน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- กาญจนา แก้วเทพ. “ลัทธิมาร์กซ์ของกรัมสกี”. วารสารธรรมศาสตร์. 12 (มิถุนายน 2526) : 104-122.
- กาญจนา แก้วเทพ, คณะนิเทศศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. การศึกษาสื่อมวลชนด้วยทฤษฎีวิพากษ์ (Critical Theory) : แนวคิดและตัวอย่างงานวิจัย. กรุงเทพมหานคร : โครงการวิทยานิพนธ์ สำนักทฤษฎีวิพากษ์ สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว.), 2540.
- กาญจนา แก้วเทพ. “การนำวิธีวิเคราะห์แบบโครงสร้างนิยมมาใช้ในการศึกษาเรื่องการสื่อสาร”. วารสารนิเทศศาสตร์ 9 ฉบับภาคการศึกษาปลาย 2530 และภาคการศึกษาต้น 2531, หน้า 1- 8.
- กาญจนา แก้วเทพ, กิตติ กันภัย และปาริชาติ สถาปิตานนท์ สโรบล. มองสื่อใหม่ มองสังคมใหม่. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- กาญจนา แก้วเทพ. สื่อสองวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิภูมิปัญญา, 2539.
- กาญจนา แก้วเทพ. สื่อกับศาสนา : ฝั พุทธ พราหมณ์และสื่อ. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- กฤษฎณ์ ทองเลิศ. การร้องทุกข์ผ่านสื่อมวลชนในช่วงเปลี่ยนผ่านคณะรัฐบาลจากรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ สู่รัฐบาลนายอานันท์ ปันยารชุน (พุทธศักราช 2533- พุทธศักราช 2534). วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- กมล ศรีนอก. ผู้ดำเนินรายการ ธรรมะร่วมสมัย FM 100.5 MHz. สัมภาษณ์, 14 มีนาคม 2545.
- เกรียงไกร ภูระย้า. นักข่าวหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ. สัมภาษณ์, 14 มีนาคม 2545.
- ขวัญเรือน กิติวัฒน์. “สื่อมวลชนกับการสร้างความเป็นจริงทางสังคม” .วารสารนิเทศศาสตร์. ปีที่ 8. ฉบับภาคการศึกษาต้น , 2530:48-52.

- ชนิษฐา วรรณธนปริดา. บทบาทของสถานีวิทยุคลื่นหนึ่งพลังหนึ่ง FM99.5 MHz กับการพัฒนาสตรีไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์พัฒนาการภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- ข่าวอาทิตย์วิเคราะห์รายสัปดาห์ ปีที่ 23 ฉบับที่ 1172 : 7-13 มิถุนายน 2544, หน้า 6.
- จิรวรา อุษยากุล. การสร้างภาพความเป็นจริงทางอาชีพสื่อสารมวลชนของนิสิตคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2532-2535. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- จรัสศรี นิลรัตน์. การปฏิบัติหน้าที่ของนักข่าวกีฬาหญิงและการยอมรับของเพื่อนร่วมงาน แหล่งข่าวและผู้บริหารข่าว. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาคศึกษาวารสารสนเทศ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- จุไรรัตน์ จันทร์ธำรง. "สังคมและวัฒนธรรม". เอกสารประกอบการบรรยายวิชา ม.326 วัฒนธรรมและสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530. (อัดสำเนา)
- ชื่นกมล สุวรรณโชติ. แนวคิดของกลุ่มบุคคลในภาครัฐ ภาควิชาชีพ และภาคประชาชนเกี่ยวกับมาตรการเฝ้าระวังสื่อหนังสือพิมพ์. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาคศึกษาวารสารสนเทศ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- ชนัญชี่ กาญจนอุไรรัตน์. การศึกษาภาพลักษณ์สตรีในหนังสือพิมพ์รายวันในช่วงปี 2528-2537. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการหนังสือพิมพ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. รัฐ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- ไชยรัตน์ เจริญสินโฬาร. วาทกรรมการพัฒนา : อำนาจ ความรู้ ความจริง เอกสิทธิ์ และความเป็นอื่น. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์วิจัยและผลิตตำรา มหาวิทยาลัยเกริก, 2542.
- ชำนาญ นิศาตร์ตัน. อาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย (มจร.). สัมภาษณ์, 17 มีนาคม 2545.
- ดรุณี หิรัญรักษ์. การหนังสือพิมพ์เบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.
- ถาวร บุญวัฒน์. หลักการหนังสือพิมพ์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, 2538.
- ทองขาว พ่วงรอดพันธ์. เลขาธิการสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย (มจร.) และผู้ดำเนินรายการ ธรรมะร่วมสมัย คลื่น 100.5 MHz. สัมภาษณ์, 25 มีนาคม 2545.

- ทองใบ ทองเปาด์. นายแมกไซไซ. สัมภาษณ์, 19 มีนาคม 2545.
- นันทญา พันธุ์เจริญ. ความคาดหวังและความพึงพอใจในการทำงานของนักข่าวสตรี ในองค์กรหนังสือพิมพ์รายวัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาการหนังสือพิมพ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- ประมะ สตะเวทิน. หลักนิเทศศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.
- ปาจริย์ ธนะสมบุญกิจ. หนังสือพิมพ์ไทยรัฐกับการกำหนดวาระสารความขัดแย้งทางการเมืองในเหตุการณ์พฤษภาคม 2535. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต. ภาควิชาการหนังสือพิมพ์ สาขาวิชาการหนังสือพิมพ์, 2537.
- ปรีชา ช้างขวัญยืน. สตรีในคัมภีร์ตะวันออก. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2541.
- ปรีชา ช้างขวัญยืน. ปรัชญาแห่งอุดมการณ์ทางการเมือง. พิมพ์ครั้งที่ 2 , กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- ปาริชาติ นนทกานันท์. แนวความคิดเกี่ยวกับสตรีในพุทธปรัชญา. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต. คณะอักษรศาสตร์ ภาควิชาปรัชญา, 2523.
- ผ่องพันธุ์ มณีรัตน์. "ทัศนคติและธรรมชาติของวัฒนธรรม". เอกสารประกอบวิชา ม.201 มานุษยวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2528. (อัดสำเนา)
- พรพีไล ถมั่งรักษ์สัตย์. ปรัชญาผู้หญิง. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2539.
- พระเทพดิลก (มหาระแบบ). ประธานกรรมการศูนย์พิทักษ์พุทธศาสนาแห่งประเทศไทย. สัมภาษณ์, 17 มีนาคม 2545.
- พีระ จิโรโสภณ และ รศ. มาลี บุญศิริพันธ์. การรายงานข่าวเชิงสืบสวนแบบประยุกต์ . กรุงเทพมหานคร : สถาบันพัฒนาการหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย , 2538.
- พระศรีปริยัติโมลี และคณะ. สตรีในพระพุทธศาสนา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุภาพใจ, 2544.
- พลพิบูล เพ็ญแจ่ม. หัวหน้าข่าวการศึกษาหนังสือพิมพ์เดลินิวส์. สัมภาษณ์, 13 มีนาคม 2545.
- พัสนัย นุตาลัย. การสื่อสารทางการเมืองของชนชั้นกลาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต. สาขาวิชานิติศาสตร์พัฒนการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์, 2540.

- บงกช เสวตตามร์. การสร้างความเป็นจริงทางสังคมของภาพยนตร์ไทย : กรณีตัวละครหญิงที่มีลักษณะเบี่ยงเบน ปี พ.ศ. 2525 - 2530. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- ปาริชาติ นนทกานันท์. แนวคิดเกี่ยวกับสตรีในพุทธปรัชญา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาปรัชญา คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2523.
- มาลี บุญศิริพันธ์. หลักการทำหนังสือพิมพ์เบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 3, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ประกายพรึก , 2534.
- มาลี บุญศิริพันธ์. หลักการประเมินคุณค่าข่าว . กรุงเทพมหานคร : คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2526.
- ยศ สันตสมบัติ. แม่หญิงสี่ชายตัว : ชุมชนและการค้าประเวณีในสังคมไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2 , กรุงเทพมหานคร : สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา , 2535.
- ยุทธิ ศักดิ์เดชยนต์. “มโนทัศน์ทางสังคมวิทยา”. เอกสารประกอบการฝึกอบรมเรื่อง “การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมวัฒนธรรมไทย”. กรุงเทพมหานคร: คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2531. (อัดสำเนา)
- รัชนิกร เศรษฐโช. โครงสร้างสังคมและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด , 2532.
- รัตนา ทิมเมือง. บทบาทของสื่อมวลชนในฐานะเวทีสาธารณะในการหาเสียงเลือกตั้งทั่วไป 17 พฤศจิกายน 2539. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน, 2541.
- รุจน์ โกมลบุตร. เอกสารประกอบลักษณะวิชา วส.211 คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ภาควิชาการศึกษา 2 / 2540.
- ศักดิ์นา ฉัตรกุล ณ ออยุธยา. นรินทร์กลิ้ง หรือ – นรินทร์ ภาสิต คนขวางโลก. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน , 2536.
- ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร. วิกฤตพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์, 2542.
- สมหมาย ปาวิจฉัตต์. ศาลานต ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – กันยายน) 2544.
- สมศรี สุกมลนันท์. สตรีพัฒนา. ฉบับพิมพ์เล่มครั้งแรก, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แม่คำฝาง , 2532.
- สมบุญ สุธาส์ราญ. “พระพุทธรูป พระสงฆ์ วัด และประชาชน”. ในการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง “บ้านและวัด : พื้นฐานสำคัญของสังคมไทย”. กรุงเทพมหานคร : สถาบันไทยศึกษา ฝ่ายวิชาการ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

สมสุข หินวิมาน. วิฤกษ์กระจายเสียงแห่งประเทศไทยกับการสร้างความชอบธรรมของรัฐ:วิเคราะห์
รายการข่าวภาคถ่ายทอด.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2534.

สุวรรณีย์ กัลยาณสันต์. การวิเคราะห์เนื้อหาข่าวข่มขืนกระทำชำเรา. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2536.

สุรพงษ์ ชัยนาม. “อันโตนิโอ กรัมสกี กับทฤษฎีว่าด้วยการครองความเป็นใหญ่”.

อาจารย์สาร 8 (ธันวาคม 2524) : 70-79.

สุลักษณ์ ศิวรักษ์. นักคิดนักเขียน. สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2545.

สามเณรธัมมธรรมา. เจ้าอาวาสวัดทรงธรรมกัลยาณี. สัมภาษณ์, 23 มีนาคม 2545.

สายทิพย์ สุคติพันธ์. “ปฏิบัติการสื่อสารมวลชนกับการสร้างความชอบธรรมแห่งรัฐ”.

รัฐศาสตร์สาร 14 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2531) : 98-130.

เสถียร เขยประทับ. การสื่อสาร มติมหาชน และการเมือง. คณะนิเทศศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2541.

เสฐียรพงษ์ วรรณปก. ราชบัณฑิตไทยปราชญ์ทางพุทธศาสนา. สัมภาษณ์, 25 มีนาคม 2545.

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐประจำวันที 13 มิถุนายน 2528. หน้า 8.

อภิชาติ ศักดิ์เศรษฐ์. ปัจจัยในการเสนอข่าวสารพัดพลาด และการยอมรับของหนังสือพิมพ์.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2542.

อภิชาติ ศักดิ์เศรษฐ์. บรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์มติชน. สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2545.

อรุณี มุศิริ. นักข่าวอาทิตย์วิเคราะห์รายวัน. สัมภาษณ์, 12 มีนาคม 2545.

ภาษาอังกฤษ

Adoni, H.A. and Mane. S.Communication Research. 1984.

Berger, Peter and Luckman, Thomas. The Social Construction of Reality : A Treatise
in the Sociology of Knowledge. Great Britain : Penguin Book , 1979.

Berger, A.A. Media Analysis Techniques. Revised Edition. Vol.10 : The Sage COMMTEXT
Series. Newbury Park : Sage, 1991.

Berkowitz , Dan . Social Meaning of News. London : SAGE Publication , 1997.

Carnoy, M. The State and Political Theory. Princeton : Princeton University Press, 1984.

- Fiske J. Introduction to Communication Studies. London, Methuen, 1982.
- Fred Fedler, Reporting for Print Media, 3 rd.ED.C. New York : Harcourt
Brace Javanovich, Publishers, 1984.
- Hawkes, T. Structualism & Semiotics. London : Methuen, 1977.
- Hoover , Stewart M. Religion in the News : Faith and Journalism in America
Public Discourse. California : SAGE Publication , 1998.
- Jessop, B. The Capitalist State. New York : New York University Press, 1982.
- Laurence R. Campbell and Roland E. Wolseley, How to Report and Write the News ,
Englewood Cliffs. N.J. : Prentice – Hall , 1969.
- Maslow, H. Abraham. Motivation and Personality. Second edition. New York :
Harper & Row, Publishers, 1970 : P. 163.
- McLellan, D. Ideology. Milton Keynes : Open University Press, 1986.
- McCombs, M., Einsiedel, E., Weaver, D., Contemporary Public Opinion : Issues and
the News, Hillsdale, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, 1991.
- Mouffe, C. "Hegemony and Ideology in Gramsci". In T. Bennett et al (eds.),
Culture , Ideology and Social Process. pp, 219-234. London : Billing, 1983.
- Murdock, G. and Golding, P. "Capitalism, Communication and Class Relations".
In J. Curran, M. Gurevitch, and J. Wollacott (eds.), Mass Communication
and Society. pp, 12-43, London : The Open University Press, 1983.
- O' Sullivan, T., Hartley, J., Saunders, D., and Fiske, J. Key Concepts
in Communication. London : Methuen, 1983.
- Phiphitkul, Wilasinee. The Politics of Representation : Thai Migant Women's Negotiation
of Identity. Ph D. Thesis in Women's Studies, University of Kent, 2001.
- Price, V. Public Opinion, London : Sage , 1992.
- Ramazanoglu, C. Feminism and the contradictions
of oppression. London: Routledge, 1989.
- Samuel L. Becker , Discovering Mass Communication , Second Edition,
Glenview. ||| : Scott, Foresmen, 1987.
- Schramm, W. Mass Media and National Department : The Role of Information in
the Developing Countries. California : Stanford University Press, 1964.

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวลิรัตน์ อนุตรวัฒนกุล เกิดวันที่ 6 สิงหาคม 2520 ที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีวารสาร ศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อปีการศึกษา 2542 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรนิเทศศาสตร์
มหาบัณฑิต ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2543

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย